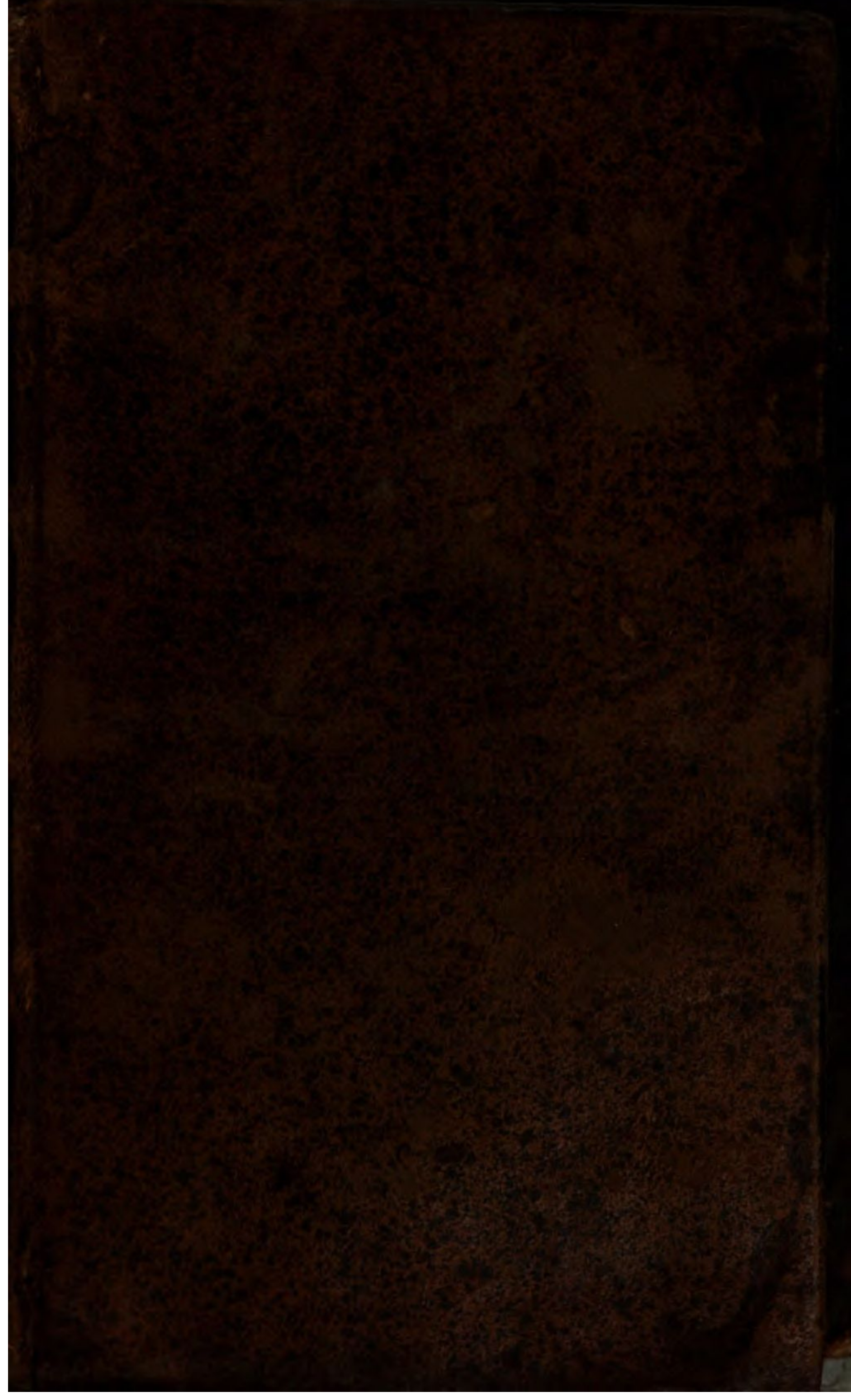

Sh. Pol. 1444.

Polem. 1518.

LAPIS LYDIUS

CONTROVERSIARUM

F I D E I.

Ostendens in trecentis Pun-
ctis Romano-Catholicos ad amussim
Scripturam Sacram sequi; Acatho-
licos verò eidem è diametro
repugnare,

Igitur

Ad omnes Acatholicorum ex Scriptu-
ris malè intellectis objectiones, habes hic
in promptu, pro quovis Romanæ Fidei
Articulo textum, per quem cum Chri-
sto respondeas;

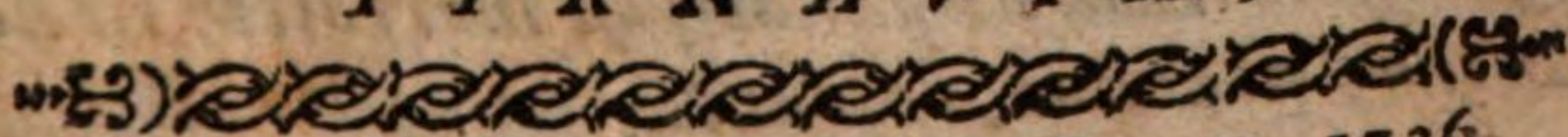
Rursum scriptum est: Matth. 4. 7.

AUTHORE

J. G. Societatis JESU,
Theologiæ P rofessore.

TYRNAVIÆ,

Typis Academicis, per Leop. Berger. 1736

Præfatio ad Lectorem.

Quod Dionysius Arcopagita, Irenæus, Athanasius, Basilias, Ambrosius, Augustinus, Hieronymus, & cætera primitiva Ecclesiæ lumina, nobiscum contra A catholicos senserint, in confesso est, apud ipsos etiam adversarios. Quod Traditiones Apostolicæ, & Concilia Oecumenica pro nobis stent, nemini, qui eâ vel levi tantum oculô intuitus sit, dubium esse potest. Et licet divina litteræ nobis sint consonæ, & cum Romanæ Ecclesiæ dogmatibus per omnia ad amussim quadrent; ea tamen Prædicantium, seu Ministellorum A catholicorum est hypocrisis, ut deliria sua, & rescripta veterum heresiarcharum apostemata, ex Scriptura se hausisse simulent: nempe, ut rudioribus hoc astu imponant, ut popello fucum faciant, & turbam post se assecularum ad penas, post mortalem hanc vitam aternas, rapiant.

Hocque

Ad Lectorem.

Hocque me (Lector amice) impulit ad contrarium tibi ante oculos ponendum in trecentis, quæ hoc opusculô coacervata assero, Punctis: Idem circa omnes alios effecturus Articulos, nisi brevitati, & necessario aliorum usui, hi satisfacere viderentur.

Sexcentas, & amplius huc contuli divini verbi sententias, quæ modernis Christiana, & a vitæ fidei hostibus repugnant; nec tamen quæ in promptu sunt, omnia hic edo: sed quàm nos horum opulenti sumus, tam ex alia parte, inopes sunt adversarii: Quippe id tibi sanctissimè affirmare possum, quòd nec unicum pro se afferre possint Scriptura locum, à primo Geneseos apice, ad postremam usque Apocalypseos syllabam, nisi is sit prius vel falsâ eorum versione adulteratus, vel in alienum atque prævum ab eis sensum detortus. Hinc causâ illi, apud iudices non planè iniquos, semper cadunt. Hinc in omni cum eis celebri, & aperto conflictu, tam clarè à nobis stetit victoria.

Porro hic placuit vulgatâ solùm uti editione, quæ ex hebraicis olim, & græ-

Ad Lectorem.

cis exemplaribus, (dum illa adhuc pura, & illibata manerent) in Latinum summâ fide versa est; idque nemini, ut confido, minus gratum accidet; cum vulgata editio, totius Ecclesiæ Occidentalis usu, à mille jam & ampliùs annis sit approbata, & ab adversariis etiam ipsis, Luthero, Beza, Pellicano, Whitakero, Covello, Causabono, & aliis, ubi eis sapere est libitum, commendata existat.

Quia tamen non rarò usu venit, iis præsertim, qui inter A catholicos versantur, nulla ad manus esse Biblia, nisi à ministellis eorum adulterata, & mutilata; ut loca Prophetarum, Evangelistarum, aliâque à me allegata, aut eorum, in istiusmodi codicibus similia levi operâ invenias; nonnullorum hic te visum admonere: ut quod primus, & secundus in vulgata liber Regum, sit apud A catholicos primus, & secundus Samuelis: quod tertius item, & quartus liber Regum, sit iis primus tantum, & secundus: quod secundus liber Esdræ apud eos inscribatur Nehemias: quodque in

Psal-

Ad Lectorem.

Psalmis enumerandis à nono usq; ad centesimum quadragesimum sextum, ad Judaeorum Rabbinos à nobis ita discedunt, ut qui nobis est Psal. 118. sit eis 119. Post Psalm. verò 146. ad nos iterum redeunt, & eundem planè reliquis cum vulgata numerum apponunt. Licèt in versibus Psalmorum computandis, à nobis iterum eò discrepent, quod nos Psalmorum titulos eorum numero adjiciamus.

Adverte etiam, quòd libri, quorum testimonia Acatbolici maximoperè verentur, & quos communi ferè ob id omnes sacrilegio à Sacros Scripturae Can. nefariè avellunt, hi sunt: Tobias, Judith. Estheris pars, Sapientia. Ecclesiasticus. Baruch. Danielis pars. Primus, & secundus liber Machabaeorum.

Hósque, licèt certissimè à Spiritu S. profectos, in opusculo rarissimè, & veluti ad cumulum tantum allegavi; eò, quòd Acatbolicis horum temporum, ex solis iis, quos ultrò, pro libitu ipsi recipiunt, libris satisfacere queam. Idq; non modò ex authenticis Ecclesiae exemplaribus, verum etiam ex corruptis, qui apud ipsos habentur,

huc

Ad Lectorem.

*sive vernaculis, sive græcis sive hebraicis
codicibus. Tot enim, & tam evidentia no-
bis, ex Scriptura suppetunt testimonia, ut
ea, neque Judæorum Rabbinis, neque ve-
teres, aut moderni hæresion authores,
vel tota adulterare, vel ambiguitatis
quasi velô, ex oculis omnino eximere
potuerint. Hisque te, omice Lector, qua-
si in limine, salutatum volui.*

APPROBATIO.

ODOARDUS KNOTTUS,

Societatis JESU, Provinciæ Anglicanæ
Præpositus Provinc.

Cum librum, cui titulus est, *Lapis Lydius
Controversiarum modernarum Catholicos in-
ter, & A catholicos, &c.* à R. P. J. G. Soc. nostræ
concinnatum, aliquot ejusdem Soc. Theologi re-
cognoverint, & in lucem edi posse probaverint;
potestate acceptâ, ab Adm. R. P. nostro Goswi-
no Nikel, ejusdem Soc. Præposito Generali, fa-
cultatem concedimus, ut typis mandetur, si ita
iis, ad quos pertinet videbitur. In quorum fi-
dem, has litteras manu nostrâ descriptas, & si-
gillô nostro munitas dedimus.

Watensis die 8. Novembr. 1655.

ODOARDUS KNOTTUS.

Locus (+) Sigilli.

IN-

I N D E X RERUM PRÆCIPUARUM.

A.

A ltaria Ecclesiæ.	pagina 281
Amentes unde pereunt?	143
Amor Dei super omnia, possibilis.	348
Analysis, seu explanatio Fid. Cath.	455
Angeli sunt in 9. Ordin. distincti.	87
Anima est immortalis.	418
Animæ Patrum extra cœlum fuerunt usq; ad Ascension. Christi.	419
Animarū zelū non habent Acath.	462
Animæ reproborum ubi sint.	429
Antichrist. primarius, erit unicus tant. homo 69. Antichristum dicere Papam, est contra Verbum Dei.	68
Apostoli multa didicere post Christi Ascen.	118
Apost. continentia ab uxoribus.	376
Apostolica est Romana Fides.	65.
Asperitas vitæ, Deo grata.	372
Attritio non facit homines peiores.	292
Authoritas major in Catholicis.	459
Azimum consecrare, est rationabil.	276

B.

B aptismus Joannis, non fuit idem cum Baptismo Christi.	227
--	-----

I N D E X.

Baptismus necessarius est ad salutem, etiam fidelium infantibus. 232. ad illum requiritur aqua vera, & naturalis. 233. ejus forma necessaria. 234. in illo Infantes non habent actualem fidem. 230. Baptizare potest etiam foemina, in necessitate. 225

Baptismus peccata omninò tollit. 236. Non liberat à votis. 237. Non tollit peccata futura 238. Baptizantur verè etiam reprobi. 239

Bellum licitum Christianis. 412

Benedictiones aquæ, panis, &c. 407

Bezafingit Deum peccati authorem. 128

Alia ejus impietas. 166. 212. 138. 171

corrumpit Scripturam. 106

Blasphemiae hæreticorum. 128

C.

Calvinus fingit Deum authorem peccati. 129. Dei legem abrogat. 343. blasphemat Christum fuisse damnatum. 163. desperâsse, saluti renuntiâsse. &c. 166. corrumpit sacram Scripturam. 106. docet, Deum habere iniquos pro Justis. 135. Non excidere fideles è gratia Dei per pec-

R E R U M.

peccata. 353. Nulla eis imputari 346.
 reprobos eò fuisse à Deo creatos,
 ut damnentur. 138. Negat æqualita-
 tem divinarum personarum. 144. di-
 cit, credere Deum esse, credere E-
 vangelium, & reliquas Scripturæ par-
 tes, nullius esse momenti. 3. Sacra-
 mentum Extremæ Unctionis, vocat
 hystrionicam hypocrysim. 313

Calvinisticæ fidei basis. 138

Cantus Ecclesiasticus. 388

Caput Ecclesiæ visibile. 46

Catholicorum ingens securitas. 450

Catholica est necessario Eccl. Chr. 52

Cœlibatus, res Apostolica. 374. 375

Cœlibatus Episcoporum. 376. Sacerdo-

tum. 375. Diaconorum, &c. 376

Cæremoniæ Ecclesiast. 399. 400. & seq.

Character Sacramentorum. 314

Christus est Deus. 158. est Patri æqua-

lis. 144. est Messias. 146. habet duas

naturas impermixtas. 159

Christus ut homo est adorandus. 175

ut homo, est Caput Ecclesiæ. 170

Mediator, & Redemptor. 161

& Judex. 174

I N D E X

Christi persona, una tantum est.	160
ejus humanitas non est ubique.	161
Christus nullo modo fuit peccator.	166
non laboravit ignorantia.	162.
nec subivit mortem secundam, nec poenas Inferni.	163.
pro omnibus est mortuus.	167.
Sanguine & morte corporali nos redemit.	171.
Sibi & nobis multum sua morte promeritus est.	172
Cilicii, & similium usus.	373
Communio sub altera tantum spe.	271
Concilium Generale convocare, & in eo praesidere cujus sit?	88.
Qui ad illud convocandi?	89.
Sub Summo Pontifice est.	90.
à Summo Pontifice approbatum, est infallibile.	90.
Concilia omnia nobiscum tenent, quaecunque fuerunt hactenus.	452
Conciones haereticorum nefas audire.	417
Concupiscentia quando peccat?	347
Confessio peccatorum coram Sacerdote est necessaria.	294
Confirmatio est Sacramentum.	241
in eo Olei, & Crucis meminit Script.	243
	Con-

Contritio salvat.	243
Conversio ad fidem unde?	455
Corpus potest esse simul in diversis locis.	244
Corpus Christi penetratur cum aliis corporibus, estque simul hîc, & in cœlo. 246. Est verè realiter, & substantialiter præsens in Euchar.	247
Consecrationis verba. 260. 252. Soli Sacerdotes Eucharistiam valide consecrant.	260
Consilia Evangelica.	363
Crux Christi adoranda. 177. Etiam signum Dominicæ Crucis.	179
Crucis signum in benedictionibus.	408

D

D amnatorum poenæ.	428
Decalogus obligat. 343. Potest servari.	345
Decimæ dandæ Sacerdotibus.	395
Dedicationes Templorum.	394
Defunctorum apparitiones. 431. Pro iis oratio.	425
Delectus ciborum, est virtus.	382
Deus Trinus in Personis. 123. Infinitus in perfectione. 127. Non est author	

I N D E X

thor peccati. 128. Ad peccatum non impellit. 131. Neque ad illud prædestinat.	133
Dei præscientia non necessitat hom.	133
Deus non habet impium pro justo.	135
Peccatores odit. 137. Non est causa reprobationis positivæ. 138. Vult ex se omnes salvos fieri.	140
Digami non ordinandi.	306
Dies jejunii, & abstinentiæ.	383
Dies Dom. & aliorum Festorum.	397

E.

E cclesiæ Unitas. 34. Visibilitas. 29. Per eam Christus certò loquitur. 23. Non potest in fide errare.	24
Ecclesia audienda est sub pœna inferni. 28. Non potest deficere. 31. Constat ex bonis & malis, etiam reprobis 37. Sola illa certo ostendit veram Scripturam, & sensum ejusdem. .	446
Ecclesia habet vera miracula. 39. Et quæ veritati testificandæ sufficiunt. 41. Commissa est tota D. Petro, ut supremo omnium Pastori, 43. Habet semper legitimum Petri in eodem officio successorem.	46

R E R U M.

Ecclesia debet necessariò esse Catho-
lica 52. Sola Romana est Catholica
54. Romana est vera, & unica Christi
Ecclesia. 60. Extra eam non est salus.
61. Ejus Fides est Apostolica. 65.
quàm plurima didicit post Ascen-
sionem Christi. 118

Elizabetha in Anglia facta caput
Ecclesiæ. 75

Episcopus est Sacerdote superior. 76

Evangelium non est legi veteri con-
trarium. 96

Eremitica vita laudabilis. 379

Eucharistiæ Sacramentum non consistit
in sola sumptione, sed est res per-
manens. 273. in illa non est panis.
261. Necessaryò tamen ex eo confici-
tur. 274. Christus est totus tam sub
vini, quàm sub panis specie. 269. Est
totus sub qualibet speciei utriusque
parte. 269. Vide plura de Eucharis-
tia. pag. 245. 246. 260. 252.

Excomun. potestas penes quos? 81

F.

Festa sunt pro Dei cultu. 397
Fides non est fiducia. 1. Est assensus

intellectus. 3. Est tantum unica 4. Ejus apud nos nulla mutatio. 449. Nihil ei adjiciendum, nihil ab ea demendum sub poena inferni. 6. Est necessaria ad salutem 8. Non est erroribus permixta. 11. Non est propriè notitia 9. Eacit homines infallibiliter certos. 12. Non potest inniti opinioni hominum. 14. Nec privato cujusquam Spiritui 16. Neq; Scripturæ, ut à privato homine expositæ ibid. & 18. Nascitur solum ex auditu Christi. 17. Autoritati Ecclesiæ innititur, quoad nos. 27. Ejus Controversias non dirimit Magistratus Civilis 19. Sola Romana, est Apostolica. 65. Sine fide nemo Justificatur. 315

Fides est vera partialis causa justitiæ. 315. Non est solus assensus ad promissiones 316. de fide implicita. 317

Fides sola, non est sufficiens dispositio ad justificationem. 319. Sine dilectione, & operibus, est mortua. 320. Potest sine illis existere. 323. Datur in reprobis. 325. Potest amitti, 326. Po-

R. E R U M.

Potest esse sine oris confessione. 326.

Mon est major charitate. 327. Non

licet fidem negare ad vitandam mor-

tem. 320. Ad fidem necessaria est

gratia. 326

Fides in promissis, &c. servanda est

hæreticis. 414

Filius Dei, est Patri æqualis. 123

Fornicatio est peccatum mortale. 360

G.

Enevensia Biblia. 436. 439

U Gratiâ absente nîl possumus in

supernaturalibus. 326

Gratia est ad fidem necessaria. ibid.

Gratia sanctificans inhæret animæ. 330

Gratia amitti potest. 349

H.

U Abitus religiosorum pius est. 374

H Libri hæretici exurendi. 415

Hæreticorum Conciones, non au-

dicndæ. 396

Hæreticorum punitio est licita. *ibid.*

Hæreticorum primipili fatentur se

Verbo Dei contradicere. 440. Et

iidem Sacras Scripturas mirum in

modum corrumpunt. 432

Hære-

I N D E X

Hæretici hujus temporis ut pereunt.	
445. Scripturam Sacram non habent, nec sensum ejusdem genuinum.	446
Hæmorrhoeis fides fuit Cathol.	218
Horæ Canonicae laudabiliter institutæ.	387
I.	
J acobus Rex Angliæ, de autoritate Patrum recipienda.	120
Idola sua Ethnici habuere pro diis	215
Jejunium, cultus Dei.	380. 383
JESU nomen adorandum.	176
Imagines honorandæ, Dei, & SS.	209.
	212. 214
Infantes post mortem non puniuntur igne.	430
Infantium auxilia ad salutem sufficientia.	142
Infantes sunt baptizandi necessario.	420. 423
Indulgentiæ in Scriptura. & PP.	301
Inferos invisit Christus post mortem.	174
Infania est, credere sectariis.	462
Judæorum feriæ non observandæ.	396
	Judæi

R E R U M.

Judæi corrupere Scripturas.	99.	110
		111
Jure quomodo licitum Christianis.		
		413
Justificationis dispositiones.	319.	&
		328
Justitia non imputatur, sed inhæret.		
	332.	328
Justitiæ incertitudo apud homines.		
	322.	323
Justitia semel habita, amitti potest		349
Justior unus altero, inter fideles.		207

L.

L EX Mosaica abroganda, &		
mutanda erat in aliam.		154
Lex Decalogi servari potest.		345
Lex Decalogi obligat fideles.		343
Leges politicæ obligant in consci-		
entia.		410
Leges Ecclesiasticæ tantò magis.		80
Liberum arbitrium in naturalibus,		
&c. 321. in moralibus. 322. in rebus		
etiam piis, & salutaribus.		324
Limbus Patrum ante Ascensionem.		419
Luminarium cæremonia fundatur		
in Scriptura.		401

Lutherus blasphemè docet, Deum
 esse authorem peccati. 128. Chri-
 stum fuisse damnatum, 163. Fuisse
 peccatorem maximum. 166. San-
 ctos Patres spernit. 121. Peccatis
 omnibus habenas laxat. 355. Spi-
 ritualen statum, seu coelibatum, vo-
 cat stercus. 313. Bona opera dicit
 esse, ex se peccata mortalia. 334.
 Cavendum esse à bonis operibus.
 342. Decalogum non pertinere ad
 Christianos. 343. & hæc ferè etiam
 Calvinus iisdem locis.

M.

Beatiss. V. MARIA colenda super
 alios SS. 180. Dici potest Spes no-
 stra. 183. Libera fuit à peccato Ori-
 ginali. 184. Virginitatem vove-
 rat, antequam ab Angelo saluta-
 retur. 185

Magistratus politicus inter Christia-
 nos. 409. Non potest dirimere con-
 troversias Fidei. 19. Potest morte
 punire. 411

Martyrium delet peccata omnia. 240

Matrimonium est Sacramentum. 306

Secundum non potest. 307. 309. Me.

R E R U M.

Melancthon blasphematur Deum.	129
Membra Ecclesiæ possunt esse etiam mali.	37
Mendacium est semper illicitum.	413
Mendicitas religiosa laudabilis.	371
Meritum operum bonorum.	339
Messias est verè Christus.	146
Ministri Acatholicorum illegitimi.	82
Miracula Ecclesiæ, testimonium veritatis. 40. 41.	
Miraculorum defectu nullos Gentiles converte- runt Novatores. Num. 2. & 3. p.	39
Missæ nomen in Scriptura reperitur.	290
Missa est verum Novæ legis Sacrificium. 287. 285.	
Missio Pastorum ad quos spectat?	84
Motus concupiscentiæ quando non peccant?	356
Mulier non potest esse caput Ecclesiæ.	75

N.

N atura absque gratia aliquid rectè potest.	326
Naturarum duarum conjunctio, non facit omnem communicationem.	161

O.

O blatio quævis non est Sacrificium.	283
Olei Unctio, est materia Confirmatio- nis.	244
Opera Bona, non sunt peccata. 332. Sunt in- tegrè bona. 334. Deum placant 338. 150	
Sunt satisfactoria. 340. Et ob ea diligimur à Deo. 341. Sunt necessaria ad salutem. 345.	
Possunt fieri intuitu mercedis. 337. Fiducia in eis aliqua collocari potest.	339
	Ordi-

I N D E X

- Ordinatio est Sacramentum. 303. Cujus est Jus ordinandi Sacerdotes? 84. 85
 Oratio non fit cum fide impetrandi. 385
 Fit cum reverentia corporis *ibid.* Eadem sæpius repetenda. 386. Et pro omnibus. 388

P.

- P**almarum cœremonia in Scripturis. 401
 Pastores Ecclesia habet varios. 74. Illique Possunt præcipere. 79. Et punire. 80. Eorum missio ad quos spectat? 84. 85
 Patrum authoritas sequenda. 119
 Pœnitentia Sacramentum novæ Legis. 292
 Non consistit in sola resipiscentia. 300. Ad illam obligantur omnes. 291. Fit confessione peccatorum. 295
 Pœnæ reatus, manet post remissam culpam. 298. Redimi potest ut plurimum bonis operibus. 299
 Pœnæ Infernales fiunt per ignem verum. 428
 Peccatum Originale contrahimus omnes. 350
 Peccata imputantur etiam Electis. 352. Per Mortalia fideles exuuntur Dei gratiâ. 353. 365.
 Non sunt omnia mortalia. 358
 Peccatorum ratio, etiam à fidelibus reddenda est. 361
 Pedum osculò rectè honoratur Pontifex. 404
 Peregrinationes ad loca sacra. 389
 Periculum Acatholicorum. 446
 Perseverantia incerta. 349
 Petro commissa est tota Christi Ecclesia. 43
 Petrus erat Supremus Ecclesiæ Pastor. 45

Petrus

Petrus

Petrus

R E R U M.

Petrus successorem habet semper officii sui.	46
Petri Fides non defecit.	320
Polygamia contra Legem naturalem, & Evangelicam.	310
Pontificis infallibilitas, etiam extra Concilia.	91
Pontifex, Princeps spiritualis, & temporalis.	73
Populus non habet potestatem vocandi, ordinandi, aut mittendi Pastores.	84. 85
Potestas Politica datur inter Christianos.	409
Præceptum amoris Dei super omnia.	348
Præceptum non concupiscendi.	347
Prædicatio Verbi, non est signum Eccl.	38
Præparatio ad justificationem.	328. 319
Preces in lingua non Vulgari.	391. 392
Principatus etiam in impiis.	411
Prudens non es, nisi convertaris ad Rom. fidem.	459
Purgatorium probatur.	420. & seqq.

Q.

Quantoperè sibi, & aliis hæretici nocent.	445
Quomodo inquirendum de fide eligenda.	456

R.

Reliquiæ Sanctorum honorandæ.	216
Reprobationis positivæ causa, sunt peccata.	138
Resurrectio in hac ipsa carne.	427
Reverentia inter precandum.	385
	Roma.

I N D E X

Romana, est Ecclesia Catholica. 54. Apostolica. 65. Vera, & unica Christi Ecclesia. 60. Extra illam non est salus.	65
Romani Pontificis jurisdictio in omnes.	67

S.

S abbatha Judæorum non servanda.	396
Sacramenta veteris Legis non sunt paria nostris.	219
Sacramenta sunt signa gratiæ effectiva.	221
Ad efficaciam eorum non requiritur probitas, aut fides Ministri. 224. Minister eorum non est Angelus, sed homo tantum, 226. Verba eorum non sunt concionalia, sed consecratoria, vel expressiva.	227
Tria Sacr. Characterem imprimunt.	314
Sacerdotes veros habet Ecclesia Christi.	283
Sacerdotes non sunt, omnes Christiani.	304
Sacerdotes peccata remittere possunt.	293
Sacrificium Missæ incruentum.	285. 287
Sacrificium propriè, non est omne opus bonum.	283
Sancti sunt jam in cælo. 186. Deum ut in se est, ibi vident 188. Res nostras intelligunt. 189. Invocantes se audiunt, five intelligunt 192. Pie, & utiliter invocantur 197. Orant pro nobis. 194. Deus, per merita eorum piè oratur. 200. Sunt imitandi. 206. Recipiunt nos in coslum. 206. Colendi sunt, & adorandi dulciâ. 202. Non sunt omnes inter se æquales.	207
Sacra Scriptura est certissimè vera, & omnis erroris	roris

R E R U M.

roris expers. 95.	Non potest ábsque Dei	
gratia intelligi. 97.	Nec ab omnibus sine	
periculo legi.		98
Scripturæ textus hebraicus est corruptus.		99.
	110.	111
Scripturæ textus græcus est corruptus.		103
Scripturæ versiones Acatholicorum prohi-		
bendæ.		105
Scriptura non habet omnia credenda.		113
Scripturam S. non habent Acatholici.		446
Spiritus S. divinitas.	124.	125
Spiritus S. processio à Patre, & Filio.		145
Spiritus privatus ad fidem insufficiens.		16

T.

T empla, & Sacella piè eriguntur.	392
Templorum ornatus Deo placet.	393
Templorum dedicationes in Scriptu.	394
Thuris usus in templo, ex Scriptura.	406
Timor fervilis disponit ad pœnitentiam.	293
Traditiones necessario recipiendæ.	115
Transubstantiatio Panis in Eucharistia.	261

V.

U biquistæ refelluntur.	161
Veritatem sat testantur Ecclesiæ miracula.	41
Virginitas est virt. prævalens matrimonio.	311. 313
Vita religiosa stabilitur ex Scripturis.	369
Vitæ asperitas. res Deo grata.	372
Unctionis extremæ Sacramentum.	313
Vocatio Pastorum ad quos spectat?	84
Vota Deo vovere laudabile.	263
	Vo-

INDEX RERUM.

Votum paupertatis.	367.	Castitatis	367.	obedi- entia.	368
Usura illicita, & peccaminosa.					360
Uxores Episcopis, Sacerdotibus, Diaconis, prohibitæ per S. Scripturam.					377
Uxorii qui?					462
Whitakerus.	344.	& alii	sc̃pissimè.		

X.

X Averii miracula majora, quàm Judæo- rum.	157
--	-----

Z.

Z Vinglius blasphemat. 128. 176. & alibi fœ- dissimè, Lutherum ait corruptorem Scri- pturæ. 437. quàm & ipse corrumpit. 438	
--	--

S. August. Lib. I. contr. Crescon. c. 33.

Scripturarum à nobis tenetur veritas,
quum hoc facimus, quod universæ
placuit Ecclesiæ. Quisquis falli me-
ruit obscuritate Quæstionis, Eccle-
siam de illa consulat.

LAPIS LYDIUS CONTROVERSIARUM MODERNARUM.

PUNCTUM I.

Fides ad justitiam & salutem necessaria, non est fiducia voluntatis, sed assensus intellectus, quo rebus à DEO revelatis firmissimè assentimur. Contra Lutherum, Zwinglium, Melancthonem, Calvinum: Bezam, Fieldum, &c.

Heb. II. v. I. *Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium.*

Est, ait Apostolus, Substantia, græcè ὑπόστασις quæ etiam Subsistentiam significat, eò quòd res sperandas, græcè quæ sperantur, subsistere facit in intellectu certitudine, æquè ac si defacto existerent. Est etiam Argumen-

A

tum

2 De Vera & Unica

^{Aug. l. 13. de Trin. 6. 1. Chrys. in hunc locum.} *zum* græcè ἐλεγχ^o id est: *con-*
viçtio, seu *demonstratio*, ut le-
 gunt *Augustinus*, & *Chrysostomus*;
^{S. Tho. 2. 2. q. 129.} Syriacè *pejasa*, sive *persuasio*.
 Quasi dicat *Paulus*, Fides est lu-
 men, quo intellectus convincitur
 ad ea firmiter credenda, quæ non
 videt. Non est igitur fiducia illa
 Novatorum: fiducia enim cùm
 nihil aliud sit, nisi *spes roborata*,
 in voluntate est. *Argumentum ve-*
 rò *conviçtio & demonstratio*, soli
 intellectui conveniunt juxta id
 Apostoli.

2. Heb. II. v. 3. *Fide intelligimus*
 (id est judicamus) *aptata esse sæ-*
cula verbo Dei, ut ex *invisibilibus*
visibilia fierent.

3. Et si rem adhuc altiùs ex Chri-
 sti ipsius ore repetamus, Joannis,
 17. v. 3. *Hæc*, ait, *est vita æterna*,
ut cognoscant te solùm Deum ve-
rum, & quem misisti, JESUM Chri-
stum. Audin cognoscant? *Vita* (fi-
 ve *salus*) *æterna* est cognoscere,
 quod

quod certè est opus intellectus.

Ex quo Joannis, 1. epist. 5. v.

4.

5. *Quis, inquit, est, qui vincit mundum,* (hoc est justitiam, & salutem adipisci hîc incipit) nisi qui credit, quoniam Jesus est filius Dei. Ubi fides salutis deserviens, in credulitate solùm, & assensu intellectûs ponitur.

Sic etiam Rom. 10. v. 8. *Hoc*

5.

est verbum fidei, quod prædicamus, quia si confitearis in ore tuo Dominum JESUM, & in corde tuo credideris, quòd Deus illum suscitavit à mortuis, salvus eris. En tibi rationem fidei Apostolicæ, & justificantis, per credulitatem solùm & assensum, absque ulla fiducia mentione, expressam.

Hoc & similia, de fiducia non nisi ineptissime acciperentur.

Fides igitur est credere: & non

6.

nisi impiè docet Calvinus, (lib. 3. Instit. c. 2.) quòd credere Deum esse, Evangelicam historiam, & reliquas scripturæ partes; & Dei

Horrenda Calvinii blasphemia.

4 *De Vera & Unica*

Sermonem pro certissimo habere Oraculo, nullius sit momenti.

7. *Fiduciæ fides non synonyma, sed radix & causa est, juxta id Ephes. 3. v. 12. In quo habemus fiduciam, & accessum in confidentia, per fidem ejus. Simile etiam habes 1. Tim. 3. v. 13.*

8. *Et certè fidem dicere fiduciam, est eam cum spe confundere. Contra id Apostoli, 1. Cor. 13. v. ult Nunc autem manent, Fides, Spes, Charitas, tria hæc, &c. Tria enim cùm sint, discreta certè & differentia esse oportet.*

PUNCTUM II.

Fides est tantùm unica. Contra Mahometanos, Calvinum & Deistas, sive novos Arianos.

1. *Heb. 13. 9. Doctrinis variis nolite abduci.*

2. *1. Cor. 1. v. 10. Obsecro vos Fratres per nomen Domini nostri JESU Christi, ut id ipsum dicatis omnes*

omnes, & non sint in vobis schismata; sitis autem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia. En ut totius Ecclesiæ fides, non nisi una, & eadem est, juxta Apostoli sententiam.

Eph. 4. v. 4. *Unum corpus, & unus spiritus.* Unius verò Spiritûs non nisi una & eadem est credulitas sive Fides. 3.

Eph. 4. v. 5. *Unus Dominus, una fides, unum baptisma.* Una igitur Apostolo erat fides; & tantum una, sicut unus Dominus, sive Deus. Et plura illa, quæ hodie coluntur, fidei genera, à vera & Apostolica fide aberrare necesse est: sunt enim varia & multiplicia; cum fides Apostoli sit tantum unica, juxta illud Theodoret, (Orat. 1. de Providentia) *Multiplex quidem, & varium est mendacium; simplex verò veritatis gratia.* 4. *Theodoretus.*

Eccles. 2. v. 14. *Vae peccatori terram ingredienti duabus viis.* Quid

igitur erit Novatoribus, inter quos, quot homines, tot ferè viæ, sive sectæ.

PUNCTUM III.

Fides adeò prorsus unica est, ut nihil ei demere, vel adjicere liceat absque salutis jactura. Contra eosdem.

Objectum enim fidei est aggregatio omnium, quæ Deus revelavit, & per Ecclesiam nobis credenda proposuit: eorum verò si vel unum credere detrectes; eodem modo in summam Dei revelantis auctoritatem injurius es, atque si omnia respueres. juxta id

1. Jacobi 2. v. 10. *Quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.*

2. Rom. 16. 17. & 18. *Rogo vos fratres, ut observetis eos, qui dissensiones & offendicula inter doctrinas quas vos audivistis, faciunt, & declinate ab illis; hujusmodi enim Chri-*

*Christo Domino nostro non servi-
unt, &c.*

Rursus Apoc. ult. v. 18. *Si quis* 3.
inquit Joannes, apposuerit ad hæc,
(in Apocalypsi contenta,) appo-
net Deus super illum plagas scriptas
in libro isto. Et v. 19. Si quis di- 4.
minuerit de verbis libri Prophetiæ
hujus, auferet Deus partem ejus de
libro vitæ, &c. En ut summi rea-
tus sit, res fidei violare, sive de-
mendo, sive adjiciendo hoc fiat.

Paulus prima ad Tim. 4. v. 3. 5.
hæreticis accenset eos, qui probi-
bent tantum nubere, vel jubent à
certis cibis (tanquam immundis)
abstinere.

Secunda item ad Tim. 2. v. 17. 6.
18. *Hymenæum & Philetum* Hæ-
reseos damnat, non aliam ob cau-
sam, quàm quòd dicerent, *Re-*
surrectionem jam esse factam.

Et ad Gal. 5. 2. *Si circumcida-* 7.
mini, ait, Christus vobis nihil pro-
derit, nempe ob novum fidei ad-

jectum articulum. Væ igitur Calvinistis, væ Deistis, & Novatoribus, simul omnibus.

PUNCTUM IV.

Fides hæc adeò unica Apostoli, absolute necessaria est ad salutem. Contra Zwinglium, Calvinum, Bezam, &c.

1. *Sine fide enim impossibile est placere Deo. Heb. 11. 6. Unicam esse fidem jam dixerat Apostolus, eandemque hîc necessariam insuper esse docet ad Deo placendum; ex Evangelio enim id hauserat.*
2. *Marci 16. v. 16. Qui non crediderit, condemnabitur.*
3. *Et Joannis 3. v. 36. Qui incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.*
4. *Et ibidem v. 18. Qui non credit, jam judicatus est, &c. nempe à Deo, cujus sententiæ nos omnes conformare debemus, & tenere cum magno Athanasio de hac uni-*

*Athanasius
in Symbolo*

uni-

Unica Christi fide, quòd nisi quis-
que eam integram, inviolatamque
servaverit, absque dubio in eter-
num peribit. Projicietur enim in
stagnum ardens igne, & sulphure,
quod Scriptura (Apoc. 21. v. 8.) 5.
vocat mortem secundam, aitque
esse incredulorum partem.

PUNCTUM V.

*Fides hæc adeò necessaria, non est
propriè notitia, sed assensus ad
ea, quæ non apparent. Contra
Calvinum & ejus assecclas.*

Sic enim Propheta Fidem viam 1.
facit, & gradum ad intelligendum:
Isaias 7. 9. *Nisi credideritis, non
intelligetis.*

Et Apostolus eam clarè defi- 2.
nit Heb. 11. 1. *Argumentum non
apparentium.*

Addiscentem enim, ut ait Phi- 3.
losophus ille, oportet credere. Et
Paulus mysteriorum notitiam, Fi-
dem, distinguit, tanquam diversa

planè dona : 1. Cor. 13. 2. *Si no-
verim mysteria omnia, & omnem
scientiam, & si habuero omnem
Fidem.*

4. Et 1. Cor. 12. 8. enumerans do-
na Dei, *Alii inquit, per Spiritum
datur sermo sapientiæ, alii sermo
scientiæ secundum eundem Spiri-
tum, alteri Fides* (Nempe eximia,
quæ montes etiam transferre po-
test) *in eodem Spiritu.*

5. Heb. 11. 8. *Fide exiit Abraham
nesciens quò iret.*

6. 1. Cor. 13. 12. *Videmus nunc per
speculum in enigmate. Enigmate
verò quid obscurius?*

7. Apostolus iterum 2. Cor. 10. 5.
dicit se per Evangelii prædicatio-
nem *in captivitatem* redigere
*omnem intellectum in obsequium
Christi.*

At certè ubi liquida & explo-
rata est notitia veritatis, ibi nul-
la est intellectûs captivatio, nec
ulla Fidei tantoperè ab eodem

Apo-

Apostolo inculcata obedientia; quid enim opus obedientiâ in credendo, si per fidem notitia præbeatur? *Considera*, ait Augustinus, (serm. 189. de tempore,) *quod voceris fidelis, non rationalis.* Item (tract. 40. in Joan.) *Quid (inquit) est Fides, nisi credere quod non vides.* Et Hilarius, lib 8. de Trinitate ante med. *Maximum stipendium Fidei est, sperare quæ nescis.* vide plura Heb. 11. &c. Augustinus.
Hilarius.

PUNCTUM VI.

Fides tamen hæc non est erroribus permixta, ut blasphemæ Calvinus lib. 3. instit. cap. 2. §. 31. Calvinus blasphemus

Est enim, ut docet Apostolus, Heb. 11. 1. *Sperandarum substantiarum*, sive, ut græcus textus habet, ὑπόστασις id est, *subsistentia*, sperandorum. Atqui *subsistentia* eorum, quæ fideles sperant, cum errore pugnat. Ergò.

Joan. 16. v. 13. *Cum venerit ille*

ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Atqui jam pridem adest Sanctissimus & Divinus ille Spiritus, & omnis cum eo veritas; ergò nihil jam superest erroris, præsertim cùm nihil, nisi à Deo doctum, teneamus, ut jam supra dixi. p. 3. & firmum stet Dei fundamentum, ut testatur Paulus.

3. *2. Tim. 2. 19. Sed firmum fundamentum DEI stat.*

PUNCTUM VII.

Fides hæc homines reddit infallibiliter certos, eorum, quæ docet; contra Calvinum, & alios.

1. Nititur enim Deo attestante, ac proinde est infinitæ certitudinis. Heb. 11. 1. *Non apparentium ἐλεγχῶ hoc est, demonstratio & convictio, ut legunt August. lib. 13. de Trinitate, cap. 1. & Chrysostomus in hunc locum Apostoli.*

2. Unde ad Galat. 1. v. 8. *licet*

nos, ait, mutatâ mente, aut Angelus de cælo (si id fieri posset,) evangelizet vobis, præterquam quod evangelizamus vobis, anathema sit. Præterquam, ait, *græcè* *πάρα* & utrumque, tam græcum, quàm latinum, significat etiam contra: Fides enim tantæ est certitudinis, ut inde nata sit de contrariis planè omnibus triumphare, secundùm id Joan. 1. 5. v. 4. *Hæc est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra.* 3.

Inde Petrus Judæis prædicans, Act. 2. 36. vult eos *certissimè* tenere, quæ de Jesu refert. *Certissimè*, inquit, *sciat omnis domus Israël, &c.* 4.

Et Paulus 1. Cor. 9. 26. *Ego, certum.* Etenim *si incertam vocem det tuba, quis parabit se ad bellum?* 1. Cor. 14. 8. 5.

Quis, inquam, fortunas, libertatem, vitam, &c. pro re minus certa oppignorare gestiat? quis

Augusti-
HKS.

nisi pro fide certissima, & divina, martyrii certamen adire, aut denique verus Dei Martyr existere potest? Huc spectat etiam Augustinus, quotiescunque in expositione fidei his utitur: *Firmissimè tene, & nullatenùs dubites.* ut lib. 6. de fide ad Petrum. Cap. 36. & 36.

PUNCTUM VIII.

Opiniones hominum non possunt gignere, aut fundare fidem infallibiliter certam. Contra Novatores simul omnes.

I. Rom. 3. v. 4. *Omnis homo mendax.* Cui igitur hominum infallibiliter credas?

2. Gen. 6. 5. *Videns autem Deus, quòd multa malitia hominum esset in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore,* Hoc certè probat ingenium hominis ad malum esse pronum, adeò ut non rarò absurda, & à recta ratione aliena confingat.

Hinc

Hinc Christus, Joannis 5. 34. 3.
Ego, inquit, non ab homine testi-
monium accipio. Neque ipse, ne-
que divina in eum fides.

Isaiæ, 54. 13. *Ponam univer-* 4.
sos filios tuos doctos à Domino.

Nempe Christo & divino ipsius
 Spiritu per Ecclesiam; ut enim
 ipse Lutherus contra se apertè *Luthe-*
 fatetur libro de potestate Papæ: *rus.*
De nullo privato homine certi su-
mus, habeat, nec ne, revelationem
Patris. Ecclesia autem ipsa est, de
qua dubitare non licet, &c.

Iterum 2. Pet. 1. 10. *Prophetia* 5.
scripturæ propriâ interpretatione
non fit: &c. propriâ, id est, hu-
manâ. privatâ, &c.

Ecclesiastæ 1. 8. *Cunctæ res* 6.
difficiles; non potest eas homo expli-
care sermone: Audin? Non potest
homo res naturales explicare, ne-
dum mysteria Dei supernatu-
ralia.

PUN.

PUNCTUM IX.

Neque privatus Cujusquam Spiritus, sive inspiratio privata, scripturas exponere præseferens, ut volunt Lutherus, Calvinus, & Anabaptistæ.

Propter allegata puncto præcedente; quibus adde.

1. 1. Joan. 4. 1. *Probate spiritus, si ex Deo sint; quoniam multi pseudo-prophetae exierunt in mundum. Ac si diceret; privatus spiritus alio semper eget teste.*

2. 1. Cor. 12. 30. *Nunquid omnes interpretantur? Non certè, nam ut alibi etiam idem habet Apostolus:*

3. 1. Cor. 12. v. 8. & 10. *Alii per spiritum datur sermo sapientiæ, alii sermo scientiæ, alii &c. alii interpretatio sermonum. Alii dicit; Ergò non omni, non cuilibet.*

Unde scies, utrum spiritus tuus internus sit potius veritatis, quàm vertiginis, & erroris? nemo pri-

privatus hoc sciet, nisi alium, illumque authoritate Apostolicâ prædicitum audiendo, ut clarè docet Joannes, 1. epist 4. 6. *Qui novit Deum, audit nos: qui non est ex Deo, non audit nos: in hoc cognoscimus spiritum veritatis, & spiritum erroris.* 4.

Ezech. 13. v. 3. *Va Prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum, &c.* sed hoc faciunt qui privato spiritu nituntur. Ergò. 5.

3. Reg. ult. v. 23. *Spiritus mendacii erat in ore omnium Prophetarum Achab.* Qui tamen à Deo doctos & inspiratos se venditabant. Ergò. 6.

PUNCTUM X.

Fides non nisi ex auditu Christi nascitur. Contra eosdem.

Rom. 10. v. 17. *Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi.* 1.

1. Thes. 2. v. 13. *Quoniam cum acce-* 2.

accepissetis verbis verbum auditus Dei, accepistis illud non ut verbum hominum, sed sicut est verè verbum Dei, qui operatur in vobis, qui credidistis.

3. *Isaia 54 v. 13. Ponam universos filios tuos doctos à Domino; Nempe Christo, & divino ejus spiritu, per Ecclesiam, juxta illud Domini, Luc. 10. v. 16. Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit. Vide etiam Actor. 16. 32.*

PUNCTUM XI.

Non est certum, loqui Christum per hominem quemcunque privatum. Contra eosdem.

1. *Rom. 3. 4. Omnis homo mendax*
2. *est. Vide dicta punctis VIII. & IX. quibus addo.*
3. *Prov. 14. v. 12. Est via, quæ videtur homini iusta, novissima autem ejus deducunt ad mortem. Quid ergò à privato infallibile?*

2. Cor.

2. Cor. 11. v. 13. *Pseudo Apostoli sunt operarii subdoli, transfigurantes se in Apostolos Christi, & non mirum; ipse enim Sathanas transfigurat se in Angelum lucis, non est ergò magnum si ministri ejus transfigurantur velut ministri justitiæ: quorum finis erit secundum opera ipsorum.* En ut in privatis, sæpè videtur spiritus veritatis, ipse Pater mendaciorum. Vide Puncta VIII. & IX. 4.

PUNCTUM XII.

Nec per Magistratum Politicum loquitur Christus in questionibus fidei dirimendis. Contra Melancthonem, & Arminianos.

Deut. 17. 8. & 9. *Litigantes pro judicio inter sanguinem & sanguinem, inter lepram & lepram, inter causam denique & causam, ab aliis omnibus remittuntur ad Dei Sacerdotes, & specialiter ad summum Sacerdotem.* 1.
Ascen-

2. *Ascendes*, inquit *textus Hebraicus*, & *venies ad Sacerdotes*, *Levitas*, & *ad Judicem*, &c. hoc est, consilium Sacerdotum, & eorum Principem, summum Sacerdotem.

3. Et v. 12. *Qui autem superbiêrit, nolens obedire Sacerdotis (summi) imperio, &c morietur homo ille.*

4. Secundo Paralipomenon, c. 19. v. 11. Profitetur Rex optimus Josaphat, sui non esse fori, nec officii, causas spirituales; Amarias, inquit, Sacerdos & Pontifex vester, in his, quæ ad Deum pertinent, præsidebit: Porro Zabadias, qui est dux in domo Juda, super ea opera erit quæ ad Regis officium pertinent. En, ut ipso Rege hoc affirmante, & in regno à Deo ipso constituto, non erat Regum præsidere in rebus ad Deum pertinentibus, sed aliud, & diversum planè officium.

5. Aggæi 2. 12. *Hæc dicit Dominus exercituum, interroga Sacerdotes legem.* Mala-

Malachiæ 2. v. 7. *Labia Sacer-* 6.
dotis custodient scientiam, & legem
requirant de ore ejus, quia Ange-
lus Domini exercituum, est. Ange-
lus, hoc est, missus. Ubi verò mi-
sit Deus Magistratum ad prædi-
candum, aut in rebus Dei præsi-
dendum?

Ecclesiastæ 12. v. 11. *Verba* 7.
sapientum sicut stimuli, & quasi cla-
vi in altum defixi, quæ per magi-
strorum concilium data sunt à Pa-
store uno, his amplius, fili mi, ne re-
quiras. Quod si hæc dicuntur de
summo Sacerdote veteris testa-
menti, quantò magis dici pos-
sunt de summo sacerdote testa-
menti novi, qui longè majores
promissiones à Deo accepit?

Matth. 23. 2. *Ad Cathedram* 8.
Moylis remittebat Christus om-
nès, etiam Magistratum: Super
Cathedram, ait, Moysi sederunt
Scribæ & Pharisei; omnia ergò
quæcunque dixerint vobis, serva-
te

9. *te & facite.* Sacerdos enim erat
Moyſes, Pfalm. 98. 6. *Moyſes &
Aaron in Sacerdotibus ejus.*

10. Matthæi 16. v. 19. Petro, & non
Herodi, nec Constantino poſt fu-
turo, dixit Chriſtus: *Tibi dabo
claves regni Cælorum, &c.*

Atha-
naſius.

*Quando, ait Athanaſius, (Ep.
ad vitam ſolitariam agentes,)
à condito ævo auditum eſt, quod
judicium Eccleſiæ, authoritatem
ſuam ab Imperatore accepit? aut
quando hoc pro judicio agnitum eſt?
Et Ambroſius, (Epist. 32.) ad Im-
peratorem Valentinianum junio-
rem, qui ab Arianis depravatus,
volebat de rebus fidei judicare;
Certè inquit, ſi vel ſcripturarum
ſeriem divinarum, vel vetera
tempora retractemus, quis abnuat
in cauſa fidei, in cauſa inquam
fidei, Episcopos ſolere de Impera-
toribus Chriſtianis, id eſt de fide
eorum; non Imperatores de Episco-
pis, id eſt, de eorum fide, judicare?*

Ambro-
ſius.

PUN-

PUNCTUM XIII.

Certo certius est Christum loqui per Ecclesiam suam. Contra Lutherum, Calvinum, Whitakerum, & alios.

Lucæ 10. v. 16. Qui vos audit, I. me audit. Quid clariùs?

I. Thes. 2. v. 13. Ideo & nos 2. gratias agimus Deo sine intermissione, quoniam cum accepissetis à nobis verbum auditûs Dei, accepistis illud, non ut verbum hominum, sed sicut est verè verbum DEI, qui operatur in vobis, qui credidistis. Adverte illud, auditûs Dei: utque Deus in Apostolo audiebatur.

Isai. 59. v. 21. Hoc fœdus meum 3. cum eis, dicit Dominus; spiritus meus, qui est in te, & verba mea, quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui, & de ore seminis seminis tui dicit Dominus, à modo & usque in sempiternum. Ecce quàm infallibile est, Deum

Deum adhuc loqui per Ecclesiam, quæ in æternum habitura est, ut dicit Propheta, Verbum Dei à Deo ipso in ore sibi positum, &c.

4. Matth. 10. v. 20. *Non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.*
Vide iterum Punctum X.

PUNCTUM XIV.

Christus Ecclesie sue manifestat omnem veritatem, ita ut in fide, illa nunquam erret. Contra Beza, Whitakerum, & Confessionem Anglicanam.

1. Isaia 54. v. 4. *Noli timere, quia non confunderis, neque erubescas, ait Deus ad Ecclesiam. Confunderetur autem & erubesceret, si à fide aliquando aberraret.*
2. Isaia 59. v. ult. *Hoc fœdus meum cum eis dicit Dominus, spiritus meus, qui est in te, & verba mea, quæ posui in ore tuo, non recedent*

dent de ore tuo, & de ore seminis tui, & de ore seminis tui dicit Dominus, amodò & usque in sempiternum. Quid enim hoc semen ita perpetuò verax, nisi Christi Ecclesia?

Joan. 14. v. 26. Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia. Ergò omnem omninò veritatem scitu necessariam. 3.

Joan. 14. v. 16. Et ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, &c. vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit. Atqui Spiritus veritatis, cum spiritu hæreseos, idololatriæ &c. incompossibilis est, Ergò. 4.

Joan. 16. v. 13. Cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Ergo nulla apud eos veritas ab errore

manet exclusa, ne una quidem, vel minima; quia Spiritus docet eos omnem veritatem.

6. 1. Tim. 3. 15. *Ecclesia Dei vivi, columna, & firmamentum veritatis*; sed columna veritatis nullum fulcit errorem. Ergò.
7. Matth. 28. 20. *Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.* Per Ecclesiam loquens.
8. Luc. 10. 16. *Qui vos audit, me audit.* Porro Christus nihil unquam falsi, auditus est loqui. Ergò nec Ecclesia id unquam faciet. Vide P. 13. n. 3.
9. Isaïæ 35. 8. *Et hæc erit vobis directæ via, ita ut stulti non errent per eam.* Neque stulti, ergò nulli, per eam.
10. Matth. 16. 18. *Et porta inferi non prævalebant adversus eam.* Ergò nec ullis unquam Satanzæ præstigiis ad errorem in fide deducetur.

Ephes.

Ephes. 1. 22. *Ipsam dedit caput super omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsius, & plenitudo ejus.* 11.
 Sed tale caput errare non potest. 12.
 Ergò nec etiam *corpus ipsius*, quod ab eo dirigitur, nempe *Ecclesia* 13.
subjecta Christo, (c. 5. v. 24.) qui dilexit illam, & se ipsum tradidit pro ea, (v. 25.) ut illam sanctificaret, (v. 26.) & exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi (in fide saltem;) sed ut sit sancta, & immaculata. 14.
 v. 27. Vide etiam Matth. 23. 15.
 v. 3. & alia. Ex quibus rectè omninò pronuntiat, cum reliquis Patribus, Augustinus, (lib. 1. contra Cressconium, c. 32.) *Scripturarum à nobis tenetur veritas, cum id facimus, quod universæ placuit Ecclesiæ, &c.* *Augustinus*

PUNCTUM XV.

Veritas fidei quoad nos, Ecclesiæ
 B 2 *autho-*

authoritate nititur. Contra Bucerum, Whitakerum, &c.

1. 1. Tim. 3. 15. *Ecclesia Dei vivi columna, & firmamentum veritatis. Et cui potius inuitatur veritas fidei nostræ, quàm veritatis firmamento, & columnæ veritatis?*
2. 1. Joan 4. 6. *Nos (hoc est Ecclesiæ Pastores) ex Deo sumus, qui novit Deum, audit nos; qui non est ex Deo non audit nos: in hoc cognoscimus Spiritum veritatis, & Spiritum erroris: In assensu ad ea; quæ docet Ecclesia, sive ejus Prælati, & dissensu ab eorum Doctrina.*
3. Matth. 18. 17. *Dic Ecclesiæ, id est, Prælato, ut exponit Chrysostomus, &c.*

PUNCTUM XVI.

Ecclesiam suam Christus non simpliciter in rebus fidei, & morum, audire jubet, sub pœna inferni. Contra Bucerum, Whitakerum, &c.

Matth.

Matth. 18. 17. *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & publicanus. Sicut Ethnicus, id est, idololatra, &c.* 1.

Joan. 1. 4. 6. *Qui novit Deum, audit nos, Ecclesiæ Prælatos: ergò qui non audit eos, ignorat Deum, & ignorabitur.* 2.

Luc. 10. 16. *qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit. Dicit Dominus, Ecclesiæ Prælatis. Atqui Deum spernere, est procul dubio mortiferum.* 3.

Et ut docet Spiritus Sanctus: 1. Reg. 15. 23. *Quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ nolle acquiescere.*

PUNCTUM XVII.

Christi Ecclesia semper fuit, eritque omni tempore, visibilis, & facile reperibilis. Contra Calvinum, Lutherum, &c.

Matth. 5. 14. *Vos estis lux mundi; non potest civitas abscondi,* 1.

di, *supra montem posita*: Nempe Ecclesia, ut exponit Augustinus lib. 3. contra Epist. Parm. & alibi.

2. Matth. 18. 17. *Dic Ecclesie; si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus: & Publicanus.*

Verum enim verò quid dicere possemus ignotæ, invisibili, irreperibili, &c. aut quis Ethnicus censendus, quod ignotam audire nolit?

3. Act. 20. 28. *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam DEI, quam acquisivit sanguine suo.* Ignotam verò & irreperibilem, quo pacto regant? & quomodò ignota esse poterit, quæ

4. Danielis 2. 36. comparatur *monti magno*, qui universam terram implevit, & Psal. 88. 38. *Soli ipsi & Luna, perfectæ in æternum*, id est,

5. *semper plenæ.* Facilius, Inquit D. Chrysostomus, *est Solem extinguere, quàm Ecclesiam obscurari.* (Hom. 4. in cap. 6. Isaiaë)

Act. 18. 22. *Et descendens Caesaream Paulus ascendit, & salutavit Ecclesiam non certè ignotam, non invisibilem, aut irreperibilem; A qua etiam nulla legitima fieri posset Missio prædicatorum, & consequenter nulla esset fides Christiana, quæ juxta Apostolum, est ex auditis prædicatorum, qui legitime sunt missi.* 6. 7.

Rom. 10. v. 17. *Fides, ait, ex auditu; & v. 14. quomodo autem audient, sine prædicante? quomodo prædicabunt, nisi mittantur? Qui verò fieri posset, ut ignoti seu invisibiles, & irreperibiles mitterentur ab invisibilibus & incognitis, de quorum fide, potestate, &c. nullo modo constare posset?* 8. 9.

PUNCTUM XVIII.

Visibilis hæc Christi Ecclesia non potest deficere. Contra Lutherum, Calvinum, Bezam, Whitak: &c.

Nomine Ecclesiæ intelligo non

unum, aut alterum hominem Christianum, sed multitudinem congregatam, in qua sint etiam Prælati, & subditi.

1. Matth. 16. 18. *Super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Neque ocyùs, neque seriùs; nunquam.*

2. Matth. ult. v. ult. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, (hoc est, sine interruptione) usque ad consummationem sæculi; sive diem judicii, cum visibilibus istis hominibus, & eorum in Ecclesia successoribus.*

3. Psal. 47. v. 9. *Deus fundavit eam in æternum.* Nempe Ecclesiam Christi, ut exposuit Augustinus, & res ipsa clamat; nam totus Psalmus est de fundatione Ecclesiæ Christianæ, tanquam novæ conspicuæ, & clarissimæ civitatis.

4. Isaia 61. v. 8. & 9. *Et fœdus perpetu-*

petuum feriam eis, & scient in gentibus semen eorum, &c. omnes qui viderint eos, cognoscent illos, quia isti sunt semen, cui benedixit Dominus. En ut in perpetuum visibilis durat Ecclesia; De ea enim Dominus ipse hoc caput exposuit Lucæ 4.

Matth. 3. v. 12. Ipse permundabit aream suam, & triticum congregabit in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Hoc, sine dubio, non fiet ante diem judicii, & interim de Ecclesia Christi visibili intelligi aream istam, hæretici etiam ipsi fatentur. 5.

Psal. 88. v. 30. Et ponam in seculum sæculi semen ejus, & thronum ejus, hoc est, majestatem Ecclesiæ visibilis, sicut dies cæli. 6.

Daniel. 2. v. 44. In diebus autem regnorum illorum, suscitabit Deus regnum, quod in æternum non dissipabitur, &c. 7.

8. Lucae 1. v. 33. *Regni ejus non erit finis.* Regnum enim Christi sine dubio est vera ejus Ecclesia visibilis & cognita. Neque certe regnum dici possunt homines aliquot occulti, ab invicem separati, & dispersi, qui se non nōrunt, ut Ecclesia invisibilis Lutheranorum, Calvinistarum, &c. Quid enim est regnum, nisi multitudo hominum congregata, qui se invicem noverunt, &c.

9.10. Vide plura Psal. 88. Isaia 2. Michææ 4. &c. & eis, qui visibilem Christi Ecclesiam defecisse blatterant, dic, quod in eadem olim causa Augustinus contra Donatistas. (in Psal. 102. concione 2.) *O impudentem vocem illa non est, quia tu in illa non es: vide ne tu ideo non sis; nam illa erit, etsi tu non sis.*

Augustinus.

PUNCTUM XIX.

Sicut Fides Christi est tantum unica,
ita

ita Christi in terris Ecclesia est tantum unica. Contra Whitakerum, Mortonum, &c.

Cant. 6. v. 8. *Una est columba mea perfecta mea, &c.* Et certè Ecclesia in Scripturis passim vocatur *una*. 1.

Matthæi 24. v. 45. *Una familia.* 2.
cap. 21. v. 28. &c. *Una vinea.* 3.

Joan. 10. v. 16. *Unum ovile.* 4.

Rom. 12. v. 5. *Unum corpus.* 5.
Multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra.

Ephes. 4. v. 3. 4. & 5. *Unum corpus, & unus spiritus. Sicut vocati estis in una spe &c. una fides, &c.* 6.7.

1. Cor. 12. v. 27. *Vos autem estis corpus Christi, & membra de membro. En ut una est Ecclesia unitate spiritûs, & membrorum inter se, & cum Capite, (in Christo) nimirum per eandem fidem, spem, &c. & per eadem media salu-* 8.
lu. 9.

lucis. Hanc unitatem obtinuit nobis à Patre Christus.

10. Joan. 17. 20. 21. *Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint, ut credat mundus, quia tu me misisti.* Sic orabat Dei Filius, qui hinc sine dubio auditus est pro sua reverentia. Adverte verò, ut Christus se mundo credibilem reddere voluit, per Ecclesiæ suæ unitatem; pro qua mori etiam est dignatus.

11. Eph. 2. 16. *Ut reconciliet ambos in uno corpore, Deo per crucem, &c. cum præcedentibus, à versu 14.*

12. Matth. 12. 25. *Omne regnum divisum contra se, desolabitur, & omnis civitas, vel domus divisa contra se, non stabit. Verum Regni ejus, id est, Ecclesiæ, non erit finis.* Luc. 1. 33.

Quare neque divisum est modò,

dò, neque dividetur. Sed unica in perpetuum manebit, in una Fide, Spe, &c.

PUNCTUM XX.

Ex bonis atque malis, simul etiam reprobis constat Ecclesia Christi. Contra Lutherum, Calvinum, Anabaptistas, &c.

Matth. 13. 47. *Simile est regnum Cælorum sagenæ missæ in mare, & ex omni genere piscium congreganti, &c. malos autem foras miserunt. At certè priùs illi intus fuerant. Ergò.* 1.

Matth. 3. 12. *Ecclesia comparatur Aræ habenti triticum & paleas, igne inextinguibili cōburendas.* 2.

1. Cor. 10. 17. *Unus panis, unum corpus, multi sumus, omnes qui de uno pane participamus. sed iudicium sibi aliqui manducant, & bibunt (1. Cor. 11. 29) sumunt enim boni, sumunt mali, ut ostendam* 3.

dam de Eucharistia agens. Ergò de Ecclesiæ corpore sunt etiam mali, & reprobi.

PUNCTUM XXI.

Syncera verbi Prædicatio & legitima administratio Sacramentorum, non sunt signa, sed officia veræ Ecclesiæ, Contra Novatores hujus temporis pænè omnes.

Nam omne signum suâ naturâ est sensibile, ut ipsi fatentur adversarii, cum agunt de Sacramentis; sed Veritas doctrinæ, &c. sola fide cognoscitur, ac proinde non apparet, neque sensibus subjicitur, secundum id Apostoli ad Heb. 11. 1. *Est autem fides, argumentum non apparentium.* Ergò.

Rursus, illa signa sunt, obscura; sed Ecclesiæ Christianæ signa debent esse nota, & manifesta omnibus etiam infidelibus, cum alioqui non possint infideles ad Ecclesiam deducere: Quæ, ut testat-

statutur Isaias, cap. 35. 8. est *directa via*, ita ut *stulti* (id est, infideles) *non errent per eam*. Igitur Ecclesia est potius veræ doctrinæ, & synceræ prædicationis signum, quàm hæc, signa veræ Ecclesiæ.

PUNCTUM XXII.

Christus in terris Ecclesiæ est Sancta, etiam per talia, qualia Deus solus facit, miracula, Contra Bezam, Perkinsium &c.

Matth. 10. 7. *Euntes* (ait Christus ad duodecim) *predicate, mortuos resuscitate, leprosos mundate, demones ejicite, &c.*

1.

Enimverò hoc erat necessarium, & modò est, dum Apostolorum in Ecclesia successores, infideles ad fidem trahere conantur.

2.

Exod. 4. 1. Dum Moyse à Deo mitteretur ad populum, & diceret non credent mihi, &c. non respondit Deus, debent credere, velint, nolint, sed dedit ei potestatem.

3.

statem miracula patrandi, & ait,
(v.5.) Ut credant, quod apparue-
rit tibi Dominus, &c.

4. Marci ult. 17. *Signa autem eos,
qui crediderint, hac sequentur: in
nomine meo dæmonia ejicient, &c.*

Luthe-
rus. Ep.
de Anoh.
som. 2.
Germ.

Quis verò dæmones compescere
valet, nisi Deus? Atque hanc fan-
tositatem Ecclesiæ Romanæ non
denegant, neque Lutherus, ne-
que Magdeburgenses, &c.

5. Marc. ult. v. ult. *Illi verò pro-
fecti, prædicaverunt ubique; Do-
mino cooperante, & sermonem con-
firmante sequentibus signis.*

6. Heb. 2. 4. *Contestante Deo signis
& virtutibus, &c.* Ut etiam mo-
dò facit, juxta firmissimum illud
Christi promissum;

7. Joan. 14. v. 12. *Amen, amen
dico vobis, qui credit in me, opera
quæ ego facio, & ipse faciet, & ma-
jora horum faciet; quia ego ad
Patrem vado. Unde Bellarminus,
Coccius, & alii, Romanæ Eccle-
siæ*

fiæ miracula, per ætates à Christo singulas, ad nos usque deducta allegant.

PUNCTUM XXIII.

Miracula istiusmodi sunt sufficiens testimonium veritatis. Contra Lutherum, Whitakerum, &c.

Sunt enim testimonium pro- 1.
 prium Deo, Psal. 76. 15. *Tu es Deus, qui facis mirabilia; & Dei solius, juxta id Psalmi 71. 18. Benedictus Dominus Deus Israël, qui facit mirabilia solus.* Et illud Domini, Marci ult. v. ult. *Præ-* 2.
dicaverunt ubique; Domino coope-
rante, & sermonem confirmante
sequentibus signis.

Luc. 11. 20. *Porro si in digito* 3.
Dei ejicio demonia, profecto perve-
nit ad vos regnum Dei. Atqui
 hoc ubique facimus Catholici.
 Ergò & Dei regnum procul du-
 bio sumus.

Joan. 5. 36. *Ego habeo testimo-* 4.
nium

nium majus Joanne; opera enim quæ dedit mihi Pater, ut perficiam, ea ipsa opera, quæ ego facio, testimonium (sufficiens) perhibent de me, quia, Pater misit me. Atqui Ecclesia Romana ejusmodi planè opera facit; Ergò sufficiens habet testimonium.

5. Nec enim aliter dixisset Dominus, Joann. 10. 38. *Si mihi enim non vultis credere, operibus credite, ut credatis, quia Pater in me est, & ego in Patre.*

6. Isaia 41. 23. *Annuntiate, quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia dii estis vos.* Hoc autem, & similia Romanæ Ecclesiæ filii innumeri fecêre, & pergunt facere, ut ex vitis sanctorum authenticis patet. Ergò Dei habemus Spiritum, Dei veritatem, &c. Et non nisi ex desperatione miraculorum à se, & sequacibus suis patrandorum, dicit Lutherus, (in cap. 7. Matth. tom. 7. fol. 92.)

Luthe-
russ.

Si-

*Signis nihil prorsus moveor; etiam-
si me vidente, mortuos in vitam
revocares, &c.*

Quid verò Christus? Joannis 7.
14. 12. *Alioqui propter opera ipsa
credite.*

Et Joan. 15. 24. *Si opera non* 8.
*fecissem in eis, quæ nemo alius fecit,
peccatum non haberent:* Quibus
apertissimè docet, Judæos, Hæ-
reticos, &c. dum ad Ecclesiæ mi-
racula obsurdescunt, in Deum, &
animas suas delinquere.

PUNCTUM XXIV.

*Sancta perpetua, visibilis & unica
Christi Ecclesia, est tota commis-
sa Petro, ut supremo omnium
Pastori. Contra Lutherum, Cal-
vinum, Confessionem Anglica-
nam, &c.*

Hoc enim promisit Christus. 1.
Matth. 16. 18. *Tu es Petrus, &
super hanc Petram edificabo Eccle-
siam meam. Et quomodo super
ipsum*

ipsum præ cæteris unum ædificanda erat Ecclesia, nisi ut singulari ipsius regimini innixa?

2. Hoc certè regimen ei promisit Dominus, ibidem v. 19. *Et tibi dabo claves regni Cælorum.* Cujus enim esse solent claves alicujus urbis, nisi Principis ac Gubernatoris?

3. Promissa verò præstitit Dominus Petro immediate ante suam in Cælum ascensionem Joan. 21. 15. & seq. Ibi enim post rigidum Petri solius, coram aliis de singulari ejus in Deum Charitate examen, illi tandem soli præcepit in hunc modum: *Pasce agnos meos, pasce*

4. *agnos meos, pasce oves meas* (guberna, habet textus græcus, secundo loco.) Nihil igitur est clariùs, quàm supremus hic Petri Pastoratus, super agnos, & oves Christi universas; nihil magis in Evangelio expressum.

Hinc Lucæ 22. 31. & 32. *Petrus*
solus

Βόσ-
κε &
ἀρνί-
α, μὲν
πρὸς
μαί
νετὰ
πρὸ-

solus è duodecim Apostolis erat, pro cuius fide (in communi alicui periculo) Dominus se dicit orâsse, ne deficeret: immediatèque, ibidem, Petro soli iussit, *Fratres* (nempe reliquos Apostolos) confirmare. Lucæ 22. 32. Et tu Petre, aliquando conversus, confirma fratres tuos.

Hinc etiam à Matthæo scribitur Petrus Apostolorum primus, c. 10. 2. Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc: Primus Simon, qui dicitur Petrus.

Et ubique ab Evangelistis primo loco ponitur; ut Matthæi iterum 17. 1. Luc. 6. 14. &c. Marci 3. 16. &c. Joan. 21. 2. &c. Item Act. 3. 14. Marc. 13. 3. Lucæ 22. 8.

Et in unico illo Pauli loco, qui solus aliter habere videtur, Galat. 2. 9. Petrum adhuc primo loco legunt, tam in textu, quàm in commentationibus suis Ambrosius Hieronymus, & Augustinus, (Optimus

6a c
μερό-

σκε-

σά-

πρό-

6ωτος

με-

5 6.

7

πρώ-

τος,

Σίμων

ὁ λε-

γό-

πρώ-

Πέ-

τρος.

8.9.

10 11.

12.13.

14.15.

Αθη-

νασιος.

Augusti-

νους.

Hierony-

mus.

mus secundum Calvinum ipsum antiquitatis testis) qui cum veteribus omnibus dicit Petrum habuisse Primatum, ut sermone 124. de Tempore, ubi disertè Petrum vocat *Caput & verticem totius Ecclesiae: totius, inquit, corporis Ecclesiae: & membrorum omnium.* D. Chrysostomus, Episcopus ipse olim Constantinopolitanus (hom. 55. in Matth.) *Petrum inquit, futurae Ecclesiae Pastorem constituit.* 16.17. Vide insuper Act. 1. 15. & c. 2. 14. 18.19 c. 4. 6. & c. 5. 3. & c. Petrum se pro officio ei à Domino inuncto, ut Caput Apostolorum, & Ecclesiae simul universae gerentem.

PUNCTUM XXV.

Ecclesia Christi, suum istiusmodi Pastorem universalem, Petri successorem, sub Christo ministeriale, & visibile in terris caput, semper habet. Contra eosdem.

Erat enim illud manus Petri,
fi

si quod aliud in Ecclesia, ordinarium; unde continuari est evidens, sicut aliæ in Ecclesia administrationes ordinariæ, Baptismi, Eucharistiæ, Absolutionis, &c. eâdem, quâ cæptæ sunt auctoritate perseverant.

Joan. 21. v. 15. *Pasce oves meas* 1.
 &c. ut puncto præcedente n. 3. *Oves suas* dixit indefinitè omnes, non tantùm præsentes, sed etiam futuras; & pascendas eas ibi commisit universas, ope sua, quam Petro, ejusque in hoc munere successoribus spopondit, dum in Cœlum jam abiturus Petro, & ovili ejus benignissimè promisit.

Matth. 28. 20. *Ecce ego vobiscum* 2.
sum, omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi. Cùm enim hic Petro modò adesse nequit in persona Petri; quo demum pacto illi hoc præstare potest, nisi in veris ejus successoribus?

Eph. 4. 11. *Et ipse (Christus)* 3.
de-

dedit quosdam Pastores & Doctores ad consummationem sanctorum, in opus ministerii, in edificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei & agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi; (Nempe in resurrectione) ut jam nō simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinae, in nequitia hominum in astutia, ad circumventionem erroris. Quòd si Christus dat Ecclesiae Pastores ad extremum usque diem, ut docet hic Apostolus; certè Pastorem ejus summum non delevit: is enim maximè omnium est semper necessarius, ad Oves Christi in unitate continuandas, &c.

I. Cor. 10. v. 11. Hæc autem omnia in figura contingebant, (Israëlitis.) Successio ergo summorum inter Hebræos Pontificum figura erat Episcoporum, Petro in ejus sede

sede succedentium, Romæ. Ibi ^{Cal. lib.} enim Petrus ultimò & diutissimè ^{inst. 4.} ^{c. 6. §.} sedit, ibi martyriò est corona- ¹⁵⁰ tus, tam certò, ut nec Calvinus ipse id eat inficias, & Lutherus ^{Luthe} ^{rus} id ultrò concedat (Tom. 7. ep. German. Witenbergæ impresso per Thomam Clog. anno 1561.) ubi etiam asserit, Deum ideò Romanam Ecclesiam super alias omnes evexisse, quòd in eâ Sanctus Petrus & Paulus, imò aliqui (ait) Papæ, & centum millia martyrum, suum profudère sanguinem.

Rursus 1. Cor. 12. v. 20, & 21.

5.

Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus; non potest autem oculus dicere manui, operâ tuâ non indigeo; aut iterum caput (Ecclesiæ) pedibus; non estis mihi necessarii.

Ergò etiamnum habet Ecclesia caput visibile, & sub Christo ministeriale: nam si Christus solus, Ecclesiæ caput existeret: ipse cer-

tè dicere posset, non solum pedibus, sed etiam manibus & toti simul corpori suo mystico; Non estis mihi necessarii: juxta illud

6. Job. 22. 3. *Quid prodest Deo, si justus fueris? Servi enim inutiles sumus* Luc. 17. 10.

7. Rursus adhuc Act. 1. 20. De Juda prædixerat Spiritus Sanctus per Davidem: *Episcopatum ejus alterum habiturum, & quòd alter ei suffici deberet: Et Episcopatum*

8. *ejus accipiat alter*: Proindèque Petrus successorem ei juxta voluntatem Dei sollicitè curavit. Quòd si Judæ necessarius erat successor; quantò magis Petro, Apostolorum Principi, & ovium Christi omnium Pastori ordinario. Cùm Petrus, sive officium ejus, propter oves, quæ semper manent; & non oves propter Petrum, aut officium ejus sint constitutæ, jux-

Augu-
stinus.

ta id Augustini, libro de Pastoribus cap. 1. *Quod Christiani sumus, pro-*

propter nos est; quod præpositi sumus, propter vos est.

Ruth. 4. 14. *Benedictus Dominus, qui non est passus, ut deficeret successor familiae tuae, Noëmicæ, &c.* 9.

Et si Deo curæ erat successio unius alicujus sub lege familiae, quanto magis illi cordi est successio Principum, atque Pastorum familiae, & ovilis sui proprii, pro quo sanguinem effudit? *Quanam*

(inquit Chrysostomus) de causa ille sanguinem effudit suum? certe ut pecudes illas acquireret, quarum curam tum Petro, tum Petri successoribus committebat. Manet enim semper Ecclesia, & ovile Christi, cui præfectus est Petrus. Ergo & ejus Pastor etiam manet, manebitque.

S. Chrysost. l. 1. de Sacerdotio circa principium.

Matth. 16. 18. *Et porta inferi non prævalebunt adversus eam.* 10.
Ergo nec Pastore eam viduabunt, supremo visibilibus & ordinario;

cum illud, maxima & perniciosissima de ea relata esset victoria.

PUNCTUM XXVI.

Ecclesia Christi necessario est Catholica.

- Debet enim omni tempore durare, ut liquet ex Puncto XVIII. & ad loca omnia dilatari, post Christi adventum. Nam Abrahamæ promisit Deus, quòd in semine ejus benedicerentur omnes gentes; Gen. 12. 3. *Universæ cognitiones terræ.* Et hoc ipsum postea juramentò confirmavit. Gen. 22. 16. & 18. *Benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ.*

3. Et Deus Pater Christo dicit: Psal. 2. 8. *Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ,* id est, Ecclesiam, planè Catholicam five universalem. Sùntque alia plura hujusmodi loca in Prophetis, & in Novo Testamento.

Psal.

Pfal. 21. 28. Convertentur ad Dominum universi fines terræ. Vide etiam Psal. 71. v. 8. & 11. 4. 5.

Daniel. 2. 35. dicitur Ecclesia Mons, qui implevit terram. Isa. iæ 2. 2. Mons, ad quem omnes gentes confluent. 6. 7.

Malachiæ 1. 11. In omni loco à solis ortu, usque ad occasum sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda; quia magnum est nomen meum in gentibus. 8.

Rom. 10. 18. & Psal. 18. 5. In omnem terram exivit sonus eorum nempe Apostolorum, & Prædicatorum Ecclesiæ. 9.

Item Act. 1. 8. Eritis mihi testes usque ad ultimum terræ. Et Luc. 24. 46. Oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis, & prædicari in nomine ejus pœnitentiam in omnes gentes. Plurâque habet Scriptura hujusmodi loca; ut Isai. 49. 18. Mat. 24. 3. Col. 1. 6. 12. 13. &c. Matth. 28. 19. Marc. 16. 15. 14. 15

16. Et in hujus rei figuram, Ecclesia sui initiô loquebatur omnibus linguis; statimque à prima sua plantatione, antequàm Apostoli è vita excessissent, in tam multas nationes extensa est, ut tum etiam verè, & communi modo loquendi potuerit dici, per totum mundum propagata, hoc est, universalis, seu Catholica.

Est porrò vera Christi Ecclesia respectivè etiam Catholica, hoc est, præ Judæorum Synagoga, & quocunque hæterodoxorum cætu. Juxta id Isaiaë 54. 1 *Multi filii deserta, magis quàm ejus, quæ habet virum, dicit Dominus. Vincit enim Multitudine, &c. Judæos omnes; sicut illi hæreticos, cujuscunque demum appellationis sint. Ergo.*

PUNCTUM XXVII.

Sola Romana Ecclesia est Catholica.

Illam enim habuit ab initio, ut
etiam

etiam adversarii concedunt, fidem planè Catholicam & Apostolicam. Hocque ex Scriptura liquidò constat.

Rom. 1. 8. *Fides vestra* (ait 1. Paulus ad Ecclesiam Romanam) *annuntiatur in universo mundo. Et*
v. 11. *Desidero simul consolari in* 2. *vobis* (Romani) *per eam, quæ invicem est, fidem vestram, atque meam.*

Ecce quàm liquidò ex scriptura constat, Romanorum fidem fuisse universalem, seu Catholicam, & eandem cum Pauli fide, hoc est, Apostolicam.

Quod verò blasphemant Acatolici, eam esse jam mutata, dictu quidem facile est, sed probatu impossibile. Et cùm adversarii nihil in fide attendendum esse clament, nisi quod in Scriptura habetur; ex quo, quæso, ejus loco, aut textu ostendent ipsi Romanos, aliam à pristinâ fidem susce-

suscepisse? Quo prætextu discedunt ipsi à Communione Romanæ Ecclesiæ, quam Scriptura clarè facit Catholicam & Apostolicam? aut quo demum illi jure, alios ab ejusdem Ecclesiæ communionem recedere in Anglia, Hibernia, & aliis locis, per vim, & arma compellunt?

- Rursus Ecclesia Christi Catholica, in fide perstitisse debet à tempore Apostolorum in hunc usque diem, juxta id Christi,
3. Matth. 16. 18. *Et portæ inferi non prævalebunt adversus eam:*
4. Et illud Angeli Luc. 1. v. 33. *Et regnabit in domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis:* Et alia his similia. Atqui sola Romana Ecclesia est, quæ in fide ita perseveravit: cùm aliæ ab Apostolis fundatæ, ad unam omnes à fide ad Arii, Nestorii, & aliorum hæreses defecerint, ut in confesso est apud omnes. Ergo.

Præ-

Præterea verba illa Isaiaë 54. 5.

1. *Multi filii desertæ, magis quàm*
ejus, quæ habet virum; quæ Divus 6.
Paulus (ad Galat. 4. 27.) explicat
 de Ecclesia; non possunt de ulla
 Ecclesia verificari, nisi *Romana*.
 Hæc enim, cujus filii olim Gen-
 tiles & deserti ante adventum
Messia; Hæc inquam sola, nu-
 merositate filiorum & dominatio-
 nis amplitudine, eam, quæ ha-
 bebat filios, hoc est, Judæorum
 Synagogam superat, & non tan-
 tùm superat, verùm etiam longô
 post se relinquit intervallô.

Dum interim Synagoga, licèt
 à Deo planè repudiata, Acatho-
 licis tamen, sive Lutheranis, sive
 Calvinistis, sive aliis superstitionis
 diuturnitate, Regionum va-
 rietate & capitem, sive hominum
 multitudine, in immensum ferè
 præeminet.

Cum (*Matth. 18. 16.*) duo vel 7.
 tres idonei testes, rebus extra

controversiã ponendis sufficient ;
 pro veritate tamen hac affero mor-
 tales pænè omnes , qui vel aliquid
 nôrunt , vel inter homines huma-
 no more vixerunt. Hi enim si in-
 terrogentur , respondebunt , unò
 quasi ore universi , & testabuntur ,
 etiam Judæi , & Mahometani ; Ca-
 tholicos esse Romanæ Ecclesiæ
 Filios , & eos solos esse Catholicos ,
 & nullius alterius ullibi coëtûs
 mortales hoc nomine insigniri.
 Enimverò Romanus est (commu-
 nione) & talis sit , necesse est , qui-
 cunque verè dicit cum Sancto &
 venerabili illo Paciano , *Christia-
 nus mihi nomen , Catholicus verò
 cognomen : illud me nuncupat , illud
 ostendit.*

Epist.
ad Sem-
pronian-
um.

Idem.

Et certè (ut dicit idem Pater)
*Non est ab homine mutatum , quod
 per sæcula tanta non cecidit. Catho-
 licum istud nec Marcionem , nec A-
 pellem , nec Montanum sonat , nec
 hæreticos sumit auctores : sed hæ-*
 reti-

reticos patitur osiores, præsertim Novatores hujus sæculi, qui in prioribus suis Catechismis vim propterea intulêre Symbolo Apostolorum, & fidei communi, & omnium calculo receptæ: & ubi antiqui omnes legerunt, *Credo Ecclesiam Catholicam*, loco Catholicæ, apposuerunt Christianam. Imò Genevensis eorum Patriarcha Theodorus Beza, præfatione sua in novum Testamentum, anni 1565. vocem hanc, *Catholicam*, non modò rejecit, sed etiam execratus est tanquam vanissimam.

Sola igitur Romana Ecclesia est Catholica; & hoc ipsum Catholicæ nomen, augustum & divinum illud Africæ & orbis sanè lumen, Augustinum, haud immeritò in hujus, ut liquidò ipse Augustinus profitetur, gremio retinuit (in Ecclesia Romana) *in qua*, ut dicit idem Pater (Epist. 162.) *semper Apostolicæ Cathedræ vixit Principa-*

C 6

cipa-

cipatus. Et de eadem Petri sede loquens, (in Psal. contra partem Donati) *Ipsa inquit, est petra, quam non vincunt superba inferorum portæ.* Nec mirum, cùm id Deus ipse Petro in Evangelio promiserit, Matth. 16.18.

PUNCTUM XXVIII.

Ecclesia igitur Catholica, cujus Pastor Romæ Petro in autoritate succedit, est unica & Vera Christi Ecclesia. Contra Magdeburgenses, Whittakerum, Vorstium &c.

Sicut enim initiô, post ascensionem Christi, una atque eadem erat Petri & Christi Ecclesia; ita in hunc usque diem.

Nemo eam unquam divisit. Et certò nullo aliter pacto super Petro ædificata esse posset Ecclesia Christi, contra quam *portæ inferi* nunquam prævalituræ erant, Matth. 16. 18.

Petri

Petri igitur Ecclesia, quæ eò Romana dicitur, quòd ipsius Pastor Romæ sedet, est Ecclesia Christi unica; cùm ille duas hìc in terris non habeat, ut ostendi Puncto XIX. Illa, inquam, sola est Ecclesia Christi, sub legitimo adhuc Petri successore; ut nempe caput ejus, secundùm id Pauli supra illatum (Puncto XXV. n. 5.) dicere non possit aliis hic membris, *non estis mihi necessaria* 1. Cor. 12. v. 20. & 21. 2.

Unde & palam etiam fit, Romanam hanc Petri Ecclesiam, illam ipsam esse, quam Deus fundavit *in æternum*, Psal. 43. 9. Imò 3. & in æternum sibi desponsavit, *Osee 2. 19. Sponsabo te mihi in* 4. *sempiternum, &c* Et extra quam nemini contingit salus, ut ex sequentibus patebit.

PUNCTUM XXIX.

Extra Ecclesiam igitur Romanam

non est salus. Contra Sectarios, &c.

Ad hanc enim, ut suprà ostendimus, spectant omnes Christiones; hæcque est, de qua Dominus ait, Matth. 18. 17. *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & Publicanus.*

Et quam, quæso, Ecclesiam jubentur omnes audire, præter hanc, unicam Salvatoris præter hanc, quæ à Christo super *Petrum* est ædificata, & cujus caput jam Romæ Petro ab initio succedit?

Quam ulli unquam audire fas sit Ecclesiam, præter hanc, quæ sola est Christi, quæ tota, ut jam ostendimus, est commissa Petro, ac ejus in perpetuum successoribus; quos propterea Chalcedonense primitivum, & in Græcia habitum Concilium vocat *universalis Ecclesie Pontifices*. (Aktion. 1. 2. & 3.)

Unica semper, & eadem manet
Ec-

Ecclesia Christi, ab omnibus sub pœna inferni audienda (punctis XVI. & XIX.) etiam mortuô jam Petrô: nempe Ecclesia, quam totam quaquaversum Christus uni Petro pascendam commisit, & regendam Petrus Successoribus transmisit. Atqui hæc ipsa est, de qua loquimur, Romana, in primaria cujus Urbe Petrus & diutissimè sedit, & diem obiit; Ergo.

Rursus Ecclesia Christi, sicut initiô uni paruit Episcopo, sic & modò facit; cùm alioqui jam certè evanuisset vetus illa Ecclesia ex mutata regiminis forma, quæ reipublicæ etiam mutationem infert. Atqui ille Episcopus non potest esse nisi Petri successor, nec ullus Petro successisse, præter Romanum Episcopum: Ergo sub illo est semper Ecclesia Christi; quæ Romana ex eo dicitur, quòd Pastor ejus supremus Romæ (ex divino, ut
Anti-

- Antiqui perhibent, mandato)
 sedem fixit. Extra verò hanc
 unicam antiquissimam, & toto or-
 be notissimam Christi, Petrique
 Ecclesiam, nulla est salus; nam ut
 2. dicit Paulus, Ad Rom. 12. 5.
*Multi unum corpus sumus in Chri-
 sto, &c.* At certè membrum,
 quod non est in corpore, vitam
 habere nequit. Ut etiam monet
 caput nostrum, qui est Christus:
3. Joan. 15. 6. *Si quis in me non
 manserit, mittetur foras, & are-
 scet, & in ignem mittetur (inex-
 tinguibilem) & ardet.* Rursus,
 Ecclesia est sponsa Christi indis-
 solubilis. Oseæ 2. 19. *Sponsabo
 te mihi in sempiternum, &c.* Item
4. Eph. 5. 32. *Sacramentum hoc ma-
 gnum est (nempe Matrimonium)*
 Ego autem dico in Christo & Eccle-
 sia. Sed Christus adulter esse
 non potest, ideóque neminem
 sibi generat, aut vitâ impertit
 extra sponsam suam Ecclesiam,
 de

de qua Isaïas 60. 12. *Gens enim, 6.*
& regnum, quod non serviêrit ti-
bi, peribit.

Quippe in sola vinea (Matth. 7.
 20. 9.) datus est *Denarius*; & so-
 li Romano Pontifici, hoc est Pe-
 tro, Matth. 16. 19. collatæ sunt
Claves regni Cælorum, id est, sa- 8.
 lutis adeundæ, & in Cælo poti-
 undæ, beatissimæ, fidelissimæque
 claves.

PUNCTUM XXX.

Fides Romanæ Ecclesiæ est Apostolica.

Contra Novatores omnes.

Rom. 1. 8. *Fides vestra* (ô Ro- 1.
 mani inquit Paulus) *annuntia-*
tur in universo Mundo. Ac si di-
 xisset; *Fides vestra est Christi, &*
ovilis, seu fidelium Orthodoxo-
rum ejus, qui sunt jam toto or-
be dispersi.

Rom. 1. 12. *desidero* (ait Apo- 2.
 stolus, ô Romani) *simul consola-*
ri in vobis per eam, quæ invicem est,
fidem

fidem vestram atque meam. En ut non minus Apostolici erant Romani in fide, quàm ipsemet Apostolus: in fide, inquam, à qua deficere non potest Ecclesia illa Petri, atque ipsius proinde Christi Romana: quod ex jam dictis factis liquet, & ex sequentibus adhuc magis patebit, ubi dogmata, in quibus ab illa discrepant A catholicis, ex sacra Scriptura eam didicisse, breviter, & dilucidè ostendam.

3. Osee 2. 19. & 20. Dominus ad Ecclesiam à se *Petro* & ejus successoribus commissam disertè ait; *Sponsabo te mihi in sempiternum, & sponsabo te mihi in fide.* Fide nimirum Apostolicâ, quæ sola est vera, & quam sola Ecclesia Romana, ut fidelissima Christi sponsa, inviolatam in hanc usque diem retinet, dum Patriarchales aliæ, ut jam antea dixi, Ecclesiæ omnes in hæresim degenerârunt; ut

ut de *Antiochena, Hierosolymitana, &c.* notissimum est. Ergo *Romana* est semper, & sola fidei Apostolicæ custos, interpretes, & Magistra; & de ea jure meritissimo *Augustinus* clamat (lib. de utilit. credendi c. 17.) *Dubitabimus nos illius Ecclesie condere gremio, quæ ab Apostolica sede per successiones Episcoporum frustra hæreticis circumlatrantibus, culmen auctoritatis obtinuit? & D. Hieronymus* (in extremo dialogo adversus Lucifer.) *Brevem, inquit, apertamque animi mei sententiam proferam; in illa Ecclesia esse permanendum, quæ ab Apostolis fundata, usque in diem hunc durat.*

PUNCTUM XXXI.

Romanus Pontifex habet in omnes Christianos omnem potestatem & jurisdictionem spirituales. Contra Sectarios omnes.

In vetere lege, Deut. 17. 12. **I.**
Qui

Qui superbiêrat, nolens obedire Sacerdotis imperio, morte pledebatur. Atqui in hoc etiam, lex umbram habuit futurorum bonorum.

2. Heb. 10. 1. Ergo.

3. Matth. 16. 19. Pontifici, hoc est *Petro*, assignatæ sunt claves regni Cœlorum, cum potestate absoluta ligandi, &c. Quid ergo jurisdictionis ei potest deesse;

4. Joan. ult. v. 15. &c. Pontifex accepit munus ordinarium pascendi oves, & agnos omnes Christi. Pascere verò designat regendi munus & officium, ut liquet ex illo Domini ad Davidem: 2. Reg.

5. 5. 2. *Tu pasces populum meum Israël, & tu eris Dux super Israël. Et*

6. Isaiaë 44. v. ult. *Dico Cyro: Pastor meus es &c.*

PUNCTUM XXXII.

Calumnia illa Pseudo-Evangelicorum, quòd Romanus Pontifex in

*in Antichristum degenerârit,
est contra verbum Dei.*

Antichristus ille primarius, seu principalis adversarius Christi, de quo hîc quæritur, non est nisi unus homo, de quo Daniel 7. 8. *Cornu aliud parvulum* (ortum est inter decem cornua quartæ bestię) *ecce oculi, quasi oculi hominis, erant in cornu isto, & os loquens ingentia.* 1.

2. Thes. 2. v. 3. & 8. *Homo peccati, filius perditionis, qui &c. ille iniquus &c.* 2.

Apocal. 13. 18. *Qui habet intellectum, computet numerum bestię, numerus enim hominis est. (unius tantum hominis) & numerus ejus sexcenti, &c.* 3.

Joan. 5. v. 43. *Si alius venerit in nomine suo, illum accipietis.* 4.

ficque unicum ubique habes Antichristum: At Romani Pontifices, à mille jam & amplius annis se- 5.

70 *De Summo Pontifice, &*
sedentes, ducenti, & plures nu-
merantur.

6. Quando 1. Joan. 2. 22. Anti-
christus vocatur omnis, *qui ne-
gat JESUM esse Christum*, id in-
telligitur non de persona, sed de
indole Antichristi: sicut Judas,
7. Joan. 6. 71. vocatur diabolus, &
8. Matt. 11. 14. *Joannes Baptista
nuncupatur Elias. Et si vultis
recipere, ipse est Elias, qui ventu-
rus est.*
9. 1. Joan. 2. 22. *Hic est Anti-
christus, qui negat Patrem, & Fi-
lium*: Atqui Summus Pontifex
utrumque confitetur, & summo-
10. pere colit, Ergò; Daniel. 11. 36.
Antichristus elevabitur adversus
11. *omnem Deum &c.* 2. Thes. 24.
*Adversatur, & extollitur adversus
omne, quod dicitur Deus, aut
quod colitur, &c.* At summus
Pontifex gloriatur se servum es-
se Dei, & servorum ejus.
12. 2. Thes. 2. 4. *Antichristus in
Tem-*

*Templo Dei (Jerosolymitano)
sedebit, ostendens se tanquam sit
Deus. At summus Pontifex osten-
dit se quotidie Romæ, in tem-
plis, Deo flexis humiliter populi-
tibus supplicem.*

Daniel. 8. 12. & 13. &c. 12. 11. 13.

Antichristus è medio tollet jure Sa- 14.

*crificium (Missæ) & omne aliud
publicum divini cultûs officium.*

*At hæc omnia tuetur summus
Pontifex contra Pseudo-Evange-
licos, Antichristi præcursores.*

Antichristus non regnabit, nisi 15.
tribus annis cum dimidio: Dan. 16. 17

*7. 25. Per tempus & tempora, &
dimidium temporis. Et Apoc. 11.*

2. Mensibus 42. & ibidem v. 3.

Diebus mille ducentis sexaginta.

*At summus Pontifex multis jam
sæculis regnavit.*

Antichristus à Judæis pro Mes. 18. 19
sia recipietur, Joan. 5. 43. & 2.
Thes. 2. 10. &c. At certè Ponti-
fex

72 *De Summo Pontifice, &*
fex ab eis simul, & hæreticis odio habetur, &c.

20. Apoc. 13. 13. Antichristus faciet ignem de cælo descendere, *in terram, in conspectu hominum:* at hoc non facit Pontifex.

21. Apoc. 11. 3. Tempore Antichristi, venturi sunt *duo Testes*, qui *amicti saccis*, seu ciliciis, *prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta & v. 6.* habebunt *potestatem claudendi cælum, ne pluat diebus prophetie ipsorum, & potestatem super aquas, convertendi eas in sanguinem, &c.* Et hi duo testes nunquam adhuc comparuêre.

22. Apoc. 19. 20. Antichristus terrâ dehisciente præcipitabitur cum suo falso propheta in abyssum, sicut olim contigit Dathan & Abyron, Num. 16. 31. Exercitus

23. verò Antichristi innumerabiles,
24. igni cælesti absumuntur Ezech.

25. 39. 6. Apoc. 20. 9. &c. Papæ verò,
26. & beato ejus ovili, contraria
prior-

prorsus, & foelicia omnia accidunt. Ergò. Mitto alia, quòd ex his fatis, supérque appareat, quàm è diametro Pseudo-Evangelici se verbo Dei, in suis contra Vicarium Christi blasphemias, opponunt.

PUNCTUM XXXIII.

Non repugnat, Pontificem esse simul Principem spirituales & temporales alicujus Provinciae. Contra Zwinglium, Calvinum, &c.

Gen. 14. 18. & Heb. 7. 2. & 3. 1.2.
Melchisedech dicitur fuisse & Rex
& Sacerdos. Exod. 18. 13. *Sedit* 3.
Moyse, ut judicaret populum,
&c. *Moyse*, qui tamen Pastor 4.
erat, & Sacerdos Psal. 98. 6.

Legimus 1. Reg. c. 4. 18. de 5.
summo Sacerdote *Heli*, quod
fuerit etiam judex populi, *Judi-*
cavit Israël quadraginta annis.
Sacerdos simul & Judex. Id etiam
D. fuit.

fuere Machabæi. Non est ergo
Calvin. latrocinium, in utroque foro
in Luca
 22. 13. præesse, ut delirat Calvinus.

PUNCTUM XXXIV.

*Habet Ecclesia sub uno suo capite vi-
 sibili, alios insuper Pastores à
 Deo constitutos. Contra Luthe-
 rum Calvinum, &c.*

1. *Isaia 62. 6. Super muros tuos
 Jerusalem, constitui Custodes. Pri-
 mo loco unum, de quo Matth. 10.*

2. *& sub illo plures. Joan. 20. 21.
 Sicut misit me Pater, & ego mitto
 vos: Ad Ecclesiam meam guber-
 nandam, sive pascendam doctri-
 nâ, &c.*

3. *Act. 20. 28. Vos Spiritus San-
 ctus posuit Episcopos, regere Eccle-
 siam Dei. Ecclesiam adverte, non
 Ecclesias; sed Ecclesiæ ipsius uni-
 cæ, ac Catholicæ partes, quibus
 earum præfunt Episcopi, sub Pe-
 tri successore, cui tota simul com-
 missa est Ecclesia, & omnes simul
 Chri-*

Christi, five agni, five oves, id est fideles, five subditi, five Prælati, &c. ut ostensum est Punctis XXIV. & XXXI.

Eph. 4. 11. &c. *Alios dedit Pa-* 4.
stores & Doctores ad consummatio-
nem Sanctorum in opus ministerii,
in consummationem Corporis Chri-
sti, &c. Dedit ergò non unum
modò Pastorem, sed alios etiam
plures.

PUNCTUM XXXV.

Mulier non potest esse caput Ecclesie,
in spiritualibus contra Angliæ
Laicocephalos.

I. Tim. 2. 11. *Mulier in silentio* I.
discat cum omni subjectione: doce-
re autem mulieri non permitto, ne-
que dominari in virum, sed esse
in silentio, &c. Ergò non potest
Spiritualia, nempe verbum, Sa-
cramenta, &c. supremo jure ad-
ministrare.

I. Cor. 14. 34. *Mulieres in Ec-* 2.
cle-
D 2

- clesiis taceant, non enim permittitur eis loqui, (multò minùs de controversiis in fide judicare, quod ad caput Ecclesiæ spectat.) sed subditas esse, (saltem in spiritualibus) sicut & lex dicit, &c. (v. 35.) Turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia. Multò certè turpius ei supremum agere judicem in causis spiritualibus; ùt Elizabetha in Anglia Pseudo-Episcoporum & ministellorum suafu fecit per tot annos, & turpissimùm, adhuc neci, & depeculationi addicere Sacerdotes, & laicos omnes, qui se eorum in hoc furori opponebant.*

PUNCTUM XXXVI.

Episcopus est Sacerdote superior atque id jure Divino. Contra Lutheranos, Calvinistas, &c.

- I.** Neque enim minùs perfecta, aut distincta est Hierarchia, in Novo Testamento, quàm in veteri

teri fuit; cùm illud *umbra*: hoc corpori, seu *ipsi* rerum *imagini*, comparetur ab Apostolo, Heb. 10. 1. Constat autem jure divino distinctos fuisse in lege hos duos gradus Pontificum, & Sacerdotum, ita ut Pontifex major esset Sacerdotibus. Nam & consecrationes eorum distinctæ erant, & vestes, & officia, ut patet, Exod. 28. 3. &c. & 40. Levit. 8. 7. & 13. 2. 3. 4. num. 3. 4. 5. 6.

Porro jurisdictio in lege, tota erat jure divino penes Pontificem, non autem penes coetum minorum Sacerdotum, ut liquet ex eo, quod de Pontifice dicitur, Deut. 17. 12. *Qui superbie- rit, nolens obedire Sacerdotis imperio, &c. decreto judicis morietur, &c.* Hocque fatentur Magdeburgenses; & Calvinus (lib. 4. *Calvinus* inst. c. 6. §. 2.) *unum* inquit, *Antistitem* perfecit, quem omnes respicerent, quò melius in unitate

78 *De Summo Pontifice, &*
containerentur. At certè æquè
necessaria est unio, & æquè ne-
cessaria subordinatio ista ad uni-
onem conservandam in Ecclesia
Christi, atque in Synagoga fuit,
ergò. Iterum, Episcopis solis di-
citur.

8. Act. 20. 28. *Attendite vobis*
& universo gregi, in quo vos Spiri-
tus Sanctus posuit Episcopos, rege-
re Ecclesiam Dei. Ecclesiam, id
est, non solùm populum, sed
etiam Clerum, Presbyteros, Dia-
conos, &c. Iis igitur omnibus à
Deo perfecti habentur Episcopi.
Denique tempore Apostolorum
is fuit usus, ut Presbyteri Epi-
scopis subessent, nam ad Episco-
pum, 1. ad Tim. 5. 19. ita di-
vus Paulus: *Adversus Presbyte-*
rum accusationem noli recipere,
nisi sub duobus, aut tribus testibus.
Ecce, ut Episcopi tunc temporis
erant judices Presbyterorum ac
proinde eis Superiores. Et Epi-
sco-

scopos Apostolis succedere. Presbyteros autem septuaginta Discipulis, docent constanter omnes Patres.

Matth. 24. 45. *Fidelis servus, & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam.* Hæc enim verba S. Hilarius, & cæteri Patres in hunc locum, de Episcopis dicta esse volunt. 10.

PUNCTUM XXXVII.

Pastores Ecclesiae, Potestatem habent præcipiendi, & leges imponendi. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Act. 15. 41. *Perambulabat autem (Paulus) Syriam, & Celiciam, confirmans Ecclesias, præcipiens custodire præcepta Apostolorum, & seniorum.* Act. 15. 28. Ita scribunt Apostoli & Seniores; *Visum est Spiritui Sancto, & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quàm hæc necessaria, ut abstineatis vos* 1.
2.
D 4 ab

80 De Summo Pontifice, &
ab immolatis simulacrorum, & san-
guine, & suffocato, &c. Atqui
hoc erat legem ferre. E.

3. 1. Cor. 7. 12. Nam ceteris ego
dico, non Dominus; Si quis frater
uxorem habet infidelem, & hæc con-
sentit habitare cum illo, non dimit-
tat illam. Act. 20. 18. Vos Spiri-
tus Sanctus posuit Episcopos, regere
Ecclesiam Dei. Sed ad bonum re-
gimen spectat potestas præcipien-
di, impouendi leges: Ergò hæc
gaudent illi, quos Spiritus San-
ctus Ecclesiæ præposuit.

PUNCTUM XXXVIII.

Iidem habent jus puniendi.

1. 1. Cor. 4. 21. Quid vultis? in
virga veniam ad vos, (inquit A-
postolus) an in charitate, & spi-
ritu mansuetudinis? Et 2. Cor.
13. 2. Prædixi, &c. iis qui pec-
caverunt, &c. si venero iterum,
non parcam.
3. Et rursus 2. Cor. 13. 10. Ut
non

aliis Ecclesiae Pastoribus. 81

non durius agam, secundum potestatem, quam Dominus dedit mihi in aedificationem & non in destructionem 1. Cor. 5. 3. 4. & 5. *Judicavit defacto Paulus, Satanæ tradi quendam ex fidelibus: Et v. 12. Nonne (inquit) de his, qui intus sunt, vos judicatis.* 4.
5.

PUNCTUM XXXIX.

Potestas excommunicandi tributa est certis hominibus in particulari, nempe Episcopis & quibusdam aliis Pastoribus, & non solum toti Collegio Presbyterorum, sive communitati. Contra Bezam, Martyrem, &c.

Matth. 16. 18. & 19. Tu es Petrus, &c. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis. Vide hinc potestatem uni viro commissam, & non toti Presbyterorum collegio, ut delirat Beza 1. Tim. 1. 20. *Ex quibus est Hymeneus, & Alexander, quos* 1.
2.
D 5 *tra-*

tradidit satanae, ut discant non blasphemare. Tradidi, inquit Paulus; quia id ipse sua unius potestate facere poterat.

PUNCTUM XL.

Nemo potest esse Pastor, aut legitime predicare, nisi legitime missus, seu vocatus. Contra Lutherum, Martyrem, Bezam, &c.

I. Primis Ecclesiae Pastoribus dixit Christus, Joan. 20. 21. *sicut misit me Pater, & ego mitto vos & v. 22. Insufflavit, & dixit eis, accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Missi ergo sunt, sicut Christus; id est, cum potestate mittendi etiam alios, & dandi Spiritum Sanctum, sicut ipse. Quorsum verò hæc potestas, si absque missione Pastorem agere liceat?

2. Heb. 5. 4. *Nec quisquam sumit honorem, sed qui vocatur à Deo*
tan-

tanquam Aaron & v. 5. sic & Christus non semetipsum clarificavit, ut Pontifex fieret. Sed qui locutus est ad eum, filius meus es tu, &c. Non quòd aliis se clarificare liceat, ut Pontificum censores agant, &c.

Joan. 3. 27. Non potest homo accipere quicquam nisi fuerit ei datum de Cælo præsertim in sacris. Quomodo verò (dicit Apostolus) prædicabunt, nisi mittantur?

*Rom. 10. 15. Respondeo; si Lutherani, Calvinistæ &c. de quorum similibus Deus per Prophetam Jerem. 23. 21. (Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant; non loquebar ad eos, & ipsi propheta-
bant. Pastores non fiunt nisi à Pastoribus Tit. 1. 5. Reliqui te Cre-
ta, ut constituas per civitates Presbyteros, sicut & ego disposui tibi.*

Verus Pastor à Christo per Apostolos debet ducere originem suam; nam Joan. 10. 1. Qui non intrat per ostium in ovile ovium,

84 De Summo Pontifice, &
*sed ascendit aliundè ille fur est, &
latro. Et per quod, amabo te,
ostium, ingressus est Lutherus
novum suum cœtum? per portam
cœnobii, ex qua ad scorta, vitam
in sæculo vagam, &c. erupit.*

PUNCTUM XLI.

*Vocatio seu missio Pastorum, ad po-
pulum non spectat, sed ad Episco-
pos, & præcipuè ad summum
Pontificem. Contra Confessio-
nem Anglicanam, &c.*

1. Petro enim ea collata est po-
testas, Matth. 16. 19. *Tibi dabo*
2. *claves regni cœlorum. Et Joan. 21.*
15. & seq. Pasce oves meas, &c.
3. Et Apostolis, Joan. 20. 21. Chri-
stus, *sicut misit me, ut puncto*
4. *præcedente & v. 23. Quorum re-
miseritis peccata, remittuntur eis.*
Multitudini verò fidelium, aut
Magistratui civili Christus, à quò
omnis jurisdictio Ecclesiastica,
nihil

nihil horum unquam tribuisse legitur. Ergo.

Hocque iterum probat consuetudo Apostolica; sicut enim 5.6.
Act. 14. 22. Paulus & Barnabas Apostoli *constituebant per singulas Ecclesias Presbyteros.* Ad Tit. 1. 5. *Hujus rei gratiâ reliqui te Crete, ut constituas per civitates Presbyteros, sicut & ego disposui tibi.* Et ipsi Magdeburgenses, Cent. 1. *Magdeburgenses.* lib. 2. c. 2. fatentur primos Episcopos post Apostolos, ab Apostolis, & non aliis, esse, constitutos.

PUNCTUM XLII.

Non pertinet ad populum, jus ordinandi Pastores. Contra Lutherum Calvinum &c.

Spectat enim ad Episcopos, ut testantur passim divinæ litteræ. Aaronem, & filios ejus, primos Sacerdotes Testamenti veteris, solus Moyse Sacerdos, & Pontifex ordinavit: Levit. 8. 6. 13. &c. 1.2.

Et in N. T. ubicunque mentio fit impositionis manuum, quo ritu etiam apud adversarios prætenfa eorum ordinatio celebratur, ea semper Apostolis tribuitur, aut aliis Episcopis, plebi verò nunquam.

3. Act. 6. 6. Soli Apostoli per manuum impositionem, Diaconos sibi à discipulis oblatos ordinârunt.

4. 1. Tim. 4. 14. *Noli, inquit Apostolus, negligere gratiam, quæ in te est: quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum Presbyteris, id est, cœtus Episcoporum, ut testantur omnes interpretes præsertim Græci.*

*Chry-
sostom.
Theoph.
Occum.
Theodo.*

5. Et 1. Tim. 5. 22. Paulus ad Episcopum: *Manus citò nemini imposueris &c.*

6. Et 2. Tim. 1. 6. *Admoneo (ait) te, ut resuscites gratiam, quæ est in te per impositionem manuum, (non populi, sed) mearum. Itaque ex divinis litteris satis*

tis

tis constat, munus ordinandi, proprium esse Episcoporum.

PUNCTUM XLIII.

Cœlestes Spiritus sunt in novem ordines distincti. Contra Calvinum, Magdeburgenses, & Libertinos.

Hoc enim præclarum habet fundamentum in Scriptura, quæ singulorum mentionem facit:

Seraphim, Isa. 6. 2. & 6.	1.
Cherubin, Genes. 3. 24. Ezechiel. 1. 26.	2.
Thronorum, Coloss. 1. 16.	3.
Dominationum, } Virtutum, } Potestatum, } & Principatum, }	Eph. 1. 21. 4.
Archangelorum, 1. Thes. 4. 15.	5.
& Judæ v. 9.	6.
Angelorum, Rom. 8. 38. & 1. Pet. 3. 22.	7.
Ex quibus satis patet, impudenter magis quàm scitè, scripsis-	8.

Calvin. p. 118 Calvinum lib. 1. Instit. 14. §. 4. Relinquenda esse illa, quæ ab hominibus otiosis de Angelorum natura, ordinibus, multitudine, absque Dei verbo traduntur.

PUNCTUM XLIV.

Concilium Generale convocare, & in eo præsidere, neque Imperatorum est, neque Regum, sed summi totius Ecclesiæ Pastoris. Contra Lutherum, Brentium, Calvinum, Melancthonem, Confessionem Anglicanam, &c.

1. Neque enim Imperatori commisit totum suum ovile Christus, sed tantum Petro, & ejus Successoribus, ut ostensum est Punctis XXIV. & XXV. Solus ergo Petri Successor potest facere, ut reliqua Ecclesiæ capita conveniant
2. *in nomine Domini*, ut requiritur, (Matth. 18. 22.) id est; autoritate à Christo profectâ. A Christo, inquam, qui nec Herodi, nec Tibe-

Tiberio Imperatori, sed Petro piscatori dedit claves, & regimen Ecclesiæ: Matth. 16. 19. *Tibi dabo Claves Regni Cælorum.* Et Jo-an. ult. v. 15. &c. ut sup. p. 24.

3.

PUNCTUM XLV.

Ad Concilium Generale vocandi sunt non omnes, aut soli litterarum periti; sed de jure, & cum suffragio decisivo soli, & omnes, Episcopi, & his majores Ecclesiæ Prælati. Contra Lutherum, Brentium, &c.

Nam illis solis, & omnibus incumbit pascere, & docere fideles. A&t. 20. 28. *Vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei.* Vos, hoc est, vos solos, nullos enim alios legitur, aut traditur Spiritus Sanctus huic operi præfecisse, præter Episcopos, & eis majores Prælatos, quibus etiam à fortiori id debet tribui.

1.

PUN.

PUNCTUM XLVI.

Concilium, si à supremo Ecclesiæ Pastore abstrahas, sub ipso est. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

- I. Match. 16. 18. *Super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam. Tibi dabo claves, &c.*
2. Joan. 21. 15. &c. *Petro soli dictum; Pasce agnos meos, pasce oves meas; etiam Prælatos, in Concilio congregatos. Hoc ergò est juris divini, adeò ut supremus Pastor, etiamsi vellet, se non posset juridicè Consilio subdicere. Quod enim Deus statuit, homo tollere non potest.*

PUNCTUM XLVII.

Concilium à summo Pontifice, approbatum, est infallibile, quoad decreta, quæ fidem & mores spectant. Contra Lutherum, Confessionem Angelicanam, &c.

- I. Assistit enim eis Spiritus S. de quo Joan. 16. 13. *Cùm autem venerit ille spiritus veritatis, docebit*

bit vos omnem veritatem. Matth. 2.

18. 20. *Ubi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum, & v. 19. si consenserint de omni re, quaecunque petierint, fiet illis.*

Multò ergò magis aderit, ubi tam multi in nomine ejus sunt congregati, ut dicit

Concilium Chalcedonense post Act. 3. in Ep. ad Leonem Papam. Concil.
Chalce.

Hinc fidenter pronuntiavit Concilium illud Hierosolymitanum Act. 15. 28. *Visum est spiritui*

s. & nobis. Nam Concilium Generale cum capite visibili assistente, repræsentat totam Ecclesiam,

quæ in fide, aut moribus errare non potest, ut ostensum est Puncto XIV. E. 3.

4.

Acto XIV. E.

PUNCTUM XLVIII.

Summus Pontifex, etiam extra Concilia, est quoad eadem decreta Ecclesiæ facta, et facienda æquè infallibilis. Contra Lutherum, Calvinum, &c. Exod.

- 1. *Exod. 28. 30. In T. Veteri, quod figura fuit Novi, gestabat Summus Sacerdos Judicium filiorum Israël, in pectore suo in conspectu Domini semper. Nempe Urim & Thummim, doctrinam, & veritatem; δηλωση, ut vertunt Septuaginta, ἡ ἀληθειαν: duo ista vocabula, ut exponit Augustinus, in medio erant rationalis, quod illi pendebat ante pectus, in signum illius, quod Deus, Deut. 17. 9. de Summis, etiam Judæorum Sacerdotibus, promisit; Indicabunt tibi judicii veritatem, circa divinæ tunc legis quæstiones.*

2. *Et in N. T. Pontifici nostro, nempe Petro, ejusque Successoribus, à Deo dictum est; Tu es Petrus, (five Petra) & super hanc Petram, &c. Et tibi dabo claves regni cælorum, &c. Matth. 16. 18. & 19. Uni item Petro præcepit Dominus omnes docere, & spiritalia-*

Augu-
stinus
qu. 177.
in Exod.

ritualiter regere : *Simon Joannis
pascere agnos meos, pascere* (græcè
ποιμαίνει, guberna,) *oves meas.*

Joan. 21. 15. &c. Ergo & solus,
sive absque Concilio, infallibili-
ter id potest.

5.

Pro uno Petro, in Communi
Apostolorum periculo, rogavit
peculiariter Christus, Lucae 22.

6.

32. *Rogavi pro te (Simon) ut non
deficiat fides tua, & tu confirma
fratres tuos.* Quia, ut exponit

Theophylactus (in c. 21. Lucae)

7.

*Te habeo Principem discipulorum,
confirma cæteros; hoc enim decet
te, qui post me, Ecclesie Petra es,
& fundamentum.* Unus ille ius-
sus est *fratres*, id est, reliquos o-
mnes Apostolos *confirmare*. Si
verò errare ille posset ex cathe-
dra publicè docens; non tam
confirmaret aliquando fratres,
quàm fortè deciperet; non tam
pasceret oves Christi; quàm for-
tè intoxicaret; nec tam fulciret,
quàm

quàm fortè pessumdaret Ecclesiam Dei. Si, inquam, publicè definiens, ut Pontifex, in decretis fidei, sive morum, errare posset.

Manet igitur invictissima Ecclesiae Petra, & Beatus Petrus qui (ut scribit D. Chrysologus ad Eutychetem) *in propria sede vivit, & praesidet, ac praestat quarentibus fidei veritatem.* Hinc enim Hieronymus in Ep. ad Damas. Papam, postquam dixerat, *Super istam Petram, aedificatam Ecclesiam scio; subjungit; obsecro, ut mihi litteris tuis sive tacerendum, sive dicendum trium hypostaseon detur autoritas: non timebo tres hypostases dicere, si jubetis.* Hinc Augustinus (in Psal. contra partem Donati,) *Numerate, (inquit) sacerdotes vel ab ipsa Sede Petri; in ordine illo Patrum, qui cui successerit, videre; ipsa est Petra, quam non vincant super-*

superba inferorum porta. Hinc denique plurimas hæreses Romanus Pontifex sine Concilio Generali damnavit, ut Pelagii, Priscilliani, Joviniani, Vigilantii, & aliorum multorum; quas eo ipso, pro veris hæreseon monstris, tota Christi Ecclesia exhorruit, quòd à Romano Pontifice essent damnatæ. Idque evidenti est argumento, totam, quanta quantata est. Ecclesiam sentire, Pontificem in ejusmodi rebus errare non posse.

PUNCTUM XLIX.

Sacra Scriptura est certa, & omnis erroris atque falsitatis expers. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

Joan. 10. 35. *Non potest* (ait I. Christus) *solvi scriptura.* Ergo est certissima. 2. Petr. 1. 21. *Non* 2. *enim voluntate humana, allata est aliquando prophetia* (scripturæ,

- ræ, de ea enim loquitur,) *sed Spiritu S. inspirati, locuti sunt Sancti, Dei homines: Verissima, à Spiritu veritatis. Joan. 5. 39.*
3. *Scrutamini (ait Christus) scripturas &c. Veritas autem ipsa, non nisi vera commendat. Ergo.*
4. *Act. 1. 16. Viri frates, oportet implere scripturam, quam dixit Spiritus S. per os David, &c. Ergò Spiritus S. est, qui per Scripturas loquitur: sed Spiritus S. errare, aut decipere non potest.*
5. *Ergò. 1. Pet. 25. Verbum Domini manet in aeternum. Et Christus ipse legationem suam ex Scripturæ testimonio confirmat, allatis in medium illis Isaiaë verbis: Spiritus Domini super me, eò quòd unxerit Dominus me, &c. c. 16. 1.*

PUNCTUM L.

Evangelium Christi non est veteri DEI Legi contrarium.
Con.

*Contra Calvinum, Illyricum,
&c.*

- Matth. 5. 17. *Non veni solvere* 1.
legem, & prophetas, sed adimplere.
Rom. 3. 31. *Legem ergò destrui-* 2.
mus per fidem? absit, sed legem
statuimus. Vide etiam ad Galat. 3. 21. Si enim lex, & Evangelium inter se pugnarent; Deus in suo sibi verbo repugnaret, quòd est impossibile. Et Serranus ipse, *Serrano*
doctrinam suorum hominum, crassæ, & periculosæ rei ignorati-
oni imputat. Contra Hayum, part. 2. Pag. 354. 3.

PUNCTUM LI.

*Scriptura sine peculiari Spiritu S.
gratia intelligi non potest. Contra
Bezam, Whitakerũ, & Motonũ.*

- Psal. 118. 18. *Revela* (inquit ipse Propheta) *oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua.* 1.
2. Pet. 1. 20. *Hoc primum intelli-* 2.
gentes, quod omnis prophetia scri-
E ptu-

tura, propriâ interpretatione non fit. cujus ergò? Spiritus S. qui nos omnē docet veritatem Joann. 16. 13.

3. *Luc. 18. 34. Ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant, quæ dicebantur: Ipsi Christi discipuli. Luc. 24. 45. Tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent scripturas. Non sunt igitur tam claræ, ut nullâ Ecclesiæ explicatione, nullo dubiorum judice indigeant; ut Lutherus, & alii ejusdem farinae homines garriunt. Vide etiam Matth. 13. 11.*

PUNCTUM LII.

Loca aliqua Scripturæ sunt difficilia, nec ab omnibus legi possunt sine periculo. Contra Lutherum, Zwinglium, Calvinum, Whitakerum, &c.

1. *Act. 8. 30. Accurrens autem Philippus, audiuit eam legentem Isaiam Prophetam, & dixit, putás-*
tás-

*tásne intelligis quæ legis? qui ait:
 & quomodo possum, si non aliquis
 ostenderit mihi? Vir iste, qui a-
 deò curæ erat Deo, egebat ta-
 men homine interprete. Vide
 hic Apoc. 5. 1. &c.*

2. Pet. 15. &c. *Paulus secundum* 2.
*datam sibi sapientiam scripsit vobis,
 sicut in omnibus epistolis, loquens
 in eis de his, in quibus sunt quæ-
 dam difficilia intellectu (συνεμένα)
 quæ indocti & instabiles depravant,
 sicut & cæteras scripturas, ad suam
 ipsorum perditionem. Opportuni-
 tatem nacti ex difficultate loco-
 rum, ut docet hic S. Petrus. Por-
 rò in aliis Scripturæ libris, inve-
 niuntur æquè difficilia intellectu,
 atque in Epistolis S. Pauli. Ergò &
 æquè periculosa indoctis, &c.*

PUNCTUM LIII.

*Textus Scripturæ hebraicus, quem
 Lutherani, & Calvinistæ limpi-
 dum fontem appellant, est depra-
 vatus.*

1. Idque locis non paucis: Psal. 21.
(Judæis, & Protestantibus, 22.)
v. 17. ad delendam præclaram il-
lam de Christi Crucifixione pro-
phetiam, pro *Karû*, *foderunt* ma-
nus meas, & pedes meos; intru-
serunt Judæi (contra verborum
sensum, & Grammaticam hebrai-
cam, & antiquiora ipsorum Mas-
foretha) *Kaári*, hoc est, *sicut leo*,
manus meæ.

2. Genes. 49. 10. Nomen illud
Messiæ, *Schiloah*, (Missus seu mi-
tendus) pervertunt Judæi, adj-
ciendo Jod litteram, Cheth litte-
ram mutando in He, contra Gram-
Calvin. maticam, &c. Et licet Calvinus
ipse fateatur probabile esse, Ju-
dæos hunc locum depravasse; cor-
ruptelam tamen admisere Gene-
vensis biblia omnia, ut dicit Hun-
thæus. Cont. 1. cap. 10. ubi osten-
dit, Judæos plerâque loca Scri-
pturæ ex industria corrupisse.

3. Psal. 18. 5. Ubi legendum esset,
in

in omnem terram exivit *Kolam*, id est, ionus eorum, ut legunt etiam Septuaginta, & S. Paulus, Rom. 10. 18. jam in hebræo invenitur *Kavam*, hoc est perpendiculum eorum. Atqui S. Paulus non corrupit textum, Ergo.

Zach. 9. 9. pro *Moschach*, hoc est, Salvator, (ut vertunt Septuaginta, & Chaldæus,) irrepsit in hebraica *Noschach*, id est, Salvatus. Psal. 75. 10. sic habes: *Dominus regnavit*. Conqueritur verò S. Justinus, quòd Judæi, tam ex græco, quàm ex hebræo sustulerint (*à ligno*) quod Sancti Patres reponere soliti, legerunt; *Dominus regnavit à ligno*.

Quin imò, & integræ subindè sententiæ in hebræo (Judæorum) defunt, ut Josue 12. 36. omittuntur quatuor urbes Leviticæ, quas Rubenitæ Levitis dederant; quæ tamen sunt in 70. interpretibus, & Chaldæo, & nisi addantur, nullæ

- sunt urbes, Rubenitis datæ Levitis, contra expressum Dei mandatum: Jos. 21. 8. & 36. & contra sacram historiam: 1. Paralip. 6. 78. & 79. Nec etiam erunt Meraritarum urbes 12. ut dicitur eodem cap. 21. Josue v. 38. sed tantum 8. neque Levitis urbes 48. ut dicitur v. 39. sed solum 44.

- II. Sic etiam Exodi 2. 22. in hebraico deest totum illud: *Alterum verò peperit, quem vocavit Eliezer dicens; Deus Patris mei adjutor meus, eripuit me de manu Pharaonis.* Et 2. Regum 4. 5. defunt Judæis. *ostiaria domûs, purgans triticum obdormivit.* quæ tamen utrâque reperiuntur in 70. interpretibus. Plura in hanc rem, & de corruptelis hebraici textus, & de modis duodecim, quibus in eo corrumpendo utuntur Rab- bini, vide apud Huntlæum nostrum. Contr. 1. de verbo Dei, cap. 9. & 10.

PUNCTUM LIV.

*Græcus textus, Novi etiam Testa-
menti, non est omnino purus, ut
jactant Lutherani, & Calvinista.*

De depravata Septuaginta in-
terpretum versione Veteris Te-
stamenti, sæpe queritur D. Hie-
ronymus, præf. primâ in paralip.
ep. 107. 108. & 89. sub finem in
N. V. Joan. 7. 39. ubi nostra ad-
versariorum etiam Biblia habent, <sup>I. Vide ex
interdū,
pretibus
Toletum
& Mal-
cum.</sup>
*nondum erat Spiritus datus, quia
Jesus necdum erat glorificatus:*
*Græca habent, ἐπὶ πνεῦμα
ἁγίου* Nondum enim erat Spiritus
Sanctus. ex depravatione Mace-
doniorum, & aliorum hæretico-
rum, qui divinitatem Spiritûs
Sancti negabant.

Cor. 15. 51. ubi in Latino est, ^{2.}
*Omnes quidem resurgemus, sed non
omnes immutabimur; in græco est
non omnes dormiemus ἐκὸς μὴ θησο-
μεθα; sed omnes immutabimur, Ja- ^{3.}
cobi*

- cobi 5. 12. pro κατακριτιν, hoc est, *juditium*, seu *condemnationem*, græcus adversariorum textus habet, ὑπόκρισιν, id est, *simulationem*. Luc. 1. 35. ubi Vulgata habet, & græcus textus correctus, *quod nascetur ex te Sanctum*; Calvinus, & græca omnia Genevensia, etiam Henrici Stephani, Anni 1576. omittunt illud, *ex te*: Quod tamen ipse Beza agnoscit depravationem esse Eutychnianorum, & Monothelitarum, idque probat ex S. Athanasio.

- In multis codicibus græcis omittuntur cap. ult. Marci, & ex
5. Joan. 8. *Historia adultera*. Et 1. Joan. 5. 7. certissimus, & præclarus ille textus. *Tres sunt, qui testimonium dant in cælo; Pater, Verbum, & Spiritus, & hi tres unum sunt*; ab Arianis olim, ut agnoscit Franciscus Junius, (Cont. lib. 2. c. 7.) expunctus; à S. Hieronymo verò ex antiquis,
- ut

ut ipse testatur, codicibus restitutus. Mitto plura; cum adversarii ipsi in suis Bibliis, cum Anglicanis, tum aliis, textum græcum, ut depravatum, apertè deferant.

PUNCTUM LV.

Biblia A catholicorum Germanica, Genevensis, Anglicana, Batavica, &c. ab Ecclesia meritò prohibentur.

Meritò, inquam, adeò, ut de eo queri neque ipsi possint adversarii, magis quàm turma aliqua latronum, qui ex propria singulorum per se confessione, furcis, aut triremibus adjudicantur. Ipsi quippe sua Biblia fatentur impia, sacrilega, &c. Unde ut servus ille nequam ex ore suo est judicatus; ita & A catholici, in causa Bibliorum à se editorum.

Lutherum ob versionem suam Novi Testamenti Germanicam,

Tom. 2. ita excipit Zwinglius : *Verbum*
 de Sa- *Dei Luthere, adulteras; manifestus,*
 cramen- *& communis Scripturarum corru-*
 tis pag. *ptor deprehenderis, &c.* Et de
 412. &
 413. Veteri Testamento ejusdem, *næ-*
vos (inquit Kihermanus,) *suos*
habet, & non exiguos. Interim
 verò *Lutherus Tigurina* Zwinglia-
 narum Biblia, ad se missa recipe-
 re dedignatur; authorésque eo-
 rum vocat Antichristos, decepto-
 res, intellectûs asinini homines,
 &c.

3. *Beza*, Protestantium biblia Ba-
 siliensium, appellat *in multis locis*
impia. Et Castalii versionem,
 quam immodicis adeò laudibus
 efferunt nonnulli Protestantium,
 idem eorum *προφάνης, sacrile-*
gam, impiam, atque ethnicam cen-
let.

Beza
 resp. ad
 def. &
 respons.
 Castalii.

Calvini versio, si *Molineo* fi-
 dem habeamus, *addit littera, &*
illam multis in locis transponit. Et
Beza, eodem teste, *defacto mu-*

tat

bat textum; de quo item affirmat Castal. Castalio; Quò omnes errores ejus ^{in def. trans.} *notarentur, magno volumine opus* ^{p. 170.} *esse.*

Versionem Bibliorum Gene- ^{4.} *vensem* Rex Angliæ *Jacobus* cen- ^{In con- ferenda coram i-} *suit, omnium, quæ illi unquam* ^{p/so ha- bita.} *in manus venerant, deterrimam.* Anglicanæ, & Batavicæ, præter communia, quæ cum cæteris habent, vitia, Proteorum instar variant, sensum mutant, & de Anglicana ait Carillus; depra- ^{Carill.} *vant textum, nunc auferendo,* ^{p. 118.} *nunc addendo: ut de hoc cla-* ^{in libro quem} *mant ipsi ministelli, Diocensis,* ^{Reg. Ja- cobo ob- eulervne,} *Lincolniensis: adeoque simpli-* ^{16. De- cemb.} *ces, corruptelæ ignaros in frau-* ^{p. 119} *dem, & hæreses inducunt. Quo* ^{p. 119} *certè sine, præter alia innumera ferè vitia, novem millia verbo-* ^{p. 119} *rum sacro textui adjecere Batavi;* ^{p. 119} *ut ordinibus eorum nuper repræ-* ^{p. 119} *sentatum est à quodam Flandro.*

Ex ore igitur ipsorum proprio, eos judicat, damnátque Ecclesia.

5. Et hoc summâ ratione; cùm adversùs exemplaria, irrefragabili Ecclesiæ judiciò per mille jam, & ampliùs annos, approbata, ac usurpata in Conciliis Oecumenicis, libris, lectionibus publicis, &c. Hebraica ipsi, à Judæis corrupta, & græca, à veteribus Græciæ hæreticis depravata, malâ fide sequantur; nimirùm, ut sic rudioribus imponant, & simplicibus hebraicæ, ac græcæ antiquitatis obtentu, fucum faciant; dolò certè pessimo; ut delitiis inde patrocinium aliquod accersere videantur. Nam aliàs sæpe, exemplaria illa, tùm græca, tùm hebraica, ut corruptelam passa, explodunt; & nulla tandem Biblia, Scripturas nullas, nisi ex cerebellis suis natas, profectásque obtrudunt.

6. Rursus de nostro interprete ita fatetur Beza; *Vetus interpres videtur,*

detur. *summa religione sacros codices interpretatus. Imò vulgatam ejus editionem, dicit se præferre bibliis Erasmi, Bucerii, Bullingeri, Brentii, denique editioni Tigurinae, Joannis item Calvinii, cæterisque omnibus.*

Vulgata, ait Covvellus, in usu fuit in Ecclesia mille trecentis retrò annis; hoc est, in florentissima primitivæ Ecclesiæ tempestate. Tanta (ait Pelicanus) dexterritate, eruditione, & fide, hebraica, quo ad sensum, concordare deprehendimus vulgatam editionem; ut eruditissimum, pariterque piissimum, & verè prophetabili spiritu fuisse interpretem Græcum, & Latinum non dubitem. Whitakerus, ubi sobrio, & sedato magis animò est, Hieronymum inquit, veneror, Damasum laudo, opus ipsum piuum esse fateor, & Ecclesiæ utile.

Celebr.
in Ang-
lia Mi-
nistes.

Et nihilominus ipreta, & calumniis, seu blasphemis deni-

7.

grata hac ipsa editione, Judæos adversus eam, & Græculos ubi libet, in suis sequuntur editionibus; præsertim Judæos, quâ tamen, ut fatetur ipse Lutherus, suis punctationibus, distinctionibus, & aliis corruptelis, verbum Dei ità crucifixerunt, sicut eorundem antecessores Christum, Judæos, inquam de quorum in hoc genere sacrilegio, Justinus Martyr, & alii antiqui Patres sunt questi; Judæos, hoc est, Rabbinos, apud quos pro axioma invaluit, (ut ex eorum Talmud recitat Galatinus) *bonum esse, auferre unam à lege litteram, ut sanctificetur nomen Dei in publico;* & quorum biblia nihil usquam habent vocalium, ex quibus tamen eorum sensus totus pendet; nisi puncta à juratis Christi hostibus sacro textui adjecta, post eorum à Deo discessionem, & post continuata cum ejus Ecclesia per quingen-

gentos, & ampliùs annos, diffidia.

Adde, quòd nec ipsos inter 8.
Judæos de bibliorum littera ullo modò conveniat; cùm Orientales, modò sequatur punctationem, hoc est, vocales Rabbi Jacobi; Occidentales verò Rabbi Aaron; & tam depravati olim, interque se discrepantes exstiterint eorum codices biblici, ut teste Eliâ Levitâ (qui, & ipse Judæus) nisi punctatione tandem citiùs cavissent Judæi, non mansissent duo eorum exemplaria in orbe similia.

Quid quòd ingens habent Judæi volumen, (Massorethum appellant) corruptionibus suis textus biblici, & lectionibus Scripturæ variis refertum: parva grandioris Massorethi Epitome, tomò ultimo apparatus bibliorum hebraicorum adjecta, & Antuerpiæ edita, trium Massorethorum mini-

nimùm est; & tamen octingenta habet loca. Scripturæ, inter se discrepantia; hoc est, ambigua, à Judæis vitiata, &c.

Porro has Judæorum tenebras pæne universas, Acatholici suis bibliis ex industria affudêre, ut à Vulgata nostra, quæ ex hebraico nondum corrupto est translata, eò longiùs abscedant; in quem insuper finem, græcorum etiam nævos sibi ascivêre. Ex iis nempe, quos antiqui Patres, Irenæus, Tertullianus, Origenes, Dionysius Corinthi Episcopus, nec non alii apud Eusebium reprehendunt, & quæ veteres hæretici (ferè Græci) sive Ariani, sive Macedoniani, sive Nestoriani, aut alii, divinis libris asperferunt. Hisque adeò sordent Acatholicorum versiones biblicæ, ut ab ipso tandem eorum Patriarcha Luthero, Bibliorum, quæ popello obtrudunt, tum discrepantia, tum pravitas
hoc

hoc veri extorserit: Omnino me-
lius esset retinere illam hactenus
acceptam, & usitatam versionem
bibliorum; quàm tot novas versio-
nes cumulari, quibus nihil profici-
tur. Nec certè proficietur, nisi
in pejus; ac propterea eas vera
Christi Ecclesia, tanquam impia
in Deum optimum conficta pro-
bra, & perniciosissima animarum
toxica vetare, & delere tenetur.
Si enim talia in manus sumi, vel
legi consentiremus à fidelibus:
digni, ut testatur Apostolus, es-
semus morte: Rom. 1. 32. Quo-
niam qui talia agunt, digni sunt
morte: & non solum, qui ea faci-
unt; sed etiam qui consentiunt fa-
cienibus: Ut Acatholici, dum
ministrellis suis in prædictis ac-
quiescunt, &c.

10.

PUNCTUM LVI.

*Sola Scriptura non complectitur
omnia necessario credenda, &
ser-*

servanda. Contra Lutherum, Calvinum, & Confessionem Anglicanam, &c.

Sunt enim tria principia fidei maximè necessaria, quæ non in Scriptura, sed ex Traditione habentur; ut ex adversariis ipsis fatentur Hookerus, Whitakerus (adversùs Stapletonum lib. 2. cap. 6. p. 370. & alibi.) Chillingworthius Lawdus in relatione sua, conferentiæ à se habitæ cum Fishero; & alii.

1. Est; quòd tota Scriptura Veteris, & Novi Testamenti, sit verbum Dei. 2. Quòd tota illa Scriptura, præsertim in eis, quæ ad fidem, & salutem necessaria sunt, manet nobis incorrupta. 3. Quòd habeamus genuinum, & legitimum illius sensum.

Hæc tria fidei principia sunt adeò necessaria, ut fides sine ipsis vana, imò nulla sit. Et tamen in Scriptura nullibi inveniuntur.

Nec

S. Resil.

de Spir.

S. ait.

Sine

Traditi

onius

nō scri-

tis, E-

vangili

um effe

purum

nomen

cap. 27.

Nec certè inveniri ullo modo possent, si de Scriptura tota agatur; cùm illa de se fidem nobis facere non posset; juxta id Christi. Joan. 5. 31. *Si ego testimonium perhibeo de me ipso, testimonium meum non est verum*; hoc est, pro vero non acceptandum. Nullum, inquam, istorum in Scriptura reperiri potest; sicut neque numerus Sacramentorum determinatus, neque alia, quæ juxta adversarios etiam ipsos, scitu necessaria sunt. Ergò. Vide puncti sequentis n. 1. 2. &c.

PUNCTUM LVII.

Præter verbum Dei scriptum, necessario admittendum est aliquod verbum Dei non scriptum, sed vivâ voce traditum; nempe traditiones divinæ, & Apostolicæ. Contra Lutherum, Calvinum, Bezam, Confessionem Anglicanam, Whitakerum, Perkinsium, &c.
Sic

- Sic enim vivâ voce prædicatum est diu Evangelium prius, quàm scriptô committeretur. Et Matthæus, qui primus omnium scripsit, non nisi octavo post mortem Christi annô id fecit. Post scriptum verò Evangelium, & plures etiam epistolas, Apostolus
1. sic monet: 2. Thes. 2. 14. *Itaque fratres state, & tenete Traditiones, Græcè παραδόσεις, quas didicistis, sive per sermonem, (hoc est, vivâ voce.) sive per epistolam nostram. State, ait, & tenete traditiones: ac si diceret; nisi eas teneatis, à fide deciditis. Et D. Chrysostomus in hunc locum, hinc patet, inquit, quòd non omnia per epistolam tradiderint, sed multa etiam sine litteris; eadem verò fide digna sunt tam illa, quàm ista.*
2. Rursus 2. Thes. 3. 6. *Denuntiamus autem vobis (fratres) in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut subtrahatis vos ab omni fra-*

fratre ambulante inordinate,
& non secundum traditionem,
(κατὰ τὴν παράδοσιν) quam ac-
ceperunt à nobis. 1. Cor. 11. 34. 3.
Cetera, cum venero, disponam.
Quæ enim disposuerit, nusquam
invenitur scriptum; & tamen haud
dubiè erant necessaria.

Act. 1. 3. Per dies quadraginta 4.
apparens eis (Jesus) loquens de re-
gno Dei. At ubi scripta sunt, quæ
dixit? ubi alia multa, quæ fecit,
& dixit Jesus, secundum id Jo-
an. ult. v. ult. Quæ si scribantur 5.
per singula, nec ipsum arbitror
mundum capere posse eos, qui scri-
bendi sunt, libros. Unde, quæso,
nisi ex traditione, scimus non esse
Evangelia, quæ circumferuntur,
SS. Petri, Andreæ, Thomæ, &
Bartholomæi; æquè, atque Mat-
thæi, Marci, & Lucæ? præsertim
cùm illi fuerint Apostoli; hi verò
duo postremi, non nisi ex Disci-
pulis Christi. Unde admittimus
epi-

epistolam Pauli ad Ephesios; & illam quæ circumfertur ad Laodicensis, rejicimus? cum utraque præferat titulum S. Pauli, & Paulus ipse, epistolæ ad Laodicenses mentionem faciat, (Colos. ult. v. 16.) nusquam autem Ephesi-
 6. næ? Quis denique nos docuit, ex quatuor Esdræ libris, non nisi duos; & ex quatuor etiam Machabæorum, non nisi duos esse canonicos, five authenticos? Omitto alia.

PUNCTUM LVIII.

Apostoli, & Ecclesia, multa, à Spiritu Sancto didicere post ascensionem Christi. Contra Calvinum, Bezam, &c.

Joan. 16. 12. *Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modò; cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Ille autem non venit, nisi post ascensionem Christi. E.*

PUN.

PUNCTUM LIX.

In questionibus fidei, & morum, magni facienda est autoritas Sanctorum Patrum. Contra Lutherum, Calvinum, Zwinglium, Whitakerum, Rainoldum, Vorstium, &c.

Certum enim est, ipsos in fide
 floruisse, cum alioqui Deo placere nequivissent, juxta illud Apostoli ad Heb. 11. 6. *Sine fide impossibile est placere Deo.* Deinde, si vel semel Patres simul omnes errassent in fide, errasset tota Ecclesia primitiva; sed hoc nunquam, evenit, ut adversarii etiam ipsi fatentur. Ergo firmum & tenendum est id, quod Patres unanimiter tuentur: nempe primatus Romani Pontificis, Sacrificium Missæ, &c. Denique Pastores, & Doctores idcirco sunt à Deo constituti in Ecclesia, (D. Paulo teste,) *ut non circumferamur*

I.

Bancroftus Foxius
 Theol. Genev.
 &c.

2.

*mur omni vento Doctrinae; sed ut
permaneamus in unitate fidei, do-
nec omnes occurramus, &c. in exi-
tu mundi, ad Exh. 4. 14. &c. Ergo
& ipsos sequi necessariò debemus.*

3. *Deut. 32. 7. Memento dierum
antiquorum, cogita generationes
singulas: interroga Patrem tuum,
& annuntiabit tibi: majores tuos,*
4. *& dicent tibi. Jobi 8. 8. Inter-
roga generationem pristinam, &
diligenter investiga Patrum me-
moriæ; & v. 9. & ipsi docebunt*
5. *te. Jeremiæ 6. 16. Hæc dicit Do-
minus, state super vias, & vide-
te, & interrogate de semitis an-
tiquis, quæ sit via bona, & ambu-
late in ea, & invenietis refrige-
rium animabus vestris. Veterum
ergò vitæ, & antiquis semitis
insistendum, iis, qui fidem sar-
tam rectam servare cupiunt.*

*Agnovit Rex Magnæ Britan-
niæ Jacobus (per Caufabonum
ad Cardinalem Peronium) pag.*

391. *Nemini hodie fas esse, damnare ea, quæ constiterit, primorum sæculorum Patres unanimi consensu probasse, tanquam utilia, aut licita.* & pag. 397. *primitivæ Ecclesiæ testimonio, & pondere sublato, controversias hodiernas finem nunquam, το κατὰ ἀνόρῳπος, accepturas, neque disputatione fore terminandas.* Et tamen Lutherus (de servo arbitrio, tomo 2. fol. 433.) *Patrum, inquit, auctoritas sùsque deque facienda est.* Calvinus (l. 3. Institut. c. 4. §. 38.) *Parùm me, ait, movent, quæ in veterum scriptis de satisfactione occurrunt.* Whitakerus lib. 8. contra Duræum, sect. 69. *Quid, inquit, de Joannis Baptismo Patres senserint, parùm labore.* Hisque circa puncta fidei controversa omnia, reliqui Novatorum acciunt. Quia nempe Patres, nostra ubique sola confirmant: quod Zwinglium eò adigit, ut

F

in

in hoc tandem furens eruperit;
(in Parænesi, fol. 603.) *Patres*
sunt, qui Papatum, Antichristi
fatum scelestissimum nobis genuerunt.

PUNCTUM LX.

Deus, licet unus in essentia, tamen
quoad personas, hypostases, sub-
sistentias, seu supposita, est Tri-
nus. Contra Deistas, seu Tri-
nitarios, sive novos Arianos,
Judæos, & quosdam etiam Cal-
vinistas.

Hoc probant contra antiquos,
& modernos Arianos, Judæos,
&c. primò Scripturæ, quæ non
solùm Patrem, sed etiam Filium,
nempe Christum, vocant Deum.

1. *Isaiæ 35. 4. DEUS ipse veniet, &*
salvabit vos; tunc aperientur oculi
cæcorum, & aures surdorum pate-
2. *bunt, &c. Baruch. 3. 36. Hic est*
Deus noster, &c. (& v. 38.) post
hac in terris visus est, & cum ho-
mini-

minibus conversatus est. Eccli. 51. 3.
 14. Invocaui Dominum, Patrem
 Domini mei, ut non derelinquat me,
 &c. Joan. 20. 28. Respondit Tho- 4.
 mas, & dixit ei; Dominus meus,
 & Deus meus. Joan. 1. 1. Et Deus 5.
 erat verbum. Roman. 9. 5. Et ex 6.
 quibus est Christus secundum car-
 nem, qui est super omnia DEUS
 benedictus in secula, Amen. Heb. 7.
 7. 3. Neque initium dierum, neque
 finem vitæ habens.

Secundo locô, hoc probant
 Scripturæ, quæ Christum appel-
 lant DEI Filium: Psal. 2. 7. Ubi
 (vel Rabbinis etiam assentienti-
 bus) de messia agitur: Filius 8.
 meus es tu, ego hodie genui te.
 Psal. 109. 3. Ex utero ante lu- 9.
 cifera genui te. Micheæ 5. 2. 10.
 Egressus ejus ab initio, à diebus
 æternitatis. Joan. 1. 14. Christus 11.
 dicitur Filius unigenitus à Pa-
 tre. 1. Joan. 5. 20. Filius Dei ve- 12.
 rus, verus Deus, & vita æternæ:

13. *Filius verus*, id est, non adoptivus, sed naturalis. Rom. 8. 32. *dicitur. Filius DEI proprius*; sed *Filius proprius*, & naturalis, est ejusdem cum Patre substantiæ, & simul diversæ subsistentiæ, seu hypostaseos; cum nemo seipsum possit gignere. Ideoque Hebr. 1. 3. *Christus dicitur* *χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ*, seu *figura substantiæ*, paternæ, *portans omnia verbo virtutis suæ*, &c.
- Tertiò, beatissimam hanc DEI Trinitatem probant Scripturæ, quæ Spiritum Sanctum vocant Deum. 2. Reg. 23. 2. & 3. *Spiritus Domini locutus est per me. Dixit Deus Israël mihi, fortis Israël, Dominator hominum*,
16. Quod Isaia 6. 9. dicit Dominus exercituum; illud ipsum, ut testatur Paulus, Act. ult. 25. locutus est *Spiritus Sanctus*. Porro omnia, quæ Prophetæ, *Spiritu*
18. *Sancto inspirati* (2. Petr. 1. 21.) lo-

loquebantur; dicebant se loqui, inspirante Deo. *Hæc dicit Dominus, &c.*

Quartò, idem probant Scripturæ, quæ tam Filium, & Spiritum Sanctum, quàm Patrem describunt, ut per se existentes, intelligentes: operantes, mittentes, &c. Cùm hæc nonnisi suppositorum, ratione præditorum, id est, personarum esse possint. Isaia 61. 1. & Luc. 4. 18. 19. *Spiritus Domini misit me.* Rom. 20. 8. 3. *Deus Filium suum mittens, &c.* Joan. 15. 26. *Ego mit-* 21. *tam verbis à Patre Spiritum veritatis, qui à Patre procedit; ille testimonium perhibebit de me.* 1. Joan. 5. 7. *Tres sunt, qui testi-* 22. *monium dant in cælo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus; & hi tres, unum sunt, non dicit, unus, sed unum.* Joan. 10. 30. 23. *Ego & Pater, unum sumus.* Unde pari modo jussit Christus bapti-

24. zare omnes, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti*, Matth. ult. v. 19. Et in actionibus ad extra, plerumque locutus est Deus
25. in numero plurali. Gen. 1. 26. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*. Cap. 2. 18.
26. *Faciamus ei (Adæ) adiutorium simile sibi*. Cap. 3. 22. *Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est, sci-*
27. *ens, &c.* Cap. 11. 7. *Venite igitur descendamus, & confundamus ibi linguam eorum, &c.*

- Quintò, Sanctissimam Trinitatem probat divinæ naturæ fecunditas ab Isaia indicata, cap.
29. 66. 9. *Numquid ego, qui alios parere facio, ipse non pariam? dicit Dominus: ego qui generationem cæteris tribuo, sterilis ero? ait Dominus Deus tuus.* Fœcunditas enim illa est infinita, unde necessario exigit communicari tot suppositis, quot possibile est. Atqui potest illa, (ut spiritualis quæ-

quælibet substantia) duplici via communicari, nempe per intellectiōem notionalem gignendo filium, & per volitionem, seu amorem notionalem spirando, ac producendo Spiritum Sanctum, utrūque sibi consubstantialē, nec nisi personalitatibus, & originibus à se invicem, & inter se distinctos. Ergo.

PUNCTUM LXI.

Deus est absolutè Omnipotens, Im- Vorstius
mensus, Immutabilis, & Infi- l. de at-
nitus. Contra blasphemias Cal- trib. div.
vini, Beza, Vorstii, Piscato- Calvin.
ris, &c. de Præd.
p. 728.

Gen. 17. 1. *Ego Deus Omni-* **1.**
potens, &c. Matth. 19. 26. *Apud* **2.**
Deum omnia possibilia sunt. Ergo
omnia continet; nemo enim da-
re potest, quòd non habet. Psal. **3.**
144. 3. Magnus Dominus, & lau-
dabilis nimis, & magnitudinis ejus
non est finis. Ergo est infinitè per-
fectus.

fectus, & essentialiter, & necessario continet omnem perfectionem sub entis latitudine possibilem; alioqui enim ubi sisteretur, ibi magnitudinis ejus esset finis.

PUNCTUM LXII.

Extremè blasphemum, & contra Scripturas est, Deum facere causam, & authorem peccatorum: ut expressis verbis eum faciunt, Lutherus, Zwinglius, Melancthon, Calvinus, Beza, Vermilius falso nomine Martyr, Bucerus, Deista, Perkinsius, &c.

Lutherus, lib. de servo arbitrio, tom. 2. fol. 459. *Cogites, (inquit) in nobis, id est, per nos, Deum operari mala. Zwinglius, de providentia, (cap. 5. fol. 364.) Numen ipsum auctor est ejus, quod nobis est injustitia; Angelum transgressorem facit, & hominem. Et cap. 6. fol. 366. Movet (inquit) Deus*

*Deus latronem ad occidendum;
percussit latro impulsore Deo.*

Melancthon in Rom. 8. apud Chemnitium, part. 1. pag. 173. & Fabritium, in Art. IX. Augustanam, & alios: *Non est (ait) cur frigidum glossema admittamus, Deum mala permittere, non facere. Item, sicut fatemur, proprium Dei opus fuisse, Pauli vocationem; ita fatemur, opera Dei propria esse, sive quæ media vocantur, ut comedere, bibere; sive quæ mala sunt, ut Davidis adulterium. Deus omnia facit, non permissivè, sed potenter, hoc est, ut sit ejus proprium opus, Jude proditio, sicut Pauli vocatio: O blasphemias!*

Calvinus, 1. instit. cap. 18. §. 3. *Jam (inquit) satis apertè ostendi, Deum vocari eorum omnium, quæ isti censores, (hoc est, Catholici,) volunt otioso tantùm ejus permissu contingere, hoc est, omnium*

Calvini
blasphemia.

nium omninò peccatorum. Et de prædestinatione. pag. 717. *A Domino (inquit) procedunt , quæ sceleratè ab hominibus maleficia perpetrantur.* Blasphemix, quibus certè nullæ unquam auditæ, magis execrabiles.

Beza, contra Castel. pag. 410. *Unde apparet, Deum illud peccatum Adæ, quodammodo voluisse, ac ejus quadantenus fuisse auctorem.* Bucerus, apud Zanchium (de excæcat. quæst. 5. tom. 7. col. 213.) dicit, *prædestinationem reproborum, esse quorundam ad mortem eternam; ideòque ad excæcationem, & indurationem, aliàque mala justam, licèt nobis occultam, destinationem.* Brentius, in cap. 3. Amos, (impress. Haganox, An. 1530.) *Omnia, inquit, à Deo potenti, & efficaci manu fiunt, sive mala culpa, sive mala pænæ.* Mitto Acatholicos alios, in Deum
eo-

eodem modo blasphemos, contra
rationem omnem, & Scripturas.

Deut. 32. 4. *Dei perfecta sunt* 1.
opera, & omnes viæ ejus judicia.
Deus fidelis, & absque ulla iniqui-
tate, justus, & rectus. Sophoniæ 2.
3. 5. *Dominus, in medio ejus non*
faciet iniquitatem. Proverb. 14. 3.
22. *Errant, qui operantur malum:*
At certè Deus errare nequit.
Matth. 7. 18. *Non potest arbor bo-* 4.
na malos fructus facere. 1. Joan. 5.
3. 5. *Ille apparuit, ut peccata no-*
stra tolleret, & peccatum in eo non
est. 1. Joan. 3. 8. *Qui facit pecca-* 6.
tum, ex Diabolo est.

Iniquitatem igitur, inquit Au- Aug.
gustinus, quam rectissima veritas 105. ad
improbat, damnare novit ipse, non Starum.
facere. Et malam voluntatem ad Aug. l. 2.
auctorem Deum esse referendam, de pecc.
mer. Gre
mis. cap.
18.
nefas est dicere.

PUNCTUM LXIII.

Deus néque impellit, néque tentat
F 6 ad

*ad peccandum. Contra Luthe-
rum, Calvinum, Bezam, &c.*

1. Jacobi 1. 13. *Nemo, cùm ten-
tatur, dicat, quoniam à Deo ten-
tatur. Deus enim intentator ma-
lorum est, ipse autem neminem ten-
tat. Negaret enim Deus se ipsum,
si homines impelleret ad res lege
æternâ prohibitas.*

2. Osee 13. 9. *Perditio tua, Israël,
(id est, ex te,) tantummodò in
me auxilium tuum, &c.* Et non

Luth. nisi blasphemio ore à Luthero est
dictum, (apud Zanchium de

Calvin. prædest. tom. 7. col. 298.) *Deus
flectit ad mala: & à Calvino 1.
inst. cap. 18. §. 4. Homo, justo Dei
impulsu agit, quod sibi non licet,*

Beza. & à Beza (de prædest. contra Ca-
stel. vol. 4. Theol. pag. mihi 401.)
*Excitat (Deus) malam latronis
voluntatem ad alium interficien-
dum. Mitto reliquos, de quibus
simul universis eandem blasphem-
miam faterur Paræus, (lib. 3. de
amiss.*

amiss. gratiæ, &c. cap. 2. pag. 453.)
Nostri, inquit, *Doctores dicunt ho-*
minem ordinatione Dei tentatum
& lapsum esse. Idque repetit pag.
 455. & pag. 456. *Hominis*, ait *ten-*
tationem, & lapsum, Deus ab ater-
no decrevit.

PUNCTUM LXIV.

Deus non prædestinat ad peccan-
dum. Contra *Zvinglium*,
Calvinum, *Bezam*, *Perkinsum*,
 &c.

Jerem. 19. 5. Ædificaverunt I.
excelsa Baalim, &c. quæ non præ-
cepi, nec locutus sum, néque ascen-
derunt in cor meum. Sicut néque
 alia ulla peccata. *Psal. 5. 5. Non* 2.
Deus volens iniquitatem tu es.
Ergo neminem ad iniquitatem
prædestinat.

PUNCTUM LXV.

Præscientia Dei non necessitat ho-
mines, néque ad malum, néque
 F 7 ad

ad bonum. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

1. *Olea 15. 9. Perditio tua Israël: Non Dei; cuius tamen esset perditio nostra, si ipsius ab æterno præscientiâ eam necessariò, vellemus, nollemus, inferret, Gen.*
2. *4 7. In foribus peccatum aderit, sed sub te erit ejus appetitus, & tu dominaberis illius. Nullâ obstante præscientiâ. Isaia 53. 7. Oblatus est, quia ipse voluit. Non quia præscitum, sed quia ipse id liberè voluit. Alioqui nec Deo relinqueretur aliquod liberum, cùm ipse omnia ab æterno præsciverit.*
4. *Vasa ignominia, se possunt facere vasa honoris: 2. Tim. 2. 21. Si quis ergo emundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum, & utile Domino, ad omne opus bonum paratum, &c.*
5. *Si quis (ait) id est, quicumque. 1. Tim. 2. 4. Deus vult omnes homines salvos fieri, &c. Quantum*
ex

ex se. Ergo nulla ex Deo contrarii necessitas. Nam, ut præclare dicit Hieronymus (in cap. 25. Jerem.) *Non ex eo, quòd Deus scit, futurum est; sed quia futurum est, Deus novit.*

PUNCTUM LXVI.

Deus non habet, néque censet justum eum, qui est impius. Contra Calvinum, Illyricum, Parærum, Bucanum, Piscatorem, &c.

Certò, inquit Calvinus, *sciamus* Calvin. *nos, quàmvis iniquos, & impuros, agnosci tamen, & recipi à Domino, atque haberi pro justis. Sed* 1. *apage blasphemias. Enimverò Deus non facit ipse, quod odit, abominatur, ac prohibet. Et* 2. *Isaia 5. 23. sic habes: Væ, qui justificatis impium. Et Proverb. 17.* 3. *15. Qui justificat impium, & qui condemnat justum, abominabilis est utérque apud Deum. Ergo.*

Rursus, *Scimus.* (ait Aposto- 4.
 lus

- lus Rom. 2. 2.) *quoniam iudicium Dei est secundum veritatem in eos, qui talia agunt.* Ergo non
5. *habet eos pro iustis. Exod. 20. 7. Nec enim insontem habebit Dominus eum, qui assumpserit nomen Dei sui frustra.* Qui hoc non dissimulat; nec in aliis connivet delictis; nec ea tegit, nisi delendo. Ideoque in Scriptura, ferè semper conjunguntur hæc duo, remittere sive delere, & tegere peccata; ut intelligamus, unum non esse sine altero.
6. *Psal. 84. 2. Remisisti iniquitatem plebis tuæ, operuisti omnia*
7. *peccata eorum.* Et *Psal. 50. 11. Averte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.*
8. *2. Esdræ. 4. 5. Ne operias iniquitatem eorum, & peccatum eorum coram facie tua non deleatur.* Ex quibus liquet, non operiri coram Deo peccata, nisi & deleantur. *Omnia (enim) nuda, & aperta sunt*
ocu-

oculis ejus. Hebr. 4. 13. Dissimulat Deus, scio, peccata hominum; sed non nisi ob pœnitentiam. ut dicit Sapiens, 11. 24. Apage igitur Calvinii blasphemias, & deliria, cum infinita Dei Sapientia, & Justitia impossibilia. Vide plura puncto CCIV.

PUNCTUM LXVII.

Deus odit omnes operantes iniquitatem. Contra Calvinum, Beza, Chemnitium, Zanchium, Perkinsum, Paræum, Whitakerum, &c.

Pii, dicit Whitakerus, etsi peccant, (graviter) tamen semper de Christi voluntate, & amore, certissime persuasi sunt. Sed quid docet Scriptura? Psal. 5. 7. Odisti omnes, qui operantur iniquitatem, &c. Omnes; etiam illos Whitakeri calculo pios. Ibid. v. 6. Nèque habitabit juxta te malignus, nèque permanebunt injusti ante

9.

10.

lib. 8.

contra

Duræ-

um sect.

34.

1.

2.

3. *ante oculos tuos.* Sapient. 14. 9. *Similiter odio sunt Deo impius, & impietas ejus.* Et, *in illa die*
4. Matth. 7. 23. *Discedite à me (dicit Christus) omnes, qui operamini iniquitatem.*

PUNCTUM LXVIII.

Reprobationis positivæ, hoc est, illius actus, quo Deus vult reprobos æternis suppliciis addicere, causa sunt peccata hominum, & non Dei voluntas. Contra Lutherum, Calvinum, Bezam, Bucerum, Petrum Martyrem, Perkinsum, Paræum, Zanchium, Bucanum, &c.

Lutherus, (de servo arbitrio, tom. 2. fol. 450.) Deus, inquit, *absconditus operatur vitam, & mortem, & omnia, in omnibus.* Calvinus in Rom. 9. 18. Salomon, ait, *docet, impios ipsos fuisse destinatos, ut perirent.* Beza de prædest. vol. 3. Theol. pag. 438.

Deus,

Deus, inquit, ex mera sua voluntate, ac proinde nulla néque dignitatis, néque indignitatis prævisa habitâ ratione, quos ipsi visum est, sive singulares homines, sive integros etiam populos, odio, & exitio destinavit; & ibid. (pag. 406.) vocat hoc, fidei nostra bassim. Sed Dei verbo hæc apertissimè repugnant. Dominus enim ipse de se profitetur. Ezechiel. 33. 11. *Vivo ego, nolo mortem impii, sed ut convertatur, & vivat.*

Et Ezech. 18. 23. *Nunquid voluntatis meæ est mors impii? dicit Dominus Deus, & non, ut convertatur, & vivat? & v. 32. Nolo mortem morientis, revertimini & vivite.*

Ex quibus luce meridiana est clariùs, impiissimè agere Novatores, dum invectam à diabolo perniciem DEO aspergunt Sapient. 2. 24. *Invidia diaboli mors introivit in orbem terrarum.* Deus enim ex se ipso neminem vult

5. vult perire. 2. Petr. 3. 9. *Nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti.* Omnes. 1. Tim. 2. 4. *Deus omnes homines vult salvos fieri. Ergo ex seipso neminem vult damnari. Et verissimum est illud Sapientis: cap. 1. 13. Deus mortem non fecit, nec letatur in perditione vivorum*
8. Osee 13. 9. *Perditio tua, (sive ex te,) Israël: id est, ex te solo, & ex nulla DEI voluntate antecedente; quod etiam Deus ipse veluti jurat: Ezech. 33. 11. Vivo ego, dicet Dominus, &c. ut suprâ n. 1. Augustinus, (3. in Julian. 18.) Bonus, inquit, est Deus, justus est Deus: potest sine bonis meritis liberare, quia bonus est: non potest sine malis meritis damnare, quia justus est.*

PUNCTUM LXIX.

Deus vult omnes homines salvos fieri. Contra Calvin. Beza, Mar-

Martyrem, Whitaker. Reynoldum, &c.

Vide Puncto præcedente verba Ezechielis, n. 1. & Joan. 1. 1.

9. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* 1. Tim. 2.

2. 4. *Deus omnes homines vult salvos fieri.* 2. Pet. 3. 9. *Nolens* 3.

aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti. Rom. 11. 32. 4.

Concluserit Deus omnia in incredulitate, ut omnium misereatur.

Vide Punct. 83.

PUNCTUM LXX.

Adulti, etiam infideles, habent ex parte Dei, auxilia gratiæ necessaria ad conversionem, & salutem. Contra Calvinum, Beza, &c.

Psal. 24. 10. *Universa via Domini misericordia, & veritas.* 1. 2.

Tim. 2. 4. *Deus omnes homines vult salvos fieri.* Isaia 5. 4. *Quid est, quod debui ultra facere vineæ* 3.

mea,

4. *mea, & non feci ei?* Sap. II. 24.
Misereris omnium, quia omnia
 5. *potes, &c.* Joan. I. 9. *Illuminat*
omnem hominem venientem in
 6. *hunc mundum.* 1. Tim. 4. 10 *Spe-*
ramus in Deum vivum, qui est
Salvator omnium hominum, ma-
ximè fidelium. Audin? omnium
 hominum absolutè est Salvator;
 & infidelium etiam. Ergo omnes
 sufficienter adjuvat. Vide Rom.
 7. I. 20. *Gentes inexcusabiles, &c.*
 8. & Prov. I. 24. *Quia vocavi, &*
renuistis, &c.

August. (de libe. arbitr. 19. &
 lib. de Nat. & grat. cap. 67.) *Non*
tibi deputatur ad culpam, quòd in-
vitus ignoras; sed quòd negligis
querere, quod ignoras: nèque illud,
quòd vulnerata membra non col-
ligis; sed quòd volentem sanare,
contemnis.

PUNCTUM LXXI.

Per Deum non abest, quòd minùs
in.

infantes in utero, & amentes in peccato lethali morientes, iustificentur, & salventur. Contra eosdem.

Stat enim per causas secundas, quas Deus iustissimas ob rationes non impedit, cùm ipse tamen ex se vellet omnes salvos fieri. Vide puncti præcedentis, n. 1. 2. & 6. 2. Cor. 5. 15. *Pro* 1. *omnibus mortuus est Christus. At-*
qui pro nemine frustra, quantum
est ex parte sua. Ergo. 1. Joan. 2.
4. 14. Pater misit filium, Salva-
to rem mundi, hoc est, omnium
in hoc mundo existentium, ut
ex se patet. S. Prosper, (de vo-
catione gentium, cap. 23.) Non
irreligiosè arbitror credi, quòd isti
paucorum dierum homines ad il-
lam pertineant gratiæ partem,
qua semper universis impensa est
nationibus; quâ utique si benè ute-
rentur eorum parentes, etiam ipsi
per eosdem juvarentur, &c.

PUN-

PUNCTUM LXXII.

*Filius Dei est suo Patri coequalis.
Contra Calvinum, &c.*

1. Joan. 5. 18. *Patrem suum dicebat Deum, equalem se faciens Deo.*
2. Ibid. v. 22. *Pater omne iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem.*
3. Philip. 2. 6. *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se equalem Deo, &c.*
Quibus nihil dici potest apertius, adversus execrabilem Calvinii blasphemiam, quâ cum Arrio simul, & Macedonio, contra æterni Verbi, & Spiritus Sancti Divinitatem ita blaterat: *Ingenue, (rectius dixisset, impie,) tradimus καὶ ἱπποκλήν DEI nomen Patri propriè ascribi, (in tract. Theolog. & in explicat. perfid. Gentil. pag. mihi 774. initio.)* Vide etiam p. 773.

PUN-

PUNCTUM LXXIII.

Spiritus Sanctus non à Patre solo, sed etiam à Filio procedit. Contra Græcos, Armenos, Moscos, & Calvinistas nonnullos.

Joan. 15. 26. & cap. 16. 7. *Spiri-* 1. 2.
tus Sanctus dicitur etiam à filio *mitti*; sed in divinis *mitti*, est procedere, ut omnes fateantur. Ergo. *Spiritus* vocatur in divinis litteris. *Spiritus Patris*, quia procedit à Patre; & sic etiam vocatur *Spiritus filii*, nempe, Rom. 3. 4. 5. 8. 9. Galat. 4. 9. & alibi. Ergo.

Joan. 16. 15. *Omnia*, (inquit filius) *quæcunque habet Pater, mea sunt; propterea dixi, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.* Sed inter illa, quæ habet Pater, est actio spirativa, dum in illo priori necdum exiit in actum. Ergo illam etiam, æterna generatione sibi communicatam habet filius, adeò, ut eâ spiret etiam, & pro-

6. & producat Spiritum S. *Propterea dixi, de meo accipiet (Spiritus Sanctus) quomodo verò, nisi procedendo ab illo? & annuntiabit vobis.*

PUNCTUM LXXIV.

Christus est promissus Orbi Messias. Contra Judæos.

1. Messias enim jam dudum advenit: atqui is nullus potuit esse, præter Christum Jesum, Ergo. Advenisse clarè probant testimonia, quæ sequuntur, Gen. 49. 10. Jacob in benedictione Judæ ità vaticinatur; *Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat, qui mittendus est, (in paraphrasi Judæorum Chaldaica Meschika seu Messias) & ipse erit expectatio gentium.* Sub ipsum verò Salvatoris nostri adventum, sceptrum, & principatus temporalis Judæis sunt ablata, & ad Herodem alieni-

nigenam translata, ut ex ipso eorum Josepho constat, lib. 17. Antiquit. c. 1. & lib. 1. de bello Judaico cap. 18.

Iterum. Danielis 9. 24. *Anim* 2.
adverte sermonem, & intellige visionem; septuaginta hebdomades abbreviatæ, (seu definitæ) sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, ut consummetur pravaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur justitia sempiterna (per Christum) & impleatur visio, & prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum.

Scito ergo, & animadverte ab exitu sermonis. (Vide 2. Esdræ, cap. 2.) ut iterum edificetur Jerusalem, usque ad Christum ducem (coram mundo per Evangelii prædicationem, & miracula, manifestandum) hebdomades 7. & hebdomades 62. (five 69.) erunt: Et rursus edificabitur (currentibus

bus interim 70. hebdomadibus,)
platea, & muri (Jerusalem) *in An-*
gustia temporum, (parvo tempore
 per Neemiam, 2. Es. 6. v. 15. (&
post hebdomades 62. (& septem, de
 quibus suprà; ne minus temporis
 effluxisse dicatur ad mortem Chri-
 sti, quàm ad ejus adventum; nisi
 fortè 60. hebdomades numeran-
 dæ sint à reædificata urbe, de qua
 antea sermo erat) *occidetur Chri-*
stus; & non erit ejus populus, (Ju-
 daicus) *qui eum negaturus est. Et*
(post hæc, adeoque post 7. heb-
domades) civitatem, & sanctuari-
um dissipabit populus, (nempe Ro-
 manus) *cum duce* (Tito) *venturo,*
& finis ejus vastitas, & post finem
belli statuta desolatio.

Confirmabit autem (notetur
 hîc tacita regressio) *pactum mul-*
tis hebdomadâ unâ, (septuagesi-
 mâ prædicationis Christi) & *in*
dimidio hebdomadis (ejusdem ul-
 timæ) *deficiet hostia, & sacrificium,*
 (ab-

(abrogata lege veteri, ejusque sacrificiis per mortem Christi) & (posthæc in pœnam commissi criminis) *erit in templo abominatio desolationis, & usque ad consummationem, & finem perseverabit desolatio.*

Habes hîc hebdomadas annorum, ut Gen. 29. 28. Et Levit. 25. 8. non longiores; quia non habent tales exemplum in Scriptura; nec æquè breves, ac sunt mensium, septimanarum, aut dierum hebdomadæ; ut ipsimet Judæi fatentur. Unde manifestissima demonstratione adversùs Judæos convincitur advenisse Messiam, adeò ut verbi illi ex pertinacia hoc caput Danielis corrumpant, & novas historias confingant; de quo vide Lyranum, & alios.

Iterum Aggæi. 2. 7. *Hæc dicit Dominus exercituum, adhuc unum modicum est, & ego commovebo cælum, & terram, &c. & veniet* 5.
G 3
desi-

desideratus cunctis gentibus (hebraicè, desiderium cunctarum gentium) & implebo domum istam gloriâ, dicit Dominus exercituum &c. Magna erit gloria domus istius novissima, plus, quàm prima, dicit Dominus exercituum, & in loco isto dabo pacem, dicit Dominus exercituum.

Dicebat hæc Propheta ad consolandos, & erigendos Judæos, qui tunc in ædificando secundo templo tristes laborabant, ideóque per modicum illud tempus significare voluit adventum Messiae tum instare, qui domum istam impleturus erat, gloriâ majori, quàm fuerit primæ. Cum alioqui secundum hoc templum, quoad splendorem ædificii, & res alias, priori templo longè erat inferius. Deerant enim in secundo templo arca fœderis, responsa divina, & alia similia.

6. Iterùm Malach. 3. 1. *Ecce ego mit.*

mitto Angelum meum, & præpara-
bit viam ante faciem meam.
Et statim veniet ad templum su-
um Dominator, quem vos quæri-
tis, & Angelus Testamenti, quem
vos vultis, &c. Immeritò certè
expectant Judæi aliud templum;
Nam Daniel. 9. 27. prædicitur. 7.
desolationem perseveraturam us-
que ad finem. Et Deus apertis
prodigiis ædificationi alterius
per Judæos templi obstitit, ut vi-
dere licet apud Chrysost. Orat. 2.
contra Judæos; Euseb. libr. 4.
hist. cap. 6. Ruffinum lib. 1. c. 37.
& Socrat. l. 3. c. 17.

Secundò, probatur Christum
esse Messiam ex eo, quòd cætera
Prophetarum vaticinia de Messia
venturo edita, JESU, Mariæ fi-
lio, ex amussim omnia conveni-
ant. Conceptio enim Christi in
Virgine, prædicta Isaiaë 7. 14. 8.
impleta est Matth. 1. 23. Luc. 1.
31. &c. Nativitas Messiaë ex A-
bra-

- braham, & David, promissa Gen. 28. 24. Jerem. 23. 5. impleta est, 9. Matth. 1. 16. Luc. 3. 34. Nativitas
10. Messiae in Bethleem Judæ, præ-
nuntiata Micheæ 5. 2. impleta
11. Luc. 2. 4. & Matth. 2. 6. Occisio
Innocentium prædicta Jeremiæ
31. 15. impleta Matth. 2. 16. Et
fuga Christi, seu Messiae in Æ-
gyptum, & revocatio ejus, præ-
dicta Oseæ 11. 1. impleta Matth.
12. 2. 15. Adoratio Magorum præ-
dicta Psal. 71. 10. impleta Matth.
13. 2. 11. Prædicatio Baptistæ præ-
nuntiata Isaiaë 40. 3. impleta est
14. Matth. 3. 3. Prædicatio & mi-
racula Christi, per Galilæam ma-
ximè, promissa Isaiaë 9. 1. cap. 35.
15. v. 5. & cap. 61. 5. impleta Matth.
4. 15. & Matth. 11. 5. Transitus,
& prædicatio Christi ad gentes
16. prædicta, Isa. 49. 6. impleta Mat-
th. 12. 18. & Actor. 13. 47. In-
gressus Christi humillimus in Je-
rosolymam super asinam, prædi-
ctus

ctus est Zachar. 9. 9. & Matth. 21. 5. impletus. Ejectio vendentium, & ementium è templo, prædicta Psal. 68. 10. & impleta Joan. 2. 17. Proditio, & abjectio Judæ, prædicta Ps. 108. 8. impleta Act. 1. 20. Acclamatio illa; hosanna puerorum, prædicta est, Psal. 117. 26. impleta Matthæi 21. 9.	17. 18. 19. 20.
Condemnatio, Passio, & Mors Salvatoris, prædicta Psal. 21. & 68. impleta apud omnes Evangelistas. Venditio ejus proditoria pro 30. argenteis, prædicta Zachar. 11. 12. impleta Matth. 26. 15. & 27. 33. Potatio ex felle, & aceto, prædicta Psal. 68. 22. impleta Matth. 27. 34. & Joan. 19. 29. Partitio vestimentorum, prædicta Psal. 21. 19. impleta Joan. 19. 24. Resurrectio Christi promissa Psal. 15. 10. impleta apud omnes Evangelistas. Ascensio ejus prædicta Psal. 67. 5. impleta Act. 1. 9. & Eph. 4. 8. Missio	21. 22. 23. 24. 25. 26.
G 5	fin

27. Sessio Spiritus Sancti promissa, Jo-
 28. òel. 2. 28. Isa. 43. 3. impleta Aët.
 2. 1. & 17. Sessio ad dexteram
 Patris prænuntiata Psal. 109. 1.
 impleta Aët. 2. 34. Conversio
 29. gentium per Apostolos. promif-
 sa Isa. 49. 6. impleta Aët. 13. 47.
 30. Scandalum, & obstinata Judæo-
 rum infidelitas, prædicta Ps. 117.
 22. Isa. 28. 16. impleta in passione
 Christi, & Rom. 9. 33. & 1. Pet.
 2. 7. & Aët. 4. 11. Et denique, ut
 31. reliqua omittam, qui solùm Da-
 32. vidis Psal. 21. & Sapien. c. 2. à
 33. vers. 12. ad 22. & Isaiaë cap. 53.
 cum attentione pervolverit, is
 liquidò deprehendet, passionem
 Christi à Prophetis non tam va-
 ticiniis prædictam, quàm stylò
 descriptam esse.

Tertiò probatur ex Scriptu-
 ris, quibus prædictum est, vete-
 rem Judæorum legem abrogan-
 dam esse, & novam à Messia in-
 stituendam. Abrogationis enim
 isti-

istius odiō maximè avertuntur
 Judæi à Christi agnitione. Sed 34.
 eam clarè prædixit Jeremias c.
 31. 31. *Ecce dies venient, dicit
 Dominus, & feriam domui Israël,
 & domui Juda fœdus novum, non
 secundum pactum, quod pepigi
 cum patribus eorum, &c. sed hoc
 erit pactum, quod feriam cum do-
 mo Israël post dies illos, dicit Do-
 minus; dabo legem meam in vi-
 sceribus eorum, & in corde eorum
 scribam eam, &c.* Item Isaia 43. 35.
 18. *Ne memineritis priorum, &
 antiqua ne intueamini. Ecce ego
 facio nova, ponam in deserto vi-
 am, &c.* Vide etiam Isaia 2. 3. 36.
de Sion exhibit Lex, &c.

Denique Malach. 1. 10. &c. 37.
*Non est mihi voluntas in vobis,
 dicit Dominus exercituum; &
 munus non suscipiam de manu ve-
 stra: ab ortu enim Solis usque ad
 occasum, magnum est nomen meum
 in gentibus, & in omni loco, (quod*

secundum Moyſis legem non licebat) *sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda; quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum.*

Quartò, idem probant vaticinia Domini JESU eventu comprobata, ex quibus constat ipsum fuisse Prophetam, ipsique fidem habendam, etiam cum se Messiam esse affirmat. Lucæ 19. 43. &c.

38. Prædixit evertendam funditus illâ adhuc generatione (Matth.

39. 24. 34.) Jerosolymam, & Judæorum Rempublicam. Matth. 16.

40. 18. Prædixit supra Petrum fundandam Ecclesiam suam, nec portas inferi prævalituras illi in æternum. Matth. 24. 14. Prædi-

41. xit Evangelium toto orbe promulgandum, & in particulari factum Magdalenæ, Matth. 26. 13.

42. * Matth. 20. 18. & seq. Prædixit
43. Mortem, & genus mortis suæ: & Resurrectionem tertia die &c.

Quæ

Quæ omnia, sicut ipse vaticinatus est, ita ad amissim evenerunt.

Quintò hoc probant miracula Domini JESU, & Discipulorum ejus in Evangelio, & Actis Apostolorum, tam manifestè, ut genus dementiæ esse videatur, de eo vel aliquantulum dubitare, ait Richardus de S. Victore, lib. II. de Trinitate, Cap. 2.

Plurima pro hoc alia ex Scriptura afferri possent, quibus supersedeo, quòd hæc satis superque videantur. Hoc tamen, monitos volo Judæos; miracula, ob quæ ipsi Moysem initio recepere, leprosæ manûs, & aquæ in sanguinem versæ; minora infinitis pœnè intervallis esse, quàm quæ eis præstitit Dominus JESUS, & illius servi, ac discipuli, ad hæc usque tempora, ut videre licet in Actis; deinde miraculis Sancti Francisci Xaverii è Societate Jesu, & aliorum.

PUNCTUM LXXV.

Christus non est merus homo, ut blasphemant Judæi, & Ariani; sed homo simul, & Deus, nempe verus, ac naturalis Filius Dei Patris, qui naturam humanam sibi hypostaticè univit.

Vide dicta Puncto LX. quibus adde Scripturas Veteris Testamenti, quæ de vero, & unico Deo loquuntur, & in Novo Testamento de JESU exponuntur.

1. Psalm. 67. 18. *Dominus in eis in Sinai, in Sancto, &c. Christo appropriatur Ephes. 4. vers. 7. & 8.*
- 2.3. *prophetae 6. 1. Vidi Dominum, &c.*
4. *Christo applicatur Joan. 12. 41.*
5. *& Apoc. 4. 2. Isaia 45. 22. Ego Deus, & non est alius, mihi curva-*
- 6.7. *bitur omne genus; De Christo exponitur Rom. 14. 11. —*

8. *sertè affirmantes; (Joan. 1. 14.*
9. *Verbum caro factum est. & v. 18.*

Uni-

Unigenitus, qui est in sinu Patris, ipse enarravit nobis. Joan. 5. 18. 10.
Patrem suum dicebat Deum, equalem se faciens Deo, utpotè filius ejus naturalis. Matth. 26. 52. 11.
Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei? & dicit illi Jesus: tu dixisti, ego sum. Ego sum Dei filius, id est, ejusdem cum illo naturæ persona. Vide etiam. Marci 14. 62. 12.
Hebr. 1. 3. Galat. 4. 4. At ubi 13. 14. venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum. Act. 20. 28. Re- 15.
gere Ecclesiam Dei, quam acquisivit (Deus) sanguine suo Act. 3. 6. 16.
In nomine Jesu Nazareni surge, & ambula; & protinùs consolida- ta sunt bases, & planta, & exiliens stetit, & ambulabat: Vide plura apud alios.

PUNCTUM LXXVI.

Utrâque natura, & divina, & humana manet in Christo inconfusa, & im-

Et impermixta. Contra Brentium, Et ceteros Ubiquistas.

1. Malach. 3. 6. *Ego Dominus,*
2. *Et non mutor. Jacobi 1. 17. Apud quem non est transmutatio, neque vicissitudinis obumbratio. Ergo neque confusio, nec permixtio.*

PUNCTUM LXXVII.

In Christo tamen non sunt duæ personæ, sed unica tantum verbi. Contra Nestorianos, Et Theodorum Bezan.

- Aliter enim non posset Filius hominis dici, filius DEI; ut tamen pronuntiatur Lucæ 1. 35.
1. *Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. Neque Deus homo dici, nec homo DEUS.*
 2. *Neque 1. Cor. 2. 8. Dominus gloriæ crucifixus. Neque 1. Joan. 3. 16. Deus animam suam pro nobis posuisse. Neque Deus. Act. 20. 28. Ecclesiam suo sanguine sibi acquisivisse. &c.*

PUN.

PUNCTUM LXXVIII.

Nec tamen unio hypostatica duarum in Christo naturarum facit idiomata, seu proprietates utriusque sibi invicem communicari, ita, ut humana Christi natura sit in immensum diffusa, &c. ut volunt Lutherus, Brentius, & Ubiquistæ omnes.

Joan. 11. 14. *Lazarus mortuus est, & gaudeo; quoniam non eram ibi.* Christus igitur, ut homo, non erat ibi. Ergo nec ubique. Joan. 14. 28. *Pater major me est:* Ergo Christus, ut homo, non est omnipotens, in immensum diffusus, &c. Et quo demùm modò communicari posset formaliter æternitas naturæ Christi humanæ, quæ in tempore est creata? 1. 2.

PUNCTUM LXXIX.

Christus est Moderator, & Redemptor noster, non secundùm divi-

vinam, sed humanam suam naturam; quatenus hæc est hypostaticè unita personæ verbi. Contra Calvinum, Stancarianos, &c.

1. Tim. 2. 5. Unus mediator Dei, & hominum, homo Christus JESUS. Licèt enim divina Christi natura sit pars læsa; & humana, merum per se mancipium Creatoris; potest tamen ei læso satisfacere, ut unita divino Verbi supposito, cujus sunt omnes Christi actiones. Ergo.

PUNCTUM LXXX.

Christus quæ homo, non laboravit ignorantia, Contra Lutherum, Calvinum, &c.

- 1. Colos. 2. 3. In quo sunt omnes thesauri scientiæ, & sapientiæ absconditi. Ergo nihil in eo genere unquam defuit capiti hominum, atque Angelorum Christo.*
- 2. Joan. 2. 24. JESUS non credebat semet-*

metipsum eis, eo quòd ipse nôsset omnes; ipse enim sciebat, quid esset in homine. Cap. 6. v. 65. Ab initio; nam ab initio fuit. Christus, hoc est, Unctus replebitur Spiritu scientiæ rerum omnium præteritarum, præsentium, atque futurarum, &c. ideo dicunt ei Discipuli, Joan. 16. 30. Nunc 3. scimus, quia scis omnia.

PUNCTUM LXXXI.

Christus néque mortem secundam, néque pœnas inferni subiivit, Contra blasphemias Lutheri, Calv. Bezae, Whitakeri, &c.

Lutherus in Psalm. 22. tom. 3. fol. 330. De Christo loquens. *passus est (inquit) ea, quæ pro peccatis nos pati oportuisset, & quæ damnati jam patiuntur. Calvinus, lib. 1. Instit. cap. 16. §. 10. Eam (ait) mortem pertulit, quæ sceleratis ab irato Deo infligitur; diros in animo cruciatus damnati,*
ac

Lutheri
blasphemia.

Calvinus.

Whitakerus.

ac perditū hominis pertulit. Idem de redemptore nostro, ausus est dicere Whitakerus lib. 8. contra Duræum sect. 20.

Perkins.

Perkinsus etiam in explicat. Symboli, col. 680. Verba. inquit, illa, crucifixus, mortuus, & sepultus, non intelligi oportet de communi, & consueta morte; sed de morte execrabili, & maledictâ, quâ plenam sustinebat iram Dei Christus, imò angustias inferni, tum corpore, tum animo. Similia habent Beza, Danaeus, & alii Protestantes. Romanæ verò aures, hæc respuunt, ut blasphemā, & verbo Dei è diametro contraria:

Vide Punct. 85.

I. Act. 2. 24. Quem Deus suscitavit, solutis (hoc est irritis factis) doloribus inferni, juxta quod impossibile erat teneri illum ab eo.

August.

Quomodo (ait Augustinus ep. 99. solvi possunt laquei venantium, ne teneant, quia tenuerunt? Nefanda ergo, & impossibilia Dei Filio aspergunt hæretici. Psal.

- Psalm. 87. 5. *Factus sum sicut* 2.
homo sine adiutorio, inter mortuos
liber. Liber, ait, ergo nec se-
cundò mortuus, nec tormentis
affectus. 1. Joan. 1. 7. *Sanguis* 3.
Jesu Christi emundat nos ab omni
peccato. Ad quid igitur illa alia 4.
confingunt hæresiarchæ? Vide
etiam Philip. 1. 8. & alia pun. 85.
- Apoc. 5. 9. *Sancti in cælo cla-* 5.
mant; redemisti nos Deo, in san-
guine tuo. &c. Suffecit ergo re-
dimendo orbi sanguis Filii Dei,
sinè pœnis inferni, aut irâ Patris,
quæ in eum cadere non pote-
rant, qui 1. Pet. 2. 22. Peccatum 6.
non fecit. Et Heb. 7. 26. *Erat* 7.
Pontifex, Sanctus, innocens, im-
pollutus, segregatus à peccatoribus,
& excelsior cælis sanctus. Segre-
gatus, ait, à peccatoribus. Er-
go damnatorum minimè factus
focius, &c.

PUNCTUM LXXXII.

Christus nullo modò peccator fuit, nèque saluti renuntiavit. Contra blasphemias Luth. Calv, Illyrici, Beza, Perkinsi, Parai, Danai, Tileni, Piscatoris, Molinai, &c.

Horren
da Lu-
theri
blasph.

Lutherus, (tom. 4. in c. 53. Isaiaë, fol. 222.) ita blasphemat: *maximus peccator est, ut nullius sit major in toto genere humano, quàm Filius Dei.* Et folio sequ. ait: *quòd sit sceleratus, reus mortis, sub potestate diaboli, & inferni; aliàque alibi habet de Christo, his similia.*

Item
Calvini

Calvinus in c. 26. Mat. v. 47. *Sic, inquit, videmus omni ex parte fuisse vexatum, (Christum) ut desperatione obrutus, ab invocando Deo absisteret, quod erat saluti renuntiare.* Beza in Gal. 3. 13. exponens illud, *factus pro nobis maledictum, id est, inquit, execrabilis.*
Pa-

Paræus in Gal. lect. 35. factus est & Paræi execratio, id est, *execrabilis*, Mitto verba Perkinfi, Molinæi, & aliorum.

Romana verò Ecclesia Sponsum suum ex Scriptura, docet Deo semper dilectum, immaculatum, &c. Marci 1. 11. Tu, (inquit Deus Pater) *es Filius meus dilectus; in te complacui*. Et Mat. 3. 17. 1. Pet. 1. 19. *Redempti estis pretioso sanguine, quasi agni immaculati Christi, & incontaminati* & cap. 2. 22. *Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus*. Heb. 9. 14. *Quantò magis sanguis Christi, qui semetipsum obtulit immaculatum Deo, &c.* Joan. 8. 29. *Et qui me misit, mecum est, quia ego, quæ placita sunt ei, facio semper*. Vid. Heb. 7. 26. & puncto præced. num. 6.

PUNCTUM LXXXIII.

Christus pro omnibus mortuus est,
ut

ut ex Scriptura docet Concilium Tridentinum, Sess. 6. c. 3. Contra Bucerum, Calvinum, Bezam, Zanchium, Bucanum, Rivettum, Paræum, Perkinsum, Sadeel, &c.

1. 2. Cor. 5. 15. *Pro omnibus mortuus est Christus.*
2. 1. Timot. 2. 6. *Christus JESUS, qui dedit redemptionem pro omnibus. Quid his*
3. *clariùs? 1. Tim. 4. 10. Qui est Salvator omnium, maximè fidelium. At quo pacto Salvator est omnium, nisi pro omnibus sit mortuus? Heb. 2. 9. Ut gratia Dei pro omnibus gustaret (Jesus) mortem Græcè ὑπὲρ πάντων ἑστη-
ται θανάτου, ad clarissimè ostendendum, quòd Dominus non solùm pro omnibus; sed pro unoquòque etiam in particulari, mortem gustavit: & quòd hæ-*
4. *reticus fit error Calvini dicentis. (in 1. Tim. 2. 5.) Particula universalis semper ad hominum*

Calvin.

num genera referri debet, & non ad personas.

1. Joan. 2. 2. *Est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Verissimè enim appellatur Christus Salvator mundi. 5.

1. IO. C. 4. 14. *Pater misit Filium Salvatorem mundi.* Etiam 6.

eorum, qui suâ culpâ pessum-eunt: 2. Pet. 2. 1. *Et eum qui emit eos, Dominum negant, superducentos sibi celerem perditionem.* 7.

En ut Christus emit etiam eos, qui sunt reprobi, & omninò per-diti. Illuminat enim omnem ho-minem venientem in hunc mun-dum, Joan. 1. 9. & est destinatus 8.

ad omnes, ut docere Isaïam fa-tetur ipsemet in hoc sibi contra-rius Calvinus, in cap. Isaïæ 42. 6. Calvin.
Ambrosius serm. 8. in Psal. 118.

Sol justitiæ omnibus ortus est, om-nibus venit, omnibus passus est, & omnibus resurrexit. 9.

PUNCTUM LXXXIV.

Christus, non solum ut Deus, sed etiam, ut homo, est caput Ecclesiae. Contra Zwinglium, Whitakerum, &c.

1. Data enim est ei omnium potestas Regia, Capitisque &c. Mat.
2. 28. 18. Et Eph. 1. 23. *Quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesiae: Caput, in quantum membra habet, ideoque ut homo. Colof. 1. 18. Et ipse est caput corporis Ecclesiae, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus primatum tenens primogenitus ex mortuis, nempe ut homo. Rom. 14.*
3. 9. *In hoc enim Christus, mortuus est, & resurrexit, (ut homo) ut & mortuorum, & vivorum dominetur. ut Caput; Quid enim esse potest minus, ut dominetur omnibus? 1. Cor. 11. 3. Volo vos scire, quod omnis viri caput Christus*
4. *stus*

stus est, caput autem mulieris vir, caput verò Christi Deus. quid dici posset in re hâc evidentius?

PUTNCUM LXXXV.

Christus mundum sanguine suo, & morte corporali redemit. Contra blasphemias Calvini, Beza, Whitakeri, Perkinsi, &c.

Zach. 9. 1. *In sanguine Testamenti tui, emisisti vinctos de lacu,* 1.
 Act. 20. 28. *Ecclesiam Dei, quam* 2.
acquirit sanguine suo. Sanguine,
in quo est vita corporalis. Apoc. 3.
5. 9. Redemisti nos Deus, in san-
guine tuo: Ita clamant Sancti in
cœlo. Heb. 10. 10. Sanctificati 4.
sumus per oblationem corporis Jesu
Christi: in ara Crucis oblatis; un-
de patet, impium esse illud
Whitakeri (lib. 8. contra Duræ-
um f. 18.) Calvinus verissimè scri-
psit, nihil actum fuisse, si mortem
tantùm corpoream Christus obiisset.
& impiissimè à Beza dictum esse,

- lib. quæst. & resp. in vol. i. Theol. pag. 657. *In mediis inferorum cruciatibus versatus est, ut nos planè ab utrâque morte liberaret.* Eph. i. 7. *In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus; absque diris illis damnati, ac perditì hominis cruciatibus, quos impiè confingit*
5. Calvinus, i. Instit. c. 16. §. 10. Col. 1. 22. *Nunc autem reconciliat in corpore carnis ejus per mortem. Carnis, & non animæ, ut blasphematur Cal-*
6. vinus. Item v. 20. *Pacificans per sanguinem crucis ejus, sive quæ in terris, sive quæ in cælis sunt. Quid igitur opus inferorum cruciatibus?* cùm, ut dicit Pet. i. ep. i. 18. *Redempti estis pretioso sanguine, quasi agni immaculati Christi. Id-*
7. que plenissimè, ut nihil opus sit hæreticorum blasphemias. Vide his similia suprà punct. 81. n. 3. & 4.

PUNCTUM LXXXVI.

Christus sibi gloriam, nobis verò sa-

salutem, & alia bona suâ morte est promeritus. Contra Calvinum, Danaum, Piscatorem, Pareum, Tindallum, &c.

- Heb. 2. 9. *Videmus Jesum pro-* 1.
pter passionem mortis, gloriâ, &
honore coronatum. Philip. 2. 8. 2.
& 9. Humiliavit semetipsum, &c.
propter quod, & Deus exaltavit il-
lum, &c. 1. Cor. 6. 20. Empti e- 3.
stis pretiô magno. Et certè, quod
quis emit, illud habere meretur.
Rom. 5. 19. Per unius obeditionem, 4.
justi constituentur multi. Quot ve-
rò sunt ea, quæ ad justificationem
spectant? & omnia cum meruisse
oportuit Rom. 14. 9. In hoc mor- 5.
tuus est (Christus) ut vivorum, &
mortuorum dominetur. Apoc. 5. 12. 6.
Dignus est Agnus, qui occisus est,
accipere virtutem, & divinitatem,
honorem, & gloriam, & benedi-
ctionem, &c. Nemo verò dignus
est, nisi eò, quod meretur.

PUNCTUM LXXXVII.

Christus, quâ homo; vivorum, & mortuorum est Judex. Contra Lutherum.

1. Matth. 28. 18. *Data est mihi omnis potestas. Ergo & judiciaria*
2. *in omnes. Joan. 5. 27. Et potestatem dedit ei, judicium facere, quia filius hominis est. Judicium facere sensibilibiter, & exteriùs;*
3. *quia Filius hominis est. Act. 10.*
4. *Ipsè est, qui constitutus est à Deo judex vivorum, & mortuorum. Constitutus, nempè ùt homo. Vide etiam c. 17. 31. & Joan. 5. 22.*

PUNCTUM LXXXVIII.

Christi anima, mox à morte, triumphatrix descendit ad inferos. Contra Cal. Bucerum, Bezam, Whitakerum, Perkinsum, Vorstium, &c.

1. Eph. 4. 8. *Descendit (Christus) in inferiores partes terræ: Atqui*
2. *non corpore, Ergo 1. Pet. 3. 19.*
His

*His qui in carcere erant, spiritibus
 veniens (Christus) predicavit, &
 cap. 4. v. 6. mortuis evangelizatum* 3.
est. Matth. 12. 40. Sicut fuit in 4.
ventre ceti, &c. sic erit Filius ho-
minis in corde terræ. Act. 2. 27. 5.
Non relinquens animam meam in
inferno. Eò ergo descendit. Rom. 6.
10. 7. Ne dixeris in cor. 'e tuo,
quis descendit in abyssum? hoc est,
Christum à mortuis revocare. Qui
verò hoc? nisi, quod eò mortuus
descendit Christus. Quis ergo,
ait Augustinus, (ep. 99.) nisi in-
fidelis negaverit, fuisse apud infe-
ros Christum? vide plura, Eccli. 7.
24. 45. Eph. 4. 9. 8.

PUNCTUM LXXXIX.

Christus ut homo, est adorandus,
& invocandus. Contra Zwingli-
um, Bezam, Danaum, Perkin-
sum, &c.

Philip. 2. 9. Exaltavit eum. I.
(nempè ut hominem) ut in no-

- mine Jesu omne genu flectatur, &c.*
 Et quid hoc, quæso, nisi adora-
 2. tio? Heb. 1. 6. *Cùm introducit pri-*
mogenitum in orbem terræ, dicit, &
 3. *adorent eum omnes Angeli Dei.* Jo-
 an. 14. 13. *Et quodcunque petieritis*
Patrem in nomine meo hoc faciam;
 super quem locum Augustinus
 (tract. 73. in Joan.) *Sic ergo, inquit*
perrexit ad Patrem, ut non desere-
ret indigentes, sed exaudiret peten-
tes: ut homo; sic enim perrexit.
 4. Apoc. 5. 12. *Dignus est Agnus, qui*
occisus est, accipere divinitatem,
honorem, & gloriam, & benedi-
ctionem. At certè occisus est ut
 homo. Ergo ut homo, gloriâ &c.
 est dignissimus. Et impiè docet
 Zwinglius, Christum, quatenus
 homo est, nulla ratione colendum.
 5. Vide Luc. 23. 42. Mat. 22. 11. &c.

PUNCTUM XC.

Sanctum JESU nomen, est dili-
gendum, adorandum, &c. Contra
Puritanos. Phi.

- Philip. 2. 10. *Ut in nomine JE-* 1.
SU omne genu flectatur, cœlestium,
terrestrium, & infernorum. Genu
 flexio verò illa, est adoratio. Psal. 2.
 110. 9. *Sanctum, & terribile nomen*
ejus. Isaiaë 56. 6. *Ut colant eum,* 3.
(Deum) & diligant nomen ejus 2.
 Reg. 7. 13. *Ipse ædificabit domum* 4.
nomini meo: Domum, quæ fuit
 totius orbis magnificentissima.
 Tantus honor nominis. Psal. 60.
 9. *Psalmum dicam nomini tuo in*
seculum seculi. Psal. 28. 2. *Affer-* 5.
te Domino gloriam, nominis ejus.
 Audin? Néque enim fieri potest,
 quin gloria nominis, quâ nomen
 est, tendat naturâ suâ in nomina-
 tum.

PUNCTUM XCI.

Crux Christi adoranda est. Con-
tra eosdem.

Fuit enim ara summi Sacrificii,
 nempe Filii Dei crucifixi, Heb. 7. 1.
 13. unde ad Colos. 1. 20. *Pacifi-*

*cans per sanguinem crucis ejus. Fuit
scala Christi ad regnum, Joan. 12.*

2. *32. Si exaltatus fuero à terrâ, om-*

3. *nia traham ad me ipsum. Et Phil.*

*2. 8. Humiliavit semetipsum, fa-
ctus obediens usque ad mortem,
mortem autem crucis, propter quod,
& Deus exaltavit illum, &c.*

Fuit instrumentum liberatio-
4. *nis humanæ, (Joan. 3. 14. & 15.)*
quô Christus diabolum vicit, &
de eo triumphavit, (Colos. 2. 14.)

*Quæ omnia adorationem magis
certè merentur, quàm merum
Dei scabellum, de quo tamen*

5. *Psal. 98. 5. Adorate scabellum pe-
dum ejus. Christus enim crucem
sponte elegit. Oblatus est, quia*

6. *ipse voluit. Isaïæ 53. 7.*

7. *Gal. 6. 14. Mihi absit gloriari,
nisi in cruce Domini nostri JESU
Christi: Quis verò non veneretur
rem Dei, in qua sanctè gloriatur?
Adverte autem ex Apostolo, quòd
Cruz sit JESU Christi, non Judæ-
orum;*

orum; ejusque velut thalamus. Isaiaë 11. 10. *Et erit sepulchrum ejus gloriosum.* Magis verò crux, quæ totum Christum vivum, & mortuum tenuit. Ambrosius in Theodosium: *Sapienter Helena egit, quæ crucem in capite Regum levavit, ut crux Christi in regibus adoretur.*

8.

PUNCTUM XCII.

Signum etiam Dominice Crucis, est adorandum. Contra eosdem.

Significat enim, ut docet Augustinus, totam perfectionem Christianam; & est imago, ac præsentatio Christi patientis. Ergo adorandum, juxta Punct. 111.

I.

Matth. 24. 20. *Et tunc parebit signum Filii hominis in cælo, &c.*

Signum, id est, vexillum. De cruce locum intelligunt omnes ad unum veteres, cum Augustino, Serm. 130. de tempore, & Chrysostomo, juxta quos Deus in cælo

*Augustinus.
Chrysostomus.*

crucem sublimè collocavit, libi-
que clariùs sole splendebit, quia
tum apparebit, & conspicietur o-
mnibus, quando Sol, & Luna, ob-
scurata erunt. Matth. 24. 29.

Hieronimus, ep. 17. *Ergone*
inquit, erit illa dies, quando nobis
liceat speluncam Salvatoris intrare,
crucis deinde lambere signum? A-
thanasius, lib. de Incarnatione
Verbi. *Signò crucis omnia magica*
compescuntur: & Basilus (de Spi-
ritu Sancto) ponit inter primas
Traditiones Apostolicas, signare
se signò crucis.

PUNCTUM XCIII.

Beata Virgo Maria, est post Chri-
stum super omnes, sive homines,
sive Angelos colenda, & ab om-
nibus eximia semper laude, cele-
branda, &c. Contra Bezam, &c.

- I. Heb. 1. 4. Apostolus de Chri-
sto, ut homine: *Tantò (inquit)*
melior Angelis effectus, quantò dif-
feren-

ferentius præ illis nomen hereditavit. Cui enim dixit aliquando Angelorum filius meus es tu, ego hodie genui te? & rursus, ego ero illi in Patrem, & ipse erit mihi in filium? Unde nobis simili modò licet dicere de Beata Maria; tantò melior Angelis effecta est, quantò differentius præ illis nomen obtinuit: Cui enim dixit Deus aliquando Angelorum, Mater mea es tu, Tu me genuisti? & rursus, Ego ero illi in filium, & ipsa erit mihi in Matrem? Illa enim omnia, dixit Deus, Mariæ, si non verbis, at certè factis, & decretis apud se æternis.

Luc. I. 41. Repleta Spiritu Sancto Elizabeth exclamavit, (præ reverentia, & admiratione) unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini ad me? &c. En ut Elizabeth

justa (teste Scripturâ) ante Deum, incedens in omnibus mandatis, & justificationibus Domini sine querela, &c. se multò inferiore

Mariâ clamat, idque Spiritus Sancti instinctu. Quem igitur Sanctorum, Mariæ comparabimus? certè neminem.

4. *Repleta Spiritu Sancto Elizabeth exclamavit voce magnâ, & dixit: Benedicta tu inter mulieres, id est, præ omnibus mulieribus; & quem etiam vitiorum Matri Domini comparare audeas? quam Angelus à D E O Patre salutavit $\kappa\epsilon\chi\alpha\rho\iota\sigma\mu\acute{\epsilon}\nu\eta\nu$, hoc est, gratiâ repletam, ut Sancti Patres vertunt; quam Dei Filius sibi Matrem naturalem elegit, &c.*

5. Luc. I. 48. *Ecce enim ex hoc Beatam me dicent omnes generationes. Nec inter homines deberent numerari, qui secùs faciunt.*

6. Gen. 3. 15. *Dixit Deus serpenti de B. Virgine: Ipsa conteret caput tuum. De quo (amabo te) Sanctorum, aut Angelorum, est tale quid dictum? & quis sine foedissima ingratitude nota renuat*

nuat ei benedicere, & applaudere, unica post filium præcipuè communis omnium hostis caput contrivisse, à Deo ipso pronuntiata est? Luc. 2. 51. Filius Dei, 7.
 Mariæ se ultrò subjecit; *Et erat subditus illis*, Mariæ, & sanctissimo ejus sponso, Josepho. Joan. 8.
 15. 27. Apostolo, Evangelistæ, & discipulo, quem unicè diligebat, Jesus præcipit, Mariam semper ut coleret tanquam Matrem: *Ecce Mater tua*. Mira igitur impietas, atque insania est illorum, qui nec ei se substernere, nec eam colere volunt.

PUNCTUM XCIV.

Beata Maria rectè, pièque dici potest à fidelibus spes nostra. Contra Calvinum, Bezam, & Martyrem.

Scriptura clarè docet, Thes. 1.
 salonicenses fuisse *spem, gaudium, & coronam gloria*. D. Pauli ante
Domi-

Dominum; docet etiam, quòd Judæi sperabant in Moyse, néque in hoc eos arguit erroris: Ergo.

2. *1. Thes. 2. 19. Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriæ: nonne vos ante Dominum nostrum Jesum Christum estis in adventu ejus? vos enim estis gloria nostra, & gaudium. Joan. 5. 45. Est, qui accusat vos, Moyses, in quo vos speratis: Ut nos post Dominum Jesum, in intercessione Beatissimæ Genitricis ejus, Mariæ.*
3. *Est, qui accusat vos, Moyses, in quo vos speratis: Ut nos post Dominum Jesum, in intercessione Beatissimæ Genitricis ejus, Mariæ.*

PUNCTUM XCV.

Piissimè, & cum fundamento in scriptura, Beata Maria creditur semper libera extitisse ab omni peccato, non solùm actuali, verùm etiam originali. Contra Calvinum, & Confessionem Anglicanam.

1. *Cant. 4. Tota Pulchra es, amica mea, & macula non est in te: hoc Deiparæ soli appropriant,*
Ru-

Rupertus, Hugo de Sancto Vi-
ctore, S. Ildephonsus, Divus
Thomas; &c. Idque jure meri-
tissimo; cum nemo ex puris crea-
turis sit præter illam, cui id pro-
priè applicetur. Vide plura apud
Canisium, & alios.

PUNCTUM XCVI.

*Beata Maria, Virginitatem Deo
voverat, antequam salutata est
ab Angelo. Contra Calvinum,
& Martyrem.*

Luc. i. 34. *Quomodo fiet istud* I.
quoniam virum non cognosco? His
verbis Beatissima significavit,
impedimentum se habere, quo
minùs Mater fieret. Illud verò
nullum esse potuit, nisi votum
continentiæ jam emissum. Ali-
oqui enim valdè fuisset inepta
interrogatio, præsertim à Virgi-
ne jam viro desponsata; cum po-
tuisset statim ei responderi; Etsi
nunc virum non cognoscis, ta-
men

men paulò post cognoscès; cùm de futuro esset, quod Virgo dicebat, se virum non cognoscere; ut fate-
Calvin. tur ipse Calvinus, & Beza. Vo-
Beda. tum igitur ex verbis illis efficaci-
 ter astruimus, cum S. Greg. Nysseno, Augustino, Beda, Bernardo, Anselmo, Ruperto, & omni schola Theologorum.

PUNCTUM XCVII.

Sancti eterna jam beatitudine in cælo fruuntur. Contra Luther. Calvinum, Armenos, & Græcos Schismaticos.

1. Luc. 23. 43. Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso. Quidni, & cum ipso simul ascenderit in Cœlum; cùm ascendens (Eph. 4. 8.) in altum, Christus, captivam duxerit captivitatem. Levitici 19. 13. Non morabitur opus mercenarii tui apud te usque mane. Quòd si Deus hoc vetuit hominibus; cui ipse differat mercedem labo-
- 2.
- 3.

laborum Sanctorum suorum? An
 fortè pronior est ad puniendum,
 quàm ad remunerandum? impios
 statim à morte conjicit in ignem
 gehennæ, Lucæ 16. 22. *Mortuus est*
dives, & sepultus est in inferno, in
cruciatu, in flamma; Ergo, & San-
ctos modò beat in cœlo.

4.

Apocal. 7. 15. *Sunt ante thro-*
num Dei, & serviunt ei die, & no-
cte, in templo ejus. 2. Cor. 5. 8.

5.

6.

Bonam voluntatem habemus magis
peregrinari à corpore, & præsen-
tes esse ad Dominum. Sed non

voluit Apostolus impossibilia,

Ergo. Philip. 1. 21. *Mihi vivere,*

7.

Christus est; & mori, lucrum:

Cujus rei lucrum? Non certè so-

lius somni, ut ait Lutherus; nec

Luther.

enim lucrum, ille somnus esset;

sed jactura meriti, seu fructus ope-

ris, quem se vivendo percipere

dicit Apostolus. Et v. 23. Coarctor

8.

(inquit) è duobus, desiderium ha-

bens dissolvi, & esse cum Christo.

Ergo

- Ergo non erat à Christi consortio,
& beatitudine ad ultimum usque
diem suspendendus, ut delirat
9. Calvinus. Matth. 18. 10. *Angeli
eorum in cælis semper vident fa-
ciem Patris mei, qui in cælis est.
Idem igitur, & Sancti faciunt; equa-
les enim Angelis sunt, & filii sunt*
10. Dei. Lucæ 20. 36.

PUNCUM XCVIII.

*Essentia Divina, ut in se est, à be-
atis Angelis, & hominibus vi-
detur. Contra Deistas Arme-
nos, &c.*

1. Deus enim ipse Beatis in cœ-
lo apparet: *Et scimus, 1. Joan. 3.
2. quoniam, cum apparuerit, simi-
les ei erimus, quoniam videbimus
eum sicuti est. En visionem Dei*
2. *claram, & ejus effectum. 1. Cor.
13. 12. Videmus nunc per specu-
lum in ænigmate; tunc autem (in
altera vita) facie ad faciem. Nunc
cognosco ex parte; tunc autem co-
gno-*

proscam, sicut & cognitus sum.
 Hoc est, clarissimè; omnia enim
 nuda, & aperta sunt Dei oculis.

PUNCTUM XCIX.

*Sancti, & Angeli, res nostras intel-
 ligunt. Contra Calvinum, Be-
 zam, Whitakerum, &c.*

Idem enim pro certissimo ha- 1.
 bet Apostolus, 1. Tim. 5. 21.
Testor coram Deo, & Christo Jesu,
& electis Angelis. Item 1. Cor. 4. 9. 2.
Spectaculum facti sumus mundo, &
Angelis, & hominibus; Ps. 137. 2. 3.
In conspectu Angelorum psalam
tibi. Et de Sanctis hominibus
 idem patet Apoc. cap. 11. & 19. 4. 5.
 Vide n. 13.

Gaudent etiam in cœlo de re-
 bus nostris occultis, & internis,
 ut contritione, seu ad Deum con-
 versione. Lucæ 15. 10. *Gaudium* 6.
erit coram Angelis Dei super uno
peccatore pœnitentiam agente. Né-
 que hoc mirum, cùm in hac vita
 divi-

divinitus cognoverint Sancti arcana aliorum consilia, & molitiones: *Samuel* cognovit omnia,

7. quæ erant in corde Saul. 1. Reg. 9. 19. Et *Elisæus*, quæ à famulo absente perpetrata sunt, 4. Reg. 5. 26. Item omnia secreta consilia Regis Syriæ, 4. Reg. 6. 12. *Daniel* scivit occultum somnium Nabuchodonosoris, & interpretationem illius, c. 2. 29. & seq.

- Petrus Apostolus scivit occultam fraudem Ananiæ, & Saphiræ, 10. Act. 5. 3. Quæ denique non cognoverunt Prophetæ? & si hæc fieri potuerunt in terra, quidni similia fiant in cælo? Ubi, ut dicit S. Basilius, (lib. de Virginitate, ante medium) nullus est ex innumerabili Angelorum multitudine, aut ex Sanctis Patrum Spiritibus, *qui non ubique omnia videat*: idemque docet D. Greg. lib. 12. Mor. c. 12.

Ad Sanctos spectat scire res
no.

nostras; nam super nos sunt con-
stituti, & nos secundum Deum
gubernant: Apoc. 2. 26. *Qui vi-*
cerit, & custodierit in finem opera
mea, dabo illi potestatem super gen-
tes, &† reget eas in virga † fer-
rea, &c. Et sanè Gubernatorum,
præsertim talium, est, nōsse res
subditorum, ut eis satis consulant.

II.

*ωολ-

μανεί

i.e. pa-

scet, seu

pastora

liter re-

get, †

ferea,

i.e. in-

flexibili

ad inju-

stitiam.

Viginti quatuor seniores, qui
Apoc. 5. 10. dicunt, *Regnabimus*
super terram, & mortales hic fue-
rant; orationes Sanctorum, ad
modum odoramentum in phialis
aureis, Deo offerunt. (Apoc. 5. 13.
8.) Ergo eas nōrunt. Apoc. 8. 3.
Angelus stetit ante altare, & data
sunt illi incensa multa, ut daret de
orationibus Sanctorum omnium, su-
per altare aureum, quod est ante
thronum Dei. Et ascendit fumus,
&c.

Moyſes etiam in limbo perspe-
ctas habuit Hebræorum nequitias:
Joan. 5. 45. *Nolite cogitare, quia*
ego

14.

- ego accusaturus sum vos apud Patrem, est qui accusat vos, Moyses, in quo vos speratis. Sic Abraham,
15. diem Christi desideratum vidit, & gavisus est, Joan. 8. 56. Idem
16. etiam vitam Divitis, & Beati Lazari novit; Luc. 16. 25. *Fili recordare, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala.*

- Stephanus adhuc mortalis, hinc visu, pertigit ad Jesum in cœlo, Act. 7. 55. quidni, & inde huc Sancti, mentis acie facilius
17. pertingant? Cùm minimus illorum sit major Joanne Baptistâ, hîc posito; (Matth. 11. 11.) & consequenter, plura nôrunt, quàm
18. hic in terris Samuel, Elisæus, Stephanus, &c. Vide Thobiæ, 12.
19. 12. Apoc. 19. 1. & 2. Lucæ 16.
20. 29. &c.

PUNCTUM C.

Sancti, invocantes se, audiunt, sive intelligunt. Contra Cal. Bezam, Whitakerum, &c. Vi-

Vide Puncto præcedente. Et
 Gen. 48. 16. *Invocetur*, ait Ja-
 cob Patriarcha, *super eos* (nepo-
 tes suos) *nomen meum, nomina*
quóque patrum meorum, Abraham,
& Isaac. Atqui nunquam invoca-
 ri jussisset eos, qui nullo modò
 audirent. 1.

Luc. 16. 25. Abraham invoca-
 tus à divite Epulone, audivit
 eum; & respondit, *fili mi: &c.* 1.
 Reg. 28. 15. Dixit Samuel ad Saul,
 2.

quare inquietasti me, ut suscitarer?
 Si verò suscitari possunt viri San-
 3.

cti, quantò magis flecti invocan-
 tium precibus ad Deum orandum?

Apoc. 5. 8. Viginti quatuor San-
 4.

cti, Sive Seniores, habebant in
 phyalis orationes Sanctorum: Er-
 go eas perceperunt. Vide Puncti
 præcedentis n. 4. & 13. Job. 5. 1.
 5.

Voca ergo, si est, qui tibi responde-
at, & ad aliquem Sanctorum con-
vertere. Hoc planè ostendit,

Sanctos Dei Angelos tunc tempo-
 ris

ris invocari solitos. Teste etiam Augustino, suis in librum Job, annotationibus.

6. 1. Cor. 13. 9. *Ex parte cognoscimus, (in hac vita) & ex parte prophetamus. Cum autem venerit, quod perfectum est, evacuabitur, quod ex parte est.* Adeò, ut in illa vita, Sancti omnia ad se spectantia plenè, perfectèque intelligant, nempe pia membrorum, & fratrum suorum vota, &c. Membrum enim debet expeditè juvari posse à reliquis membris ejusdem corporis, præsertim adeò perfectis, prout Sancti in Cœlo sunt.

S. Greg. Et, ut Gregorius lib. 12. *Moralium cap. 12. Quæ anima intus claritatem omnipotentis Dei cernunt; nullo modò credendum est, quia foris sit aliquid, quod ignorent.*

PUNCTUM CI.

Sancti pro nobis orant. Cont. Confes. Gallicam, Zvinglium, &c.

Hoc

Hoc suis promisit S. Petrus 2. I.

Pet. 1. 15. *Dabo operam, & frequenter, habere vos post obitum meum, &c.* Nam quâ ratione eos statim, & frequenter habere potuit post obitum, nisi commendatos in sanctis suis orationibus? De probabilitate hujus argumenti, vide scholia
 Apoc. 6. 10. Vinctam de interfe- gracia apud Occumeni-
 ctoribus suis à Deo petunt Sancti; um.
Usquequo Domine non judicas, &

non vindicas sanguinem nostrum de iis, qui habitant in terra? Ergo 2.
 etiam bona à Deo flagitant pro amicis; cum ad hoc sint ex charitate magis proni.

Apoc. 5. 8. *Viginti quatuor seniores, (homines cœlo recepti) ceciderunt coram Agno, habentes singuli citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum.* Illas nimirum Deo ex charitate pro fratribus suis offerunt, sua haud dubiè adjicientes suffragia, pro iis, quibus præsunt, juxta id, v. 10. 3.

4. *Et regnabimus super terram. Vide etiam Luc. 16. 9.*

Græc. εὐαγγελιστῶν
& hebr. ioh. hamod.
Si stabit Moyses
 Jeremiæ 15. 1. *Si steterit Moyses, & Samuel coram me, (nempe ad intercedendum pro Ierosolymitanis) non est anima mea ad populum istum.* En ut Deus ipse se istiusmodi Sanctorum suffragiis interdum flecti indicat. 2. *Machab. 15. 12. Oras, & Jeremias pridem defuncti, dicuntur orare pro Judæis. Zach. 1. 12. Et respondit Angelus Domini, & dixit; Domine exercituum, usquequo tu non misereberis Jerusalem, & urbium Juda, quibus iratus es? Si hoc Angeli; ergo & Sancti, utique hominibus magis conjuncti.*
 7. *Vide punct. 99. n. 13. Bar. 3. 4.*
 8. *Domine Deus Israël, audi nunc orationem mortuorum Israël. Pro te,*
Hieronymus. *inquit Hieronymus, (ep. ad Paulam de obitu Blasillæ) Dominum rogat (Blasilla) mihi que impetrat veniam peccatorum.*

PUNCTUM CII.

*Sancti, tum Angeli, tum homines
piè, & utiliter à nobis invocan-
tur. Contra Confes. Anglicanam,
Bezam, &c.*

Gen. 48. 16. *Angelus (inquit* 1.
Jacob) qui eruit me de cunctis
malis, benedicat pueris istis, & in-
vocetur super eos nomen meum,
nomina quoque Patrum meorum,
Abraham, & Isaac. En praxim 2.
viri Deo charissimi. Osee 12. 4.
dicitur de eodem: Et invaluit ad
Angelum, & confortatus est, flevit,
& rogavit eum. Ecce quàm seriò 3.
oravit Sanctos. Luc. 16. 24. & 27.
Christus Divitem affert in hunc
modum orantem: Pater Abraham,
miserere mei; Rogo te Pater Abra-
ham, &c. Et néque Christus, né-
que Abraham orationem ejus da-
mnat, sed tantùm rejicit, ut ni-
mis feram. Ergo.

Apoc. 1. 4. *Joannes sic orat:* 4.

Gratia vobis, & pax ab eo, qui est, & qui erat, & qui venturus est, & à septem spiritibus, qui in conspectu throni ejus sunt, & à Jesu Christo.

Evidenter hîc Christum, & An-

5. gelos simul invocât. Tobiaë 5. 21.

Ita filio benè precatur Tobias;

Sit Deus in itinere vestro, & Angelus ejus comitetur vobiscum.

De Angelis custodibus libenter

Galvin. annuit Calvinus.

Sed, & de Sanctis etiam homini-

bus idem iterum colligitur ex

6. Jobi 5. 1. & aliis. Viventes cer-
tè invocantur, & invocari juben-

7. tur à Deo, Jobi ult. v. 8. *Ite ad*

8. *servum meum Job, ipse orabit pro*
vobis, faciem ejus suscipiam; NB.

Item Rom. 15. 30. *Osecro vos, ut*
adjuvetis me in orationibus pro me

9. 10. *ad Deum.* Item Eph. 6. 19. 1.

11. 12. Thes. 5. 25. 2. Thes. 3. 1. Colos.

13. 4. 3. Heb. 13. 18. Quidni igitur,
& vitâ piè functi, sedulò à nobis
invocentur, cùm de se ipsis securi,

& de

& de nobis, velut solliciti maneant. His adde exemplum Concilii Chalcedonensis, & Patrum ibi in Ecclesia primitiva congregatorum. Act. 11. *Flavianus*, inquit, *post mortem vivit, Martyr pro nobis oret. Vide etiam Puncta, C. & CI.* 14.

PUNCTUM CIII.

Singuli habemus Angelos custodes.

Matth. 18. 10. *Videte ne contemnatis unum ex his pusillis; dico enim vobis, quia Angeli eorum in cælis semper vident faciem Patris mei, qui in cælis est.* Angeli eorum: ergo plures homines, habent etiam plures Angelos; unus unum, duo duos, &c. Act. 12. 15. *de Petro Christiani illi primi unanimiter dicebant, Angelus ejus est.* Ergo persuasum eis erat, singulis à Deo assignatos esse Angelos particulares. Juxta illud, Gen. 48. 16. *Angelus (ait Jacob) qui eruit* 1.

me de cunctis malis, (hoc est, Angelus meus custos) benedicat pueris istis.

PUNCTUM CIV.

Deum per Sanctos, & eorum merita, piè oramus. Contra Calv. Confess. Saxonicam, Illyricum, Perkinsum, &c.

1. Exod. 32. 13. Ita orat Moyses: *Recordare Abraham, Isaac, & Israël, servorum tuorum. &c. & exauditus est; Nam v. 14. sequitur:*

2. *Placatusque est Dominus, ne faceret malum, quod locutus fuerat, adversus populum suum. Et*

Theod. gn. 67. in Exod. Sanctum Moysen, cum se non existimaret sufficientem ad placandum Deum, adhibuisse etiam patrocinium Patriarcharum.

3. Moyses Exod. 20. 6. Jerem. 32. 18. & alii, cum orabant Deum, initiò dicere solebant, *Deus qui facis misericordiam in millibus*

his,

his, diligunt te, id est, qui propter justitiam patrum, misereris sæpè filiorum: & hoc erat implorare veterum justorum merita, & per illos orare; unde etiam D. Augustinus, (quæst. 149. in Exod.) sic ait: Admonemur, cum merita nostra nos gravant, ne diligamur à Deo, relevari nos apud eum illorum meritis posse, quos Deus diligit.

2. Paral. 6. 42. Salomon effica- 5.
 caces suas preces his verbis terminat; *Domine Deus, ne avertaris faciem Christi tui, memento misericordiarum David, servi tui.*
 Et Daniel. 3. 35. sic Deo pro se, 6.
 & aliis supplicat Azarias: *Néque auferas misericordiam tuam à nobis propter Abraham dilectum tuum, & Israël sanctum tuum.* Vide etiam 3. Reg. 15. 3. & 4. 7.
 8.

PUNCTUM CV.

Sanctos piè colimus, & adoramus.

Contra Confessionem Helveticam, Luther. Calvin. &c.

Adoratione nempe Duliæ. Adoratio enim, cultus, seu honoratio nihil aliud est, quàm submissio quædam sui ergà alterum ex recognitione excellentiæ illius; & pro ratione diversæ excellentiæ diversa adhibenda est submissio, seu adoratio. Pro divina, debetur adoratio supremi ordinis, quæ Latria dicitur; pro naturali, seu civili, adoratio naturalis, seu civilis, quam parentibus, magistratui, &c. debemus; pro excellentia verò supernaturali gratiæ, & gloriæ, debetur adoratio, & cultus supernaturalis, quæ Dulia vocatur, éstque media inter Latriam, & adorationem civilem. Cùm verò supernaturalis hæc excellentia reperitur in Sanctis, tùm Angelis, tùm hominibus; supernaturali eos adoratione, seu duliâ veneramur:

Rom.

Rom. 2. 10. *Gloria, & honor, I.*
omni operanti bonum. Et quanta
operati sunt Sancti? Quanta ope-
rantur Angeli? Abraham, (Gen. 2.
18. 2.) Loth. (Gen. 19. 1.) Jo- 2.
sue. (c. 5. 15.) Manue, (Judic. 13. 3. 4.
20.) Angelos adorârunt. Saul 5.
etiam animam Ssmuelis, (1. Reg. 6.
28. 14.) Abdias Eliam, (3. Reg. 7.
18. 7.) & filii Prophetarum Elisæ- 8.
um, (4. Reg. 2. 15.) & Nathan Da- 9.
videm, (3. Reg. 1. 23.) adorârunt.
Proinde contra Scripturas, impiè
dixit Beza, (apol. alterâ contra Beza
Saintem) *Sanctam Virginem coli impietas*
nolo. Psal. 98. 5. *Exaltate Domi-*
num Deum nostrum, & adorete sca- 10.
bellum pedum ejus quoniam sanctum
est, Chaldæus vertit, *Incurvate*
vos Templo; Septuaginta, & Hie-
ronymus, *Adorate Scabellum:*
Contra quæ nihil afferunt ad-
versarii, præter cavilla, à Bellar-
mino, & aliis refutata.

Psal. 131. 7. *Adorabimus in lo-*

II.

eo, ubi steterunt pedes ejus, hebraicè, adorabimus scabellum pedum ejus, religiosè, quoniam sanctum est. Atqui beati Angeli, & reliqui cœli cives, sunt etiam sancti, Dei Tempia, &c. Ergo & adorandi Hieronymus, (ep. ad Marcellam, ut migret Bethlehem,) Venerabantur, ait, Judæi Sancta Sanctorum, quia ibi erant Cherubim, & propitiatorium, & arca Testamenti.

12. *Sancti verò æquales sunt Angelis, filii Dei &c. (Luc. 20. 36.) unde, & majore afficiendi sunt honore, quàm scabellum illud pedum Dei; multò enim pluris facit Deus filios, & amicos suos, quàm dictum scabellum, nempe arcam fœderis, aut alia ejusmodi.*

13. *Cùm igitur Bethsamitæ (1. Reg. 6. 19.) occisi sint ad 50000 hominum, eò, quod absque debita reverentiâ vidissent arcam; quid tandem fiet adversariis, qui di-*

dicunt, Sanctorum venerationem
esse rem diabolicam. Luth. postil. *Luth.*
 in Dom. 23. post Trinitatem,
 fol. 344. Qui tamen ipse in epist.
 ad Erphurdenses, (tom. 7. fol.
 500.) ita scribit: *Nec tamen pu-*
târim eos respuendos, aut conde-
mnandos esse, qui Sanctos adhuc co-
lunt, nullâ præsumptâ fiduciâ;
quicquid enim Sanctis faciunt,
Christo faciunt; nec fieri potest,
quin honoris, beatis Divis habiti,
etiam Christus sit particeps.

Enim verò nos, Sanctos colimus,
 nullâ præsumptâ fiduciâ; sed illâ
 solùm, quâ eos coluit primitiva
 Christi Ecclesia, de qua tota Au- *August.*
 gustinus (serm. 1. de SS. Petro &
 Paulo) ita loquitur: *Beatissimum*
Petrum Piscatorem, modò gentibus
provolutis adorat gentium multitu-
do. Nempe Duliâ ut supra.

PUNCTUM CVI.

Sancti homines in cælum, sive eter-

*na tabernacula nos recipiunt.
Contra Calvinum, Luther. &c.*

Præsertim illi, quibus hîc benefacimus; id est, Christus propter illos, non solum ratione operis, seu beneficentiæ nostræ; sed etiam ipsis pro salute animarum nostrarum intercedentibus.

1. Luc. 16. 9. *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.*

PUNCTUM CVII.

Sanctorum exempla, Fideles piè, & studiosè imitantur. Contra Lutherum, Calvinum, &c.

1. I. Cor. 4. 16. *Rogo ergo vos, imitatores mei estote, sicut & ego Christi.*
2. Et v. 17. *Ideo misi ad vos Thimotheum, qui vos commonefaciat vias meas.*
3. I. Cor. 11. 1. *Imitatores mei estote, sicut, & ego Christi.*
4. Hoc est, studiosissimè. Vide etiam Philip. 3. 17.

2. The-

2. Theſſalon. 3. 7. *Ipsi enim ſci-* 5.
tis, quemadmodum oporteat imi-
tari nos. Quod tamen nescire
malunt Acatholici. 1. Theſſ. 1. 6. 6.
Et vos imitatores noſtri facti eſtis, 7.
& Domini, &c. Heb. 6. 11. Cupi- 8.9.
mus, ut non ſegnes efficiamini, ve-
rùm imitatores eorum, qui fide,
& patientiâ hereditabunt promiſſi-
ones. Hoc autem, nanias vocat
Lutherus, (poſtillâ in feſto S. Lulheri
Joannis, fol: 378.

PUNCTUM CVIII.

Omnes juſti non ſunt inter ſe pares,
ſive equaliter ſancti. Contra Lu-
therum, Brenti. Polanum, &c.

Num. 12. 3. *Erat Moyses vir* 1.
mitiſſimus, ſuper omnes homines,
qui morabantur in terra. Pluribus
igitur antecelluit, etiam fide-
bus, & juſtis. Jobi 1. 8. Nunquid 2.
conſideraſti ſervum meum Job,
quòd non ſit ſimilis ei in terra, homo
rectus. &c. Matth. 8. 10. Amen 3.
dico

dico vobis, non inveni tantam fidem in Israël; id est, inter Israëlitas; & tamen eis inerat tūc fides.

4. *Joan. 21. 15. Simon Joannis diligis me plus his? Christus verò impossibile non exegit, unde certum est, Simonem potuisse plus*
5. *cæteris diligere. Eph. 3. 8. Mihi omnium Sanctorum minimo data est*
6. *gratia hæc, &c. Apoc. 22. 11. Qui justus est, justificetur adhuc & sanctus sanctificetur adhuc. Ergo diversi sunt Justitiæ, & Sanctitatis gradus. Et impiè effutivit Luther. (in festo Nativ. Mariæ, fol. 4. 6.) Tam nos Sancti sumus, atque Maria, & alii Divi.*

Luther.

PUNCTUM CIX.

Sancti non sunt omnes in gloria æquales. Contra Martyrem, Paræum, Perkinsum, &c.

1. *Joan. 14. 2. In domo Patris mei mansiones multe sunt. 1. Cor.*
2. *15. 41. Alia claritas Solis, alia claritas*

ritas Lunæ, & alia claritas Stellarum: stella enim à stella differt claritate, sic & resurrectio mortuorum.

Quid clariùs? Luc. 7. 28. Qui 3.
autem minor est in regno cælorum,
major est illò. En ùt in cælo, unus
aliò minor existit; Agrestis enim,
ùt dicit Ambrosius, ululatus est, Ambrosio
ep. 81.
diversorum gradus abrogare me-
ritorum, &c.

PUNCTUM CX.

Christus, & Sancti, sunt etiam in
imaginibus suis honorandi. Con-
tra Calv. Zwinglium, &c.

Honor enim imaginis redun-
dat in prototypon, ùt constat
ex divinis litteris. 1. Cor. 11. 7. 1.
Vir quidem non debet velare caput
suum, quoniam imago, & gloria
Dei est, &c. Pandenda igitur, &
ob oculos habenda est imago,
ob prototypon, quod eo pactò
honoratur, ùt docet hic Aposto-
lus: Sicut injuria, contemptus
ima-

imaginis, injuria est prototypi, ut ex Scriptura etiam patet:

2. Gen. 9. 6. *Quicumque fuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius; ad imaginem quippe Dei factus est homo.* Ubi Deus aperte indicat, se homicidas velle plecti, eò quòd in imaginem ipsius sint injurii. Nam ut S. Ambrosius ait, (serm. in Psal. 118.) *Qui imaginem coronat Imperatoris, utique illum honorat, cujus imaginem coronavit: & qui statuam contempserit Imperatoris, Imperatori utique fecisse videtur injuriam.*

3. Philip. 2. 9. *Donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine JESU omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum.* Ecce ut nomen Christi est adorandum. Atqui nomen nihil est, nisi repræsentatio, & imago nominati, auribus, & oculis serviens: sicut pictura, sive

sive imago oculis: Ergo pari ratione sunt colenda.

Apoc. 13. 14. Bestia duorum cornuum Antichristo favens, cogit fieri, & adorari ejus imaginem. Et quam id, quæso, ob causam, præter hanc, quòd ex communi hominum sensu, honor imaginis redundat in prototypon? Exod. 4. 5. 6.

25. 18. Duos quoque Cherubim aureos, & productiles facies ex utraque parte oraculi. Inde verò honore affecti sunt Spiritus Cherubici, & certè adorati, ut docet Hieronymus, quoties adorata est arca foederis, cujus ipsi pars non minima fuere: Josue 7. 6.

Matth. 5. 35. Non licet jurare per cælum, quia thronus Dei est; nèque per terram, quia scabellum est pedum ejus. Psal. 98. 5. Adorate scabellum pedum ejus. At majorẽ certè relationem habet imago ad prototypon, quàm scabellum ad personam Dei Litteræ bibli-

bliorum sunt sacræ ex eo, quòd res Dei Sacras repræsentant: 2.

9. Tim. 3. 15. *Ab infantia sacras literas nôsti.* Sed imagines eodem modo repræsentant res Sacras: Ergo & illæ etiam Sacræ existunt, ideoque venerabiles, juxta id

10. Exodi 12. 16. *Dies prima erit sancta, atque solemnis, & dies septima eâdem religione venerabilis.*

Sic etiam Exodi 3. 5. Locus ipse, in quo stabat Angelus, sanctus, & venerabilis erat; *Solve calceamentum de pedibus tuis, locus enim, in quo stas, terra sancta est.* Multò magis imago in perpetuam Christi, aut alicujus Sancti, Angelive memoriam facta. Et certe valdè impium se ostendit Beza, cum palàm diceret in colloquio Mompelgartensi: *Fateor me ex animo, Crucifixi imaginem detestari.*

*Magnæ
Reze
Impietas*

PUNCTUM CXI.

Nunquam à Deo prohibitum est facere,

*cere, vel habere imagines, sive
sacris, sive in prophanis locis,
Cont. Luth. Zving. Confess. Hel-
vet. Martyrem &c.*

Deus enim ipse primas sui fe- 1.
cit imagines, Gen. 1. 26. *Facia-
mus hominem ad imaginem, & simi-
litudinem nostram; id est, Sanctis-
simæ Trinitatis.* In tabernacu-
lo etiam Moyſis, & in templo
Salomonis, jussu Dei, colloca-
tæ sunt imagines Cherubim, ob-
umbrantium Arcam. Exod. 25. 2.3.
18. & 22. ut sup. Punct. 110. n. 6.

2. Paralip. 5. 7. *Et intulerunt* 4.
*Sacerdotes arcam fœderis Domini in
locum suum, id est, ad oraculum
Templi in Sancta Sanctorum, sub-
ter alas Cherubim.* Num 21. 8. 5.
*Fac serpentem aneum, & pone pro
signo, qui percussus aspexerit eum,
vivet.* Exod. 31. 2. & seq. Deus 6.7.
artem sculpendi infudit, Beseleel,
& Ooliab. 3. Reg. 6. 23. *Fecit (Sa- 8.
lomon) in oraculo duos Cherubim*
de

9. *de lignis Olivarum, decem cubito-
rum altitudinis. & v. 27. Posuit
Cherubim in medio templi interio-
ris, &c. Adde, nunquam repræ-
henfos à Christo Judæos, quòd
hi, in nummis suis uterentur ima-
10. gine, Matth. 22. 21.*

PUNCTUM CXII.

*Licet Deum Patrem, & Spiritum
S. Picturis adumbrare, seu si-
gnificare. Contra Calvinum, Hof-
mannum, &c.*

1. Danielis 7. 9. Deus Pater se o-
stendit Danieli, ut antiquum di-
erum, sedentem in veste Candida,
&c. Quidni igitur, & nos, ita e-
2. um repræsentemus? Matth. 3. 16.
*Jesus vidit Spiritum Dei descen-
dentem sicut columbam, & venien-
tem super se. Quid igitur hoc pin-
3 4.5. givetat? Vide Gen. 28. 12. Item
3. Reg. 22. 19 &c, Adversarii ipsi
Angelos, licet incorporei sint,
adumbrant picturis.*

PUNCTUM CXIII.

*Ethnici, & Idololatra, existimã-
runt, idola sua esse Deos. Con. Cal.
Zving. Bezam, Martyrem, &c.*

Exod. 32. 8. Deus ipse ad 1.
Moysem ait: *Fecerunt sibi vitulum
conflatilem, & adoraverunt, atque
immolantes ei hostias, dixerunt: isti
sunt Dii tui Israël, qui te eduxe-
runt de terra Ægypti. Vide 3. Reg. 2. 3.
12. Daniel. 5. Sap. 13.*

Act. 19. 26. Paulus hinc suadens 4.
avertit multam turbam, dicens: 5.
*quoniam non sunt dii, qui manibus
sunt. Nimirum in hoc sibi con-
tradici existimabant Ethnici. Ba- 6.
ruch. 6. 38. Lapidibus de monte si-
miles sunt dii illorum (Ethnico-
rum) lignei, & lapidei, & aurei, &
argentei, & v. 41. sensum enim 7.
non habent ipsi Dii illorum. & v.
54. Cum inciderit ignis in domum 8.
Deorum ligneorum, argenteorum,
& aureorum; Sacerdotes quidem
eorum*

eorum fugient & ipsi verò sicut trabes, in medio comburentur. His verò, & similibus Scripturæ locis. pro libidine sua contradicit Calvinus, &c.

PUNCTUM CXIV.

Christus, & Sancti, sunt etiam in reliquiis suis honorandi. Contra Calvinistas, &c.

1. Joan. 1. 27. Joannes Baptista, calceamenta Christi valdè reverbatur; quid de tunica ejus inconfutuli, quid de cruce, quid de sanguine dixisset? Matth. 9-20. Hæmorrhøissa attactu fimbriæ Christi sanatur: Adeò erat veneratio illa Deo grata. Reliquias Apostolorum, Deus ipse honore affecit, signa patrans ad earum applicationem: Act. 19-11. *Virtutes non quaslibet faciebat Deus per manus Pauli, ita ut etiam super languidos deferentur à corpore ejus sudaria, & semicinctia, & rece-*

recedebant ab eis languores, & Spiritus nequam egrediebantur. De umbra Petri, Act. 5. 15. Et 4. Reg. 2. 8. & 14. *Tactu pallii Elia* dividuntur aquæ Jordanis. 4. Reg. 13. 21. *Attactu ossium Elisæi*, mortuus ad vitam revocatur. Exodi 13. 19. Moyses honorificè asportat ossa *Josephi*, & verisimiliter etiam aliorum Patriarcharum. Ergo certè honorem merebantur Deut. 34. 6. Deus ipse honorificè per Angelos jubet sepeliri *Corpus Moysis*, eum sic honore afficiens *Isaias*, c. 11. 10. *Sepulchrum Christi* prædicit fore gloriosum; èstque id postea à toto mundo, honoris causa visitatum.

Quanta veneratio delata est *arca fæderis*. 1. Reg. 6. 19. & alibi? Luc. 11. 47. & Matth. 23. 19. Arguuntur Judæi, non quòd ornarent sepulchra Prophetarum; sed quod intentione muniendi

sibi per illud viam ad occisionem Christi, imitarentur cœsores Prophetarum.

PUNCTUM CXV.

Fides Hæmorrhœissa, Christi fimbriam tangentis sana erat, & sana est aliorum similiter facientium. Cont. Catv. Dan. &c.

Si Christus hîc adesset, & nos vestem ejus devotè osculareretur continuo nos Idololatrias esse Calvinistæ, & alii Novatores dicerent; at mulier Hæmorrhœissa solam fimbriam Christi fideliter tangendo sanata est: Lucæ 8.

1. 44 Et Matth. 9. 21. *Si tetigero tantum vestimentum ejus, salva ero. At Jesus conversus, & videns eam, dixit: Confide, Filia, Fides tua te salvam fecit. Certè, Domini ore laudata fides, sanissima erat.*

3. Matth. 14. 36. *Rogabant eum, ut vel fimbriam vestimenti ejus tan-*

tangerent, & quicumque tetigerunt, salvi facti sunt. En, ut Deus ipse fidem eorum miraculis approbavit; & tamen superstitionis eos ausus est damnare Calvinus in hunc locum. Act. 5. 4. 15. Ad umbram Petri confugiebant infirmi, & eâ obumbrati à Deo sanabuntur omnes; & tamen eos errasse calumniatur Danaeus, (Contr. 4. pag. 348.) vide 5. Punct. 114. n. 3.

PUNCTUM CXVI.

Falsum, & in legem gratiæ contumeliosum est, dicere: Sacramenta veteris legis paria esse iis, quæ in nova à Christo habemus. Cont. Luth. Calv. Bez. Zving. Anabapt. Whit. &c.

Rom. 3. 20. Quia ex operibus legis (Circumcisione, &c.) non
justificabitur omnis caro coram Deo; quibus locis universim, infirmitas antiquæ legis ad justificandum
I. K 2 dum

2. dum declaratur. Galat. 4. 9. *Quomodo iterum convertimini ad infirma, & egera elementa.* Ibi enim Apostolo de Sacramentis
3. antiquæ legis est sermo. Hebr. 7. 18. *Reprobatio quidem fit præcedentis mandati (Legis) propter infirmitatem ejus, & inutilitatem: nihil enim ad perfectum adduxit Lex.*
4. Heb. 9. 13. *Si enim sanguis hircorum, & taurorum, & cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, &c.* antiquæ legis cæremoniis nihil aliud tribuens S. Paulus, nisi emundationem carnis, sive munditiem legalem, ne aliquis populatus censeretur, & inhabilis ad sacrificandum, aut templum ingredendum.
5. Propterea Heb. 10. 1. clare docet, Legem habuisse tantum *umbram futurorum bonorum*, quibus in lege gratiæ nunc fruimur.
6. Nam Joan. 1. 17. *Lex per Moysen*
d.

data; gratia & veritas per Jesum Christum facta est. Unde optime *August.* Augustinus lib. 1. contra Judæos; mutata sunt Sacramenta, facta sunt *faciliora, pauciora, salubriora & feliciora.* Et ibidem: *Sacramenta Novi Testamenti dant salutem; Sacramenta Vet. Testamenti promiserunt Salvatorem.* Pergunt tamen in Christum, & in ejus Sacramenta contumeliosi esse Helveti, Confession. c. 19. Calv. 4. Instit. c. 14. §. 23. Whitakorus lib. 8. contra Duræum, sect. 39. & alibi alii, quinti Evangelii professores, iniquissimè, ut patebit etiam ex sequente puncto.

PUNCTUM CXVII.

Sacramenta Christi, sunt signa non tantum distinctiva, signativa, & obsignativa; verum etiam causativa, & effectiva justitiæ, atque sanctitatis spiritualis, internæ.

Contra Luth. Calv. Armenos, & novos Catharos.

1. *Act. 22. 16. Baptizare, & abluc peccata tua, omnia.* En Sacramentum animam ipsam mundans.
August. Unde Augustinus tract. 80. in Joan. Quæ, ait, est ista virtus aquæ, ut corpus tangat, & cor abluat? Nec repræsentando solùm, & excitando fidem, operantur Sacramenta nostra, ut dicunt adversarii; sed ipsa nos sanctificant, & fidei salutare suos effectus adjiciunt.
2. Nam credentibus *Act. 2. 38. dicitur; Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum, in remissionem peccatorum.* ut videas, post fidem, Sacramentum insuper ad justitiam desideratum esse Sacramentum enim ut dicit Augustinus, lib. 4. de baptismo, cap. 24. *per seipsum multum valet.*
3. *Eph. 5. 26. dicitur Christus, Lavacrô aquæ, in verbo vitæ mundare Ecclesiam, ab omni certè macu-*

cula, ut exhibeat sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, néque rugam, aut aliquid hujusmodi; sed ut sit sancta, & immaculata, spiritualiter, & intrinsecus; nam alioqui néque sancta, néque immaculata esse posset. Sic de Eucharistiæ Sacramento, Joan. 6. 4.

59. Qui manducat hunc panem, vivet in eternum, vitâ scilicet animæ spirituali, quâ nihil magis internum. De Sacramento Confirmationis Act. 8. 17. Tunc imponebant eis manus, & accipiebant (intra se) Spiritum Sanctum. 2. Tim. 1. 6. Ut resuscites gratiam, quæ est in te, per impositionem manuum mearum, cum Sacerdotiô eum initiaret. 6.

De Sacramento Pœnitentiæ, 7. Joan. 20. 23. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis. De extrema unctione. Jacobi 5. 15. 8. Oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in

9. *peccatis fuerit, remittentur ei. In Matrimonio, magno, ut dicit Apostolus, Sacramentô, (Eph. 5. 32.) Deus ipse homines conjungit: Matth. 19. 6. Quæ omnia, ut sunt divina planè, atque interna dona; ità mirum est, quantum infirma, & egena legis elementa superant.*
- August.* Hinc optimè Augustinus (lib. 19. contra Faustum c. 11.) *Sacramentorum vis, inenarrabiliter valet plurimum. Quòd verò apud Luthernum in lib. cont. Cochlaeum, & in Apolog. art. 13. Augustinus dixisse fertur. Non sacramentô, sed fide Sacramenti nos justificari, mendacium est, non argumentum; nusquam enim ità loquitur Augustinus, ut rectè notat Vasquez, disp. 131. n. 5. v. 7.*

PUNCTUM CXVIII.

Ad Sacramenti efficaciam non requiritur fides, aut probitas ministri. Contra Anabapt. &c.

Mini.

Minister enim Sacramentum operatur virtute divinâ. Joan. 1.

1. 33. *Hic est, qui baptizat in Spiritu Sancto*, adeò, ut præcipuus actor in Baptismo sit Deus, 1. Cor. 2.

3. 7. *Néque qui plantat, est aliquid, néque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus.* Alioqui non unum tantùm esse Baptisma, ut docet Apostolus Ephes. 4. 5. Sed multa baptismata, & alia aliis meliora, pro diversitate baptizantium. 3.

Rursus auctoritas Sacramenta conferendi, est gratiagratias data, quæ in improbis esse potest; ut donum prophetiæ in Caipha, dum prophetavit. Joan. 11. 51. & in il-

lis, qui Matth. 7. 22. dixerunt: 4. 5.

Nonne in nomine tuo demonia eiecimus. Ergo. Neque Deus aufert ob peccata potestatem jurisdicti-

onis, ut patet 1. Pet. 2. 13. ubi Apostolus jubet Christianos obedire Dominis suis, non tantùm bonis, & modestis, sed etiam discolo-

lis, & magistratibus gentium, qui erant infideles, ergo multò minùs, ob peccata aufert potestatem Ordinis; illa enim non datur in utilitatem habentis, sed aliorum, adeò, ut si auferretur, unus certè lueret ob peccata alterius.

PUNCTUM CXIX

Minister Sacramentorum non est Angelus, seu bonus, seu malus, ut docuit Lutherus; sed tantum homo.

1. Christus enim hominibus fo-
2. lis dixit: Matth. 28. 19. *Euntes docete, &c. baptizantes eos.* Luc. 22. 19. *Hoc facite in mei commemo-*
3. *rationem.* Joan. 20. 23. *Quorum*
4. *remiseritis peccata, &c.* Sic Jacobi 5. 14. *Orent* (Presbyteri Ecclesiæ) *super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.* Orent. ait, non quilibet; sed Presbyteri tantum, non laici, multòque minùs maligni.

PUNCTUM CXX.

Verba in confectione Sacramentorum novæ Legis, necessario adhibenda, non debent esse (ut Calvinus, Brentius, & alii volunt) concionalia; sed vel consecratoria, vel expressiva.

Patet ex formulis singulorum I.
 & Paulus, (1. Cor. 1. 17.) cùm ait;
Non misit me Christus baptizare;
 expressè distinguit verbum Sacramentale à concionatorio. Et parvuli, etsi penitus incapaces sint concionum, debent tamen baptizari.

PUNCTUM CXXI.

Baptisma Joannis, non fuit idem cum Baptismo Christi; ut volunt Zvinglius, Calvinus, Beza, Whitakerus, &c.

Marci 1. 8. Joannes de Christi I.
 sti baptismo, & suo ita loquitur;
Ego baptizo vos aquâ, ille verò ba-
K 6
pti-

- ptizabit vos Spiritu Sancto. Im-*
mensum ergo discrepat alter ba-
 2. *ptismorum ab altero. Act. 19. 3.*
& 5. In quo ergo baptizati estis?
quid dixerunt in Joannis Baptismate,
Ec. his auditis, baptizati sunt in
nomine Domini Jesu. Sed non
sunt ab Apostolo sacrilegè reba-
ptizati. Ergo non fuit idem baptis-
mus Joannis cum baptismo Chri-
sti. Et D. Basilius (orat. 13. quæ
est exhortatio ad baptism.) Joan-
nes, ait, pœnitentiæ Baptismum
prædicavit: Dominus autem, ado-
ptionis filiorum Baptismum longè
excellentiùs annuntiat. Item, Ini-
tiatorium erat Joannis baptisma;
Christi autem perfectorium. Illud
à peccato avocabat; istud cum Deo
conjungit, & familiarem reddit.

PUNCTUM CXXII.

Infantes sunt capaces Baptismi.
Contra Anabaptistas omnes.

1. Ab Apostolis sæpè baptizatæ
 sunt

sunt integræ familiæ; Act. 16. 2.
13. & v. 33. 1. Cor. 11. 16. Et
quis credat, semper defuisse par-
vulos. In lege veteri parvulos
juvit circumcisio, Gen. 17. 14. 3.
Ergo, & in nova eos liberat Ba-
ptismus, cùm alioqui minùs effi-
cax esset gratia Christi, quàm
peccatum Adæ, contra id, Rom. 4.
5. 15. *Si enim unius delicto multi
mortui sunt, multò magis gratia Dei,
& donum in gratia unius hominis,
Jesu Christi, in plures abundavit:*
Et per quam (amabo te) januam
ingrediuntur parvuli in Eccle-
siam, nisi per Baptismum? in Ec-
clesiam, inquam, extra quam nul-
li, est salus: per nullam sanè. Nam
ipse, cujus sunt parvuli, Joan. 3. 5.
5. ait; *Nisi quis renatus fuerit ex
aqua, & Spiritu Sancto, non potest
introire in regnum Dei.* Porro in-
fantes sunt capaces gratiæ; ut pa-
tet in Joanne Baptista, qui in ute-
ro materno sanctificatus est: Luc. 1. 6.

15. Ergo & Baptismi, in quo gratia confertur, & ad quam invitantur à Christo parvuli: Luc. 18. 15. *Afferebant ei, & infantes; quod cum viderent discipuli, increpabant eos. Jesus autem convocans illos, dixit: sinite pueros venire ad me, & nolite vetare eos, enim talium est regnum Dei. Vide Marci 10. 14. Unde Origenes lib. 5. in c. 6. ad Rom. Ecclesia, inquit, ab Apostolis traditionem accepit, etiam parvulis dare baptismum. Idem habet Dionysius Areopagita, lib. de Eccles. Hier. c. ult. p. ult.*
- 7.
- 8.

PUNCTUM CXXIII.

Infantes non habent actualem fidem, cum baptizantur. Contra Lutherum, &c.

- Scriptura enim absolute dicit, infantes non habere usum rationis, absque exceptione ullius temporis. Deut. 1. 39. *Parvuli vestri, & filii, qui hodie, boni, & mali*
- 1.

enali ignorant distantiam. Vide
Jonæ 4. 11. Fides verò juxta Rom. 2.
10. 17. Ex auditu (est :) nempe 3.
ex verbo Dei, pro certissimo ad-
misso; five auribus illud percipi-
atur, five non; ut accidit in fur-
dis. Est etiam fides, Heb. 11. 1. 4.
Argumentum: quod sanè usum
rationis exigit. Ergo.

PUNCTUM CXXIV.

Infantes, etiam infidelium, sunt
capaces Baptismi.

Aliter enim minùs efficax esset
gratia Christi, quàm peccatum
Adæ, contra Roman. 5. 15. Si 1.
enim unius delictò multi mortui
sunt, multò magis gratia Dei, &
donum in gratia unius hominis, Je-
su Christi, in plures abundavit. Et
1. Tim. 2. 4. Deus vult omnes ho- 2.
mines salvos fieri: at, nisi quis re-
natus fuerit ex aqua, & Spiritu S.
non potest introire in regnum Dei;
Igitur renasci eo modo possunt
omnes. PUN.

PUNCTUM CXXV.

Baptismus est necessarium ad salutem medium, etiam infantibus fidelium. Contra Calv. & Anabaptistas.

1. Joan. 3. 5. *Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua, & spiritu S. non potest introire in regnum Dei.* Negatio hîc inclusa particulæ *nisi*, distribuit universaliter. Et v. 7. *Oportet vos nasci denuò.* Vos omnes, absque parvulorum exceptione. Omnes enim in Adamo peccavimus, etiam liberi fidelium, ut David, qui certè filius erat hominis fidelis,
2. (1. Reg. 16. 1.) & tamen Psal. 50.
3. 7. de se dicit: *In iniquitatibus conceptus sum.* Paulus etiam vocat se filium sanctorum, 2. Cor.
4. 11. 22. & tamen Eph. 2. 3. *Eramus* (inquit) *& nos naturâ filii iræ, sicut, & cæteri.* Vide plura pun. 222.
5. Eph. 5. 26. Christus dicitur

mundare Ecclesiam lavacrô aquæ, in verbo vitæ. Atqui mundari, est omninô necessarium ad salutem, Ergo. Si dicas, proli, fidem parentum saluti esse, & liberos fidelium nasci hæredes cœli, toto cœlô erras; nam Jacob, & Esau ex fidelibus nati sunt, & tamen Esau non fuit ab utero hæres vitæ æternæ, aut Sanctus, ut patet Ro n. 9. 13. Augustinus ep. 20. Quisquis, in- August, quit, dixerit, quòd in Christo vivificabuntur etiam parvuli, qui sine sacramenti ejus participatione de vita exeunt; hic profectò, & contra Apostolicam prædicationem venit, & totam condemnat Ecclesiam primitivam.

PUNCTUM CXXVI.

Aqua vera, & naturalis, est de necessitate Baptismi. Contra Lutherum, Bez. Vorstium &c.

Joan. 3. 5. Amen, amen dico tibi, I. nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spi-

- Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Non potest; ait Dominus regni, & animarum. 1. Jo. an. 5. 6. Hic est, qui venit per aquam & sanguinem, Jesus Christus, &c. Nempe per aquam, quâ baptizat, & per sanguinem, quo mundum redemit. Eph. 5. 26.*
3. *Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans eam lavacrô aquæ, in verbo vitæ. Aqua, ait Apostolus, non vini, lactis, aut cujuslibet alterius liquoris, ut contra verbum Dei vult Beza, (ep. 2. vol. 3. Theol.)*

PUNCTUM CXXVII.

Ad Baptismi substantiam, maximè pertinet invocatio illa sanctissimæ Trinitatis. Contra Luth. Zving. Calv. Vorstium, &c.

1. *Matth. 28. 29. Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs S. A&c.*

Act. 16. 2. Cùm aliqui Paulo re- 2.
 spondissent, *néque si Spiritus S. est.*
audivimus; respondit, *in quo ergo*
baptizati estis? Satis ostendens,
 Apostolos solitos baptizare in no-
 mine Spiritûs S. & proinde aliarum
 explicitè personarum. Enim verò
 in eorum Canonibus damnantur,
 qui aliter baptizant, quàm in no-
 mine Patris, & Filii, & Spiritûs S.
 Eph. 5. 26. Dicitur Christus mun- 3.
 dare Ecclesiam, *lavacrô aquæ, in*
verbo vitæ; *Verbô* scilicet, à Deo
 præscripto. Et quis aliud designa-
 re valeat, quod effectum baptismi
 sortiatur?

PUNCTUM CXXVIII.

In necessitate potest quis, etiam
Laicus, baptizare, sive vir, sive
fœmina. Contra Calvinistas, &c.

Act. 9. 18. S. Ananias, etiamsi 1.
 adhuc laicus, ut advertit Bellar-
 minus, Paulum baptizavit. Exod. 2.
 4. 25. *Sephora* licuit filium circum-
 cide-

- cidere; quidni igitur, & baptizet etiam foemina in necessitate, ut omnes, (quorum singulis non ad-sunt viri) baptismô laventur? omnes, inquam, juxtâ id Matth. 28. 19. Docete omnes gentes, baptizantes eos, &c.*

PUNCTUM CXXIX.

Baptismus tollit, quidquid habet rationem peccati. Contra Luth. Calv. Conf. Angl. &c.

- Joan. 3. 5. dicitur renasci; & ad Tit. 3. 5. regenerari per Baptismum. Quomodo verò hæc, si mors adhuc in nobis maneat?*

- Ezech. 36 25. Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris, originali, & actualibus. Rom. 8 1. Nihil nunc damnationis iis, qui sunt in Christo Jesu. Dum munditiæ in Baptismo acquisitæ servant. Eph. 5. 26. Christus dilexit Ecclesiam, &c. mundans illam lavacrô aquæ, &c. ut sit sancta, & immaculata Psalm. 50. 9.*

50. 9. Lavabis me, & super nivem dealbabor. Act. 22. 16. Baptizare, 7.

& ablue peccata tua, universa; nullum enim excipitur Rom. 6. 4. 8.

Consepulti sumus Christo per Baptismum in mortem, ut quemadmodum Christus surrexit à mortuis, ita & nos in novitate vite ambulemus. Ergo, ut Augustini ver-

August.
in Enchr.
dio 125.

bis utar: Quemadmodum in illo vera mors facta est, sic in nobis

3.

vera remissio peccatorum; & quemadmodum in illo vera resurrectio, ita in nobis vera justificatio, non autem imputata illa. Novatorum.

Luther.

Et immensum à Dei verbo aberravit Lutherus, cum (lib. de capt. Babyl. c. de Bapt.) diceret: Baptismus neminem justificat, nec ulli prodest. Vide etiam Act. 2.

38. Tit. 3. 5. & 1. Pet. 3. 21.

9 10.
11.

PUNCTUM CXXX.

Non liberatur homo per Baptismum à votis omnibus, quæ postea, vel

*vel antea fecerit. Contra Luth.
Calv. & Chemnit.*

- Vota enim hominem cum Deo ligant, habentque propterea in Scriptura commendationem. Vi-
1. de Puncta 234. & 235. Psal. 75. 12. *Vovete, & reddite Domino Deo vestro.* Eccl. 5. 3. *Si quid vovisti Deo, ne moreris reddere, &c.* Neque juvat respondere, quod vota sint Testamenti Veteris; nam liber Psalmorum, & Ecclesiastes, moralia documenta tradunt, quæ omnibus etiam in nova lege conveniunt.

PUNCTUM CXXXI.

Falsum est, in Baptismo remitti peccata futura, ut delirat Calvinus, Beza, &c.

1. Matth. 19. 17. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Etiam
2. post Baptismum, Act. 8. 22. Petrus ad Simonem Magum (jam Baptismo impertitum,) *Pœnitentiam*

tiam age ab hac nequitia tua, & roga Deum, si fortè remittatur tibi hac cogitatio cordis tui. Ergo non erat antea in Baptismo remissa.

1. Cor. 5. 5. Paulus incestuosum jam baptizatum, tradi jubet satanæ in interitum carnis, ut Spiritus salvus fiat in die Domini. Igitur non satis eis erat, baptizatos fuisse. 3.

PUNCTUM CXXXII.

Etiam reprobi, Baptismum integrum recipiunt. Contra Bezam, Martyrem, &c.

Act. 2. 38. Petrus Judæis indiscriminatim, tam electis, quam reprobis, ait, Baptizetur unusquisque vestrum, in nomine Jesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum. Ergo singuli capaces erant Sacramenti, &c. 1. Cor. 6. 10. Neque fornicarii, neque fures, &c. regnum Dei possidebunt: Qui- cumque illi fuerint. Ergo homi- nes, 1. 2.

3. nes, licet Baptismô aliquando absoluti, possunt ex cœlo æternum excludi, & inter reprobos esse, Act. 8. 13. *Tunc Simon (Magus) & ipse credidit, & cum baptizatus esset, adharebat Philippo.* Et quis integrè baptizatum neget, quem Scriptura baptizatum pronuntiat?

PUNCTUM CXXXIII.

Martyrium etiam remittit peccata omnia, tum Originale, tum Actualia, & pœnam etiam omnem peccatis debitam. Cont. Chemnitium, & Magdeburgenses.

- 1.2. Vocatur enim Baptismus: Mar. 10. 39. Porro Joan. 15. 13. *Majorem hanc dilectionem nemo habet, ut animam suam, ponat quis, &c.* Nemini verò dubium est, quin maxima charitas, summopere mundet, Ergo.

PUNCTUM CXXXIV.

Contritio, votum Baptismi includens, peccati reatum delet, modo

*dò sit perfecta. Contra eosdem
Magdeburgenses.*

Nam & Pœnitentia, vocatur in
scripturis Baptismus: Lucæ 3. 3. 1.

Et Pœnitentiæ promittitur certa
remissio peccatorum; Ezech. 18. 2.

27. *Cùm averterit se impius ab
impietate sua, & fecerit judicium,
& justitiam; ipse animam suam vi-
vificabit, &c. Ergo.*

PUNCTUM CXXXV.

*Confirmatio, est verum novæ legis
Sacramentum. Contra Confess.
Anglicanam, &c.*

Est enim signum sensibile, à
Deo institutum ad significandam,
& conferendam infallibiliter Spi-
ritûs S. gratiam. Act. 8. 17. Bap- 1.
tizzati autem erant in nomine Domi-
ni Jesu; tunc imponebant manus
super eos, (en signum sensibile:)
& accipiebant Spiritum Sanctum.
Ecce gratiam: hocque fiebat cer-

tò & infallibiliter, ideóque ex Dei institutione. Ergo.

2. Act. 8. 19. Cùm vidisset *Simon* (Magus) quia per impositionem manûs Apostolorum daretur Spiritus S. obtulit eis pecuniam dicens: date, & mihi hanc potestatem, ut cuicunque imposuero manus, accipiat Spiritum S. Ecce quàm certa, & ordinaria res erat. Adde, quòd nunquam Apostoli tam confidenter, & ordinariè usi fuissent tali cæremoniâ in ordine ad talem, ac tantum effectum; nisi Christus id ipsis præcepisset: Néque enim hominum erat instituere cæremónicas, ad quas infallibiliter consequeretur gratia Spirit. S. ut admittunt etiam Chemnitius, & Calvinus.

3. Act. 8. 20. Petrus potestatem impertiendi isto modo Spiritum S. vocat *donum Dei*. Ergo à Deo est iustituta. Et nisi potestas hæc fuisset certa, & exercitium ipsius valde necessarium; Primarii Aposto.

stoli, Petrus, & Joannes, vix tantum suscepissent laboris, & itineris, ut Jerosolymis irent in Samariam, ad Spiritum S. hoc ritu impertiendum Samaritanis, à Philippo Diacono baptizatis; (Act. 8. 14.) potuissent enim Jerosolymæ manentes, orare pro ipsis, &c. 4.

Concilium Arelatense primum, tempore Sylvestri, Can. 8. & Arelatense II. sub eodem Sylvestro, Can. 17. Jubent hæreticos ad Ecclesiam redeuntes rectè baptizatos, non iterum baptizari, sed illis imponi ab Episcopo manus, ut recipiant Spiritum Sanctum. Et Augustinus, (15. Trinit. & lib. 2. contra lit. Petil.) *Sacramentum, ait, Chrismatis, in genere visibillum signaculorum, sacrosanctum est, sicut ipse Baptismus.*

PUNCTUM CXXXVI.

De materia Confirmationis, quæ est unctio, oleo in fronte facta,

*cum signo crucis, sit mentio in
Sacra Scriptura. Contra Conf.
Anglic.*

- I.** 2. Cor. 1. 21. *Qui confirmat
nos vobiscum in Christo, & qui un-
xit nos Deus, qui & signavit nos,
& dedit pignus spiritûs in cordi-
bus nostris. Ita nobiscum hunc
locum intellexêre primitivæ Ec-
clesiæ Patres, ut ex latinis, Am-
brosius, lib. de iis, qui mysteriis
initiantur, cap. 7. & ex græcis,
Theod. Theodoretus in hæc ipsa Apostoli
verba.*

- 2.** 1. Joan. 2. 27. *Unctio, quam
accepistis ab eo, maneat in vobis.
Hoc de Confirmationis unctione
Cyrillus exponit, Cyrillus, Catechesi 3.
August. mystag. Augustinus, tractatu 3.
in Epist. Joannis; primitivæ Ec-
clesiæ Patres.*

PUNCTUM CXXXVII.

*Unum, & idem corpus in pluribus
simul locis existere, non implicat
contradictionem.* De-

Deus enim cùm sit una, & simplicissima res, est tamen simul in infinitis locis. Ergo nulla in re ipsa est contradictio, nec impossibilitas; cùm etiam Angelus, & anima hominis, sint toti in suo spatio, & toti simul in qualibet ejus parte; & defacto Corpus Christi fuerit in duobus simul locis; ut quando in vita apparuit Saulo, Act. 9. 17. *Saule frater, Dominus Jesus, qui apparuit tibi in via, quâ veniebas, misit me,* (vide etiam vers. 5.) & tamen simul erat in cœlo: Act. 3. 21. *Quem oportet quidem cælum suscipere, usque ad tempora restitutionis omnium, id est, ad diem usque Judicii.*

I.

2.

PUNCTUM CXXXVIII.

Non implicat, Corpus Christi existere modò spirituali, hoc est, penetrativè cum aliis corporibus &c.

1. Lucæ 18. 25. *Faciliùs*, inquit Christus, *est camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in regnum Dei.* Deo igitur hoc facilè; sed quomodo camelus id faceret, nisi penetrativè, seu compenetratis ejus partibus? Sic per clausum sepulchri ostium resurrexit Christus; Matt. 28. 6. sic ad discipulos januis clausis semel, átque iterum, ingressus est: Joan. 20. 19. sic denique (Heb. 4. 14. & Eph. 4. 10. ascendens Christus penetravit omnes cœlos, qui alioqui solidissimi sunt, quasi ære fusi. Job. 37. 18.
- 2.
- 3.
- 4.5.
- 6.

PUNCTUM CXXXIX.

Deus potest efficere, ut idem numero Corpus Christi, quod in cœlo est, sit eodem tempore verè, realiter, & substantialiter præsens in Eucharistia. Contra Calvinum, Bezam, &c.

Lucæ 1. 37. *Non erit impossi-* 1.
bile apud Deum omne verbum.
 Ergo néque verba consecratio-
 nis accepta, uti sonant. *Apud*
Deum omnia possibilia sunt: Matt. 2.
 19. 26. Ergo, & hoc, quòd Cor-
 pus Domini nobis *verè, realiter,*
& substantialiter adsit in Eucha-
 ristia. *Ferebatur,* ait Augustinus, Aug. in
Christus in manibus suis, quando Psal. 33.
comendans ipsum corpus suum, ait, Conc. 4.
hoc est corpus meum; ferebat enim
illud corpus in manibus suis. Ille,
 cui nihil arduum, aut difficile.

PUNCTUM CXL.

Defactò facit Christus, ut Corpus
suum verè, realiter, & substan-
tialiter præsens sit in Eucharis-
tia. Contra Zvinglianos, Calv.
Anabap. & Confessionem Angli-
canam.

Primò enim, hoc Christus pro-
 misit. Joan. 6. 52. *Panis quem ego*
dabo, caro mea est. Et v. 56. *Caro* 1.

- mea verè est cibus, & sanguis meus*
 2. *verè est potus. Versu 54. Nisi man-*
ducaveritis carnem Filii hominis,
& habebitis ejus sanguinem, non
habebitis vitam in vobis, &c.

- Secundò, post ultimam coe-
 nam, Christus Corpus suum, &
 sanguinem discipulis re verâ
 porrexit, ut ex clarissimis ejus
 3. *verbis patet: Matth. 26. 26. &*
Marci 14. 22. Hoc est Corpus
 4. *meum, &c. Lucæ 22. 19. Hoc est*
Corpus meum, quod pro vobis da-
 5. *tur. Matth. 26. 28. Hic est sanguis*
meus novi testamenti, qui pro mul-
tis effundetur in remissionem pec-
 6. *catorum. Marci 14. 24. Hic est*
sanguis meus Novi Testamenti,
qui pro multis effundetur. Lu-
 7. *cæ 22. 20. Hic est calix novum*
Testamentum in sanguine meo,
qui pro vobis fundetur. Græcè
ἡ ποτήριον ἡ καὶ διαθήκη ἐν
τῷ αἵματι μὲ τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκ χυ-
νόμῳ. Hoc est poculum san-
 gui-

guinis mei pro vobis effusum, vel, quod effunditur. Ergo pro hominibus effusum est illud poculum, sive id, quod in eo tum continebatur, hocque adeò evidens est, ut propterea in textum hunc perfidè latret Beza, & eum in gallica sua versione corrumpat: Consonant tamen græcis, etiam Syri in suis bibliis.

Tertiò, eandem Christi realem, & substantialem præsentiam explicat, & inculcat D. Paulus: I. Cor. 10. 16. *Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? & panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est?* Et c. 11. 27. *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis, & sanguinis Domini.* & v. 29. *Qui enim manducat, & bibit indignè, judicium sibi manducat, & bibit, non dijudicans*

corpus Domini. Quomodò verò
judicium subiret aliquis ob non
dijudicatum ibi corpus? si nec
re verâ ibi adesset; prout se-
cundùm adversarios ipsos, sine fi-
de vivâ manducantibus non adest.

Quartò, quia si in Eucharistia
non esset nisi naturalis panis, &
vinum, repræsentantia mortem
Christi, ut volunt Sacramenta-
rii; veteres figuræ Eucharistiæ,
nempe Agnus Paschalis, man-
na, & sanguis vituli aspersus,
II. (Exod. 24. v. 6.) longè præstan-
tiores fuerint tam in essendo,
quàm in repræsentando, quàm
sit ipsa Eucharistia; cujus, ut
docent omnes Patres, illæ figu-
ræ erant: ac proinde falsum erit,
quod toties inculcat D. Paulus:
12.13 (Heb. 10. 1. Colos. 2. 17. Heb. 9.
14. 9. & alibi) Vetus Testamentum
continuisse meras *umbras*; No-
vum autem veritatem.

Sextò, si corpus Domini, non
nisi

nisi per fidem manducaretur in Eucharistia, frustra dixisset ipse, Luc. 22. 15. *Desideriô desideravi* 15.
hoc pascha manducare vobiscum:
 cùm in beatissima ipsius anima, obscura fidei cognitio locum non babuerit.

Septimò, de Eucharistia dicit Christus, Lucæ 22. 18. *Non bibam* 16.
de generatione vitis, donec Regnum Dei veniat. Atqui in regno Dei, sive cœlo, nullus vini materialis est usus. Ergo Sanguinem ipse suum, & nihil aliud ibi meminit. *Aquam*, ait, D. Cy- s. Cyril.
 rillus, à secunda generali Syno- Cat. 4.
 do laudatus, (c. 13.) *aquam aliquando mutavit (Christus) in vinum, quod est sanguini propinquum, in Cana Galilæe sola voluntate; & non erit dignus, cui credamus, quòd vinum in sanguinem transmutavit? quare omni cum certitudine corpus, & sanguinem Christi sumamus: nam sub specie panis,*

datur tibi corpus; & sub specie vini, datur sanguis. Ita ille cum Patribus omnium à Christo ætatum, quorum testimonia latè affert Bellarminus, & alii.

PUNCTUM CXLI.

Verba illa Christi, Hoc est Corpus meum, non improprie, & figurativè, sed verè, & proprie sunt accipienda. Contra Zving. Calv. Anabapt. Antitrinitarios, & Conf. Anglicanam.

- I. Probatur ex illo Matth. 26. 26. *Hoc est corpus meum:* & similibus alibi multoties; Puncto præcedente. Est enim generale fidei principium, quòd nunquam recedere liceat à proprio sensu verborum Sacræ scripturæ, nisi cùm ad illud, ex clariori aliquo fidei articulo, manifestè cogimur: Sed talem fidei articulum afferre non possunt adversarii; Ergo nec à proprio verborum Christi sensu recede-

recedere fas est: cum alioqui nihil unquam posset ex Scripturis certò, & firmiter concludi; sed omnia dubia, & incerta manerent; eò quòd, ab uno sensu ad alium detorqueri, & à proprio ad improprium flecti facillimè possint.

Joan. 6. 48. & seq. Christus de 2.
Carne, & Sanguine suo in Eucharistia, porrigendis tractans; non semel, at sæpiùs ea nominat carnem, & sanguinem suum. Caro verò, & Sanguis Christi in Scriptura nunquam usurpantur improprie, pro figuris Carnis, & Sanguinis Christi: Ergo id non debemus somniare in loco, ubi tam sæpè repetuntur, nisi Scripturæ simul toti repugnare libeat.

Promittit ibi Christus sæpè, & cum gemina asseveratione, se daturum nobis suam Carnem, atque Sanguinem: v. 54. *Amen, amen dico vobis, nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, & bibe-* 3.
ritis

August.
Tract.
21. in
Evang.

ritis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Multumque, ait Augustinus, commendat, quod ita pronuntiat. Quodammodo (si dici fas) juratio ejus est, Amen, amen dico vobis. Ac proinde, valde scelesti, & magnæ blasphemiae rei sunt, qui dicunt eum promissis non stetisse, aut, quod idem est, Carnem, & Sanguinem suum in Eucharistia non dedisse. Enimvero proprietates adjectæ pani, quem Christus ibi promittit, perspicuè evincunt, Christum nobis promississe verum suum Corpus, & non ejus meram figuram.

4.
5.6.
7.8.
9.
10.

Afferit enim Dominus, hunc panem, mannae Patrum antecellere, v. 59. hunc panem esse seipsum, v. 51. & 58. descendisse de cælo, v. 51. & 59. dandum esse pro mundi vita, v. 52. efficere, ut Christus in nobis maneat, & nos in Christi, v. 57. Denique hunc eundem panem, dare vitam

tam æternam manducanti, v. 52. 11.
 55. 58. & 59. quæ certè omnia 12.
 alteri pani convenire non possunt, 13.
 quàm vero Christi corpori, quod 14.
 panis dicitur, usitatâ inter He-
 bræos phrasi, quâ panis pro omni
 genere ciborum accipitur.

Rursus Matth. 26. 28. *Hic* (ait 15.
 Christus) *est Sanguis meus Novi*
Testamenti, & 1. Cor. 11. 25. *Hic* 16.
calix N. Testamentum est in meo
Sanguine. Quippe in novissima
 illa cœna, novum Christus con-
 didit Testamentum, idque san-
 guine suo sancivit, &c. Quicun-
 que verò rectè, & prudenter con-
 didit Testamentum, claris, & perspi-
 cuis utitur verbis, vitâtque ambi-
 gua, & figurata, præsertim illa,
 quæ legatarum rerum æstimatio-
 nem tollere, & dissidia inter hæ-
 reditarios excitare apta sunt. Ga-
 lat. 3. 15.

Certè si quis alicui adversario-
 rum oviculam unam legaret, is
 mini-

minimè sibi satisfieri existimaret, si executor testamenti imaginem ei duntaxat, aut figuram oviculæ tribueret, (ut Christum fecisse blasphemant Zwingliani, Antitritarii, & Anabaptistæ,) neque etiam, si præter imaginem oviculæ juberet executor testamenti legatarium sibi mente fingere simulacrum oviculæ, illudque fide, ut veram oviculam, apprehendere; quemadmodum fecisse Christum somniant Calvinistæ. Satis enim experientiâ constaret adversario, cujuscunque demum esset sectæ, aliud esse, rem aliquam legare, & in manus dare; aliud, illius solùm imaginem, aut figuram meminisse.

Deus majora sæpe, quàm promittit, minora nunquam præstat. Et quis unquam sanæ mentis credat, vel legatum Christi tam exile fuisse, ut volunt Anabaptistæ; vel Christum voluisse naturam, tam

tam magni, & tam necessarij Sacramenti obscuram planè, ac dubiam relinquere, ut eam facere nituntur Calviniani?

Fatetur Beza, & alij Calvinistæ, quòd proprietatem corporis Christi in Eucharistia negare, sit Dei filium mendacii coarguere horrenda blasphemia: & tamen, in id ipsi reipsâ æquè incidunt, atque Anabaptistæ: verba enim illa, *Hoc est corpus meum*, ita explicant; *Hoc est signum corporis mei*, non absentis, ut contendunt Anabaptistæ, sed præsens solâ fide: utrique tam procul à mente Christi, atque merum mendacium à reiveritate. Apostolus 1. Cor. 10. 16. affirmat, quod Eucharistia sit *Participatio, & communicatio, Corporis, & Sanguinis Christi*: atqui non potest res ulla re verâ participari, ac communicari, nisi reipsâ illa præsens sit. Exempli gratiâ, si quis alteri porrigendo ima-

*Epist. 8.
Aleman.
no.*

17.

imaginem Imperatoris, dicat, im-
 propriè, & figuratè loquendo:
Accipe, Hoc est Imperator; nemo
 sanæ mentis dixerit, talem his
 verbis dare, aut porrigere ipsum-
 met Cæsarem, aut alterum, re-
 verâ accipere Imperatorem ipsum.
 Si igitur Christus aliter non dixe-
 rit, quàm figuratè: *Hoc est Corpus*
meum, id est, *signum Corporis mei*,
 non potest ex eo colligi, exhibu-
 isse verum suum Corpus, sed dun-
 taxat ejus signum. Unde necesse
 est, Calvinistas in hæresim Ana-
 baptistarum labi, horrendámque
 ipso Bezâ teste, blasphemiam: ni-
 si potiùs fateri velint nobiscum,
 verba illa Christi propriè, & non
 figuratè, intelligenda esse. Deni-
 que Joan. 6. 56. *Caro mea*, (in-
 quit) *verè est cibus, & sanguis*
meus verè est potus. *Verè*, ait, hoc
 est, propriè, & non tantùm me-
 taphoricè. Et ubi quæso verifica-
 tum inveniemus hoc Christi pro-
 nun-

nunciatum, nisi in Eucharistia? Enimverò, de sola Eucharistia dixit Dominus verè, proprièque, (ut tota semper intellexit Ecclesia) *Hoc est Corpus meum.* Attolentes igitur, ut dicit Generale illud primitivæ Ecclesiæ Concilium Nicænum, *attolentes mentem, fide intelligamus situm in sacra illa mensa agnum illum Dei, tollentem peccata mundi, incruentè à Sacerdotibus immolatum: & Dionysius Areopagita, lib. 3. Eccles. hieranch. part. 3. ita Christum in Eucharistia invocat: O divinissimum, & sacrosanctum Sacramentum, obducta tibi significantium signorum operimenta dignanter aperi, &c. & Chrysostomus, (homil. 51. in Matth.) Carnes suas nobis tradidit, seipsum immolatum proposuit. Et: quoniam ille dixit, hoc est Corpus meum, nullâ dubitatione teneamur, sed credamus, &c. hom. 60. ad pop. Antioch.*

PUNCTUM CXLII.

Vi verborum illorum, Hoc est Corpus meum, Hic est Sanguis meus, consecratur Eucharistia. Contra Calvinum, Bucerum &c.

Sic enim à Christo consecratum est Sacramentum, & ex dilatione, quam hîc fingere, & asserere malunt adversarii, falsa fuissent Dei verba: *Hoc est Corpus meum, Hic est Sanguis meus.*

2. Luc. 22. 19. *Et accepto pane, gratias egit, & fregit, & dedit eis dicens. Hoc est Corpus meum, quod pro vobis datur; hoc facite in meam commemorationem.* En ut consecratio facta enuntiatur, & potestas illam iterum faciendi confertur immediatè ad sacra illa verba: *Hoc est Corpus meum*, absque ulteriori, quam sibi fingunt adversarii, mora.

PUNCTUM CXLIII.

Non quilibet Christianus, sed soli
Sæ

Sacerdotes validè consecrant Eucharistiam. Contra Lutherum.

Luc. 22. 19. Verba illa, *Hoc facite in meam commemorationem*, nullis, nisi Apostolis sunt dicta Ibid. v. 14. *Et cùm facta esset hora, discubuit, & duodecim Apostoli cum illo.* Nullâ aliorum habitâ mentione. Unde satis colligas, eis solis dictum: *Hoc facite, &c.*

1.

2.

PUNCTUM CXLIV.

Corpori Christi in Eucharistia non coëxistit panis, sed transubstantiatur, hoc est, convertitur in Corpus Christi, & vinum in ejus Sanguinem. Contra Luth. Calv. & Confess. Anglic.

Neminem movere debet, quòd ipsa vox *transubstantiationis* in Scriptura non exstet, cùm neque vox *consubstantialitatis*, neque vox *personæ*, neque vox *Trinitatis* in divinis literis scripta inveniantur. Satis est, quod res vocabulis istis signi-

significatæ: ex Scriptura probentur, sicuti etiam probatur *Transsubstantiatio*. Verba enim illa:

- I. *Hoc est Corpus meum, Hic est sanguis meus*, sunt propriè, & ad litteram intelligenda: Atqui sinè transsubstantiatione verificari nequeunt. E. Neque sufficit dicere cum Lutheranis, verba ista per hoc esse vera, quòd Corpus Christi, sit pani intimè præsens. Nam Deus rebus omnibus intimè, & per essentiam est præsens; & tamen non licet dicere, ostenso lapide, *Hoc est Deus*.

Porro, quod discipulis in cœna porrexit Christus, erat ipsius Corpus, (ut etiam fatentur Lutherani) Ergò non erat panis, Argumento à disparatis, quod certè efficacissimum, & evidentissimum est, ut cùm ita ratiocinamur: *Hoc est aurum, E non est plumbum; Hic est homo, Ergo non est equus*. Magis enim differt panis

nis à Corpore Christi, quàm homo ab equo; *cùm homo, & equus* conveniant in ratione animalis, non item Corpus Christi, & panis. Et quis sanæ mentis non videt, disparatum de disparato affirmari non posse, saltem verè? quis nisi prorsus amens, urgeat Christum verè, & propriè dici Judam proditorem, & è contra? diabolum verè, & propriè dici Deum, & è contra?

Neque tantùm ex Aristotele, aut ex sola ratione naturali accipitur hic modus argumentandi; sed ex ipsa etiam Scriptura, in qua præcipua fidei mysteria, non firmiùs probantur, quàm argumento à disparatis. Sic enim disputat S. Paulus argumentò à disparatis collecto, ad Rom. II. 6. *Si autem gratia jam non ex operibus; alioquin gratia, jam non est gratia. Eodem modò: Si est Corpus Christi jam non est Corpus Christi.*

2.

Ite-

Iterum, non reperitur expresse in Scriptura, quod verbum divinum non sit aliquid creatum, ut Ariani blasphemabant; nec quod Spiritus S. non sit creatura, ut impiissime delirabant Macedoniani; nec quod persona Christi non sit creata, ut volebant Nestoriani, sed hæc omnia argumentò à disparatis sunt probata in hunc modum: Filius Dei, est verus Deus E. non est creatura: Spiritus S. est verus Deus; Ergo non est creatura: Persona Christi est divina: E. non est humana, nec creata.

Beza.

Et certè tam evidens est hic argumentandi modus, ut ipsi etiam Calviniani Lutheranis sæpè objiciant, verba illa Christi: *Hoc est enim Corpus meum*, propriè accepta, transubstantiationē necessariò inferre. Sic Beza, lib. de Cœna Domini, quem edidit contra Joachimum Westphalum, Lutheranum, anno 1559. *Hoc inquit, sæpè*

*sapè diximus, quod nunc quoque
repetam, retineri re ipsâ non posse
τὸ πρῶτον in Christi verbis, Hoc est
Corpus meum, quin transubstan-
tatio Papistica statuatur.*

Utinam, & in aliis adeò rectè
colligeret! Utinam, & inter se de
hoc adversarii consentirent, cùm
& inde à nobis haud dissentirent.
Etenim cùm Calviniani contra
Lutheranos evidenter probant,
ex verbis Christi propriè acceptis,
necessariò sequi transubstantiati-
onem; Et Lutherani contra Cal-
vinianos, non minùs firmiter, &
evidenter ostendant, illa Christi
verba propriè accipienda esse; si
inter se in his utrique consenti-
rent, quæ singuli vera dicunt, op-
pidò necesse foret, ut transub-
stantiationem nobiscum apertè
tuerentur, cui modò inviti & inscii,
suis utrinque argumentis ità sub-
scribunt, ut exinde nos pro veri-
tate cum Propheta dicere possi-
mus:

M

3. mus : & inimici nostri sunt iudices.
 Deuter. Enimverò si non fieret transsub-
 2. 31. stantiatio; hoc est, si panis in
 Corpus Christi non converteretur, dum dicitur: *Hoc est Corpus meum*; sensus verborum Christi esset; hic panis est Corpus meum, nempe Christi; uti fatentur tam Calvini, quàm Lutheri a seclæ. Et meritò, cùm pronomen demonstrativum *hoc*, non posset tum non demonstrare substantiam, cui naturaliter ineffent accidentia, quæ apparent. Atqui ex hoc plurima consequerentur absurda. Ergo.

Quippe, si panis esset verè, & propriè Corpus Christi: esset etiam verè, & propriè conceptus ex Spiritu S. natus ex Maria Virgine, crucifixus pro nobis, unitus Verbo hypostaticè, & tandem Deus; (cùm totus Christus sit verè Deus in Eucharistia, quæ certè omnia sunt absurdissima.

Rur-

Rursus in cæna, Matth. 26. 4.
26. *Accipite ait Christus, & comedite, Hoc est Corpus meum, &c.* Ac certè si panis ibi mansisset non conversus, Apostoli solùm panem comedisent, & nemo unquam manducâisset in Eucharistia Corpus Christi, nemo bibisset ejus Sanguinem. Nam quando res aliqua est spiritali, & invisibili modo in re corporea; etiamsi res corporea manducetur, aut bibatur; res tamen sacramentaliter in ea existens, néque comeditur, néque bibitur.

Exempli gratia, dum quis comedit pomum, aut bibit aquam; quamvis in eis sit Deus, non tamen ob id dicitur Deum habere, aut comedere. Pomum tantùm comeditur, & non Deus; adeoque, si panis post consecrationem in Eucharistia maneret, illa tantùm comederetur à communicante, & non Corpus Christi;
M 2 quod

quod tamen nemo audet dicere. Ergo.

- Sed quomodo convertitur panis in Christi Corpus? Quomodo transubstantiatur? hoc est, definit in altari manere, ut succedat in ipsius locum Corpus Christi? R. ex subtractione divini concursus, ad ipsius conservationem necessarij. Sicut etiam aqua conversa, sive transubstantiata est in vinum, in nuptiis Cænæ Galileæ. Joan. 2. 9. Quod Christo possibile esse agnovit ipse diabolus, dum eum tentare inciperet illis verbis, Matth. 4. 3. *Si Filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant.* Agnovit ibi, Filium Dei posse lapides in panes solo verbo transubstantiare; ut appareat, diabolo deteriores esse homines, qui id negant. Contra quos egregiè disputat Ambrosius, ex Scripturæ testimoniis, & exemplis, cap. 9. de iis, qui myste-
riis

riis initiantur. Et Augustinus, *August.*
 ferm. 28. de Verbis Domini.

PUNCTUM CXLV.

*Christus sub altera, sive panis, sive
 vini specie, non minùs, quàm
 sub utrâque totus existit. Con-
 tra Confes. Anglic.*

Joan. 6. 51. *Ego sum panis vi- 1.*
vus, qui de cælo descendi. Ego id
est, ipse totus. Et v. 58. Qui man- 2.
ducat me, ipse vivet propter me,
manducat me, id est, me totum.
 Ergo talis est sub altera tantùm spe-
 cie, qualis, & in seipso existit; cùm
 corpore, anima, sanguine, &c.
 Rom. 6. 9. *Christus resurgens ex 3.*
mortuis, jam non moritur, mors
illi ultra non dominabitur. Cer-
 tum igitur est, quòd Domini Cor-
 pus, ab anima, & sanguine ejus
 nullatenus separetur; cùm hoc
 quædam mors haberetur.

PUNCTUM CXLVI.

Christus est totus sub qualibet utri-
usvis

*usvis speciei parte. Contra ean-
dem, &c.*

1. Joan. 6. 51. *Ego sum panis vi-
vus. Hoc est, ego totus sub spe-
cie panis vivo, ubicunque illa*
2. *habetur in Eucharistia. Marci 14.
23. Et accepto calice, gratias agens
dedit eis, & biberunt ex illo omnes,
&c. Ex uno calice semel tantum
consecrato biberunt omnes Apo-
stoli; & tamen singuli totum Chri-
stum hauserunt. Ergo totus erat
in singulis Eucharistiæ partibus,
ad modum Spiritûs, qui totus est
in toto, & totus in singulis toti-
us spatii sui partibus.*

3. Lucæ 22. 17. *Dividite (spe-
ciem vini, sub quâ lateo) inter
vos. Sed Christus non est divisus:
Ergo mansit totus sub singulis
specierum partibus. Juxta quæ
S. Andreas Apostolus ad Æge-
am, Ego, ait, Omnipotenti Deo im-
maculatum agnum quotidie sacrifico;
Qui cum sit sacrificatus, & verè à
popu-*

Ex libro
(valde
authen-
tico)
Passionis
S. Andr.
à discip.
ejus scri-
ptum 2o

populo carnes ejus manducate, integer perseverat, & vivus. Cùmque interrogaretur ab Ægea, quomodo id fieri posset? respondit: id sine fide in Christum percipere non posse.

PUNCTUM CXLVII.

Ecclesia nullam facit laicis injuriam, dum ipsis usum Calicis inhibet, ne, ut promptum erat fieri, sanguis Domini in terram sæpius effundatur. Contra Lutheran. Calvinist. & Conf. Anglic.

*I. Cor. 14. 40. Omnia honestè, 1.)
& secundum ordinem fiant. At
certè Sanguinem Christi in humum sæpè effundere, & similia,
minimè sunt honesta, minimè
ordinata. Joan. 6. 51. Ego sum 2.
panis vivus, &c. si quis manduca-
verit ex hoc pane, vivet in æternum.
Itaque vita communioni sub una
tantum specie promittitur. Luc. 3.)
24. 30. & 31. Christus ipse Disci-
pulis*

- pulis in Emaus sub una tantum specie porrexit Eucharistiam. Porrigebat illis (speciem panis) sub qua sola ibi consecravit, & evanuit ex oculis eorum. ita locum hunc interpretantur Patres. Act. 2. 42. dicuntur primi fideles perseverasse in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis, (nullâ alterius speciei factâ mentione) & orationibus. Act. 20. 7. Una Sabbati cum convenissemus ad frangendum panem. Et v. 11. Ascendens autem Paulus, frangensque panem, & gustans, satisque allocutus usque in lucem, sic profectus est.

Constanter itaque ut videmus, in Scriptura fit mentio unius speciei, nempe panis, absque altera vini. Vita etiam, dignæ ejusdem speciei communioni promittitur: inque illo Eucharistiam administrandi modo, præivit Christus, subsecuti sunt Apostoli; & quid-

quidni eos tota jam sequetur Ecclesia? cum alius in hoc agendi ritus pluribus, & majoribus, nunc temporis, subiaceat incommodis, quàm initiô Ecclesiæ; quæ etiam potestatem habet efficiendi, *ut omnia honestè à suis fiant.* 1. Cor. 14. 40.

PUNCTUM CXLVIII.

Eucharistia Sacramentum non consistit in solo usu, sive sumptione, sed in re permanente, nempe in ipsa Eucharistia consecrata. Contra Bucerum, Lutheranos, & Calvin.

Nam priùs à Christo dictum est, *Hoc est Corpus meum, Hic est Sanguis meus*; quàm fieret actio manducandi, aut bibendi. Quid verò est Eucharistia, nisi Corpus & Sanguis Christi sub panis, & vini speciebus? Ideò enim à Christo iussi sunt Apostoli manducare, & bibere, quòd jam priùs esset ejus

M 5

Cor.

1. Corpus, atque Sanguis: Matth. 26. 28. *Hic est enim Sanguis meus,*
2. &c. Et Lucæ 22. 20. *Calix dicitur continere Sanguinem, non autem actionem bibendi. Ergo.*

PUNCTUM CXLIX.

Eucharistia ex pane necessario conficitur. Contra Bezam, Bucerum, & alios.

1. Matth. 26. 26. *Cænantibus autem eis, accepit Jesus panem, &c. Panem solùm accepit: & quâ potestate hic aliud obtrudas?*
2. I. Cor. 10. 17. *Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes, qui de uno pane participamus: Hoc est, Corpore Domini sub unis semper, & eisdem Symbolis, seu speciebus panis. Etiam*
3. *Melchisedech, Gen. 14. 18. ut Sacerdos Dei altissimi, protulit tantùm panem, & vinum consecranda: proptereaque Pontifex noster Christus, à Deo appellatus juxta ordi-*

ordinem Melchisedech, (Heb. 5. 10) & Sacerdos secundum ordinem Melchisedech in aeternum, nullam modò habet, aut habebit aliam sacrificii sui speciem exteriorem, nisi earundem rerum; nulla, nisi panis & vini, elementa in corpus, & sanguinem suum in Altari mutanda: Juravit enim Dominus, & non penitebit eum. Psal. 109. 4. Tu es Sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech.

4.

5.

PUNCTUM CL.

Benedicenda sunt, panis, & vinum, ex quibus Eucharistia Conficitur. Contra Zvingl. Calvin. &c.

Matth. 26. 26. Mar. 14. 22. Accipit Jesus panem, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, & ait, accipite, & comedite; Hoc est Corpus meum. 1. Cor. 10. 16. Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio Sanguinis Christi est? Vides, quomodò Christus,

1.

2.

3.

stus, & Apostoli benedictionem in conficienda Eucharistia adhibebant: E. illud non est ullo modo superfluum, sed in morte necessario habendum, ab Ecclesiæ Catholicæ Sacerdotibus.

PUNCTUM CLI.

Consuetudo in azymo celebrandi, rationabilior est. Contra Græcos, Bezam, & alios Protestantes.

- Christus enim, ut fatetur Bezam, azymis panibus benedixit, & Eucharistiam eo tempore instituit, quô non nisi azymis panibus licebat Judæis uti: Matth. 26. 17. *Primâ die azymorum.*
2. Marci 14. 12. *Prima die azymorum, quando Pascha immolabant.*
3. Luc. 22. 7. *Venit dies azymorum, in qua necesse erat occidi Pascha.* Tempore autem illo vetitum erat,
4. (Exod. 12. & 15.) ne panis fermentatus ullibi intra fines Israël inveniretur; imò statutum perire de-

debere animam ejus de coetu filiorum Israël, qui fermentatum illo tempore manducâset.

PUNCTUM CLII.

Ad sumptionem Eucharistia, facienda est preparatio. Contra Lutherum.

I. Cor. II. 28. Probet autem se I.
ipsum homo, & sic de pane illo edat,
& de calice bibat. Impiè ergo dixit
Lutherus: Optima dispositio est, non Luther.
nisi ea, quâ pessimè est dispositus.
Conc. de digna præparat. ad Eu-
char. habita anno 1518. I. Cor. 2.
II. 29. Qui enim manducat, & bi-
bit indignè, judicium sibi manu-
cat, & bibit, &c.

PUNCTUM CLIII.

*Corpus Christi verè manducatur,
etiam ab indignis. Contra Cal-
vinistas, & Conf. Angl.*

Calvinistæ docentes solâ fide
vivâ manducari Corpus Christi in

Eucharistia, inde coacti sunt afferere, quòd non sumatur ab iis, qui hâc fide carent, quales sunt omnes, qui ad Eucharistiam indignè accedunt; verùm, hoc ipsorum dogma, Dei verbo manifestè

1. adversatur: Nam I. Cor. II. 27.

Quicunque manducaverit panem (id est, cibum) hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit Corporis, & sanguinis Domini, illud malè sumendo: néque etiam fieri potest, ut quis reus sit Corporis, & Sanguinis Domini, si nihil omninò indignè recipiat, præter panem, & vinum. Et v. 29. Sola panis, & vini receptio, iudicium afferre non potest; Ergo necesse est, ut iudicium incurratur, ob indignam Corporis, & Sanguinis Christi receptionem.

PUNCTUM CLIV.

Piissimè, & utilissimè circumfertur
Cor-

Corpus Christi, in supplicationibus. Contra Confess. Angl. &c.

Arca Testamenti Veteris, quæ figura erat Christi in Eucharistia, circumgestata humeris Levitarum, jubente Deo, 40. annorum spatiô per desertum, idque magnâ celebritate, & pietate: Num. 4. 15. & 1. Paral. 15. 15. Imò præcedebat Arca populum per desertum itinere trium dierum, *videns Castrorum locum*; Num. 10. 33. (*hebr. latur labem menucha*) hoc est: id explorandum eis requiem; quibus significatur, quòd ipsa arca, suâ præsentia præbebat semper populo locum commodum, & securum. Item ad præsentiam Arce, exsiccatæ sunt aquæ Jordanis, Josue 3. 15. & cap. 4. 7. ùt in hebræo habetur: *exsiccatæ sunt aquæ Jordanis à facie Arce fœderis Domini*. Illud enim, *à facie*, apud hebræos causam denotat, ùt videre est Psal. 17. 9. &c.

1.
2.

3.

4.
5.

6.

Rur-

- Rursus cùm obsideretur Jericho, expugnari non poterat, nisi circumgestâ 7. vicibus Arcâ, in processione totius veteris Ecclesiæ, cum maxima pompa, Jos. 6. 13. &c. Et quàm solemnis fuit illa Arcæ processio, in qua deportata est in Gabaa in domum Obedom? (2. Reg. 6. & 1. Paral. 13.) fuêre in illa, 30. hominum millia cum Rege Davide: adhibita etiam cantica, & varia instrumentorum musicorum genera. Post tres menses iterùm delata est Arca in civitatem David cum processione, cuius solemnitas describitur, 2. Reg. 6. 12. &c. & 1. Par. 15. per totum.

- Celeberrima denique totius Ecclesiæ veteris supplicatio, & circumvectio Arcæ fuit illa, quâ portavit eam Salomon è civitate David ad novum templum, quod ædificaverat. 3. Reg. 8. & 2. Par. 5. 2. Atqui in his *umbram* habuit *lex futurorum bonorum*, Heb. 10. 1.

Majori ergo veneratione oportet nos circumferre Corpus Domini; & maiora beneficia ab hujus præsentia, & circumgestatione expectare: modò ad eam cum sincera fide, & fiducia, thronum gratiæ, ut misericordiam consequamur.

In Novo etiam Testamento, gratissima Deo fuit processio, & supplicatio illa, quâ Christus à fideli populo receptus est, Dominicâ Palmarum, in Jerusalem, Matth. 21. Marci 11. Lucæ 19. Joan. 12. Quid igitur obest quò minùs Emmanuëlem nostrum, (hoc est; nobiscum Deum) omni honore, reverentiâ, & veneratione circumgestemus?

14.

PUNCTUM CLV.

Ecclesia Christi habet vera altaria.

Contra Calv. Conf. Anglic.

Heb. 13. 20. *Habemus Altare, 1.*
de quo edere non habent potestatem,
qui tabernaculo deserviunt: Id est, 2.
 Ju.

3. Judæi. Isaia 19. 19. *In illa die erit altare Domini in medio terra Ægypti, & titulus Domini juxta terminum ejus, &c.* Ubi hæc inter Novatores? 1. Cor. 10. 21. *Non potestis mensæ Domini participes esse, & mensæ (id est altaris) demoniorum.* Mensam hîc mensæ; id est, altare altari opponit S. Paulus; Ergo altaria habemus, Ethnicorum altaribus opposita. Et certè altarium in Ecclesia meminere Apostoli, in suis Canonibus; Dionysius Areopagita, Tertullianus, Cyprianus, Eusebius, Optatus Milevitanus, Ambrosius, Nazianzenus, Hieronymus, Augustinus, & alii Ecclesiæ primitivæ Patres. Chrysost. (hom. 53. ad popul.) *Si quis, inquit, vellet hoc altare subruere, nōne etiam lapidibus obrueretis?* & (hom. 2. in 1. Cor.) *Tu Altare honoras, quod accipiet Corpus Christi.*

SS. P.
tres.

PUN-

PUNCTUM CLVI.

Non omne opus bonum, est sacrificium propriè dictum; néque omnis oblatio, quæ fit in honorem Dei. Contra Lutheran. Calvin. &c.

Scriptura contra distinguit, & subinde præfert quædam bona opera sacrificio : 1. Reg. 15. 22. 1.
Melior est obedientia, quàm vitima. Osee 6. 6. Misericordiam 2.
volui, & non sacrificium; & scientiam Dei, plusquàm holocausta.

Eodem modô, oblationem discriminat à sacrificio: Psal. 39. 7. 3.
 Et Exodi 25. 3. Deo jubentur offerri; *Primogeniti, Sacerdotes, Levitæ, aurum, gemma, byssus, &c.* quæ tamen sacrificia dicere non possumus.

PUNCTUM CLVII.

Ecclesia Christi habet veri nominis Sacerdotes. Contra Calvinum, Martyrem, &c. Ep.

August.
lib. 20.
de Civ.
c. 10.

I. *Episcopi, inquit Augustinus, & Presbyteri, propriè dicuntur Sacerdotes. Ita eos vocavit tota antiquitas, ex Scriptura. Isaiaë 61. 6. Vos autem Sacerdotes Domini vocabimini; (in lege gratiæ) ministri Dei nostri, dicetur vobis. Sunt ergo in Ecclesia Christi, veri nominis Sacerdotes; nec verisimile est, Patres omnes tam Latinos, quàm Græcos, Sacerdotis nomine abusos esse.*

2. *Isaiaë 66. 19. Et annuntiabunt gloriam meam gentibus, &c. Et assumam ex eis in Sacerdotes, & Levitas, dicit Dominus. Ministri verò Zwinglianorum, Calvinistarum, &c. nec sunt, nec vocari possunt Sacerdotes, ut etiam ipsi fatentur. Nemini (inquit Confessio Helvetica) inter ministros, Sacerdotis vocabulum communicamus.*

Confess.
Helvet.

PUNCTUM CLVIII.

*Post cruentum Christi in cruce sa-
cri-*

crificium, est aliud in nova lege reale, & propriè dictum sacrificium. Contra Calvinum, Whitaker. Conf. Anglic. &c.

Dan. 8. 11. & cap. 12. 11. *An-* 1.2.
tichristus auferet jure sacrificium.
 Ergo sacrificium habet Ecclesia,
 quod auferri potest; non mor-
 tem Christi, quæ præteriit, &
 auferri non potest, sed aliud in-
 cruentum. Heb. 7. 12. Non di- 3.
 citur sublatum ex orbe sacerdo-
 tium, sed *translatum* in Eccle-
 siam Christi. Et Heb. 13. 10. *Ha-* 4.
beremus altare, de quo edere potesta-
tem non habent, qui tabernaculo
deserviunt. En Sacerdotes in
 Ecclesia, en altaria post mortem
 Christi, en hostiam, de qua licet
 edere non Judæis, sed Christianis,
 incruentam. 1. Cor. 10 21. Est 5.
mensa, (id est, altare, ut ostendi 6.
 Puncto 155. n.3.) Domini, de qua
 participare nobis licet: Ergo &
 hostia nunc incruenta. Néque
 enim

enim impropriè sunt dicta hæc omnia, néque Ecclesiæ in nobiliori jam per adventum Messiae statu deest præstantissimus omnium modus colendi Deum, per sacrificia, qui & Judæis concessus est, & nullam modò habet imper-

7. fectionem. Psal. 109. 4. Christus est *Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech.* Atqui ho-

8. stia Melchisedech, erant incruentæ, ut patet Gen. 14. 18. Christus in ultima cœna dedit pro

9. nobis hostiam incruentam, Luc. 22. 19. *Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur.* Idémque

dare jussit Apostolis ibidem: *Hoc facite in meam commemorationem.*

Ergo retinet Ecclesia hostiam, quæ pro nobis datur, incruentam, & sacrificium à cruento Crucis sa-

*August.
con. ad.
vers. leg
& Propb
cap. 20.*

crificio diversum. *Vident, ait Augustinus, tale sacrificium nunc offerri toto orbe terrarum.*

10. Malachias (cap. 1. 11.) prædixit

xit sacrificium, temporale legis gratiæ, Deo in omni loco offerendum. Ergo aliud designavit, præter crucis sacrificium, quod in monte Calvariæ, & non alibi est oblatum. Malach. 3. 3. *Purgabit* 11.
(in lege gratiæ) Filios Levi, & erunt Domino offerentes sacrificium in justitia. Et quod, nisi altaris incruentum? Vide Isa. 66. 21. 12.
 Jerem. 33. 18. 13.

PUNCTUM CLIX.

Hoc novæ legis sacrificium, est illud ipsum, quod in ultima cæna Christus obtulit, & offeri jussit, & per universam ejus Ecclesiam quotidie in Sacrificio Missæ offertur. Contra eosdem.

I. Quidquid perfectionis est in umbra, seu figura; multò eminentiùs debet esse in eo, cujus est figura. Sed esse sacrificium, est perfectio, quæ fuit in umbris, seu figuris celebrationis Eucharistiæ; nimi-

nimirum in oblatione panis, & vini facta à Melchisedech; celebratione Agni Paschalis; & jugi sacrificio. Ergo multò eminentiùs debet esse in ipsa celebratione Eucharistiæ.

I. II. Malachias (c. i. ii.) prædicit, fore in Novo Testamento, ut offeratur mundum Sacrificium, in omni loco. Quæ verò illa hostia ubique munda: nisi Agni Dei immaculati, qui nec ab offerente, nec aliunde potest in se pollui, aut fœdari? Nihil præter illum, in terris inveniri potest ubique, semper, & ex omni parte mundum. *De nostris*, ait Justinus, *gentium, quæ in omni loco offeruntur, sacrificiis, hoc est, pane Eucharistiæ, jam tum locutus Malachias prædixit, &c.*

Justin.
Mart.
Dialog.
cum
Tripho-
nem.

III. Christus, est Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, Psal. 109. 4. Illud verò fieri non potest, nisi per hoc, quòd

quòd se primum ipse in ultima
cœna, & jam postea per Sacerdo-
tes quotidie offert in altari sub
speciebus panis, & vini, quæ sola
obtulisse dicitur Melchisedechus.

IV. Nullum est jure Sacrifici-
um, nisi Missæ, quod auferri pos-
sit ab Antichristo: Dan. 8. 11. 3.
cap. 12. 11.

V. Sacrificabant Apostoli post
ascensionem Christi; Act. 13. 2. 4.
Ministrantibus illis Domino, græcè
λαλουργέων αὐτῶν, id est, *sacri-*
ficantibus illis, ut etiam Erasmus
vertit. Nîl verò ab illis offereba-
tur præter Corpus, & Sanguinem
Christi in Eucharistia, Ergo.

VI. Huc faciunt dicta præce-
dente puncto; quia nihil est in
tota Ecclesia Christi, quod habe-
at rationem sacrificii, præter ce-
lebrationem Eucharistiæ.

VII. Hoc probat translatio sa-
cerdotii, Heb. 7. 12. Cùm præter 5.
Corpus Christi in Eucharistia, ni-
hil

hil unquam sit ab ullo novæ Legis
Sacerdote sacrificatum. *Quando*

Ambr. (ait Ambrosius, in cap. 1. Luc.)

*Sacrificamus, Christus adest, Chri-
stus immolatur: etenim Pascha no-
strum immolatus est Christus. Et*

Ben. L.

4.6.32.

*antiquior illo Irenæus, Eum, ait,
qui ex creatura est, panem accepit,
& gratias egit dicens, hoc est Cor-
pus meum: & Calicem similiter, su-
um Sanguinem confectus est, & N.
Testamenti, novam docuit oblatio-
nem.*

PUNCTUM CLX.

*Nomen Missæ repetitur in Scri-
ptura.*

1. Deut. 16. 10. Ubi sermo est de
sacrificio, & oblatione spontanea,
Hebraicè dicitur, *Missah nid-
bath*; Chaldaicè, *Missa nidbat*.
Cum igitur spontaneè oblatus sit,
2. Christus, *Quia ipse voluit*, (Isa.
53. 7.) & spontaneè reliquerit
offerendum; incruentum ejus sa-

crie.

crificium, ex Scriptura dicitur missa.

PUNCTUM CLXI.

Omnes, qui se mortali peccato obstrinxerunt, tenentur jure divino pœnitentiam agere. Contra Perkinsum, & alios.

<i>A&t. 17. 30. Deus nunc annuntiat hominibus, ut omnes ubique pœnitentiam agant. Quid clariùs?</i>	1.
<i>& c. 20. 21. Testificans Judæis, & Gentilibus pœnitentiam. Luc. 24. 47. Credi, & prædicari oportet pœnitentiam, A&t. 8. 22. Simoni Mago dicitur. Pœnitentiam age. Luc. 13. 3. Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. Omnes, qui se mortali peccatô obstrinxerant.</i>	2.
	3.
	4.
	5.

PUNCTUM CLXII.

Pœnitentia animi, signis externis declarata, cum verbo absolutionis Sacerdotalis, est Sacramen-

*tum novæ Legis propriè dictum.
Contra Calv. Zvinglium, Bez.
Confess. Anglic. &c.*

I. 2. Joan. 20. 22. & 23. *Accipite
Spiritus S. quorum remiseritis pec-
cata, remittuntur eis, & quorum
retinueritis, retenta sunt.* En ri-
tum externum divinitus institu-
tum, (nempe remissionem pecca-
torum, seu verborum, ut appella-
mus, absolutionis,) qui, & alium
supponit in pœnitente, quò teste-
tur, se peccata habere, eaque sibi
displicere, &c. cùm aliter consta-
re non possit judici, remittendâ-
ne sint, an retinenda reo peccata.
Adest etiam promissio divinæ gra-
tiæ justificantis apertissima; *Re-
mittuntur eis.* Nihil ergo hîc de-
est ad essentiam Sacramenti. Vi-
de Punct. 164. n. 3.

PUNCTUM CLXIII.

*Attritio ex timore pænæ orta, sive
timor servilis; non facit homi-
nem*

nem hypocritam, & magis peccatorem, ut vult Lutherus; sed disponit ad solidam, & perfectam pœnitentiam.

Proverb. 1. 7. *Timor Domini, principium Sapientia. Etenim timor servilis. Christus enim Matth. 5. 30. & alibi minatur ignem gehennæ, tenebras exteriores; stridorem dentium, vermes, & ignem inextinguibilem. Atque ea jubet nos timere. Nemini verò præcipit malè agere: Ergo. Vide Matth. 10. 28.*

1.
2.
3.

PUNCTUM CXLIV.

Sacerdotes habent à Deo potestatem remittendi peccata. Contra Zvingl. Calv. &c.

Matth. 18. 18. *Quaecunque solveritis super terram, erant soluta, & in cælo. Ergo, & vincula peccatorum. Joan. 20. 22. Quorum remiseritis peccata, remittentur eis. Nec mirum, cum ad hoc*

1.
2.

N 3

eis

cis datus sit Spiritus S. cui nihil impossibile, aut factu difficile. 2.

3. Cor. 5. 18. *Et dedit nobis (Deus) ministerium reconciliationis. Reconciliationis*, ait, non solum prædicandæ, sed & quodammo-

4. dō perficiendæ: v. 19. *Posuit in nobis verbum reconciliationis; pro Christo, ergo legatione fungimur.* Hæc ad potestatem clavium spectare, Calvinus ipse fatetur, 4. Inst. c. 1. §. 22.

Ambr.

Ambrosius L. 1. de pœnit. c. 7. contra Novatianos: *Cur baptizatis*, ait, *si per hominem peccata dimitti non licet? in baptismo utique remissio omnium peccatorum est. Quid interest, utrum per pœnitentiam, an per lavacrum, hoc jus sibi datum Sacerdotes vendicant? unum in utrôque ministerium est.* Nempe quoad remissionem peccatorum.

PUNCTUM CLXV.

Confessio peccatorum mortalium in
spe-

specie coram Sacerdote facienda est jure divino. Contra Lutherum, qui id docet esse prohibitum; Calvinum, Iuvellum, &c.

Nemo enim post Baptismum lapsus, potest Deo reconciliari sinè Sacerdotis sententia. Joan. 20. 22. *Accipite Spiritum S. quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Ergo certè patefieri debent: quomodò enim aliter discernere poterunt Sacerdotes, sintne retinenda peccata, an remittenda? Et quo pacto possent illi hominum peccata retinere, si paratus esset Deus, ea sinè Sacerdotis sententia remittere? Nemo potestatem habet retinendi id, quod sinè ipsius interventu, & clam ipso, dimittitur, & cujus ipse dimissionem impedire non potest.

I. Joan. I. 9. *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est, & justus, ut remittat nobis peccata nostra, &*

emundet nos ab omni iniquitate.

Quorsum enim aliter credentes venissent? *Confitentes, & annun-*

3. *tiantes actus suos: Act. 19. 18.*

Hoc est; species, & numerum

4. peccatorum suorum. *Jac. 5. 16.*

Confitemini alterutrum peccata

vestra. Atqui id fieri debet sine

scandalis, nempe secreto, (ordi-

nariè) & semper iis, quibus Deus

commisit *ministerium reconcilia-*

5.6. *tionis. 2. Cor. 5. 18. & qui (v. 20.)*
sunt Dei Legati.

In hujus rei figuram, Levitici

7.8. 13. & 14. Solis Sacerdotibus judi-

cium lepræ committitur, ad eo-

rúmque imperium leprosi extra

castra manebant, & curati in ca-

9.10. stris redibant. *Num. 5. v. 6. & 7.*

Vir, sive mulier, cum fecerint ex

omnibus peccatis, quæ solent homi-

nibus accidere, &c. confitebuntur

peccatum suum; hebraicè, pecca-

tum, quod fecerunt, illud ipsum

specie, &c. Galatinus l. 10. c. 3.
mul-

multis Rabbīnorum testimoniis probat, necesse fuisse, peccatum in specie cum suis circumstantiis confiteri. Et omni tempore fuit hic ipse, qui modo perseverat, Confessionis usus in Ecclesia Christi; & nisi divini idem juris esset, & à Deo planè institutus; quo pacto Reges, Imperatores, & ipsimet Pontifices, tot jam sæculis siverent, hodièque finerent se lege tam difficili teneri? Act. 5. 38. **II.**

Si est ex hominibus consilium hoc, aut opus, dissolvetur, si verò ex DEO est, non poteritis dissolvere illud. Atqui confessio auriculis (ut vocant) nec tempore mille jam sexcentorum, & amplius annorum, nec difficultate, nec hæreticorum impugnatione est dissoluta: Nempe, quia à Deo præcepta, & necessaria est. *Necessariò, ait S. Basil. in* Basilus, *iis peccata aperiri debent,* reg. Bre-
viar.
reg. 226. *quibus credita est dispensatio mysteriorum Dei.*

PUNCTUM CLXVI.

Remissa peccati culpâ, & pœnæ eternitate, sæpè remanet debitum pœnæ temporalis, sive in hac, sive in altera vita luenda. Contra Calvin. &c.

1. 2. Reg. 12. 14. *Filius, qui natus est tibi, morte morietur: Post translatum parentis delictum.*
2. 4. Reg. 23. 26. *Scelerata Manassis punita sunt adhuc, diu post ejus resipiscentiam.*
3. Exod. 32. 14. *ob preces Moyfis, Deus peccatum idololatriæ remittit populo, &*
4. *nihilominùs v. 27. jubentur occidi, promiscuâ cæde, tot millia.*
5. Num. 14. 29. *In pœnam murmurationis, & rebellionis, etiam reconciliatio jam Deo, omnes exceptis duobus, morti addicuntur.*
6. *Vide etiam Num. 20. 12. & Gen. 3. 17. 1. Cor. 11. 30. Ideò inter vos, (ob indignam Communionem,) multi imbecilles, & dormiunt multis*

ti; qui tamen ante mortem respuere: ut patet ex v. 32. à Domino corripimur, nè cum hoc mundo damnemur. Peccata igitur remissa, morte punita sunt, etiam in lege gratiæ. 7.

PUNCTUM CLXVII.

Reatus istius pœnæ temporalis potest, ut plurimum, redimi bonis operibus. Contra Calvin. Conf. Anglic. &c.

Constat exemplò Ninivitarum, Joan. 3. 10. & claris DEI promissionibus. 1. Paral 7. 13. Jerem. 18. 7. Tob. 4. 11. &c. Dan. 4. 24. 3. 4. Quamobrem Rex consilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime, &c. Prov. 15. 27. 6. Per misericordiam, & fidem purgantur peccata. Luc. 6. 37. Dimittite, & dimittamini. 7.

PUNCTUM CLXVIII.

Eleemosyna à peccatis, & morte
N 6 *libe-*

*liberat. Contra Apologiam,
Confess. August. &c.*

1. Dan. 4. 24. Sup. Pun. 168. n. 5.
2. Prov. 16. 6. *Misericordiâ, & veri-*
3. *tate redimitur iniquitas. Matth.*
25. 34. *Possidete regnum, &c. Esu-*
rivi enim, & dedistis mihi man-
ducare. Eleemosyna ergo vitam
4. *confert, eâmq; æternam: Tob.*
4. 11. *Eleemosyna ab omni pecca-*
5. *to, & morte liberat, & c. 12. 9.*
6. Luc 11. 41. *Quod superest, date*
Eleemosynam, & ecce omnia mun-
da sunt vobis. Sic, & de eleemo-
7. *syna spirituali, Matth. 6. 14. Si*
dimiseritis hominibus peccata eo-
rum, dimittet, & vobis Pater ve-
8. *ster delicta vestra. Et Matth. 5. 19.*
Qui fecerit, & docuerit, hic magnus
vocabitur in regno cælorum.

PUNCTUM CLXIX.

Non in sola mutatione vite, & re-
sipiscentia, &c. sed in operibus
quoque pœnalibus, pœnitentia
pro-

*propriè versatur. Contra Calv.
Bezam, &c.*

Job. 42. 6. *Idcirco ipse me re- 1.
prehendo, & ago pœnitentiam in
favilla, & cinere. Hoc in lege na-
turæ. Joan. 3. 6. Joël. 2. 12. Con- 2.3.
vertimini ad me in toto corde ve-
stro in jejunio, & in fletu, & in
planctu. Hoc in lege scripta requi-
sivit Deus. Vid. 3. Reg. 21. 27.*

Matth. 11. 21. *Væ tibi Choro- 4.
zain, væ tibi Betsaida, quia si in 5.
Tyro, & Sydone factæ essent virtu-
tes, quæ factæ sunt in vobis; olim
in cilitio, & cinere pœnitentiam
egissent. Vides hic, etiam Chri-
stum ea pœnitentiæ opera pro-
basse, & exegisse. In quantum ait 8.
Pacianus, pœnæ vestrae non peperce-
ritis, in tantum Deus vobis parcet.*

*Parane-
si de Pœ-
nit. post
Tertul.*

PUNCTUM CLXX.

*Prælati Ecclesiæ possunt, ex pater-
na in suos lenitate, indulgen-
tias*

tias eis subinde concedere. Contra Luther. Calvin. &c.

1. Indulgentia, (cujus vocabuli meminit Isaias, c. 61. 1.) est specialis remissio pœnarum temporalium, pro peccatis debitarum: quòd autem ab eis, sicut à peccatis, solvere nos possint Ecclesiæ Pastores, constat ex Matth. 16. 19. *Tibi dabo claves regni cœlorum, quodcunque solveris, &c.* Ecce potestatem in Petro, & ejus successore, fideles solvendi ab omni vinculo, quod eis cœli fores alioqui occludere posset.

2. Matth. 18. 18. *Quacunque solveritis super terram, erunt soluta, & in cœlo.* Hâc potestate usus
3. Paulus 2. Cor. 2. 10. indulgentiam impertivit incestuoso illi seriò pœnienti: ut Theodoretus, & S. Thomas hoc loco docent. Et Concilium Nicænum I. Can. 11. vel ut alia editio habet, 12. Statuit, ut qui seriò penitentiam agunt, pos-

possint indulgentiam ab Episcopo obtinere: negligentiores autem jubet idem Concilium, ut definitum pœnitentiæ tempus explere debeant. Similia etiam habent alia Concilia antiquissima; ut Ancyranum, Can. 5. & Laodicenseum, Can. 2.

PUNCTUM CLXXI.

Ordinatio est Sacramentum. Contra Luth. Conf. Angl. &c.

1. Tim. 4. 14. *Noli negligere gratiam, quæ data est tibi, cum impositione manuum Presbyterii.* Habes hic ritum externum cum annexione gratiæ: Item 2. Tim. 1. 6. *Homo, ait Ambrosius, imponit manum, Deus largitur gratiam,* lib. de dignit. Sacer. cap. 5. *Mandatum etiam, & institutionem divinam hujus Sacramenti habes* 1.
 - Act. 13. 2. *Segregate, (ait Deus) mihi Saulum, & Barnabam, &c.* 2.
 - Act. 20. 28. *Vos Spiritus S. posuit Epi-* 3.

5. *Episcopos, &c. De Diaconis A&. 6. 6. Orantes imposuerunt eis manus. Ipsi, (inquit August. contra Parmen. 13.) explicent, quomodo Sacramentum Baptizati non possit amitti, & Sacramentum Ordinati possit amitti. Si enim utrūque Sacramentum est, quod nemo dubitat, &c. Nemo orthodoxorum, nemo ejusdem cum Augustino fidei, id in dubium vocat.*

PUNCTUM CLXXII.

Non omnes, qui sunt Christiani, sunt hoc ipso propriè Sacerdotes. Contra Lutheranos, Calv.

1. *Heb. 5. 4. Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo, tanquam aaron. Atqui non omnes ita vocati sunt. Ergo. Iterum v. 5. Sic, & Christus non semetipsum clarificavit, ut Pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum. Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. Atqui Deus*

Deus non ita locutus est ad Christianos passim omnes. E.

Quod dixit S. Petrus de omnibus Christianis, *Vos autem genus electorum, regale Sacerdotium*, 1. 3. Petr. 2. 9. Idem dixerat Moyſes de omnibus Israëlitis, Exod. 19. 6. Et tamen de Ozia Rege, postquam exquisivisset Dominum, ut dicit Scriptura, & multa præclare fecisset: & à Deo roboratus esset; eò quòd Sacerdotem agere voluerit, *Elevatum est cor ejus in interitum suum, & neglexit Deum*. 2. 4. Paral. 26. 16. & v. 17. *Azarias Sacerdos, & Sacerdotes Domini octoginta, viri fortissimi restiterunt, atque dixerunt: Non est tui officii, Ozia, ut adoleas incensum Domino, sed Sacerdotum, hoc est, filiorum Aaron, qui consecrati sunt ad hujusmodi ministerium*. Ex quo clarissime patet, Oziam longè abfuisse à Sacerdotio propriè dicto: Præsertim cum ob id affectatum, sit etiam

etiam leprâ punitus: v. 19. Vi-
6. de Punct. 156. 157.

PUNCTUM CLXXIII.

*Digami Apostolicâ lege à Sacris
Ordinibus arcentur. Contra
Luther. Calvin. &c.*

1. 1. Tim. 3. 2. Oportet Episcopum
irreprehensibilem esse, unius uxoris
virum, &c. Observa; Oportet.
2. Digamia enim signum plerûmque
est incontinentiæ. Et v. 12. Dia-
coni sint unius uxoris viri.

PUNCTUM CLXXIV.

*Matrimonium est verè, & propriè
Sacramentum novæ legis. Con-
tra Luther. Calvin. &c.*

1. Matth. 19. 6. Quod Deus con-
juxit, homo non separet. En con-
junctionem externam à Deo in-
stitutam. Evecta etiam est illa à
Christo ad significandum, illius
cum Ecclesia conjunctionem, cha-
ritatem, &c. Eph. 5. 32. Sacra-
men-

mentum hoc magnum est, ego autem dico, in Christo, & in Ecclesia. Habet etiam infallibilitet annexam gratiam: Eámque explicat Paulus, 1. Tim. 2. 15. quadruplicem, contra 4. mala, quæ sine gratia Dei in Matrimonio evitari haud possunt: Salvabitur (inquit) conjunx, per filiorum generationem, si permanserit in fide, & dilectione, & sanctificatione, cum sobrietate. Contra perfidiam, odium, immunditiam, & intemperantiam. Augustinus, l. de fide, & operibus; In civitate, ait, Domini in monte sancto ejus, hoc est, Ecclesia, nuptiarum non solum vinculum, sed etiam Sacramentum commendatur.

3.

PUNCTUM CLXXV.

Matrimonium fidelium consummatum, solvi non potest ob fornicationem, aut adulterium. Contra Luther. Calv. & Anabaptistas. Matth.

1. Matth. 5. 32. *Qui dimissam duxerit, adulterat. Ergo certè nondum est solutum dimissæ matrimonium.*
2. Marc. 10. 11. *Quicunque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam.*
3. Quicunque. Luc. 16. 18. *Omnis, qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit, machatur, & qui dimissam à viro ducit, machatur.* Unde præclarè Augustinus: *Quod in Christo, & Ecclesia, est magnum Sacramentum, hoc est in singulis quibûsque viris, & uxoribus minimum: sed tamen conjunctionis inseparabile Sacramentum.*
4. Rom. 7. 1. &c. *An ignoratis, &c. igitur vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro, &c.* Et Hac verba, inquit Augustinus, *Apostoli toties repetita, toties inculcata, vera sunt, viva sunt, sana sunt, plana: Nullius viri posterioris mulier esse incipit, nisi prioris esse desierit: esse autem desinet*
uxor

Aug. l.
de Nup.
& Conc.
6. 21.

August.

uxor prioris, si moriatur vir ejus, non fornicetur: licitè itaque dimittitur conjux ob causam fornicationis, sed manet vinculum prioris; propter quod fit reus adulterii, qui dimissam duxerit, etiam ob causam fornicationis. Lib. 6. contra Adimantum cap. 4. Apostolum similiter interpretantur alii PP. Am-^{SS. PAUL} brosius, Chrysoft. Theodoret. Orogen. Hieron. Oecumenius. Anselm. &c. vide etiam punct. 178. n. 5.

PUNCTUM CLXXVI.

Matrimonium non dirimit reclamatio parentum. Contra Lutherum, & Calvinum.

Gen. 26. 34. & cap. 28. 9. Esau, ^{1.2.} invitis parentibus accepit uxores, nec tamen Isaac ea irritavit conjugia, inò & Scriptura vocat eas simpliciter uxores. Matth. 19. 5. ^{3.} *Dimittet homo Patrem, & Matrem, & adhaerebit uxori suæ. Vide etiam punct. 175, n. 1. & 2.*

PUN-

PUNCTUM CLXXVII.

Polygamia, plurium simul conjugum non est libera Christianis, ut vult Lutherus, & Anabaptistæ; sed prohibita lege naturali, & Evangelicâ.

1. Matth. 19. 8. *Moyſes ad duriti-
tiam cordis veſtri permittit vobis di-
mittere uxores veſtras, & alias du-
cere; ab initio autem non fuit ſic.
Ab initio, id eſt, juxta legem na-
turalem.*
2. Marci 10. 11. *Si poſt di-
miſſam unam uxorem, non licet
aliam ducere: multò minùs lici-
tum eſt ſecundam aſſumere, & du-
as ſimul habere, vide 1. Corinth.*
3. 7. 2. Matth. 19. 5. *Erunt duo, (non
verò tres, aut quatuor) in carne
una.*
4. 1. Cor. 7. 10. *Præcipio, non
ego, ſed Dominus, uxorem à viro
non diſcedere; quòd ſi diſceſſerit,
manere innuptam, aut viro ſuo re-
conciliari.*
5. Rom. 7. 3. *Vivente vi-
ro, vocabitur adultera ſi fuerit
cum*

*cum alio viro. 1. Cor. 7. 4. Mulier 7.
sui corporis potestatem non habet,
sed vir; similiter autem, & vir sui
corporis potestatem non habet, sed
mulier. Ergo néque vir, néque
mulier potest se in alias dare nu-
ptias, út turpiter docent, Beza,
& alii Novantes, cum Luthero, &
Anabaptistis.*

PUNCTUM CLXXVIII.

*Virginitas, est bonum honestum, &
specialis virtus. Contra Calvin.
Bezam, &c.*

1. Cor. 7. 1. Bonum est homini 1.
*mulierem non tangere, & v. 26. 2.
Bonum est homini sic esse. Certè
honestum esse debet, quod Apo-
stolus absolutè bonum pronunti-
at. Et v. 35. Postquàm omnes hor- 3.
tatus esset S. Paulus, ad coelibat-
tum, & Virginitatem, concludit
v. 38. Qui non jungit matrimonio 4.
virginitatem suam melius facit. Er-
go, & honestè. Denique v. 40. Bea- 5.
tior*

tior erit, si sic permanserit. Qui verò beatiores sint homines in hac vitâ, nisi virtute?

6. Denique Virginitatem ad astra evehit ipsa veritas, Matth. 19. 12. *Sunt Eunuchi, qui se ipsos castraverunt propter regnū cælorum:* Nempe votō, quod impossibilitatem quandam matrimonii affert, similem ei, quæ est in Eunuchis. Vide etiam Apoc. 14. 3.
7. & 4. Impiè igitur dicit Tindallus (Pseudomartyr Foxianus) *Observatio virginitatis, castitatis Religiosorum, res diabolica est.* Quid enim magis impium, quàm id diaboli adscribere, ad quod Deus
8. ipse hortatur? Matth. 19. 12. *Qui potest capere, capiat.*

PUNCTUM CLXXIX.

Meliùs, ac beatiùs est, manere in Virginitate, aut cælibatu, quàm Matrimonio jungi. Contra Luther. Calvin.

Isa-

Isaiæ 56. 5. Virginibus promittitur *nomen melius*, præ aliis, sempiternum, &c. & Sap. 3. 14. *Sors in templo Dei acceptissima, &c.* Apoc. 14. 3. peculiare virginibus conceditur *canticum*, & gloria. Vide punct. 179. n. 4. & 5. 1. Tim. 5. 12. Graviter reprehenduntur, quæ irritato virginitatis votô, nubere volunt. E. continere, est præstantius, Deo gratius, &c. E. profanissimè dicit Lutherus (in 1. Cor. 7.) *Concludimus Matrimonium esse velut aurum; spiritualem verò statum, uti stercus.*

PUNCTUM CLXXX.

Extrema unctio est Sacramentum novæ legis. Contra Calvin.

Jac. 5. 14. *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleô, in nomine Domini.* (En ritum extremum, cui ex institutio.

- tione divina, annexa est gratia.)
2. *Et oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei.* Nihil toto Evangelio habet clarius, & apertius rationem Sacramenti; ac proinde impiè, & blasphemè vocat Calvius unctionem hanc histrionicam, hypocrisim. 4. instit. c. 19.

PUNCTUM CLXXI.

Præter gratiam sanctificantem, & alios effectus per tria Sacramenta, Baptismum, Confirmationem, & Ordinem, imprimitur character indelebilis, per quem ad Dei cultum deputamur, & ab aliis æternum dignoscimur, & distinguimur.

1. 2. Cor. I. 22. *Unxit, & signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris.* Vides, ut præter unctionem gratiæ, obsignamur, utique character, de quo hic agimus. Idem habes Eph. I. 13. & cap. 4. 30, alibi quoque.
- PUN-

PUNCTUM CLXXXII.

Sine fide nulli unquam contigit justificationis. Contra Zvingl. Calvin. &c.

Heb. 11. 6. *Sine fide impossibile est placere Deo: Ergo & justificari.* 1.
 Marci 16. 16. *Qui non crediderit, condemnabitur.* 2.
 Vide punct. 4.

PUNCTUM CLXXXIII.

Fides, non est nuda apprehensio, aut significatio iustitiæ, sed vera ipsius causa. Contra Zvingl. Calvin. &c.

Habac. 2. 4. *Justus in Fide sua vivet.* 1.
 Eph. 2. 8. *Gratiâ salvati estis per fidem.* 2.
Quæ à nobis exercetur: Luc. 7. 50. Fides tua te salvam fecit. 3.
Causæ enim est facere; non nudi signi. Rom. 1. 17. Justus ex fide vivit: igitur fides est illi causa, radix, & fundamentum vitæ: Joan. 17. 3. Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum 4.
 5.

- Deum verum. & quem misisti, Jesum Christum. Vide etiam Joan. 6. 6. 7. 8. 28. Rom. 3. 30. Galat. 2. 16.

PUNCTUM CLXXXIV.

Fides ad justificationem disponens, non est solum assensus ad Dei promissiones. Contra Luther. &c.

1. Rom. 10. 9. *Si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, & in corde tuo credideris, quod Deus eum suscitavit à mortuis, salvus eris.* En ut fides, quam adversarii vocant tantum historicam, est salvifica.
2. Joan. 17. 3. *Hac est vita aeterna. ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum.* Néque in his locis, néque ullibi in Scriptura quicquam habemus de triplici Novantium fide, *historicâ, promissionum, & miraculorum*, quæ mera chimera est: si unicam nostram, & Apostoli (Eph. 4. 5.) haberent fidem, omnem haberent; triplicem verò sibi fingunt,

gunt, adeoque nullam habent.
Vide punctum 1. Marci 16. 16. 4.
*Qui crediderit, & baptizatus fue-
rit, salvus erit.* En fidem, quæ
ad justificationem disponit: atqui
unica, & eadem hæc fides histori-
ca, promissionum, & ad miracula
sufficiens est; nam v. 17. *Signa eos,
qui crediderint, hæc sequentur, in
nomine meo dæmonia ejicient, &c.*
Ergo.

PUNCTUM CLXXXV.

*Fides implicita, quam Calvinus
pro commento, & ignorantia in-
sectatur, est Apostolica, & ne-
cessaria.*

Talis erat Apostoli ipsius fides; 1.
Heb. 11. 1. Quid enim est impli-
citâ fide credere? nisi assentiri iis,
quæ non planè intelligis? Et hoc
necessariò faciunt plurimi; cùm
juxtâ Scripturas, una sit omnium
rectè credentium fides. Eph. 4. 5. 2.
Unus Dominus, una fides, &c.
O 3 & ta-

& tamen nequeunt cuncti, perspetas habere omnes suæ fidei veritates.

Nemo fidelium est, qui non credit omnia, quæ in Scriptura continentur; ea tamen plerique nimirum rustici, ancillæ, impubésque maxima ex parte non intelligunt. Quis verò implicitam eorum circa incognita fidem absque blasphemia reprehendat? quis audeat dicere, quòd illi tutè omnes rejicere possint ea, quæ non nòrunt? Quotusquisque etiam ex Theologis est, qui licèt integrè universa credat, non necessariò tamen dicat cum Apostolo, 1. Cor. 13. 12. *Nunc cognosco ex parte, &c.*

3.

Rursus fides Apostolica *in captivitatem redigit omnem intellectum in obsequium Christi.* 2. Cor. 10. 5. Ergo, & in omnibus est implicita, sive eorum, quæ non apparent; quomodo enim aliter intellectum captivaret?

4.

A&.

Act. 8. 13. *Simon (Magus) & ipse credidit.* Et tamen non nô-
 rat omnia explicitè; Existimavit
 enim, (v. 20.) Spiritum S. pecu-
 niâ possideri. Act. 19. 2. quidam
 discipuli, in Christum verâ fide
 credentes, nec Trinitatem ipsam
 implicitè adhuc credebant; Né-
 que si Spiritus S. est, audivimus,
 Turbam enim (ut dicit Augusti-
 nus) non intelligendi vivacitas, ^{August. l. contr. Ep. Fun. c. 4. init.}
 sed credendi simplicitas tutissimam
 facit. Vide Joan. 4. 53. Act. 8. 37. 8. 9.

PUNCTUM CLXXXVI.

*Præter fidem requiruntur in adul-
 tis aliæ dispositiones ad justifica-
 tionem. Contra Luth. Calv. &c.*

- I. Requiritur timor Dei, Psal. 110. 10. *Initium sapientiæ timor Domini,* & Eccles. 1. 28. *Qui sine timore est, non poterit justificari.* 1.
- II. Spes veniæ; Rom. 8. 24. *Spe salvi facti sumus.* 2.
- III. Dilectio, quâ saltem incipiat homo De-
 um, 3.

um, ut fontem misericordiæ, diligere, et si necdum super omnia:

4. Joan. 14. 23. *Si quis diligit me sermonem meum servabit, & pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* IV. Pœnitentia: Luc. 13. 3. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis.* Et alia, quæ à Concilio Tridentino enumerantur.

PUNCTUM CLXXXVII.

Fides sine dilectione est mortua.

Contra Luther. Calv. &c.

1. I. Joan. 3. 14. *Qui non diligit,*
2. *manet in morte.* Et v. 15. *Omnis, qui odit fratrem suum, homicida est: & scitis, quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in semetipso manentem, nempe gratiam;*
3. *unde? Deo mortuus est.* I. Cor. 13. 2. *Si charitatem non habuero, nihil sum; Ergo vivere Deo non possum.*

PUN.

PUNCTUM CLXXXVIII.

*Fides sine operibus non justificat.
Contra Lutherum, Confess. Belgicam, &c.*

Fide, (ajunt Protestantes in Confess. Belgica) in Christo justificamur, & quidem priusquam bona opera ediderimus Catholici verò dicimus cum S. Jacobo cap. 2. 24. *Ex operibus justificatur. homo, & non ex fide tantum.* Et v. 14. *Quid proderit si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat, nunquid poterit fides salvare illum?* Nequaquam nam 1. Cor. 13. 2. *Si habuero omnem fidem ità, ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Nedum Filius Dei adoptivus. Galat. 5. 6. In Christo Jesu, néque circumcisio aliquid valet, néque praputium, sed fides, qua per charitatem operatur.* Orthodoxè igitur Augustinus; (serm. 16. de *August.*

verbis Apostoli) *A fide incipit homo, sed quia & demones credunt, necesse est addere spem, & charitatem.*

PUNCTUM CLXXXIX

Nemo potest, sine speciali saltem revelatione, scire, aut credere fide divinâ, se esse justum. Cont. Conf. Augustanam, Luth. Calv. &c.

1. Job. 9. 21. *Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea, & tacebit me vita mea. Psal. 18.*
2. 13. *Delicta quis intelligit? ab oculis meis munda me, &c.*

3. Prov. 20. 9. *Quis potest dicere, mundum est cor meum, purus sum à peccato. 1. Cor. 44. Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum. Eccles. 9. 1. Sunt iusti atque sapientes, &c. & tamen nescit homo, utrum odio, an amore dignus sit; sed omnia futurum servantur incerta.*
4. 5.

Augustinus, serm. 35. de verbis

bis Domini, *Quamdiu*, inquit, *hic vivimus*, de nobis ipsis, nos ipsi judicare non possumus, non dico, quid cras erimus; sed quid hodie sumus.

PUNCTUM CXI.

Néque certitudine fidei humanæ moraliter infalibili, potest quis de sua justitia esse certus, citra specialem revelationem.

Non enim, qui seipsum commen- 1.
dat, ille probatus est, sed quem De-
us commendat. 2. Cor. 10. 18. Id-
que probant Scripturæ, Puncto
priori allatæ, quibus adde: Je- 2.
rem. 17. 9. *Pravum cor hominis,*
& inscrutabile; quis cognoscet il-
lud? Prov. 28. 14. *Beatus, qui* 3.
semper est pavidus. Phil. 2. 12. 4.
Job. 9. 20. 5.

PUNCTUM CXCI.

Fides potest à Charitate, & bonis operibus separata manere. Contra Luth. Calv. &c.

1. Joan. 12. 42. *Multi ex Principibus crediderunt in eum, sed non confitebantur; dilexerunt enim gloriam hominum magis, quam gloriam Dei.* Unde liquet eos in charitate non fuisse, & licet crederent, ait August. tract. 54. initio.
2. Matth. 7. 22. *Multi dicent mihi in illa die, Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo demonia eiecimus, &c. & tunc confitebor illis quia nunquam novi vos.* Ergo nunquam erant verâ charitate imbuti. Jac. 2. 14. *Quid proderit, si fidem dicat se quis habere, opera autem non habeat; numquid poterit fides salvare eum?* Minimè, licet eam habeat. Nam 1. Cor. 13. 2. *Si habuerò omnem fidem, charitatem autem non habuero, nihil sum.* Et nōne in Davide restabat charitas, dum uxorem Uriæ polluebat, & maritum interfici curabat? nōne in Apostolorum Principe; dum Ma-

gistrum abjurabat? *Fides sine charitate potest quidem esse, sed non & prodesse.* S. August. August.
lib. 15.
de Trin.
cap. 18.

PUNCTUM CXCI.

Fides etiam in reprobis datur, Contra Zvingl. Calv. Bezam &c.

Joan. 6. 71. *Nónne ego vos duodecim elegi, & ex vobis unus diabolus est.* Act. 8. 13. *Tunc Simon (Magus) & ipse credidit, & cum baptizatus esset, abhærebat Philippo. Credidit; ergo non erat prorsus ἀπίστος* ut dicit Beza. 1.
2.

Heb. 6. 4. *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum cæleste, & participes facti sunt Spiritûs S. &c. & prolapsi sunt, rursus renovari ad pœnitentiam. Ergo pessum aliquando eunt tales.* Act. 6. 3. *Nicolaus Diaconus electus est tanquam plenus Spiritu S. & sapientiâ. Igitur erat tunc temporis sinè dubio fide-* 3.
4.

fidelis, & factus est demum hæ-
resiarcha.

PUNCTUM CXCI.

Fides semel habita amitti potest.
Contra Zvingl. Calv. Bez. &c.

1. Luc. 8. 13. *Nam qui supra pe-
tram, &c. ad tempus credunt, &
in tempore tentationis recedunt.*
2. Joan. 20. 27. *Christus ait Tho-
mæ, Noli esse incredulus sed fidelis.*
Ergo amiserat fidẽ, ut patet, v. 25.
3. *Nisi, videro &c. non credam. Act.*
4. 8. 13. *Simon Magus credidit, &
baptizatus fuit.*
5. 1. Tim. 1. 19. *Quidam circa fi-
dem naufragaverunt, ex quibus est*
6. *Hymenaus, & Alexander. Et cap.*
4. 1. *In novissimis temporibus dis-
cedent quidam à fide, attendentes*
7. *spiritibus erroris. 1. Cor. 11. 19.*
8. *Oportet enim hæreses esse. 1. Tim.*
- 6 10 *Quidam erraverunt à fide.*

PUNCTUM CXCV.

*Fides vera potestas absque oris con-
fes-*

*fectione existere. Contra Calvin.
Whitaker. &c.*

Matth. 26. 56. *Tunc Discipuli
omnes, relicto eo, fugerunt.* Marc. 14. 71. Petrus non confitebatur,
imò negabat, & tamen fides ejus
non defecit, ut ostendam Punct.
156 Joan. 12. 42. *Ex Principibus
multi credebant in eum, sed pro-
pter Phariseos non confitebantur,
ut è Synagoga non ejicerentur.* Et
in hunc locum D. Augustinus *August.*
(tract. 54 in Joan.) eandem fidem
tribuit *his Principibus, atque aliis,*
qui Jesum manifestè confitebun-
tur.

PUNCTUM CXCV.

*Fides non est charitate major, aut
divinior. Contra Luth. Cal. &c.*

Matth. 22. 37. & 28. *Diliges
Dominum, &c. Hoc est maximum,
& primum mandatum.* 1. Cor. 13. 2. *Si habuero omnem fidem, ita, ut
montes transferam, charitatem au-
tem non habuero, nihil sum.*

1. Cor.

4. 1. Cor. 13. 23. *Nunc autem manent Fides, Spes, Charitas, tria hæc: major autem horum est charitas. Sed hæreticis perenne est, verbo Dei contradicere.*

PUNCTUM CXCVI.

Fides S. Petri non defecit.

1. Luc. 22. 31. *Simon, Simon, ecce Sathanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum: ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*
 2. *Ergo non defecit: Quod enim ità se rogâsse refert Dei Filius, procul dubio obtinuit. Et ut*
August. *dicit August. (lib. de correptione & gratia, cap. 8.) Quando rogavit, ut non deficeret fides ejus, rogavit, ut haberet in fide liberrimam fortissimam invictissimam, perseverantissimam voluntatem.*

PUNCTUM CXCVII.

Non licet negare fidem Christi; neque ad vitandam mortem. Contra Politicos.

Matth.

Matrh. 10. 13. Qui negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo, qui in cælis est. Quanta igitur vita est, confiteri Christum, &c. tanta mors est, eum negare, ut rectè monet Augustinus, 36. in Joanem. August.

PUNCTUM CXCVIII.

Homo liberi arbitrii est in operibus naturalibus, & civilibus. Contra Luth. Calv. &c.

Num. 30, 14. In arbitrio viri erit, ut faciat aut non faciat, quod uxor voverat. 2. Reg. 24. 12. Trium tibi datur optio, elige unum, quod mulieris ex his, (fame, bello, & peste) ut faciam tibi. 3. Reg. 3. 5. Postula, ait Deus Salomoni, quid vis, ut dem tibi. Et elegit Salomon, quod potuisset non eligere, ut patet v. 11. Quia postulasti verbum hoc, & non petisti tibi dies multos, nec divitias, &c. Ecce feci tibi, &c.

1. Cor.

4. I. Cor. 7. 37. *Qui statuit in cor. de suo firmus, (servare Virginem suam) non habens necessitatem, potestatem autem habens suæ voluntatis, bene facit.*
5. *Ila. 1. 19. Si volueritis, & audiêritis me, bona terræ comedetis.*

August. Augustin. (lib. de quantitate animæ, cap. 36.) *Datum, inquit, est homini liberum arbitrium, quòd qui nugatoriis ratiocinationibus labefactare conantur, usque adeò cæci sunt, ut nè ista quidem vana, ac sacrilega, propriâ voluntate se dicere intelligant.*

PUNCTUM CXCIX.

Voluntas hominis libera est in bono more eligendo, & malo evitando. Contra eosdem.

1. Hoc probant omnes Scripturæ textus, qui præcipiunt homini facienda, aut non facienda, ut, *Non habebis Deos alienos: Honora Patrem &c.* cujusmodi Augustinus col-

colligit usque ad 32. in lib. de gratia, & lib. arbit. Frustra enim daretur regula ei, qui non posset deficere, aut non posset non deficere. Deut. 13. 3. *Tentat vos Dominus. Deus vester; ut palàm fiat, utrum diligatis eum an non* Gen. 4. 6. *Si malè egeris, in foribus peccatum aderit, sed sub te erit appetitus ejus, & tu dominaberis illius. Illius, ait non fratris, ut absurdo, contra Grammaticam etiam, cavillo vellent adversarii; sed appetitûs; ut exponunt, Ambrosius, Hieronymus, Prosper; Et tu dominaberis illius, nunquid fratris? ait Augustinus, (15. de Civ. 7.) Augustinus absit: cujus igitur, nisi peccati?* SS. Patres.

Jos. 24. 15. *Optio vobis datur, (serviendi vel Deo, vel idolis) eligite hodie, quod vobis placet. Et elegerunt; nam v. 22. dicitur: Testes vos estis, quia ipsi elegeritis Dominum, ut serviatis ei. Deut. 8. 2. Adduxit te Dominus 40. annis* 5. 6. 7.

nis per desertum, ut affligeret te, atque tentaret; & nota fierent, quæ in animo tuo versabantur, utrùm custodires mandata illius, an non. Frustrà exploraret Deus, quid homines facere velint, nisi possent rem eandem facere, & non facere.

8. Philem. v. 14. *Sinè consilio tuo nihil volui facere, uti nè velut ex necessitate bonum tuum esset, sed voluntarium.*

Credite, igitur (ait August. ep. 46.) Credite divinis eloquiis, quia liberum est hominis arbitrium. Vid. Punct. 198. n. 4.

PUNCTUM CC.

Homo, liberè Deo cooperatur in operibus piis, & salutaribus. Contra Luth. Calv. &c.

1. Deut. 30. 19. *Ipsa gratia, vita,*
2. *charitas, obedientia, &c. in nostra*
3. *optio sunt posita. Matth.*
4. *25. 20. Talenti à nobis aliquid,*
Deo

Deo juvante, adjicitur. 2. Cor.

9. 7. *Unusquisque, prout destinavit in corde suo, non ex tristitia, aut ex necessitate.* 1. Cor. 3. 8. & 9. 5.

Unusquisque propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem, Dei enim sumus adiutores, σύνεργοι.

Non mera instrumenta: quid dici posset, pro sententia Catholicorum apertius?

Apoc. 3. 20. *Si quis aperuerit mihi januam, intrabo ad illum.* 6.

Hinc toties (fatente etiam Calvino) repetivit Chrysostomus;

Quem trahit, volentem trahit. Et

qui trahitur, resistere potest. A-

ctor. 7. 51. Item Matth. 23. 37. 7. 8.

Jerusalem, Jerusalem, quoties volui congregare filios tuos, &c. & nolui-

sti? Enim verò, ut dicit Augustinus, 8.

(lib. de Spir. & lit. ad Mar-

cel.) *Consentire vocationi, aut non*

consentire, propria voluntatis est.

Et epist. 89. q. 2. *Negue volunta-*

tis

*tis arbitrium ideo tollitur, quia ju-
vatur; sed ideo juvatur, quia non
tollitur.*

PUNCTUM CCI.

*Nemo sine Spiritu S. potest quidquam
in supernaturalibus, sive cre-
dendo, sive agendo. Contra Ar-
minium, & Calv. qui contrari-
um impingit Doctoribus Schola-
sticis.*

1. *Isai. 65. 1. Inventus sum à non*
2. *querentibus &c. Joan. 15. 5. Sinè
me nihil potestis facere. Eorum
præsertim, quæ sunt naturæ in-*
3. *proportionata. Joan. 6. 29. Hoc
opus Dei, ut credatis in eum, quem*
4. *misit ille, & v. 66. Nemo potest ve-
nire ad me, nisi fuerit ei datum à Pa-
tre meo. Néque fidei accessu; de
eo enim ibi loquitur Christus:*
5. *& v. 44.*
6. *1. Cor. 12. 3. Nemo potest dice-
re, Dominus Jesus, nisi in Spiritu
S. Nédum credere, sperare, vel
ama-*

amare, ut oportet ad salutem,
 &c. Philip. 1. 6. *Qui cæpit in vo-* 7.
bis opus bonum, perficiet usque in
diem Christi Jesu. 2. Cor. 3. 5. 8.
Non quòd sufficientes simus cogita-
re aliquid ex nobis, sed sufficien-
tia nostra ex Deo est. Vide etiam 9. 10.
 Matth. 11. 27. Eph. 2. 8. Act. 14. 11. 12.
 13. &c.

PUNCTUM CCII.

Néque tamen ita debilitata est natu-
ra humana, ut citra gratiam spe-
sialem, suis viribus nihil omninò
possit, vel rectè nôsse, vel agere.
Cont. Luth. Calv &c.

Rom. 2. 14. *Gentes naturaliter* 1.
ea, quæ legis sunt, faciunt: cap. 1. 2.
 21. *Cùm cognovissent Deum, non*
sicut Deum glorificaverunt, &c.
 v. 20. Exod. 1. 21. *de obstetrici-* 3.
bus Ægyptiis dicitur: Timuerunt 4.
Deum. Atqui hoc bonum erat.
 Ergo. Vide Psal. 18. 2. 5.
 Matth. 5. 47. *Si salutaveritis* 6.
fra-

fratres vestros, nōne, & Ethnici hoc faciunt? Et hoc honestum est.

Basil. hom. 9. oper. 6. dier. Sunt, inquit, & apud nos virtutes secundum naturam, ad quas familiaritas ipsa anima, non ex doctrina hominum, sed ex ipsa natura inest.

PUNCTUM CCIII.

Peccator à Deo motus, & excitatus se preparat ad justificationem. Contra Luther. Calvin. &c.

1. *Prov. 16. 1. Hominis est, animam preparare.*
2. *1. Reg. 7. 3. Preparete corda vestra Domino.*
3. *Zachar. 1. 3. Convertimini ad me, & ego convertar ad vos, dicit Dominus.*
4. *Joan. 3. 3. Et omnis, qui habet hanc spem in eo, sanctificat se: quod certè non fieret, si à Deo absque sua cooperatione sanctificaretur.*
5. *Ezech. 18. 31. Facite vobis cor novum, & spiritum novum. Vide punct. 200. n. 5.*

August.

August. (tom. 10. serm. 15. de quasi

verbis Apostoli) Totum ex Deo, non tamen quasi dormientes: non quasi ut non conemur, non quasi ut non velimus. Sine voluntate tua non erit in te justitia Dei: qui fecit te, sine te; non te justificat, sine te.

PUNCTUM CCIV.

In justificatione peccata non teguntur tantum, sed tolluntur. Contra Luther. Calv. &c.

Psal. 102. 12. *Quantum distat* 1.
ortus ab occidente, longè fecit à no-
bis iniquitates nostras. Ergo pe-
nitùs sunt amotæ. Mich. 7. 9. Pro- 2.
jiciet in profundum maris omnia
peccata nostra. Joan. 1. 29. Ecce 3.
Agnus Dei, ecce qui tollit peccata:
Ergo non saltèm tegit. Heb. 9. 4.
28. Christus oblatuſ est ad multorum
exhaurienda peccata. Vide 1. Joan. 5.
1. 7. Psal. 50. 9. & 1. Cor. 6. 11. 6.7.

Psal. 115. 17. *Dirupisti vin-* 8.
cula mea. Vincula tecta nos ad-
huc constringerent: sordes so-

- lùm tectæ nos adhuc fædarent,
 9. &c. contra Scripturas. 1. Pet. 2.
 24. *Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo, &c. cujus livore sanati estis.* Atqui tectæ palliô vulnera, non sunt ideò sanata. E.

PUNCTUM CCV.

*Deus in justificatione infundit homi-
 ni gratiam, seu justitiam inha-
 rentem, quâ intimè justificatur,
 sanctificatur, &c. Contra Luth.
 Calv. &c.*

1. Dan. 6. 22. *Coram Deo justitia*
 2. *inventa est in me.* Luc. 1. 28. *Ave gratiâ plena.* Maxima igitur ei
 3. *inerat gratia.* Et Act. 6. 8. *Ste-*
 4. *phanus plenus gratiâ.* 2. Tim. 1. 6. *Admoneote, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te: h. e. in visce-*
 5. *ribus tuis.* Rom. 5. 5. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum.* Charitas, ait
- August.* August. (lib. de Spir. & lit. c. 32.)

non quâ nos ipse diligit, sed quâ facit dilectores suos.

Rom. 8. 29. *Quos præscivit, hos prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui. Sed Christus est justus, justitiâ inhærente: Si ergo nulla in nobis esset justitia, sed peccata semper omnia, ut volunt adversarii: diaboli potius, quàm Filii imaginem gererent præsciti isti Sancti, prædestinati, &c.* 6.

1. Cor. 15. 49. *Sicut portavimus imaginem terreni, ita portemus & imaginem cælestis: Ergo per justitiam, nobis verè inhærentem. Vide etiam Rom. 5. 19. Rom. 8. 10.* 7. 8.

Eph. 4. 23. *Renovamini Spiritu mentis vestræ, & induite novum hominem. Renovamur, ait Augustinus. secundùm id, quod amisit Adam; id est, secundùm spiritum mentis nostræ, (de Gen. 26. &c. & 15. de Trinit. cap. 8.) Quæ natura,* 9. 10.

ra, ait, cum à suo conditore justificatur, à deformi forma, formosam transfertur in formam.

PUNCTUM CCVI.

Justificati non consistit in imputatione justitiæ Christi. Contra Illic. Calvin. &c.

1. Joan. 1. 17. *Gratia, & veritas per Jesum Christum facta est, non*
2. *imputata. Matth. 5. 8. Beati mundo corde, &c. Joan. 17. 19. Sanctifico meipsum, &c. Vide dicta Punctis 205. 105. & 66.*

August. Legimus, ait Augustinus, (de peccat. merit.) Justificari in Christo, qui credunt in eum, propter occultam communicationem, & inspirationem gratiæ spiritualis.

PUNCTUM CCVII.

Bona justorum opera, non sunt peccata venialia, nedum mortalia, ut vult Lutherus, Calv. &c.

Iob. 1. 22. In omnibus his non
sti

peccavit Job labiis suis. Imò cap.
2. 3. Deus ipse de Job. fuit rectus, 2.
& recedens à malo, & adhuc reti-
nens innocentiam Psal. 16. 3. Probâ-
sti cor meum, & visitâsti nocte, &
non est inventa in me iniquitas. Ps. 4. 5.
17. 22. Psal. 118. 101. Psal. 4. 5. 6. 7.
Malach. 3. 4. Placebit Deo sacri-
ficium Juda, & Jerusalem, sicut di-
es sæculi: Sed peccata Deo non
placent; E. Jac. 2. 19. Tu credis, 8.
quoniam unus est Deus, bene facis.
1. Cor. 7. 28. Si nupserit Virgo, 9.
non peccavit. 2. Pet. 1. 10. Hac 10.
facientes, non peccabitis aliquando
1. Cor. 4. 4. Nihil, (ait Paulus) 11.
mihi conscius sum. Apoc. 3. 4. Sed 12.
habes pauca nomina in Sardis, qui
non inquinaverunt vestimenta sua.
Vide etiam Apoc. 2. 5. Phil. 2. 13.
13 Deus est, qui operatur in no-
bis, & velle, & perficere. Sed Deus 14.
non operatur peccata, E. Ita ver-
bum Dei, & Catholici. Calvinus
autem de lib. arb. lib. 1. pag. 141.

P 3 post.

postquam retulisset hæc verba Lutheri: *Bona opera esse ex se peccata mortalia*; subdit, *Nihil est in istis verbis, quod non simpliciter, & citra ullam figuram verum sit: Nempe hoc quinti est Evangelii.*

PUNCTUM CCVIII.

Justi faciunt opera verè justa, & integrè bona. Contra Luther. Calvin. Conf. Augustanam, Helvetic. &c.

1. Isa. 38. 3. Ita orat Ezechias: *Memento, quæso, quomodo ambulaverim coram te in veritate, & in corde perfectò, & quod bonum est in oculis tuis fecerim.*
2. 3. Reg. 15. 5. *Eò quòd fecisset*
3. *David rectum in oculis Domini. Ps.*
4. 7. 9. Matth. 6. 22. *Si oculus tuus*
5. *simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit. Si recta sit intentio, opus bonum erit: ut ibidem v.*
6. 16. Tit. 2. 14. *Ut mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bono-*

bonorum operum. Eph. 2. 10. dici- 7.
 mur creati in Christo Jesu in operibus
 bonis. Luc. 1. 6. Erant autem justi 8.
 ambo ante Deum, incedentes in om-
 nibus mandatis, & justificationibus,
 sine querela. Faciebant igitur inte-
 grè bona; aliàs fuissent querelæ
 obnoxii. His adde omnia Puncti
 præcedentis, & sequentis.

PUNCTUM CCIX.

*Justi faciunt opera verè meritoria
 vitæ æternæ. Contra Lutherum,
 Calvin. &c.*

Gen. 15. 1. Ego protector tuus 1.
 sum, & merces tua magna nimis.
 Ubi merces, ibi meritum.

2. Paral. 15. 7. Vos ergo confor- 2.
 tamini, erit enim merces operi ve-
 stro. Prov. 11. 18. Seminanti justiti- 3.
 am merces fidelis. Matth. 20. 8. Voca 4.
 operarios, & redde illis mercedem.
 Vide Matth. 5. 12. Matth. 16. 27. 5.6.
 Rom. 2. 6. Psal. 61. 13. 7.

Apoc. 3. 4. Ambulabunt me- 8.1

cum in albis, quoniam digni sunt
 En meritum, & illud ex condi-
 gno; licet enim ex se solis non
 sint condignæ, tamen ex ultro-
 nea Dei promissione, & conven-
 tione, dignæ sunt passionēs hu-
 jus vitæ futurâ Electorum gloriâ.

9. Hebr. 6. 10. *Non est injustus Deus,*
qui obliviscatur operis vestri, & la-
boris. Non est (ait August.) inju-
stus Deus, qui justos fraudet merce-
de justitiæ. 2. Tim. 4. 8. Reposita est
mihi corona justitiæ, quam reddet
mihi in illa die justus iudex. Debito-
rem enim, (ait August.) Dominus
ipse se fecit, non accipiendo, sed pro-
mittendo, &c. in Psal. 83. Opera
(ait D. Basilius) ostende, & exige
retributionem. Orat. ad divites.

10. Rom. 2. 11. *Non est acceptio*
personarum apud Deum. Ergo se-
cundum merita præmiat. Et Am-
brof. (1. offic. 15.) Nonne evi-
dens est, meritorum, aut præmia,
aut supplicia post mortem manere?

Et

Et Hieron. (in Jovin. non procul à fine) Jam nostrilaboris est, pro diversitate virtutum, diversa nobis præmia preparare. Et ante eos Ign. Martyr (ep. ad Rom.) Sinite me, ut bestiarum esca sim, per quam possim Deum promereri.

Hier.

Ignat.

PUNCTUM CCX.

Licet bona opera facere, etiam intuitu mercedis æternæ. Contra Luther. Calvin. &c.

Moyse, Hebr. 11. 26. *Aspiciebat in remunerationem.* Psalm. 118. 112. *Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas propter retributionem.* Luc. 16. 9. *Facite vobis amicos de mammona, iniquitatis, ut recipiant vos in æterna tabernacula.* Ita Dei filius, qui & ipse, propositio sibi gaudio, sustinuit crucem. Heb. 12. 2. Et Gal. 6. 9. *Bonum facientes, non deficiamus; tempore enim suo metemus, non deficientes.* Hinc D. Augustin. (in Psal. 6. 120.)

1.

2.

3.

4.5.

August.

6.

120.) Quando facis opus bonum;
propter vitam aeternam fac. &c.

PUNCTUM CCXI.

Bona opera adeò non provocant Dei
iram, (quod vult Lutherus, &
Calvinus) ut eam placent. Con-
tra Conf. Saxon. &c.

1. 2. Paralip. 30. 18. Oravit pro
2. iis Ezechias, &c. quem exaudivit
Dominus, & placatus est populo;
3. non provocatus. Psal. 105. 30.
Stetit Phinees, & placavit, & ces-
savit quassatio. Quid apertius?
4. 2. Paralip. 7. 13. Si clausero cæ-
5. lum, & pluvia non fluxerit, &c.
Conversus autem populus meus, &c.
me deprecatus fuerit, &c. exau-
diam de cælo, & propitius ero pec-
catis eorum, & sanabo terram eo-
6. rum. Vide plura. Ezech. 43.
7.8. 27. Exod. 32. 11. & 13. Jerem.
9. 18. 20. &c.

PUNCTUM CCXII.

Licet homini in operibus Deo gra-
tis,

tis, (modò ea constet esse alia) fiduciam nonnullam collocare.

2. Tim. 4. 7. &c. Bonum certamen certavi, &c. & reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus iudex, &c. Et Ezechias (Isaiæ 38. 3.) Memento, quomodò ambulaverim coram te in veritate, &c. Et David Psal. 17. 21. Retribuet mihi Dominus secundum justitiam meam, quia custodivi vias ejus. Vide etiam Esther. 14. 16. 2. Esdræ 5. 19. 1. Thes. 2. 19. 1. 2. 19.

Quia tamen nescit homo, utrum odio, vel amore dignus sit, & ob periculum inanis gloriæ, tutius est, sic meritis accumulandis studere, ut tamen fiduciam totam in Deo solo collocemus: Daniel. 9. 18. Non in justificationibus nostris prosternimus preces nostras, sed in miserationibus tuis multis; & Lucae 17. 10. Cùm fecerim

eritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: servi inutiles sumus.

PUNCTUM CCXIII.

Bona opera justorum, sunt apud Deum impetratoria. Contra Luth. Calvin.

1. I. Joan. 3. 22. *Quicquid petierimus, accipiemus ab eo; quoniam*
2. *mandata ejus custodivimus. I. Pet.*
3. *3. 12. Oculi Domini super justos, & aures ejus in preces eorum. Jacobi 5. 16. Multum valet deprecatio justi assidua. Malè ergo, & contra Dei verbum effutivit Lueher.*
4. *therus, (postilla in Dom. 5. post Pascha) Dignitas tua te non juvat, indignitas tua te non præpedit.*

PUNCTUM CCXIV.

Bona Justorum opera, sunt verè satisfactoria, ut pœnam peccati remissi temporalem condignè expient. Contra Calvin. Conf. Anglicanam, &c.

Prov.

Prov. 16. 6. *Misericordiâ, & veritate redimitur iniquitas.* Vox enim redemptionis æquivalet voci satisfactionis; & si absurdum esset dicere, nostris operibus satisfieri pro peccatis; multò adhuc absurdiùs esset dicere, nostris operibus redimi iniquitatem. Daniel. 4. 24. *Peccata tua eleemosynis redime, &c.* Nomen enim peccati hîc, & aliàs sæpenumerò in Scripturis sumitur pro peccati pœna, ut Deut. 5. 9. *Reddens iniquitatem patrum in filios.* Exod. 34. 7. &c. Lucæ 11. 41. *Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis.* Lucæ 3. 8. *Facite fructus dignos pœnitentiæ.* Id est damnum illatum resarcite, injuriam compensate, quod est satisfacere per pœnitentiam in salutem stabilem. 2. Cor. 7. 10. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.8.

PUNCTUM CCXV.

Deus propter bona opera nos diligit.

Contra Calvin. &c.

1. Prov. 8. 17. *Ego diligentes me,*
2. *diligo.* Joan. 15. 10. *Si præcepta*
3. *mea servaveritis, manebitis in di-*
- lectione mea.* Joan. 16. 27. *Ipse*
- Pater amat vos, quia vos me amâ-*
- stis, & credidistis, quia à Deo exivi.*

PUNCTUM CCXVI.

Bona opera, sunt necessaria ad salu-
tem. Cont. Luth. Calvin. &c.

Caveamus, ait Luther. (Serm.
de Novo Testam. sive de Missa)
à peccatis, sed multò magis à legi-
bus, & operibus bonis. Quid verò

1. *Scriptura? 2. Petri 1. 10. Satagi-*
- te, ut per bona opera, certam ve-*
- stram vocationem, & electionem fa-*
2. *ciatis.* Matth. 19. 17. *Si vis ad*
- vitam ingredi, serva mandata.*
3. *Matth. 5. 20. Nisi abundaverit*
- justitia vestra, plusquàm Scriba-*
- rum, & Phariseorum, non itra-*
4. *bitis in regnum cælorum.* 2. Cor.
- 5.6. *4. 17. Heb. 10. 36. Phil. 2. 12.*
7. *Jacob. 2. 14.*

Jam

Jam illud videamus, ait Augu- August.
stinus, quod excutiendum est à cor-
dibus religiosis, nè malâ securitate
salutem suam perdant, si ad eam
obtinendam, sufficere solam fidem
putaverint. (lib. de fide, & operi-
bus : cap. 14.)

Joan. 13. 17. *Si hæc sciatis, be- 8.*
ati eritis, si feceritis ea. Rom. 8. 6.
17. *Si Spiritu facta carnis mortifi-*
caveritis, vivetis. Hebr. 12. 14. 10.
Pacem sequimini cum omnibus, &
sanctimoniam, sinè qua, nemo vi-
debit Deum. Gratiâ salvamur, sed
non sinè operibus. ut docet Cle-
mens Alexand. (5. Stromatum)
& cum illo PP. alii omnes, ex
Matth. 25. 35. 11.

PUNCTUM CCXVII.

Lex Decalogi fidelis obligat, & non
est abrogata, ut fingunt Luther.
Melanth. & alii.

Matth. 5. 17. *Non veni solve- I.*
re, sed adimplere Legem. cujus pars
ma-

Luth. magna, decalogus. Sed Lutherus ait, (Sermone de Moyse) *decalogus nihil ad Christianos.* De
Whit. quo Wittakerus (lib. 8. contra Duræum) Hic articulus Luthero certè dignissimus, quia summam veritatem, & consolationem continet.
Calvin. Et Calvinus de vera Ecclesiæ Reform. pag. 319. Ut liberæ (inquit) sint conscientiæ, à metu æternæ mortis, ipsam quòque Dei legem abrogare oportet. Sed aliter de hoc Scriptura Sacra.

2. Rom. 3. 31. Legem destruimus per fidem? absit; sed legem statuimus.
3. 1. Joan. 5. 3. Hæc est charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus,
4. &c. Joan. 15. 14. Vos amici mei estis, si feceritis, quæ ego precipio vobis.
5. Matth. 19. 17. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.

August. Augustinus de Spiritu, & lit. cap. 14. In illis decem præceptis, exceptâ Sabbathi observatione, dicatur mihi, quid non sit observandum à Christiano.

PUNCTUM CCXVIII.

Justus, potest cum auxilio gratiae servare legem Decalogi. Contra Luther. Calvin. Confess. Augustanam, &c.

Defacto eam multi impleverunt: Genes. 6. 9. Noë vir justus fuit, atque perfectus. De Davide, 3. Reg. 14. 8. Servus meus David, qui custodivit mandata mea, & secutus est me, in toto corde suo. De Josia, 4 Reg. 23. 25. de Josue, cap. 11. v. 15. de Afa & populo 2. Paralip. 15. 15. Joan. 17. v. 6. 1. Joan. 3. 22. Apoc 14. 12. Ezech. 36. 27. Spiritum meum ponam in medio vestri, & faciam, ut in præceptis meis ambuletis, & judicia mea custodiat. Hinc ait Christus, Matth. 11. 30. Jugum meum suave est, & onus meum leve. Et 1. Joan. 5. 3. Hæc est charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus, & mandata ejus gravia

1.

2.

3.4.

5.6.7

8.9.

10.

11.

12.

13.

- via non sunt. Nèdum impossibilia. 1. Joan. 2. 4. *Qui dicit se nōsse Deum, & mandata ejus non custodit, mendax est.* Igitur mendaces se fatentur Acatholicorum
- Magistri, Lutherus, dum (de libert. Christiana tom. 2. fol. 4.) ita clamat; *Impossibilia sunt nobis omnia præcepta.* Wittakerus, dum ex Cathedra hoc asserit (lib. 1. contra Duræum, sect. 9.) *Legi, nullus homo obtemperare potest.* Calvinus, dum persuasionem de possibili legis observatione, vocat *impiam.* Sed quid Scriptura Sacra?
15. Matth 7. 21. *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum; sed qui facit voluntatem (id est mandata) Patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum; Sed voluntatem Patris, nequeunt Pseudo Evangelici, aut certè nolunt facere; quò igitur eis eundum erit?*
- Impi-*

Cal. In
Antid.
Concili
sess. 10.
c. 12.

Impium, ait Divus Basilius, *est dicere, impossibilia esse Spiritus præcepta.* Orat. in illud, attende tibi, & Augustinus, libr. de nat. & grat. cap. 43. *Deus, inquit, impossibilia non jubet, sed jubendo admonet, & facere quod possis, & petere quod non possis.* Vide Luc. 1. 6.

16.

PUNCTUM CCXIX.

Præceptum illud, non concupisces, servari potest ab homine justo in hac vita. Contra Lutherum, Calvin. &c.

Phil. 4. 13. *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Omnia dicit, ergo nihil excipit, præsertim eorum, quæ præcepta sunt. Rom. 6. 12. *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus.* Ita explicat Apostolus præceptum illud, non concupisces; & ad impletionem hortando, possibile esse docet.

Ga-

1.

2.

3. Galat. 5. 14. *Omnis Lex in uno sermone impletur, diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Atqui hic sermo est possibilis, cum nobis à Deo præcipiatur. Et 2. Cor. 12. 9. *Sufficit tibi gratia mea: Nempe ad concupiscentiæ stimulos superandos: Ergo.*

PUNCTUM CCXX.

Etiam illud, Diliges Dominum DEUM tuum ex toto corde tuo, servari potest. Contra eosdem.

- x. Hoc probant duo puncta præcedentia, quibus adde: 4. Reg. 23. 25. *Ubi de Josia: Similis illi non fuit ante eum Rex, qui reverteretur ad Dominum toto corde suo, & in tota anima sua, & in universa virtute sua, juxta omnem legem Moyse. Idem dic de Abrahamo, Moyse. Idem de Apostolis, multisque aliis SS. de quibus prædictum est, Deut. 30. 6. Circumcidet Domi.*

Dominus Deus tuus cor tuum, & cor seminis tui, ut diligas eum in toto corde, & in tota anima, ut possis vivere. Modum sic diligendi. Vide Matth. 10. 37.

PUNCTUM CCXXI.

Justitia amitti potest, & justificatus de sua perseverantia timere debet. Contra Calv. Bez. &c.

Prov. 28. 14. *Beatus homo, qui 1.*
semper est pavidus. Ezech. 18. 24. 2.
Si averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem, &c. in ipsis morietur. Quorsum hæc Prophetæ comminatio, si casus foret impossibilis? Psalm. 2. 12. 3.
Apprehendite disciplinam, nè pereatis de via justa. Perire ergo possunt justi.

Rom. 11. 20. *Tu fide stas, noli 4.*
altum sapere, sed time, ne cadas; quia licèt modò stes, periculò tamen non vacat status tuus. Rom. 5.
 11. 22. *Vide in te bonitatem Dei, si per-*

*si permanseris in bonitate, alioquin,
& tu excideris.* En ut possibile
6. est è gratia excidere. Galat. 5. 4.
A gratia excidisti. Quid his evi-
7. 8. 9 dentius? Vide 2. Pet. 2. 22. Apoc.
10. 11. 29. 5. cap. 3. 11. 1. Cor. 10. 12.

PUNCTUM CCXXII.

*Omnes in conceptione peccatum
Originale contrahimus ex Ada-
mo, & cum illo nascimur. Contra
Armenos, Calv. Anabapt. &c.*

1. Job. 14. 4. *Quis potest facere
mundum de immundo conceptum
semine? ex septuaginta, Augu-
stinus, cæterique PP. citant sic:
Nemo mundus à sorde, nec infans,
cujus est unius diei vita super ter-
ram. Quæ verò sit labes ista, quæ
etiam unius diei infantes inficit,
nisi originalis?*

2. Psal. 40. 7. *In iniquitatibus con-
ceptus sum, & in peccatis conce-
pit me mater mea: Qui tamen
fidelibus, & piissimis parentibus
ortus*

- Ortus est. Rom. 5. 12. Per unum
 hominem peccatum in hunc mun- 3.
 dum intravit, & per peccatum
 mors, & ita in omnes homines mors
 pertransiit, in quo omnes pecca-
 verunt. 1. Cor. 15. 22. In Adam 4.
 omnes moriuntur, etiam parvuli.
 Eph. 2. 3. Erasmus (non omnes) 5.
 naturâ filii iræ, sicut & ceteri.
 Naturâ, id est, ex naturali nati-
 vitate, seu propagatione ab Ada-
 mo. 2. Cor. 5. 14. Omnes mortui 6.
 (non moribidi, ut vult Zwingli-
 us) sunt, & pro omnibus mortuus
 est Christus, &c. Nam Gal. 3. 22. 7.
 Concluserit Scriptura omnia sub pec-
 cato: Nempe Originali, quod
 antiquam impietatem vocat D.
 Ignatius Martyr, epist. ad Trallia- Ignatius
 nos; &, ut dicit Ambros. (Apo- Ambros.
 log. David. cap. 11.) Antequam
 nascamur, contagiô maculamur. Tertul.
 Omnis, ait Tertullianus, anima
 eò usque in Adam censetur, donec
 in Christo recenseatur, tamdiu im-
 munus.

munda, quamdiu recenseatur; peccatrix autem, quia immunda. lib. de anima, cap. 40. Sic & alii, SS. PP.

PUNCTUM CCXXIII.

Peccata fidelium, & Electorum, eis imputantur. Contra Luther. Calvin. &c.

1. Electio Davidi, audi, an non imputaverit Deus peccata, 2. Reg. 12. 10. *Non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum, eò quòd despexeris me, & tuleris uxorem Urie Hethæi, ut esset uxor tua. Itaque hæc dicit Dominus; Ecce ego suscitabo super te malum, &c.*
2. Ezech. 18. 26. *Cùm averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem, morietur in illa. Ergo*
3. *certè imputabitur ei. Matth. 5. 22. Qui dixerit fratri suo, Fatue, reus erit gehennâ ignis: Etiam si fidelis sit, & electus. Rom. 2. 9. Tribulatio, & angustia in omnem animam*
4. *nam*

nam operantis malum. Omnem:
Ergo nullam excipit. Vide Exod.
4. 14. Deut. 9. 20.

Et quomodo fieri potest, quin
Deus peccata imputet; hoc est,
judicet, æstimetque, sicuti res se
verè habet. Vide Punct. seq. n. 3.

5.

6.

PUNCTUM CCXXIV.

*Etiam fideles ob peccata gravia
excidunt è gratia Dei. Contra
Calvin. Bezam, &c.*

Peccant, ait Calvinus (in 2. Pe- Calvin.
tri v. 21.) fideles, sed non excidunt
à Dei gratia. Ego (inquit Beza)
dico, Davidem in adulterio per- Beza in
petrato, retinuisse Spiritum S. Hæc colloqu.
verò sunt blasphemia, & Dei ver- Montu-
bo è diametro opposita. Nam 1. bel pag.
Joan. 3. 8. Qui facit peccatum, ex 380.
diabolo est. Rom. 8. 13. Si secun- 1.
dum carnem vixeritis (etiam fide- 2.
les) moriemini. Eph. 5. 5. 1. Cor. 3.4.
6. 9. Néque fornicarii, néque idolis
servientes, néque adulteri, néque
mol-

- molles, &c. Regnum Dei possidebunt. Ergo fornicarii, &c. licet ex numero sint fidelium, è gratia Dei excidunt. Galat. 5. 4. Evacuati estis à Christo, qui in lege justificamini. Hoc est, à gratia excidistis. Et tamen hi, fide imbuti fuerant.*

PUNCTUM CCXXV.

Non solo infidelitatis actu amittitur justitia, nec sola incredulitas hominem damnationis reum facit. Contra Luther. Calv. Conf. Angl. &c.

- Lutho. Sola, ait Lutherus, incredulitas damnat: (Postilla in Dom. 8. post Trinit.) Zvinglius: Peccata non reddunt hominem injustum, nec damnant hominem, sed impietas, & incredulitas. Calvinus in Joan. 5. 29. Ne peccata quidem, quorum reatu se quotidie obstringunt fideles, illis imputantur. Et instit. cap. 4. §. 28. docet, fidelium peccata venialia esse, quia non*

non imputantur. Beza aliquoties Beza.
 dicit: *Peccata fidelibus non imputantur*, (in epist. dedicat. Respons. ad Castel. vol. 1. Theol. pag. 427. & 457.

O egregios quinti Evangelii præcones! quid enim his licentius? quid ad scelera omnia accommodatiùs? Sed vide, ut eis è diametro verbum DEI repugnat:

Matth. 25. 41. *Tunc dicet, &* 1.
his, qui à sinistris erunt; Discedite à me maledicti, in ignem æter-

num: Non ob incredulitatem, sed propter alia, quæ ibi Christus arguit delicta. 1. Cor. 6. 9. *Noli-* 2.

te errare (O Lutherani, & reliqui Protestantium) néque fornicarii, néque adulteri, néque molles, &c. regnum Dei possidebunt: etiam si re- 3.
ctè credant. Apoc. 20. 12. *Judica-*

ti sunt mortui (pusilli & magni) ex his, quæ scripta erant in libris, secundum opera ipsorum, &c. Vide Scripturas Puncto 223. & cum eis

- Whit.* confer illud etiam Whittakeri,
 (cont. 2. q. 5. cap. 7. p. 514.)
Nos dicimus, si quis actum fidei ha-
beat, ei peccata non nocere; id qui-
dem Lutherus affirmat, id nos om-
nes dicimus, Ecce, in quod tan-
dem baratrum delapsa est Prote-
stantium turba! Nunquid esus
 4. *solus cibi, vetiti, Adamum, licet*
alias innoxium, occidisset? Gen.
 2. 17. *In quocunque die comederis*
 5. *ex eo, morte morieris, 1. Joan. 3.*
 15. *Scitis, quoniam omnis homici-*
da (etiam fide præditus) non ha-
bet vitam æternam in se manen-
tem. Ergo.

PUNCTUM CCXXVI.

Motus concupiscentiæ, rationis ad-
vertentiam, & consensum vo-
luntatis prævertentes, nulla sunt
peccata, neque mortalia in infi-
delibus, neque in fidelibus, ve-
nialia. Contra Luth. Calv. &c.
 Alioqui enim Lex Dei esset pla-

planè impossibilis, cùm tamen à Christo dicatur: Matth. 11. 30. 1.
Jugum meum suave est, & onus meum leve. Rom. 7. 16. & 17. 2.
Quod nolo, facio; & jam non operator illud. Ergo néque in eo peccabat. Unde v. 25. *Igitur ego ipse mente servio legi Dei.* 1. Cor. 4. 3.
4. *Nihil mihi conscius sum.* Licèt jam exploratum haberet, se facere, quod nolebat; hoc est, habere in se motus istos purè naturales, qui penitus evitari nequeunt. Rom. 8. 1. *Nihil nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu, qui non secundùm carnem ambulant.* 4.
Atqui in omnibus sunt istiusmodi motus. Ergo nihil inferunt damnationis, nec peccati. Jac. 1. 15. *Concupiscentia, cùm conceperit, parit peccatum:* Illud verò, quod parit, distinctum manet ab eo, quod paritur; sicque prædicti motus concupiscentiæ, à peccato planè discrepant. Unde S. Augustinus, 5.
6.

August. ep. 200. Quamvis insint, dum sumus in corpore mortis hujus, desideria peccati; si nulli eorum adhiberemus assensum, non esset, unde diceremus Patri nostro, qui est in cælis, dimitte nobis debita nostra.

PUNCTUM CCXXVII.

*Non omnia peccata sunt mortifera.
Contra Luth. Calvin. &c.*

1. Matth. 5. 22. *Qui irascitur fratri suo (græcè εἰς, immerito) reus erit judiciô; qui dixerit Raca, reus erit Conciliô; qui dixerit Fatue, reus erit gehennæ ignis. Ecce, ut immane inter se discrepant peccata, & non omnia gehennæ reum faciunt; & comparantur quædam rebus planè levibus,*
2. *quædam verò gravibus; Matth.*
- 3.4. *23. 24. Luc. 6. 41. 1. Cor. 3. 12.*
5. *1. Joan. 5. 16. Est peccatum ad mortem: Ergo etiam est aliud, non usque ad mortem, cui etiam justi*
6. *sunt obnoxii. Prov. 24. 16. Se-*
pti.

pties enim cadet justus, & resurget, impii autem corruent in malum. Eccl. 7. 21. Non est homo justus in terra, qui non peccet. Etiam Apostoli peccabant: Jacobi 3. 2. In multis offendimus omnes: Sed non mortiferè, quia à charitate separari non poterant: Quis (Rom. 8. 35.) nos separabit à charitate Christi? Nihil v. 38. Certus sum, quia néque mors, néque vita, &c. Rom. 8. 1. Nihil ergo nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu, qui non secundùm carnem ambulant: Et tamen, ut de se, & reliquis humillimè fatetur Jacobus, in aliquibus offenderunt; nempe venialiter, & non úsque ad jacturam gratiæ sanctificantis; nempe ob parvitatem materiæ, vel ob imperfectionem motûs, sive actûs, &c. Juxtà id Jac. 1. 14. Unusquisque tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus: Concupiscentia verò cùm conceperit, parit pecca-

catum: peccatum verò, cùm consummatum fuerit, generat mortem. Vide etiam Luc. 12. 47. & 48.

August. lib. de natura, & grat. cap. 38. Quia sæpe in levissimis, & aliquando incautis obrepit peccatum, justi fuerunt, & sinè peccato (veniali) non fuerunt.

PUNCTUM CCXXVIII.

Fornicatio est peccatum mortiferum; contra Græcos Schismaticos: etiam in electis. Contra Luth. Calv. &c.

1. 1. Cor. 6. 9. & 10. *Néque fornicarii, néque adulteri, néque fures,*
2. *néque ebriosi, &c. regnum Dei possidebunt. Quippe inquinati, Deo mortui, &c.*

PUNCTUM CCXXIX.

Omne genus Usuræ, est contra legem Dei, & peccatum. Contra Bucerum, Calv. & Græcos Schismaticos.

Ezech.

Ezech. 18. v. 5. 8. 9. *Et vir, si* 1.
fuerit justus, ad usuram non com-
modaverit, &c. hic justus est, vitâ
vivet, ait Dominus. Ergo usura-
rius, néque justus est, néque vitâ
vivet, quodcunque demum usu-
ræ genus exercuerit; nihil enim
istiusmodi excepit David, dum
quæreret: Psal. 14. 1. & 5. Domine 2.
quis habitabit in tabernaculo tuo?
& respondere, (v. 9.) Qui jurat 3.
proximo suo, & non decipit; qui pe-
cuniam suam non dedit ad usuram,
& munera non accepit. Sicque,
Deo dictante, usurarios perjuris,
proditoribus, &c. annumeratos,
à domo Dei, in perpetuum ex-
cludit David: etiam Psalm. 54. 4.
10. & seqq. Nec ullum usuræ ge-
nus permisit Christus, Luc. 6. 35.
Benefacite, mutuum date, nihil
(nempe ultra sortem) inde spe-
rantes.

PUNCTUM CCXXX.

Reddenda est etiam à fidelibus ra-
tio

ratio peccatorum. Contra Luth. Calvin. &c.

1. Psal. 74. 3. *Cùm accepero tempus, ego justitias judicabo; Multò*
2. *magis omnia peccata. Eccl. 12. 14. Cuncta, quæ fiunt, adducet Deus in judicium pro omni errato, sive bonum, sive malum illud sit. Matt.*
3. *12. 36. Dico vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, (etiam fideles) reddent rationem de eo in die judicii. Quantò magis de furtis, adulteriis, homicidiis, & similibus?*
4. 2. Cor. 10. *Omnes nos (etiam fideles) manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum. Apo-*
5. *cal. 20. 12. Et judicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundùm opera ipsorum. Rom.*
6. *14. 12. Unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo: usque ad verba (ut supra) otiosa, &c.*

PUN.

PUNCTUM CCXXXI.

Multa sunt consilia Evangelica, quæ nec sunt præcepta, nec indifferentia, sed Deo grata, & ab illo commendata. Contra Luth. Calv. & Conf. Angl.

I. Cor. 7. 25. De virginibus autem præceptum non habeo, consilium autem do: Virginitatis servandæ. Matth. 19. 21. Si vis perfectus esse, vade, & vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in caelo, &c. Habes hic res Deo valdè gratas, quæ tamen nemini præcipiuntur. I. 2.

PUNCTUM CCXXXII.

Non est illicitum, aut superstitiosum, ut delirant Luther. & Calvin. sed laudabile, quædam non præcepta, vovere in honorem Dei.

Deut. 23. 21. Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requireret illud Dominus Deus tuus, & si moratus fueris. I.

fuero, reputabitur tibi in peccatum.

Votum, ait, indefinite.

2. Genes. 31. 13. Laudatur Jacob, eò quòd decimas, &c. Deo
3. vovisset, Gen. 28. 20. &c. Da-
- 4.5. vid, Psal. 131. v. 2. & 11. eò quòd
- 6.7. Templum; Anna, 1. Reg. 1. 28. eò quòd filium vovisset. Et omnia
8. vota de quibus agitur. Levit. 27.
9. Num. 6. Deut. 12. & 23. sunt de rebus à Deo non præceptis. Deut.
10. 23. 22. *Si nolueris polliceri, absque peccato eris; quod autem semel egres-*
sum est de labiis tuis, observabis,
& facies, sicut promisisti Domino
Deo tuo; & propriâ voluntate, &
ore tuo locutus es. Hic clarè est
11. sermo de rebus non præceptis.
12. Vide Psalm. 75. 12.

PUNCTUM CCXXXIII.

Non fuit Judæorum proprium, vota facere; sed Christianis etiam est commune. Contra Petrum Martyrem.

Isa.

Isa. 19. 21. *Colent eum in hosti-* 1.
is, & muneribus, & vota vove-
bunt Domino, & solvent. Hæc de
 Christianis prædicta esse, S. Hie-
 ronymus, S. Cyrillus, & cæteri
 omnes in commentario hujus lo-
 ci, apertè docent, 1. Tim. 5. 11. 2.
 de viduis quibusdam dicit: *Cum*
luxuriata fuerint in Christo, nube-
re volunt, habentes damnationem,
quia primam fidem irritam fece-
runt. Hoc enim loco, per pri-
 mam fidem omnes omninò inter-
 pretes, tam Græci, quàm Latini,
 intelligunt votum continentia.
Quid est, inquit Augustinus, pri-
mam fidem irritam fecerunt? vo-
verunt, & non reddiderunt.

Jacob Patriarcha votum fecit
 Deo, Gen. 28. 20. longè antè 3.
 quàm Moyses esset natus. *Votum*
vovit dicens, si fuerit, &c. Ergo
 non sunt tantùm legis scriptæ, si-
 ve Mosaicæ, ut somniavit Martyr.

PUNCTUM CCXXXIV.

Licet etiam juniores ad vota admittere, ubi jam ad usum liberi arbitrii pervenerunt. Contra Luther. Calv. &c.

1. Thren. 3. 27. *Bonum est viro, cum portaverit jugum ab adolescentia sua.*
2. Matth. 19. 14. *Sinite parvulos, & nolite eos prohibere ad me venire.* Joannes Baptista, à pueritia secessit in eremum:
3. Lucæ 1. 80. *Beatus Antonius, Paulus primus Eremita, Hilarion, Benedictus, aliique permulti Ecclesiæ primitivæ heroës, in adolescentia Monachi facti sunt, ut patet ex SS. Athanasio, Hieronymo, Gregorio, &c. in eorum historiis; & omnes pœnè Virgines, quas celebrat Ecclesia, adolescentulæ voverant continentiam, ut Thecla, Agnes, Cæcilia, Agatha, Lucia, Clara, Catharina, & aliæ propemodùm infinitæ, exemplò B. Virginis, Pun. 96.*

PUNCTUM CCXXXV.

Laudabile est votum paupertatis perpetuae. Contra Luther. Zvin. Calv. Perkins. &c.

Est enim res admodum bona, 1.
 paupertas voluntaria, licet in
 præcepto non sit: Matth. 5. 3. 2.
Beati pauperes spiritu, &c. Matth.
19. 21. Si vis perfectus esse, vade,
vende, quæ habes, & da pauperi-
bus, &c. Matth. 19. 27. Ecce nos 3.
reliquimus omnia, & secuti sumus
te, &c. Actor. 4. 32. Nec quis- 4.
quam eorum, quæ possidebat, ali-
quid suum esse dicebat, sed erant
illis omnia communia. Quod fa-
ctum fuisse ex voto docet Augu-
stinus, sermon. 1. de communi vi-
ta Clericor.

PUNCTUM CCXXXVI.

Idem est de voto castitatis. Contra Lutherum, &c.

Hæc enim fidelibus à Christo 1.
 est commendata, Matth. 19. 12.

Qui

*Qui potest capere, capiat. Aposto-
lus eam suadet, ut rem bonam:*

2. *1. Cor. 7. 8. Et v. 7. Volo omnes*
3. *vos esse, sicut me ipsum. vers. 40.*
4. *Beatior erit (vidua) si sic perman-*
5. *serit. v. 27. Solutus es ab uxore, no-*
6. *li querere uxorem. Matth. 19. 12.*

*Sunt eunuchi, qui seipsos castra-
verunt propter regnum cælorum.
Qui enim sint eunuchi isti, nisi
qui votis sibi ultrò aditum ad nu-
ptias præclusêre?*

*Hilarius in Psal. 64. Deo ergo
vovenda sunt, contemptus corporis,
castitatis custodia, jejunii toleran-
tia. Augustinus, in Psal. 75. Nescio,
quæ castimonialis nubere voluit,
quid voluit? quod & mater ipsius;
aliquid mali voluit? mali planè; qua-
re? quia voverat Domino Deo suo.*

PUNCTUM CCXXXVII.

Laudabile est obedientia votum.

*Contra Luther. Zvingl. Foxi-
um, &c.*

1. Reg.

1. Reg. 15. 22. *Melior est obedientia, quàm victima, & auscultare magis, quàm offerre adipem arietum.* Quanti igitur est in obedientiam se Deo per votum planè tradere? Matth. 16. 24. *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, &c. & sequatur me,* hoc est, iudicium, & voluntatem propriam seponat, & alteri, vicario meo, pareat in omnibus, juxta Lucæ 10. 16. *Qui vos audit, me audit.* Jerem. 35. 18. *Laudantur, & præmium accipiunt à Deo filii Jonadab, ob singulare obedientiæ studium. Ergo.*

PUNCTUM CCXXXVIII.

Optimum est, paupertatem, &c. vovere, mundana simul omnia relinquere, ut religiosi faciunt. Contra Luther. Calvin. Perkinsum, &c.

Hoc enim convincunt Scripturæ in Punctis supra allatæ. Adde
Matth.

Matth. 19. 29. *Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam eternam possidebit.*

Et, si tanti sit coram Deo, hoc facere; quanti demum erit, ad il-

2. la votis se adstringere? Jeremiæ

35. 18. Rechabitarum obedientiam quanti Deus facit? cum ta-

3. men observantiæ Religiosæ non fuerit ullo modò comparanda.

4. Matth. 19. 27. *Ecce nos (Apostoli) reliquimus omnia, & secuti sumus te, &c.* Istud Religiosi faciunt; ac propterea sedebunt, & ipsi super sedes ad judicandum, v. 28.

5. *August.* D. Augustinus in Psalm. 25. *Alius vovet relinquere omnia, & ire in communem vitam, in societatem Sanctorum; Magnum votum vovet.*

PUNCTUM CCXXXIX.

Monachi laudabiliter ex mendicitate vivunt. Contra Luther. Brentium, &c.

Exemplô Christi, qui non ha- I.
buit possessiones, néque proprias,
néque communes, ut patet ex
Lucæ 9. 58. *Vulpes foveas habent,* 2.
*& volucres cæli nidos; filius autem
hominis non habet, ubi caput suum
reclinat.* Et quod non operaretur
manibus, sed ex eleemosynis fi-
delium viveret, patet ex Lucæ 8.
3. *Et aliae multe, quæ ministrabant
ei de facultatibus suis.*

2. Corinth. 8. 9. *Propter vos* 3°
*egenus factus est, (Christus) cum
esset dives, Græcè ἐπὶ ὀχλῶν,
mendicavit.* Et quod Christus
fecit, hoc & aliis svasit, Matth. 4°
19. 21. *Si vis perfectus esse, vade,
vende, quæ habes, & da pauperi-
bus, & sequere me.* Hócque præ-
stitère Apostoli, Matth. 19. 27. 5°
Ecce

- Ecce nos reliquimus omnia: nec*
6. *possessiones habuerunt, vel in communi, ut patet Matth. 10. 9. Nolite possidere aurum, neque argentum, in zonis, neque duas tunicas, &c. Nec operabuntur manibus, ut constat ex eodem cap. 10. Matthæi. Et 1. Cor. 9. 14. Atqui talis est vita Religiosorum mendicantium; Ergo.*
- 7.8.

PUNCTUM CCXL.

Victus, & vestitus asperitas, est res Deo gratissima. Contra Luth. Calv. &c.

- Est enim pars pœnitentiæ, ut ostendi Pun. 169. Et à Deo ipso commendatur, Pun. 241. Joannes Baptista Angeli ore ob austeritatem extollitur, Lucæ 1. 15. Erit enim magnus coram Domino, & vinum, & siceram non bibet. Vide Marci 1. 6. Laudatur Anna,*
1. *Luc. 2. 37. Quod non discesserit de Templo, jejuniis, & obsecratio-*
2. *ni.*

nibus serviens, die ac nocte. 1. Cor. 3. 9. 27. Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, &c.

Christus ipse, Matth. 4. 2. je- 4.
junavit 40. diebus, & 40. nocti-
bus. 1. Petri 2. 21. Christus passus 5.
*est pro nobis, nobis relinquens ex-
emplum, ut sequamini vestigia
ejus. Nam 2. Cor. 1. 7. Sicut socii 6.
passionum estis, sic eritis, & conso-
lationis,*

PUNCTUM CCXLI.

*Cilicii, & similium usum, Deus
ipse humilibus suadet. Contra
Luth. Calv. &c.*

Spiritus S. Jerem. 6. 26. *Filia 1.
(inquit) populi mei accingere cili-
cio, & conspergere cinere, luctum
unigeniti fac tibi, &c. quia repente
veniet vastator super nos. Matth. 11. 2.
21. Vae tibi Corozain, vae tibi Beth-
saida, quia si in Tyro, & Sydone fa-
cta essent virtutes, quae factae sunt*

*in vobis, olim in cilicio, & cinere
pœnitentiam egissent, &c.*

PUNCTUM CCXLII.

*Monachorum habitus particulares,
non sunt hypocritici, sed valde
pii. Contra Luth. &c.*

I. 4. Reg. 1. 7. *Cujus figura, & ha-
bitûs est vir ille, qui occurrit vobis?
at illi dixerunt, vir pilosus, & zo-
nâ pelliceâ accinctus renibus; qui
ait, Elias Thesbites est. Vides,
ût Elias ex habitu suo particulari
est agnitus.*

2. Marth. 3. 4. *Ipsè autem Joan-
nes habebat vestimentum de pilis
camelorum, & zonam pelliceam cir-
ca lumbos suos. En, ût Eliani, &
singularis planè habitûs fuit etiam
Joan. quô non surrexit major. A-
page igitur fannas excuculati Lu-
theri, & similia.*

PUNCTUM CCXLIII.

*Apostolicum est, cœlibatum colere.
Contra Calv. Luth. &c.*

Vide

Vide dicta Punct. 236. 178. 1.2.
179. & detestare impudentiam 3.
Lutheri, qui (tom. 5. in 1. Cor, 7.)
hoc evomit: *Paulus in universum
omnes matrimonio distinctos vult.*
& Serm. de Matrim. (fol. 119.)
*Crescite, & multiplicamini, non est
præceptum, sed plusquàm præce-
ptum, & (fol. 126.) leno est, qui
matrimonium fugit. Cùm tamen
utérque S. Joannes fugerit.*

PUNCTUM CCXLIV.

*Cœlibatus Sacerdotum in Dei ver-
bo est fundatus. Contra Luth.
Calv. &c.*

Je. ei accepturi legem audi- 1.
unt à Moyse, Exodi 19. 15. *Estote
parati in diem tertium, & nè ap-
propinquetis uxoribus vestris. At-
qui Sacerdotes nostri accipiunt
quotidie, non legem, sed Legis-
latorem ipsum. Ergo.*

1. Reg. 21. 4. *Et respondens Sa- 2.
cerdos ad David, ait illi. Non ha-
beo*

- beo laicos panes, sed tantum panem sanctum, si mundi sint pueri, à mulieribus. Si panes isti requirebant castimoniam, quantò magis id dicendum de Eucharistia? præsertim in hominibus, quibus ex officio incumbit eam quotidie ferè conficere, manducare, & distribuere. Vide Exod. 19. 22. & 1. Cor. 7. 33. &c.*

PUNCTUM CCXLV.

Apostoli perpetuam servârunt continentiam. Contra Calv. &c.

1. Ex Matth. 19. 27. Constat, Apostolos reliquisse omnia, quæ habebant; ac proinde, qui habebant uxores, reliquisse etiam illas, & servâsse continentiam, ad quam Apostolus hortatur omnes.
2. 1. Cor. 7. 7. *Volo vos omnes esse, sicut meipsum. Vide Punct. seq.*

PUNCTUM CCXLVI.

*Episcopis, Sacerdotibus, Diaconis,
& Sub-*

& Subdiaconis, à tempore Apostolorum, prohibitum est uxores vel ducere, vel ante ductis uti. Contra Luth. Calv. &c.

2. Tim. 2. 4. *Nemo militans* 1.
Deo, implicat se negotiis secularibus. Quanta verò negotia, & curæ nuptias sequantur, quis ignorat? Tit. 1. 8. *Oportet Episcopum* 2.
 (quo nomine comprehenditur etiam Presbyter, Philip. 1. v. 1.) *continentem esse*; Etiam ab uxore, (ut docet ibi Hieronymus) ea enim absoluta est continentia.
 1. Tim. 3. 8. *Oportet Diaconos* 3.
pudicos esse. Audin? *Oportet.* Vide Punct. 144. n. 1.

Et ex 1. Paralip. 24. item Luc. 4.
 1. colligitur, Sacerdotes veteris Testamenti per vices ministrare solitos, & toto eo tempore, quo ministrabant in tabernaculo, à domo, & uxoribus abfuisse. (Argumentum est Syriaci Papæ ep. ad Himericum: Innocentii primi, & Ve-

5. & Venerabilis Bedæ.) Atqui vi-
ces & misteria Clericorum in no-
vo Testamento, toto vitæ tempo-
re durant, & sunt functiones lon-
gè sanctiores. Ergo necessarium
erat, his continentiae legem im-
ponere. 1. Cor. 7. v. 5. Præscribi-
tur conjugatis, ut ad tempus usu
conjugii abstineant, quò diligen-
tius orationi vacare possint. Epi-
scopi verò, Sacerdotes, &c. de-
bent semper quantâ possunt dili-
gentiâ, orationi vacare. Ergo il-
lis continentia erat præscribenda.

Augustinus (lib. 2. de adult.
conjug.) *Solemus*, ait, *eis propo-
nere continentiam Clericorum.*
Et ex Patribus Græcis Origines
(hom. 25. in Numer.) *Videtur*,
inquit, *mihi*, quòd illius solius est
offerre sacrificium, qui *indefinen-
ti*, & *perpetua se devoverit Casti-
tati.* Et Eusebius; *Eos*, qui sa-
crati sunt, & *in Dei ministerio*,
cul-

*cultūque occupati, continere seipso
deinceps à cultu uxoris decet.*

PUNCTUM CCXLVII.

*Laudabilis est vita Eremitica. Cont.
Polanum, Vorstium, &c.*

Propter magna solitudinis
emolumenta: Osee 2. 14. *Ducam* 1.
eam in solitudinem, & loquar ad
cor ejus. Thren. 3. 26. *Bonum est* 2.
præstolari cum silentio salutare Dei:
Et ob hanc rem, v. 28. Sedebit so- 3.
litaris, & tacebit.

Constat enim exemplū Christi,
Matth. 4. 1. & Marci 1. v. 13. *Spi-* 4. 5.
ritus expulit eum in desertum, &
erat in deserto 40. diebus, & 40.
noctibus, eratque cum bestiis.

Exemplū etiam Joan. Luc. 1. 6.
80. *Et confortabatur Spiritu, &*
erat in desertis usque ad diem osten-
sionis suæ ad Israël. Moyse in
solitudine dicitur per 40. annos
præesse populo, ibique in rubo

ardenti vidit Dominum. Vide etiam Luc. 1. 24.

7. *Mihi* (ait D. Hieronymus ad Rusticum) *oppidum carcer, solitudo est Paradisus.*

PUNCTUM CCXLVIII.

Jejunium virtus est, & ad Dei cultum pertinet. Contra Luth. Calv. &c.

1. 2. Paralip. 20. 3. *Josaphat timore perterritus, totum se contulit ad rogandum Dominum, & predicavit jejunium universo Juda. Cujus effectus fuit victoria illa mirabilis, &c. in eodem Joëlis 2. 12. Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio, & fletu, &c. Et v. 15. Canite tabâ in Sion, sanctificate jejunium. Hoc enim, cum non sit Cæremoniale, vel judiciale, sed morale; ad nos etiam pertinet.*
3. *Lucae 2. 37. Non discedebas (Anna) de Templo, jejunans, & obse.*

secrationibus serviens nocte, ac die. Jejunii Deo servitur, non secus, atque obsecrationibus: idcirco malè ait Lutherus, (in 3. Jonæ, tom. 4. fol. 422.) Tanti sunt apud Deum jejunia jumentorum, & cilicia, quanti hominum, & è contra.

Matth. 6. 17. Gratum Deo Pa- 4.
tri est jejunium: & Matth. 17. 5.
20. contra cacodæmones antido-
tum: & Luc. 1. 15. Angelus Jo- 6.
annem laudat ob abstinentiam:
Ergo non est res indifferens, si-
cut esus, ut docent Protestantes.

Act. 13. 3. Tunc jejunantes, & 7.
orantes, imponentesque eis manus,
dimiserunt eos. Habes hic jeju-
nium à primis Christianis, etiam
Prophetis, (ut ibi dicit Lucas)
& Doctoribus, sedulò cultum.

Augustinus, epist. 86. Ego, in- 8.
quit, in Evangelicis, & Apostolicis
literis, totòque instrumento, quod
appellatur Testamentum Novum,

animò id revolvens, video præceptum esse jejunium.

PUNCTUM CCXLIX.

Delectus ciborum est virtus: quamvis Beza vocet Diabolicam superstitionem: &c.

1. Gen. 2. v. 17. *De ligno scientiæ boni, & mali nè comedas; in quo-
cunque enim die comederis ex eo,
morte morieris.* Vide etiam Dan.
- 2.3. 10. 30. Judic. 13. 14. Jerem. 35. 6.
4. Matth. 3. 4. *Esca ejus (Joan-
nis Baptistæ) erat locusta, & mel
sylvestre.* Qui tamen, nisi absti-
nentiæ causâ, habuisset alios ci-
bos. Luc. 1. 15. *Vinum, & sice-
ram non bibet; abstinentiæ causâ,
ut patet ex Lucæ 7. 33. Venit Jo-
annes Baptista nèque manducans
panem, nèque bibens vinum, &c.*
8. Rom. 14. 21. *Bonum est, non man-
ducare carnem, & non bibere vinum.*
Bonum dicit esse delectum potûs,
cibique. Blasphemè igitur, hæc
omni-

omnia, doctrinis dæmonum attribuantur. Vide Punct. sequ.

PUNCTUM CCL.

Dies jejunii, & abstinentie, sunt rectè ab Ecclesia instituti. Contra Luth. Bez. &c.

Sunt enim à Christo præscripti; 1.
 Matth. 9. 15. *Venient dies, cum auferetur ab eis sponsus, & tunc jejunabunt.* In V. etiam Testamento sæpè indicta sunt jejunia: à Rege Saule (1. Reg. 14. 24.) à Josaphat (2. Paralip. 20. 3.) à Rege Ninivitarum. (Jonæ 35. ab Esther. cap. 4. 16.) 2.
3.
4 5.
6.

1. Esdræ 8. 21. *Prædicavi ibi jejunium, ut affligeremur coram Domino Deo nostro, & peteremus ab eo viam rectam nobis, & Filiis nostris, universæque substantiæ nostræ.* Item 2. Esd. 9. 1. Jerem. 35. 7.
 6. Rechabitæ dixerunt; *Non bibemus vinum, quia Jonadab filius Rechab, Pater noster præcepit nobis* 8.

- dicens; non bibetis vinum vos, & Filii vestri, in sempiternum: Hoc dixerunt, & fecerunt, ac propterea à Deo ipso laudati sunt, & peculiari benedictione affecti, ibid. v. 19. At certè non minùs laudabile est, modò obedire Communi Matri Ecclesiæ, quàm tunc fuit, obedire privato homini. Act. 15. 29. Apostoli inhibuerunt fidelibus sanguinem, & suffocatum. Quidni igitur Ecclesia tantundem, aut similia faciat?*

Tertul. Benè, ait Tertullianus, quòd & Episcopi universæ plebi mandare jejunia assolent. lib. de jejunio. Et Augustinus, Serm. 62. de tempore. Aliis, inquit, diebus jejunare remedium est, aut premium; in quadragesima non jejunare, peccatum est.

PUNCTUM CCLI.

Non requiritur in oratione fides, quâ certò credamus, Deum absol-
solu-

*solutè facturum, quæ petimus.
Contra Luther. Calv. Confess.
Saxonicam, &c.*

David oravit pro vita filii sui,
cùm tamen dicat, 2. Reg. 12. 22. 1.
*Quis scit, si fortè donet eum mihi
Dominus, & vivat infans? Sic
Christus, Matth. 26. 39. Pater, 2.
ait, si possibile est, transeat à me
calix iste! Et tamen scivit, non
transituum. Jacob. 5. 16. Orate 3.
pro invicem, ut salvemini: & ta-
men nemo scit salvandos omnes.*

PUNCTUM CCLII.

*Preces sunt magna cum reveren-
tia. & humilitate etiam cor-
poris, ad Deum fundendæ. Con-
tra Calv. &c.*

3. Reg. 8. 54. Salomon orans 1.
(coram altari) utrúmque genu
in terram fixerat, & manus expan-
derat in cœlum. Vide Danielis
6. v. 10. 2.

Matth. 16. 39. *Procidit, (Christus 3.
R 5 stus*

stus in horto) *in faciem suam orans, & dicens, Pater mi, &c.*
 Si hoc Unigenitus Patri coæqualis, quid debemus servi facere?

4. & fecerunt Apostoli, Act. 7. 60.
 5. 6. Act. 21. 5. Eph. 3. 14.

PUNCTUM CCLIII.

Unam, eandemque orationem sæpius repetere, néque superstitiosum est, néque superfluum.

1. Lucæ 18. 1. Christus non jubet semper orare, & Matth. 6. 9. formam nobis præscribit orandi valde brevem, quidni igitur eandem sæpe repetamus, ut diutiùs eo pacto in oratione perseveremus? Angeli Isaiaë 6. 3. dicebant, *Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Idem ergo in oratione repetendum est.
 4. 5. Idem habes Apoc. 4. 8. Et Matth. 26. 44. Christus *oravit tertio eundem sermonem dicens.* David Psal. 135. & tres pueri in Cantico suo
 (Da-

(Danielis 3.) idem sæpissimè in eadem oratione repetunt, Ergo.

PUNCTUM CCLIV.

Hora Canonica, sive ritus laudandi, precandique Deum certis quotidie horis, est piissimus. Contra Luth. Calv. &c.

Psal. 54. 18. *Vespere, manè, & meridie narrabo, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam. Et Psal. 118. 164. Septies in die laudem dixi tibi: & v. 62. mediâ nocte surgebam ad confitendum tibi. Daniel. cap. 6. v. 10. Fenestris apertis in cœnaculo suo, contra Jerusalem tribus temporibus in die flectebat genua sua, & adorabat, confitebaturque coram Deo suo, sicut & antè facere consueverat. Act. 3. 1. Petrus, & Joannes ascendebant in Templum ad horam orationis nonam. August. Serm. 55. de tempore. Rogo, ait, vos ad Vigiliis maturius surgite; ad Tertiam, ad*

1.
2.
3.
4.
5.

R 6

Sex-

*Sextam, ad Nonam ante omnia
convenite.*

PUNCTUM CCLV.

*Licet Deum orare pro omnibus in
hac vita constitutis. Contra
Bezam, Raynoldum, &c.*

1. Lucæ 23. 34. Christus in Cru-
ce oravit pro Pilato, Principibus
Sacerdotum, & reliquis suis oc-
cisoribus; *Pater dimitte illis, &c.*
2. Exod. 32. 32. Moyſes pro popu-
lo idololatra, in quo non omnes
erant electi, Deo supplicavit. 1.
3. Tim. 2. 1. *Obsecro* (ait Apostolus)
*primum omnium fieri obsecrationes,
orationes, postulationes, gratiarum
actiones pro omnibus hominibus.*
Qui dicit omnes, nullos excipit;
néque reprobos, neque peccan-
tes in Spiritum S. &c. ut adverſa-
rii nostri malè existimant.

PUNCTUM CLCVI.

*Placet Deo Cantus Ecclesiasticus,
cum*

cum instrumentis etiam musicis.

Contra Calvinistas, &c.

Spiritus S. ad modos musicos
invitat, Psalm. 150. 3. *Laudate*
eum in sono tubæ, laudate eum in
psalterio, & cithara. Laudate eum
in tympano, &c. 1.

Ipsèque Christus una cum
Apostolis, Matth. 26. 30. Hym-
num cecinit, ut ex græco patet:
καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος
τῶν ἐλαιῶν. 2.

Col. 3. 16. *Commonentes vos-*
metipfos Psalmis, Hymnis, & Can-
ticis spiritualibus. 1. Cor. 14. 26. 3.
Eph. 5. 19. 4.

Concil. Laodicen. (ante an-
nos 1200.) can. 15. *Nulli alii in*
Ecclesia Psalmos cantant, præter
eos, qui cantorum funguntur offi-
ciô. Vide Aug. l. 9. Confess. 7. &
lib. 11. cap. 33.

PUNCTUM CCLVII.

Piæ sunt peregrinationes ad loca sa-
cra, orationis causâ. Deut.

1. Deut. 16. 16. *Tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu Domini Dei tui in loco, quem elegerit. &c.* Sed Deus etiam modò elegit loca per signa, quæ in iis patrat,
2. Ergo. 2. Reg. 15. 7. *Vadam, & reddam vota mea, quæ vovi Domino in Hebron, &c.* En praxim eorum, qui tum erant fideles.
3. Actor. 8. 27. *Et ecce vir Æthiops, potens Candacis regina Æthiopum, &c. venerat adorare Jerusalem, itinere certè longo.*

PUNCTUM CCLVIII.

Non est necesse populum audire, seu verbatim intelligere ea, quæ Sacerdos publicè orat. Contra Conf. Angl.

1. Levit. 16. 17. *Nullus hominum sit in tabernaculo, quando Pontifex sanctuarium ingreditur, ut roget pro se, & pro domo sua, & pro universo cætu Israël, donec egre-*

egrediatur. Vide, ut Dei jussu hic solus, atque solitarius orare debuit publicè Sacerdos. Item Lucæ 1. 9. 2.

PUNCTUM CCLIX.

Licet publicè orare linguâ peregrinâ, saltem ubi sunt, qui interpretentur, ut apud Catholicos ubique sunt, tam liberi, quam Concionatores, &c. Cont. Calvin. Bez. &c.

1. Cor. 14. 26. *Omnia ad edificationem fiant, sive linguâ quis loquitur, secundùm duos, aut ut multum tres, & per partes, & unus interpretetur.* Et. v. 17. *Tu quidem bene gratias agis (in lingua peregrina.)* Et absolutè, & undiquaque etiam nunc dierum id bene agitur, quia alii etiam ædificantur, per interpretationem. 1. 2.

PUNCTUM CCLX.

Non est illicitum orare linguâ, quam

quam nec ipse orans calet. Contra eosdem.

1. 1. Cor. 14. 13. *Et ideò, qui loquitur linguâ, oret, ut interprete-
tur. Ergo nondum id poterat;*
2. *Et tamen verè Deum orabat: v. 14. Nam si orem linguâ, Spiritus meus orat, mens autem mea sine fructu (interpretationis) est.*

Orationibus verò, quæ apud Catholicos ab aliquibus contingunt fieri in lingua eis ignota, semper adjuncta est interpretatio, saltèm generalis, quâ nôrunt eas sanctas esse; ad Dei gloriam, & utilitatem suam institutas, & usurpatas ab Ecclesia, &c. Ergo nihil habent periculi, nihil vetiti, & emolumenti satîs.

PUNCTUM CCLXI.

Pium est, certa orationi loca deligere. Contra Calv. Anabapt. &c.

1. Aggæi 1. 8. *Ædificate Domum, & acceptabilis mihi erit, & glori-
fica-*

ficabor, dicit Dominus. En ut Deo honorifica sunt talia loca. Vide Psal. 28. 2. Actor. 3. 1. Petrus, 2. & Joannes ascendeabant in templum, ad horam orationis nonam. Et 1. Cor. 11. v. 18. 22. Nil, nisi sacra 3. volebat Apostolus tractari in Ecclesia, sive templo, quod propterea debet esse locus separatus.

PUNCTUM CCLXII.

Templorum ornatus Deo placet. Contra Cal. Tygurinos &c.

Exodi 35. 22. In cultum San- 1.
ctuarii, *Omne vas aureum in do-*
naria Domini separatum est. v. 27. 2.
Principes verò obtulerunt lapides
onychinos, & gemmas. v. 29. Cun- 3.
cti Filii Israël voluntaria Domino
dedicaverunt. Et c. 36. 3. Quoti- 4.
die manu vota populus offerebat.
Psal. 25. 8. Dilexi decorem domus 5.
tuæ. Vide etiam 3. Reg. 6. 12. & 6.
v. 22. Nihil erat in Templo, quod 7.
non aurò tegeretur. Et Marci 14. 8.
15.

15. Christus Dominus, qui via, & veritas nostra est, non in angulo aliquo neglecto, & obscuro, sed in loco magnificè parato sacra sua peragere voluit.

PUNCTUM CCLXIII.

Dedicationes Templorum, cum fundamento in verbo Dei, celebrantur, Contra Calvin.

- I. 3. Reg. 8. 63. *Mactavit Salomon hostias pacificas, quas immolavit Domino, boum 22. millia, & ovium 120. millia. & dedicaverunt Templum Domini, Rex, & filii Israël.*
2. Et v. 65. *Fecit ergo Salomon in tempore illo festivitatem celebrem, & omnis Israël cum illo coram Domino Deo nostro, quatuordecim diebus.* Quidni igitur, & nos templa ejusdem Dei, nostra Sanctiora, cum solemnitate dedicemus? Præsertim cum Deus Templis Catholicorum magis ad-

ad sit, & nobiliorem in eis habeat cultum Missæ, &c.

1. Esdræ 6. 16. *Fecerunt autem filii Israël Sacerdotes, & Levitæ, &c. dedicationem domûs Dei in gaudio.* Sic facimus Catholici, sic in Ecclesia primitiva factitatum est, ut patet ex Concilio 4. *Concil. Carthag.* Carthaginensi, Can. 6. anni circiter 390.

PUNCTUM CCLXIV.

Laici debent jure divino decimas, aut aliud earum locò solvere Sacerdotibus. Contra Anabaptistas.

In V. T. clarum erat, Lev. 27. Num. 18. 21. & alibi: In Novo autem T. Matth. 22. 21. *Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo: id est, Cæsari tributa, & Deo decimas; ut Hieronymus, & Augustinus exponunt.* Matth. 10. 10. *Dignus est operarius cibò suo.* Ergo non nisi indignè eò caret. 1. Cor, 9. 7. *Quis militat suis sti-*

1.

2.

3.

Hier.

August.

4.

5.

- stipendiis unquam? Quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? Et v. 9. Non alligabis os bovi trituranti & v. 11. Si nos vobis spiritualia seminaverimus, magnum est, si nos carnalia vestra metamus? & v. 12. Sed non usi sumus hac potestate. Audin? potestatem ergo habuit carnalia metendi. Denique v. 13. & 14. Nescitis, quoniam qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt, edunt: & qui altari deserviunt, cum altari participant; ita & Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere. NB. Dominus ordinavit.*

PUNCTUM CCLXV.

Non licet Christianis Sabbatha Judeorum, aut alias veteris legis ferias observare Contra Schism. Æthiopiæ, & Traskitas.

- Si enim per legem justitia; ergo gratis Christus mortuus est. Galat. 2. 21.*

2. 21. Item c. 4. 10. *Dies observatis, 2.*
(Judæorum) & menses, & tempo-
ra, & annos: timeo vos, nè fortè sinè
causa laboraverim in vobis.

Non igitur, (Colof. 2. 16.) *vos 3.*
judicet in cibo, aut in potu, aut in
parte diei festi, aut Neomenia, aut
Sabbathorum, quæ sunt umbra futu-
rorum: Corpus autem Christi: Qui
jam pridem venit, ut propterea
hinc debeant faceßere ejus typi
legales.

Et sicubi dicantur Sabbatha, &
 alia Judæorum propria, fore æter-
 na; id intelligere non simpliciter,
 sed donec duraret istius Reipubli-
 cæ status.

PUNCTUM CCLXVI.

Cultus diei Dominicæ, Paschatis Pen-
tecostes, Assumptionis Beatissimæ
Virginis, &c. est Sanctus, & Re-
ligiosus. Cont. Luth. Cal. &c.

Nam observatio festorum, quæ 1.
 præcipitur Exod. 12. & 20. ad
 Dei

Dei cultum pertinet, & est præceptum Naturale ad nos spectans, ut adversarii concedunt; Ergo nos etiam habere debemus dies, quorum observatio ad Dei cultum pertineat, nè simus inferioris conditionis, quàm ipsi Judæi: non habemus autem alios, quàm Dominicos, Pascha, Pentecosten, Assumptionem Beatissimæ Virginis, &c. horum igitur observatio est, Dei cultus sanctus, & religio-

Ambro.
August.

sus. Sic Ambrosius, serm. 62. Augustinus, præf. in ep. Joan. & lib.

Ignat.

2. 22. de Civit. 30. Ignatius Martyr, ep. ad Magnesianos. Sic Christus & Apostoli, Joan. 10. 22. Act. 20. 16.

3. Sepulchrum Christi resurgendo,

4. &c. fecit gloriosum; Isaiaë 11. 10.

Quidni & diem, in qua resurrexit,

5. natus est, &c. Vide Josue 5. 16.

August.

S. Augustinus, lib. 9. de Civit.

Dei, cap. 4. *Beneficiorum Dei solemnitatibus, festis, & diebus statutis, dicamus, sacramusque me-*

memoriam; nè volumine temporum ingrata subrepat obliuio. Inde enim manat in Ecclesiam militantem exemplum virtutis; inde novum Ecclesiæ triumphanti gaudium de concive novo, &c. Tertullia *Tertull.*
nus de corona militis, docet, unam ex antiquissimis traditionibus esse, annuas celebrationes facere pro Natalitiis (Sanctorum in cœlo.)

PUNCTUM CCLXVII.

Ad providentiam Pastorum Ecclesiæ spectat, ceremonias instituere, ut rectè docet Augustinus.

Cum paucula de ritibus Eucharistiæ decrevisset Apostolus, 1
 I. Cor. II. 34. *Cætera (ait) Cum venero disponam.* Et cap. 14. 40. 2
Omnia honestè, & secundum ordinem fiant. Act. 15. 29. Novam 3
 gentibus Apostoli cæremoniam præscripsere, abstinendi à sanguine, & suffocato. Gen. 28. 18. 4
 Jacob

Jacob homo tunc privatus, *erexit lapidem in titulum, &c.* Ergo à fortiori, possunt id Episcopi totius Ecclesiæ.

- 5.6. Judith. 16. 31. Esther. 9. 21.
7. & 1. Machab. 4. 59. nova festa instituit Synagoga: Igitur à fortiori, instituere potest Ecclesia Christi, & confusione dignus est, qui ejus
8. sanctiones contemnit. Juxtà 2. Thes. 3. 14. *Si quis non obedit verbo nostro per epistolam, hunc note, & nè commisceamini cum illo, ut confundatur.*

PUNCTUM CCLXVIII.

Cæremonia Ecclesiæ sunt Deo grata, & meritoria.

1. Sunt enim exercitium obedientiæ, quæ Deo valde grata, & accepta est; 1. Reg. 15. 22. *Melior est obedientia, quàm victima, &c.* Sunt enim fidei (præsertim his temporibus) confessio, quæ certè ad salutem valet: juxtà Rom.

Rom. 10. 10. *Ore autem confessio fit ad salutem.*

PUNCTUM CCLXIX.

Cæremonia luminarium, palmarum, &c. in verbo Dei sunt fundata.

Mitto brevitatis causâ cæremónias in V. T. usitatas. Nativitatem Christi, Deus cæremoniâ lucis illustravit: Lucæ 2. 9. &c. 1.
 Postea Christus miraculis, quæ faciebat, cæremónias admiscebat: Lucæ 7. 14. *Et accessit, & tetigit loculum, &c.* Lucæ 4. 40. 2.
At ille singulis manus imponens, curabat eos. Socrum Petri, tactâ foeminæ manu, &c. sanitati restituit, Matth. 8. 15. &c. & Luc. 3. 4. 5
 3. 4. 39. Marci 7. 33. & 34. *Surdum* 6. 7.
mutum sanavit, mittens digitos in auriculas, & expuens, tangensque linguam ejus, &c. & dicens: *Epheta*, id est adaperire. Sic etiam Marci 8. 23. & v. 25. 8. 9.

10. Rursus Dominicâ Palmarum, insidens pullo asini Christus, turbas cum ramis &c. non tantum non prohibuit, sed Phariseos, prohibere volens, compescuit.
11. Joan. 13. 5. *Cæpit lavare pedes discipulorum;* & v. 8. *Respondit ei (Petro) si non laveris te, non habebis partem mecum.* Tanti fuit Christo,
12. hæc cæremonia, & Matth. 26. 39. *Procidit in faciem orans.* Etiam in
13. morte Christi. Matth. 27. 45. & v.
14. 51. mysteriis plenæ cæremoniæ, ab Angelis, Dei jussu, exhibitæ.
15. Et ascendens Christus coram discipulis, (Luc. 24. 50.) *Elevatis manibus suis, benedixit eis.*

Posteaque die Pentecostes, promulgata est lex gratiæ cum cæremoniis, *spiritus vehementis, linguarum ex igne efformatarum, &c.* Act. 2. 2. & 3. Ex quibus patet, quod nemo, sinè gravi impietate, cæremonias ad cultum, & imitationem Christi ab Ecclesia

fia

fiā usurpatas, contemptui habere queat.

PUNCTUM CCLXX.

Cæremoniæ ab Ecclesiâ institutæ, non possunt omitti absque peccato, etiam citra scandalum. Contra Conf. Angl.

Pleræque enim injunctæ sunt ab Ecclesiâ, & ejus summo Pastore. Rom. 13. 2. *Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit.* & v. 5. *Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.* Ergo, & in cæremoniis subditi esse tenemur. Prætereà Act. 15. 28. *Visum est Spiritui Sancto, & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, præter hæc necessaria, ut abstinatis vos à sanguine, &c.* Quid enim fuerunt istæ abstinentiæ, nisi veteris Synagogæ cæremoniæ? & quæ Christianis necessaria, nisi ex le-

gis Apostolicæ obligatione, etiam citra scandalum?

PUNCTUM CCLXXI.

Romanus Pontifex, visibile Ecclesiæ in terris caput, rectè pedum osculo salutatur. Contra sectarios omnes.

1. Est enim suprema quædam Dei adoratio, & quædam etiam inferior, quâ homines coluntur: de utràque sunt varia Scripturæ loca; de suprema, & inferiori simul habes, 1. Paralip. 29. 20. *Et benedixit omnis Ecclesia Domino Deo Patrum suorum, & inclinaverunt se, & adoraverunt Deum, & deinde regem.* Et de inferiori, cujusmodi Pontifici tribuitur, habemus Gen. 27. 29. *Isaac ad Jacob. Serviant tibi populi, adorent te tribus.*
2. Et Apoc. 3. 9. *Episcopo Philadelphię Deus spondet: Ecce faciam illos; ut veniant, & adorent ante pedes tuos, & scient; quia ego*
3. *di-*

dilexi te. Quod idem planè videretur esse, ac si dixisset; ego efficiam, ut accedant, & adorent tuos pedes: In Scriptura enim juxtà Hebraicam phrasim idem est, ante rem aliquam adorare, atque adorare eam: 1. Reg. 1. 19. Apoc. 15. 4.

Jam verò si Deo placitum est, ut homines adorarent pedes Episcopi Philadelphienſis; quantò magis ipsi acceptum est, ut Christiani, affectu pio, ad pedes, supremi Ecclesiae in terris Episcopi, nos prosternamus.

Porro hic honor Pontifici habetur, non ob propriam illius sanctitatem, nec ob qualitatem ullam, quâ is pollet, ut privata est persona; sed ob authoritatem illam, & potestatem, quam à Christo habet; adeoque per ipsum, & in ipso adoratur, & honoratur Christus, cujus personam ille maximè repræsentat.

PUNCTUM CCLXXII.

In verbo Dei stabilitus est usus thuris, in divinis Officiis.

- Frequentissimus erat, ex Dei præscripto, in V. T. quod in Novo sit adhibendus, patet Isa. 60. 6. & Matth. 2. 1. ubi Christo ob-
 1. rulerunt munera, *aurum, thus,*
 2. *& myrrham.* Quidni igitur, & nos Christum in ejus Sacris thure honoremus?

- Id prædixisse videtur Malachi-
 3. as c. i. v. 11. ubi de futuris in lege gratiæ vaticinans, ait; *Et in omni loco sacrificatur*: hebraicum etiam *muctar*, significat etiam *incensum*; ac si diceret Propheta; *In omni loco incensum mihi offertur, & offertur nomini meo oblatio munda,* ait Dominus exercituum.

Et certè incensum ibi vertunt Septuaginta, Tigurin. Pagni Syrus, & Arabicus tam Alexandrinus, quàm Antiochenus.

PUN-

PUNCTUM CCLXXIII.

Creatura, ut aqua, panis, oleum, &c. rectè benedictionibus sanctificantur. Contra Luther. & Calvin.

Panes multiplicaturus (Luc. 9. 16.) aspexit in cælum, & benedixit Christus. 1. Tim. 4. 4. *Omnis creatura Dei bona est, &c. sanctificatur enim per verbum Dei, & orationem.* Hoc est, (interprete D. Chrysostomo, & Theophylacto in hunc locum) si creatura esset aliqua immunda, sanctificari posset adhibito crucis signò: quantò magis res bonæ, mundæque fient sanctiores? 1.
2.

Cyrillus (Catech. 3.) *Sicut, ait, mundi cibi fiunt immundi invocatione diaboli; ita aquam simplicem, fieri sanctam invocatione Dei.* Basil. lib. de Spir. S. cap. 27. *docet, Aquæ Consecrationem, esse traditionem Apostolicam.* Cyril.
Basil.

August. etiam August. lib. 6. in Julian. & hom. 87. ex lib. 50. hom. &c.

PUNCTUM CCLXXIV.

Benedictiones signô externo, ut sanctæ crucis, ritè peraguntur. Contra eosdem.

1. Marci 10. 16. *Et complexans eos, (Jesus) & imponens manus super eos, benedicebat eis. Quidni & signum crucis imponatur?*

2. Luc. 24. 50. *Elevatis manibus, suis, benedixit eis: cum signo igitur externo.*

3. Apoc. 7. 3. *Nolite nocere terræ, & mari, &c. quoadusque signemus servos Dei in frontibus eorum. Et quomodo signetur aliquid meliùs, quàm cruce, Redemptionis humanæ instrumento?* Ambrosius, lib. de his, qui mysteriis initiantur, cap. 3. dicit, aquam, nisi crucis signô priùs sacretur, nullum habere usum in Ecclesia.

Ambros.

PUN.

PUNCTUM CCLXXV.

Etiam inter homines Christianos, est politica potestas, sive superioritas. Contra Luth. Calv. &c.

1. Petr. 2. 17. *Regem honorificate:* Quô nihil dici potest clariùs. 1.
 Tit. 3. 1. *Admone illos, potestatibus, & principibus subditos esse.* 2.
 Quòd si Christianos decet subesse Regibus Ethnicis, (ut etiam adversarii fatentur,) cur non potiùs Principibus Christianis?
 Prov. 11. 14. *Ubi non est gubernator, populus corruet.* 3.
 Hebr. 13. 17. *Obedite prepositis vestris, & subjacete eis.* 4.
 1. Tim. 2. 2. *Orari vult Apostolus, pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate sunt.* 5.
 Ex his adverte, quàm crassè Luth. Luth.
 therus erret, cùm docet, hominem Christianum nemini subiectum esse: (de libert. Christiana, tom. 2. f. 3.) Eò nempe tendit quintum Novatorum Evangelium.

PUNCTUM CCLXXVI.

Politicis sanctionibus obstringuntur etiam conscientia fidelium. Contra Calv. Bez. &c.

1. Rom. 13. 1. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit :*
2. *Hoc est , earum legibus , &c. Ibid. Non est potestas , nisi à Deo ; quæ autem sunt , à Deo ordinata sunt.*
3. *v. 2. Itaque qui resistit potestati , (Regis , Reipublicæ , &c.) Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt , ipsi sibi damnationem acquirunt. Dei enim Minister est , potestas , v. 4. & concludens , v. 5. ait Subditi estote , (potestatibus) non solum propter iram , sed etiam propter conscientiam.*
- 4.5.

August. Augustinus , in Psal. 7. *Ubi hoc jubet Pater , quod contra Dominum non sit , sic audiendus est , quomodo Deus ? At major est autoritas Imperatoris , Regis , quàm Patris , E.*

PUN.

PUNCTUM CCLXXVII.

Dominium potest esse etiam in impiis. Contra Wiclefum, &c.

Rom: 13. 1. & 1. Pet. 2. 13. A- 1.2.
postoli docent, Regum potesta- 3.4.
tem esse à Deo, & illis obedien- 5.
dum: cum tamen nulli tunc essent
Reges, nisi pagani, & infideles
Vide Isa. 45. 1. Sap. 6. 4. Jer. 27. 6.
6. Dan. 2. 38.

Augustin. 5. de civ. 21. *Dat*
(Deus) *fælicitatem in regno cælo-*
rum solis piis: regnum verò terre-
num & piis, & impiis, sicut ei
placet, cui nihil injustè placet.

PUNCTUM CCLXXVIII.

Christiano Magistratui licet gladiò
ferire. Contra Anabaptistas.

Rom. 13. 4. *Si malum feceris, 1.*
time, non enim sinè causa gladium
portat: Minister enim Dei est. Si-
nè causa verò portaret gladium,
si eò punire non posset.

Moyfes, Josue, David, &c, 2.

tanquam Principes, morte puni-
vère quàm plurimos.

3. Matth. 26. 52. *Qui acceperint
gladium, gladiò peribunt.* Quibus
verbis Christus approbat legem
de homicida occidendo: Exod.
4. 21. 12. Gen. 9. 6. Prov. 10. 8.
5.6. *Unde Augustinus, 1. civ. 21.*
Nequaquàm, ait contra hoc præce-
ptum fecerunt, quò dictum est non
occides, qui personam gerentes pu-
blicæ potestatis, sceleratos morte
puniêrunt.

PUNCTUM CCLXXIX.

Christianis licet bella gerere. Con-
tra eosdem.

- Bella enim præcepit Deus
1. Moyfi, Josue, Samueli, Davidi,
&c. Vide etiam Judic. 3. 2.
2. 3. 1. Reg. 15. 3. Et Lucæ 3. 14.
Joannes Baptista non svasit dese-
rere militiam, sed *contenti*, aje-
bat, *estote stipendiis vestris* &c.
Præclare (ait Gregorius Nazi-
anze-

anzenus, oratione 3. de pace) in-
terdum bellum suscipitur: quamdiu
tamen licet, propensiores ad pacem
esse debemus: hoc enim sublimius
est, & divinius.

PUNCTUM CCLXXX.

*Christianis cum veritate, judiciô, &
justitiâ, licitum est jurare. Con-
tra eosdem.*

Gen. 22. 16. Per memet ipsum	1.
juravi, dicit Dominus. Rom. 1. 9.	2.
Testis mihi est Deus. Jurare enim	
nihil aliud est, quàm Deum, qui	
mentiri non potest, in testem vo-	
care. 2. Cor. 1. 23. Testem invo-	3.
co Deum in animam meam. Sic 1.	
Tim. 5. 21. Philip. 1. 8. Et Hebr. 6.	4. 5.
16. affirmat S. Paulus, omnem	6.
controversiam finiri per juramen-	
tum.	

PUNCTUM CCLXXXI.

*In nullo casu licitum est mendacium,
nè tunc quidem, quando menti-
endo*

*endo nemini obesses, & tamen ali-
cui prodesse. Contra Politicos.*

1. 1. Joan. 2. 21. *Quoniam omne mendacium ex veritate non est. At-
qui, si verum dicerent, dicentes,
aliquod mendacium esse licitum,
jam aliquod mendacium ex veri-
tate esset, contra Apostolum.*
2. Joan. 8. 44. *Cùm loquitur (dia-
bolus) mendacium, ex propriis lo-
quitur; quia mendax est, & pater
ejus. Atqui id, cujus primus au-
thor est diabolus, nequit esse, nisi*
3. *malum. Ergo. Vide Levit. 19.*
4. 11. Psal. 5. 7.

PUNCTUM CCLXXXII.

*Fides etiam Hæreticis servanda est.
Contra mendacium eorum, qui Ca-
tholicis contrarium impingunt.*

Nam in nullo casu licet menti-

1. ri. Prov. 12. 22. *Abominatio est
Domino labia mendacia, qui autem
fideliter agunt, placeant ei.*
2. Eccl. 5. 3. *Displicet (Deo) in-
fide-*

fidelis, & stulta promissio. Rom. 3.

12. 17. *Providentes bona, non tantum coram Deo, sed etiam omnibus hominibus, si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes. NB. si fieri potest: Nam peccaminosa promissio, non est ab ullo unquam neque Catholico, neque alio præstanda.*

PUNCTUM CCLXXXIII.

Libri hæretici sunt exurendi, & interdiciendi. Contra eosdem.

Multi ab Apostolis conversi, I. libros suos curiosos, ac vanos contulere, & combussere publicè coram omnibus. Act. 19. 19.

Concilium Nicænum libros Arii igni adjudicavit, & Constantinus id executioni mandari jussit Niceph. l. 8 c. 18. Socra. l. 1. c. 6. sub pæna capitis luenda, si quis libros Arii occultasset. Nestorii qui affert de hoc Epi. Constantini. libros interdixit Concilium Ephesinum; Theodosius Imperator exuri jussit. In quinta Synodo, dam-

damnato Anthymo, damnantur etiam ejus libri: & Justinianus Imperator gravem pœnam statuit, nimirum amputationis manuum, in eos, qui ejusmodi libros describunt, jussitque ubique comburi. (Vide Novel. constit. 42.) Colloquia enim hæreticorum sunt perniciosissima, multoque magis eorum libri.

2. Rom. 16. 17. *Rogo vos fratres, ut observetis eos, qui dissensiones, & offendicula præter doctrinam, quam vos didicistis, faciunt, & declinate ab eis: Nam per dulces sermones, & benedictiones, seducunt*
3. *corda innocentium.* 2. Tim. 3. 5. *Hos devita, nempe hæreticos.*
4. Tit. 3. 10. *Hæreticum hominem postquam, & secundam corruptionem devita. 2. Joan. v. 10. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam (Catholicam) non affert, nolite recipere in domum, nec ave ei dixeritis. Vide Punctum 184.*

PUNCTUM CCLXXXIV.

Non licet Hæreticorum concionibus interesse. Contra eosd.

Quia 2. Tim. 2. 17. Sermo eorum, ut cancer serpit, &c. & subverterunt quorundam fidem. 1.

1. Cor. 15. 33. Nolite seduci: corrumpunt mores bonos colloquia mala. Eccl. 3. 27. Qui amat periculum, in illo peribit. Et c. 13. v. 4. 2. 3. 4.
I Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea, Ergo.

PUNCTUM CCLXXXV.

Hæretici ab Ecclesia damnati, à Magistratu puniri possunt. Contra Huss. Luth. &c.

Exod. 32. 27. Moyfes (licèt ex se mitissimus) occidi jussit multa millia Israëlitarum, eò, quòd vitulum aureum adorâssent, & scissionem à Dei populo fecissent. Deinde Hæretici, rebelles sunt imperio Summi Sacerdotis: tales verò Deut. 17. 12. morte plecti 1. 2. ju.

jubentur, & jussioni illi obtemperârunt Elias, Josias, Jehu, &c. 3. Reg. 18. 40. & 4. Reg. 10. 25. &c. 23. 20.

5. In Novo T. Christus istiusmodi rebelles, non solùm jubet tra-

6. ctari ut Ethnicos, Matth. 18. 17. sed insuper dicit, esse lupos ra-

7. paces, Matth. 7. 15. fures, & la-

8. trones, Joan. 10. 8. Atqui tales sunt omni jure plectendi, E.

August. Augustinus, 2. Retract. 5. retractat, quod dixerat aliquando, non esse vi cogendos Hæreticos ad Fidem, & probat id utilissimum, excepto mortis suppliciô. Non quòd putaret illos id minimè mereri, sed tum quia hoc Ecclesiæ mansuetudinem decere existimabat, tum quia nondum extabat lex mortis in Hæreticos.

PUNCTUM CCLXXXVI.

Anima hominis est immortalis. Contra Luth. & Anabaptistas.

Matth.

Matth. 10. 28. *Nolite timere* 1.
eos, qui occidunt corpus, animam
autem non possunt occidere. Matth. 2.
22. 32. *Nónne legistis? ego sum*
Deus Abraham, & Deus Isaac, &
Deus Jacob: non est mortuorum
Deus, sed viventium.

Semper ergo vivunt defun-
ctorum animæ. Eccles. 12. 7. *Re-* 3.
vertatur pulvis in terram suam,
unde erat, & spiritus redeat ad
Deum, qui dedit illum. Ergo non
extinguitur.

PUNCTUM CCLXXXVII.

Animæ Patrum ante Ascensionem
Christi, non sunt in cælum re-
ceptæ. Contra Lutherum, &c.

Hebr. 11. 39. *Et hi omnes testi-* 1.
moniô fidei probati, non acceperunt
repromissionem. Ergo, néque ulli
alii. Vide plura Puncto sequenti.

PUNCTUM CCLXXXVIII.

Animæ Patrum ante Ascensionem
Christi, manserunt in loco sub-
ter-

terraneo, quem vocamus limbum Patrum. Contra Calv. &c.

1. Gen. 37. 35. *Descendam ad filium meum in infernum. Illum ergo in loco inferno esse credidit Patriarcha.*

2. Anima Samuelis, 1. Reg. 28.

3. v. 13. & 15. Eccl. 46. 23. *de terra*

4. *ascendit, unde verò, nisi ex confortio aliorum Patrum?*

5. 1. Petr. 3. 19. *Et his qui in carcere (Syriacè basciul, id est, inferno) erant, spiritibus veniens, (Christus post mortem) prædica- vit, qui increduli fuerant aliquan- do, quando expectabant Dei pati- entiam in diebus Noë. Quæ verò prædicatio ista, & quorsum, nisi in statu gratiæ jam fuerint isti spiritus?*

PUNCTUM CCLXXXIX.

Est Purgatorium, in quo anime Iustorum, quæ in hac vita non sunt planè purgata, satisfati-

*untur. Contra Lutheranos,
Calvinist. &c.*

Isaiæ 4. 4. *Purgabit Dominus* 1.
sordes filiorum, & filiarum Sion,
& sanguinem emundabit de me-
dio eorum, spiritu judicii, & spiri-
tu combustionis. Hoc de pœna
Purgatorii intellexit D. Augusti- *Ambros.*
nus, 20. civit. 29. Vide Zach. 9. 2.
11. Item Malach. 3. 3. *Ipse sede-* 3.
bit, quasi ignis conflans, & purga-
bit filios Levi. De Purgatorio hoc
etiam accipiunt Origines, Ambro- *Orig.*
sius, Augustinus, & Hieronymus, *Ambros.*
in hunc locum. *August.*
Hieron.

1. Cor. 3. 13. &c. 15. *Unus cu-* 4.5.
jusque Opus manifestum erit, &c.
Si cujus opus arserit, detrimentum
patietur, ipse autem salvus erit,
sic tamen quasi per ignem. Et per
quem, amabò te, ignem? Non
cercè æternum inferni; per tem-
poralem ergo Purgatorii, ut ex
communi Patrum expositione
probatur; *Origenis, Basilii,* *Orig.*
Basil.
Hie-

Hieron.
Theod.
Ambr.

Hieronimi, Theodoreti, Ambrosii, in hunc locum.

6. 1. Cor. 15. 29. *Alioquin quid facient, qui baptizantur pro mortuis? Si omnino mortui non resurgunt, ut quid & baptizantur pro illis.* Baptismus hic pro poena accipitur, sicut Marci 10. 38. & Lucae 12. 50. Quorsum verò poenas subibat Apostolus, & alii tunc Christiani pro defunctis, nisi ad Purgatorias, seu expiatorias eorum poenas redimendas?
9. Matth. 5. 25. Christus meminit carceris ab aliquibus post hanc vitam subeundi, & v. 26. disertè affirmat: *Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem:* Sed inferni non erit ultimus quadrans, néque exitus ullus; Ergo carcer iste necessario est temporalis, seu purgatorius. Vide etiam Lucae 12. 58.
11. 12. Matt. 12. 32. *Qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non remitt-*

remittetur ei, néque in hoc saculo, néque in futuro. Alia ergo aliqua (ut hinc colligit Augustin. & alii Augusti Patres) remitti possunt in futuro, ut consideranti patet.

Lucæ 12. 47. *Qui cognovit voluntatem Domini sui, &c. vapulabit multis: qui autem non cognovit, & fecit digna plagis, vapulabit paucis.* Nempe tempore finiendis, id est, purgatoriis: cum plagæ infernales, quæ sunt infinitæ, non possint dici pauca. 13.
14.

Apoc. 5. 13. *Creaturæ sub terra dicebant: Sediti in throno, & Agno benedictio, & honor, & gloria, & potestas in secula seculorum; & quatuor animalia dicebant, Amen.* Atqui nemo sapiens dixerit, à dæmonibus sic orari, aut dici in cœlo, Amen, ad orationes cacodæmonum: Qui igitur sub terra ita Deum (post Ascensionem etiam Christi) laudabant, erant proculdubio defunctorum animæ. 15.
Pœ-

Pœna, peccato etiam remisso, sæpè debetur, ut liquet ex allatis, Puncto 166. ubi verò luet ille, qui ante omnem peccatorum multorum, ac gravium pœnam moritur? ubi punietur ille, qui, ut evenire potest, in ipso peccati venialis actu è vivis excedit? ubi dabunt illi tandem pœnas? ubi vapulabunt, nisi in purgatorio?

16. *Act. 2. 24. Quem Deus suscitavit, solutis doloribus * inferni, &c.*
 • In-
 ferni
 habet
 hic eti-
 am Sy-
 riaca
 versio,
 & anti-
 quissi-
 mi Pa-
 tres.
- Qui verò dolores illi, nisi animarum sub terra expiatorii? Damnantorum enim pœnas Christus nuncquam solvit.

Denique unde ad hanc vitam rediit Lazarus à Christo resuscitatus? An deduxerit eum Christus de cœlo, ad has iterum miseras?

17. Et Joan. 11. 21. Quare fuit Martha de mortuo fratre suo adeò sollicita, nisi ob pœnas purgatorias, quas Judæi in hunc usque diem agnoscunt.
- 18.

Vide

Vide 1. Reg. ult. 13. Psalm. 36.	19.
19. Quod de Purgatorio interpre- tantur Origenes, & Ambrosius;	20.
Isa. 9. 18. quod de Purgatorio in- telligit D. Basilius; & alia plura apud alios; ut Matth. 5	21.
22. <i>Qui</i>	22.
<i>irascitur fratri suo, &c.</i> Luc. 16.	23.
9. <i>Facite vobis amicos, &c.</i> & Luc.	24.
23. 43. <i>Memento mei, &c.</i> Philip.	25.
2. 10. Apoc. 5. 3. &c.	26.

Augustinus, hom. 16. ex libr. *August.*
50. homil. *Qui, ait, temporalibus
pœnis digna gesserunt, per ignem
quendam Purgatorium transibunt,
de quo Apostolus inquit salvus erit,
sic tamen, quasi per ignem.*

Basilius in 9. Isaiaë. *Si per con- Basil.*
fessionem, inquit, detexerimus pec-
catum, jam succrescens gramen
arefecimus, dignum planè, quod
depascatur, ac devoret Purgato-
rius ignis.

PUNCTUM CCXC.

Laudabile est, orare pro fidelibus
T de.

defunctis, ut à Purgatorii pœnis solvantur. Cont. Calv. &c.

1. 2. Machab. 12. 43. *Et factâ collatione, duodecim millia drachmas argenti misit Jerosolymam (Judas Machabæus) offerri pro peccatis mortuorum sacrificium. &c.*

August. super quo Augustinus, (l. de cura pro mortuis, cap. 2.) *In Machabæorum libro legimus oblatum pro mortuis sacrificium; sed etsi nusquam in scripturis veteribus legitur, non parva est universæ Ecclesiæ, qua in hac consuetudine claret, autoritas, ubi in precibus Sacerdotis, quæ Domino Deo, ad ejus altare funduntur, locum suum habet etiam commendatio mortuorum.*

2. Eodem Machab. l. cap. 12. 46. *Sancta ergo, & salubris est cogitatio, pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur. Quod & Judæi in hunc usque diem præstant: id-*
3. *que etiam latro petiit, Luc. 23.*
4. 42. Tobia 4. 18. *Panem tuum, &*

vinum super sepulturam iusti constitute, &c. Non ut defunctus eis vescatur; sed ut pauperes, in bonum defuncti, ex charitate pascantur. Ergo.

PUNCTUM CCXCI.

*Omnes in hac carne resurgemus.
Contra Luth. Calv. &c.*

Job. 19. v. 25. &c. Scio, quòd Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terrà surrecturus sum: Et rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum meum, &c. Quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspiciunt, & non alius. Si autem alia caro, certè & alius foret. Ergo.

Joan. 5. 28. Omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem filii Dei, & procedent, &c. Et certè hæc ipsa, & non alia caro est in monumentis; ipsa ergo, & non alia, audiet vocem Filii Dei. 1.

Cor. 15. 53. Oportet enim corrupti.

- ptibile hoc, induere incorruptionem, & mortale hoc, induere immortalitatem: Et v. 54. Absorpta est mors in victoria. Nempe ejusdem carnis resurgentis, alioqui mors adhuc esset victrix, nec posset ipsi dici: ubi est mors victoria tua? 1. Cor. 15. 55. Vide etiam 1. Cor. 15. 16. 1. Thes. 4. 14. &c.*

PUNCTUM CCXCII.

Pœna damnatorum in inferno, non sunt (ut fingunt Calvinus, & alii) nudus terror, & anxietas conscientiae cogitantis Deum sibi iratum &c. sed combustio in stagno ignis.

1. *Isaia 33. 14. Quis poterit habitare cum igne devorante, cum*
2. *ardoribus sempiternis? & cap. 30.*
3. *33. Judith. 16. 21. Dabit ignem, & vermes in carnes eorum, ut urantur, & sentiant usque in sempiternum. Marci 9. 42. In gehennam, in ignem inextinguibilem,*
ubi

ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguatur. Matth. 25. 5.

41. Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est, &c.

Item cap. 3. 12. & cap. 13. 41. 6.7.

Lucae 16. 24. Crucior in hac flamma. Apoc. 14. 10. Cruciabitur 8. 9.

igne, & sulphure, &c. & fumus tormentorum ascendet in secula seculorum. & cap. 20. 9. cap. 21. 8. 10.

Judæ v. 7. Sicut Sodoma, & Gomorrha, & finitimæ civitates simili modo exfornicatæ, & abeuntes post carnem alteram, factæ sunt exemplum, ignis æterni pœnam sustinentes. Minus ergo tormentorum genus astruere, est Dei verbo contrarium. 11.

PUNCTUM CCXCIII.

Animæ reproborum, corporibus exuta, jam ante supremum diem pœnas inferni sustinent. Contra Lutherum, & Calvin. qui hoc in dubium vocant.

1. Num. 16. 33. Descenderuntque vivi in infernum: Homines sc-
2. ditiosi. Job. 21. 13. *In puncto ad inferna descendunt, qui dixerunt*
3. *Deo, recede à nobis. Lucæ 16. 22. Mortuus est dives, & sepultus in inferno; elevans autem oculos suos, cum esset in tormentis, &c.*
4. Et v. 24. *Crucior in hac flamma.* Et tamen Lutherus dubitare est ausus, an adhuc crucientur damnati, (Serm. de divite, & Lazaro, Tom. 7. fol. 268.) Vide Punct. 292. num. 13.

PUNCTUM CCXCIV.

Pœne infernales æternum durabunt. Contra quosdam Anab.

1. Patet ex Puncto 289. ferè per totum; quibus adde, 2. Thess. 1. 9. *Pœnas dabunt in interitu æternas, &c. Ps. 91 9 ut intereant in sæculum sæculi. Hoc est, in æternum.*
- 2.

PUNCTUM CCXCV.

Falsum est, parvulos sinè Baptismo dece-

*decedentes, igne puniri, ut vult
Luth. Melanct. &c.*

Apoc. 18. 7. *Quantum se glorifi- 1.
cavit, & in deliciis fuit, tantum
date illi tormentum, & luctum.*
Sed parvuli à vana gloria, & de-
liciis immunes semper fuere. Ergo
nihil habent tormentorum. Isa.
66. 24. Et Marci 9. v. 43. Conjun- 2.3.
gitur ignis cum verme. *Vermis,*
inquit Christus, eorum non mori-
tur, & ignis non extinguitur. Sed
ex verme, id est, morfu conscien-
tiæ pravi operis pungente, nihil
sentiunt parvuli, ergo neque pœ-
nam ignis.

PUNCTUM CCXCVI.

Nimie est impudentia, ut dicit Au-
gustinus, negare animas defun-
ctorum interdum ad nos redire,
Deo id jubente, vel permittente.

1. Reg. 28. 12. *Cum vidisset 1.
mulier Samuelem, exclamavit vo-*
ce magnâ. Ergo juxta sacrum tex-
cum,

2. tum, vidit Samuelem : & v. 15. *Dixit Samuel ad Saul, quare inquietasti me, ut suscitarer?* Ergo Samuel ipse ibi aderat. Rursus Matth.
3. 17. 3. Moses apparuit in monte Tabor. Deinde animæ mortuorum, ab Helia, Elisæo, Christo
4. Domino, Petro, & Paulo resuscitatorum, redierunt omnes. Idque, cum fideles fuerint, ex Purgatorio, vel ex limbo Patrum; Ergo.

PUNCTUM CCXCVII.

A catholici sicut in his, & aliis, verbo Dei scripto manifestè repugnant, ita illud mirum in modum pervertunt, atque mutilant.

Novatores hujus sæculi universi ferè, septem libros; Lutherani adhuc plures à Scriptura divellunt; quos tamen omnes primitivam Ecclesiam pro Canonicis, & certissimo Dei verbo habuisse constat. Rabbinorum etiam depravationes amplexantur in Vet. Testamen-

to. In Novo, corruptelis veterum Hæreticorum, suas etiam adjiciunt: rejiciuntque Divina Scripta pro suo libitu.

Hujus ergo Sacrilegii eorum Duces, & Ministellos pœnè omnes in simulo, hujusque eos aperte reos, vel ex proprio ipsorum ore monstrabo. Lutherus, quem *Luther.* Ministelli Patriarcham habent, librum Job, de cujus authoritate nunquam antea, in Ecclesia est dubitatum, rejicit, *tamquam fabulæ argumentum.* (Titulô de lib. Novi, & Veteris Testam.) Et quid hoc, quæso, est, nisi totum Scripturæ Canonem evertere? Cùm nullum illius sit volumen, quod non posset à quovis eodem modô in tenebras amandari. Ecclesiasten etiam æquè certum, & indubitatum apud omnes, sive Christianos, sive Judæos, librum irrisione excipit, (in sermonibus suis convivalibus eodem titulô.)

Castalio.

Castalion, authore Bezâ præfatione in Josue, Cantica Canticorum æstimavit Colloquium (Salomonis) amatorium. Otho Brunfelsius omnia cassavit Evangelia:

Luther.

ad quam impietatem Lutherus etiam propendet; nam (præfatione in Novum testamentum) aboleri cupit tritam de quatuor Evangeliiis sententiam, & Joannis Evangelium asserit esse unicum, verum, pulchrū, atque principale.

Sic nimirum purgant, hoc est, privant, spoliántque Novatores Biblia visceribus, ut ita dicam, suis intimis, hoc est libris authenticis, de quibus nulla unquam in Ecclesia Dei fuit controversia, & quos magna etiam adversariorum pars in hunc usque diem pro verbo Dei indubitato agnoscit.

August. lib. 18. Civit. cap. 36.

Omnes ferè, quoad libros Veteris testamenti, Judaizant; & plus in eis censendis Synagogæ, quàm Ecclesiæ tribuunt, ut ex libris

bris Machabæorum apparet. De quibus Augustinus, optimus antiquitatis testis, *Libros, inquit, Machabæorum non Judæi, sed Ecclesia recipit.* Dicere non eodem modo possumus; libros Machabæorum non Lutherani, non Calvinistæ, non Anabaptistæ, sed *Ecclesia recipit.* *Luther.*

Quoad libros Novi Testamenti, Lutherus Apocalypsim è Canone exclusit, de quo Zvinglii a *Bulla* Bullingerus (in Apoc. i. Serm. i.) *Martinus, inquit, Lutherus hunc librum asperâ quâdam præfatione versionis suæ jugulavit, ob quam ejus censuram plerique docti, & pii ei infensi fuere.* *Bulling.*

In Epistolam Jacobi, hanc evomit blasphemiam, (Præf. in eandem, Genæ editâ) *Epistola Jacobi contentiosa est, tumida, sicca, straminea, & Apostolico spiritu indigna.* Similiter sentit de Ep. t. ad Hebr. de 2. Petri, de 2. & 3. Joan. de Ep. Jude, &c. *Luther.*

Porro, quoad libros, quos pro
 Canonicis habet Lutherus, quan-
 tum in eos falsè vertendo pecca-
 verit, judicium esto, ipsius olim
 Zvingl. Symmistæ, Zvinglii. Is, magni in-
 ter A catholicos nominis, Luthe-
 rum (Tom. 2.) sic affatur: *Verbum*
 Luther. *Dei, Luthere, adulteras, manife-*
stus, & communis Sacrarum Scri-
pturarum corruptor, ac perversor
deprehenderis, quàm nos tui pudet,
quem hætenus mirum in modum
columus, nunc autem talem esse
cernimus? De aliis sui temporis
 Novatoribus ipse Lutherus (in
 lib. prophetarum ejus, qui à Gre-
 gorio Waltero, Hallensi prædi-
 cante, collectus est) *Tam multa,*
inquit, nostro tempore sunt versio-
nes Bibliorum, ut paulatim tam
multa futura sint Biblia, quàm mal-
ti scioli in hebraicâ linguâ magi-
stros se profitebuntur.

Et certè quemadmodum Ter-
 tullianus lib. 1. contra Marcionem,
 Tertul.

vocateum murem Ponticum, quòd instar muris Scripturas roderet: Sic nobis Lutherum murem Wittenbergicum; & Calvinum atque Bezam, Genevenses Sorices appellare licet. Scripturis enim, detrahendo, mutando, idola cerebellorum adjiciendo, &c. pro libito vim afferunt.

2. Petr. 1. 10. *Satagite, ut per* 1.
bona opera certam vestram vocatio-
nem faciatis; Lutherus (*per bona*
opera) abrofit; & Jacobi 2. 18. 2.
Ostende mihi Fidem tuam sinè ope-
ribus; Lutherus in Bibliis Germa-
nicis vertit, *cum operibus*. Et anim-
advertens per locum illum (Rom. 3. 28. 3.
Arbitramur justificari ho-
minem per fidem, & non ex operi-
bus legis) non satis probari, fidem
solam justificare; addidit, *solam*.
Et de sacrilegio postulatus, respon-
dit (Tom. 5. Germanico, fol. 141. *Luther.*
& 144.) *Sic volo, sic jubeo, sit pro*
ratione voluntas, &c. (& demum)

pœnitet me, inquit, quod non addiderim, & illas duas voces: omnibus, &c. omnium; videlicet, sine omnibus operibus omnium legum.

Utque innumera alia præteream, Lutherus ita transferendo depravavit Scripturam, ut Tunstallus noster, (teste Coclæo in actis Lutheri, anno 1526.) affirmet, se bis mille falsificationes deprehendisse in solo Novo Testamento, per Lutherum translato.

Lutheri
versio
novi Te-
stamenti

Zving.
Calvin.
& Beza

Porro Zvinglius, Calvinus, & Beza in hoc genere impietatis, æquis passibus cum Luthero incedunt. Zvinglius, ut Christi neget Præsentiam in Eucharistia, contendit verba illa Coenæ. *Hoc est Corpus meum*, optimè in hunc modum à se verti, *Hoc significat Corpus meum*. De Calvini, & Bezæ erroribus invertendis, seu pervertendis Scripturis integri jam editi sunt libri, uti & de Genevens. Bibliorū corruptelis, quæ singulis certè annis sunt au-
dæ.

Etæ. Unum tantum hîc afferam exemplum, quod Calvino cum Beza, & Genevensibus commune est. Nam pro eo, quod habetur Hebr 5. 7. *Christum exauditum esse pro sua reverentia*: Calvinus primò, deinde Beza, & Biblia omnia Genevensia habent in ipso ^{Biblia Genev.} textu, *Christum exauditum esse pro suo metu*, seu ex eo, quòd metuerit; nisi quòd tandem posteriori editione adjecerit Beza ad textum, plura adhuc verba in hunc modum: *Exauditis precibus liberatus est ex metu.*

De Joannis Calvinî versione, in universum ita censet Protestans Carolus Molineus: † *Calvinus in sua harmonia vim infert litteræ Evangelicæ, & illam multis in locis transponit, &c. insuper addit litteræ.* De Bezæ verò translatione idem, hoc pronuntiat: *Defacto mutat textum.* Tigurinorum versio-

† In sua translatione Novi Testamenti.

† Vide
Lavath
in hist.
Gal. p.
32.

† In
Præfa-
tione
Testa-
menti
1556.

& Mat.
3. &c.

Apud
Brerole
ium.

† In re-
spon. ad
defen.

& resp.

Castal.

I.

Gerlach

Hutter-
rus.

sionem Lutherus † rejecit. Casta-
lionis versio censetur à Beza † Im-
pia, Sacrilega, & Ethnica. Basileen-
sem etiam † idem multis in locis
fatetur *Impiam*, & à mente Spi-
ritûs S. prorsus discrepantem. Vi-
de plura Puncto 55.

PUNCTUM CCXCVIII.

*Expressè fatentur Protestantium
primipili, sua dogmata verbo
Dei contradicere, &c.*

De Salvatore negant, quòd sit
mortuus pro omnibus. Sed de
hoc audi Gerlachium, Tom. 2.
Disp. 15. pag 622. *Horrendum*,
ait, *mentiuntur*, Deum Patrem,
*satisfactionem Filii sui pro aliqui-
bus tantum destinasse*; huic blas-
phemie opponimus clarissima Scri-
pturæ verba. Consonat Hutterus
in analysi Confessionis Augusta-
næ, art. 3. p. 310. *Falsum*, inquit, est,
*quod gens Calviniana fingit, passio-
nis, & mortis Christi sacrificium*

non

non pro omnibus, sed pro aliquibus duntaxat esse prestitum, & istius dogmatis impietatem universa Scriptura graviter refellit.

Negant Christum (Joan. 20. 19. 2. & 26.) ad Discipulos intrasse januis clausis. Cùm tamen ipse eorum Patriarcha Lutherus in def. verborum cœnæ, tom. 7. fol. 394. ita scribat: *Testimonia Scripturæ manifesta sunt, quòd Christus ad Discipulos suos per fores clausas transierit.*

Negant Ecclesiam super Petro 3. fundatam esse. In quo tamen eos Scripturæ adversari fatentur Lutherus, Wittakerus, Causabonus (si tamen hunc ultimum, Protestantem appellare liceat, qui moriens Ecclesiæ Romanæ reconciliari cupivit) & alii. Whitakerus, lib. 5. contra Duræum, sect. 4. *Quis, inquit, Petrum non fatetur esse Petram, & Ecclesiæ fundamentum. Imò à Christo id Petro antea pro-*

4. promissum agnoscit ; contr. 4.
Whit. q. 2. cap. 2. p. 344. Et de Ecclesia
 perpetuò durante ; cont. 2. q. 5.
 cap. 2. p. 407. *Qui negat, aut
 dubitat Ecclesiam esse in eternum
 fundatam, & perpetuò duraturam
 esse, is non est Christianus.*

5. De Ecclesia etiam negant, quòd
Dan. sit perpetuò visibilis. De quo ta-
 men Danæus lib. de visib. Eccl. p.
 164. *Qui negat veram Ecclesiam
 Dei, eamque visibilem ab initio
 mundi extitisse, ille proculdubio se
 vel primæ sacrorum Bibliorum pa-
 ginæ ignarum ostendit.*

6. Ecclesiam ajunt erroris obno-
 xiam etiam in fundamentalibus.
Calvin. De quo tamen ipse Calvinus inst.
 cap. 1 §. 10. Significat, ait, Paulus,
 (1. Tim. 3. 15.) *nè intercidat ve-
 ritas DEI in mundo, Ecclesiam esse
 fidam ejus custodem.* Quin etiam
 de Cœna Christi, ita profitetur:
 7. (lib. de neces. refor. Eccl. pag. 36.)
*Christus Apostolis clarâ voce pronun-
 tia-*

tiavit, suum illis corpus se dare.

Et Beza, epist 5. Ego verò respon- Beza.
deo, perinde hoc esse, ac Christum
mendacii arguere, ut qui clavis, &
perspicuis verbis dicat, se illud ipsum
corpus dare, quod traditum est pro
nobis.

Negant pro nobis in ultima 8.
Christi Coena fuisse calicem
Eucharisticum. Sed de hoc Illyri- Illyric.
cus, in Lucæ 22. 20 ita censet:
Quod pro vobis effunditur, in græco
est, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον, quod
necessariò refertur ad poculum.

De bonis operibus; Scriptura 9.
tradit, bona opera ad salutem ne-
cessaria esse: Ita Electorales, in
colloquio Aldenburgico. Et Zvin- Zvinglo.
glius, (lib. de vera, & falsa religio-
ne, tom. 2. cap. de merito) Nemo,
ait, inficiatur, in sacris literis fer-
me plura esse, quæ operibus nostris
tribuunt meritum, quàm quæ ne-
gent.

Negant, fideles per peccata è 10
gra-

444 *Fatent. Protest. sua dogm.*
gratia Dei excidere. Quod tamen
Hemingius (in Enchyrid classe 2.
p. 188.) vocat *Horrendam insani-*
am, eò quòd Paulus contradicat,
Galat. 5. 21.

11. Negant, Angelos, & Sanctos
còlo receptos, pro nobis apud
Deum intercedere. De quo tamen
Calvin. Calvinus ipse, in Zachar. 1. 12.
ita censet: *Testatur Scriptura,*
Angelos coram Deo suppliciter pro
nobis deprecari. Dicit Zacharias,
Angelum deprecatum esse, Domine
exercituum, &c.

12. Negant in Scriptura consuli
Urban. Virginitatem. Et tamen Urbanus
Regius. Regius (in locis, tom. 1. fol. 372.)
Virginitas, ait, consulitur in Evan-
gelio, non precipitur.

13. Docent perniciosissimè, Baptis-
mum non esse necessarium infan-
Melan- tibus. Et tamen Melancthon (in
thon. Catechesi. tom. 3. fol. 24.) Respon-
deo, ait, *infantibus Batismum ne-*
cessarium esse, quia mandatum
Chri-

Christi est universale. Joan. 3. *Ni-
si quis &c.* Et Urbanus Regius *Urban.
Regius.*
(ep. ad Heming. tom. 2. fol. 87.)
Ecclesia, inquit, *Catholica ex Scri-
pturis rectè credit, quòd Baptismus
sit necessarius ad salutem.* Urbano
huic consonant etiam Adamus *Adam.
Franc.*
Francisci, & Hutterus in sua Ana-
lysi, locis citatis à Smithæo in Col- *Smith.*
latione, lib. 2. cap. 29. ubi multò
adhuc plura hujusmodi, ex Pro-
testantibus allata invenias; sed
hæc apparatus, quem hîc instru-
ximus, manuali sufficiant.

PUNCTUM CCXCIX.

*Lutherani, Calvinistæ, &c. sibi,
suisque cælum penitus occludunt,
& mille infernos, (quod mise-
rans dico) reserant.*

Præterita enim illorum fides,
nec unica, nec Catholica, nec
Apostolica, nec ullo denique
modò certa existit: Vide Punct.
2. 3. 4. 26. 27. 30. 7. 8. 9. &c.

Fides,

Fides, ut etiam ipsimet fatentur, non ex litera Scripturæ, sed ex genuino ejus sensu eruenda est: Quid verò possunt Acatolici habere Fidei? quid certi ex Scripturis possunt eruere illi, inter quos, nec de Scriptura ipsa, nedum de illius sensu, & interpretatione convenit?

Nam si quis ab eis petat, unde habeant, Deum revelâsse hunc articulum, aut illum? respondebunt; ex divinis litteris: At si quis urgeat, unde habeant, divinas litteras hoc significare, quod ipsi dicunt; cùm alii aliter Scripturas intelligant: imò etiam, unde habeant, has esse divinas litteras? nihil omninò respondere poterunt, nisi ita se judicare: judicium enim Ecclesiæ, quod unum Deus innumeris signis, & prodigiis, aliisque testimoniis plurimis infallibile esse declaravit, jam ipsi rejecerunt, & unusquisque ad se, judicium

cium divinæ revelationis interpretandæ revocavit. Quis autem possit, nisi valde temerè credere, suum ipsius iudicium de rebus divinis infallibile esse; cùm hanc infallibilitatem, nullâ, néque divinâ promissione, néque humanâ ratione probare possit.

Traditiones etiam Apostolicas spernunt. Scripturæ, quos lubet tantùm libros admittunt, eosque fundamento semper incerto, & fallibili, ut est styli majestas, Spiritus eorum privatus, &c. Atque adeò nihil habent in hoc genere solidi, nihil certæ fidei, quæ tamen ad salutem necessaria est: ut ostendi Puncto 7. Ergo.

Rursus Ecclesiam simpliciter, & in omnibus audire jubemur, sub pœna Ethnicorum, hoc est, sempiternâ: Puncto 16. sub hac Christus ipse nos adstringit; Matth 18. 17. eamque Acatholici toties incurrun, quoties ab Ecclesiæ præ-

cc-

ceptis per inobedientiam, (ubi res alioqui per se gravis est) discedunt: idque quâ agendo, quâ omit- tendo, sæpissimè faciunt. Ergo.

Iterum, qui Sacræ Scripturæ ad- dit, detrahítve, reus est gehennæ, Apocal. ult. v. 18. & 19. Quot igi- tur infernos sibi referant ii, qui nunc septem integros Sacræ Scri- pturæ libros, nunc plures, ex Sa- cro Canone excerpunt, & inter A- pocrypha rejiciunt, & auctoritate spoliant. Certè quot in istiusmodi libris sunt apices, nedû sententiæ, tot isti homines se reos peragunt sacrilegiorum, &c. *Et qui talia agunt, digni sunt morte, & non so- lum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.*

Ibidem
v. 32.

Ibidem
v. 30. &
32.

Prætereà, cùm ii, qui vel ho- minibus graviter detrahunt, æter- nam sibi mortem consciscant, quot infernos sibi aperiunt ii, qui Deo immanissimè detrahunt, ut Luthe- rus, Calvinus, & alii eorum affectæ, qui

qui Deum variis modis faciunt authorem peccatorum, &c. Punctis 62. 63. 64. 65. 66. 67. &c.

Quantæ insuper nequitiae, & reatus esse debet, Deo Sacrificium ejus unicum Corporis, & Sanguinis Christi invidere, Sacramenta penè omnia abolere, Deum tyrannidis insimulare, quasi impossibilia sub pœnis jubeat; legem ejus abrogatam docere; Ecclesiam, ejus sponsam, mille calumniis denigrare, quasi divino cultu Sanctos Homines prosequamur, idola colamus, & similia.

Vide Puncta 119. 217. 218. &c.

Quid denique à Deo meretur, odium vatinianò pejus, quod in Orthodoxos ubique spirant Acatolici, præsertim è Calvinì schola? Quid leges sanguinariæ, quarum supra viginti, in tabulas relatæ sunt in Anglia, à Regina Elisabetha, in gratiam Puritanorum, anno 1591. Mitto parricidia, & homicidia in nos, terrâ, marique per-

perpetrata, &c. Quæ omnia ab Acatholicorum in fide erroribus sunt profecta. Ergo.

PUNCTUM CCC.

Catholicorum verò unusquisque, est de sua Fide securissimus.

Nam Catholici, Fidem habent omninò certam, & infallibilem, quoniam credunt id, quod credunt, quia Deus id revelavit: Deum autem revelâsse credunt, quoniam Ecclesiam ita declarantem audiunt: quoniam errare non posse, non temerè credunt, cùm testimonia ejus ex plurimis signis, & prodigiis, aliisque multis argumentis, credibilia facta sint nimis.

Ideóq; a quod solos Catholicos, (1. Petr. 1. 25.) *Verbum Domini manet in æternum*: Eóque Catholici in omnibus, atque singulis Fidei nostræ articulis nitimur; ideóque ut illud infinitæ est auctoritatis, atque certitudinis, ita &
nos

nos supra modum, & infinitè securi sumus.

Hinc in Fidei nostræ testimonium, sanguinem cum vita profundè innumeri planè Martyres. Tot enim ex iis sunt cogniti (præer multos, qui vel nunquā in notitiam venēre, vel ex hominum memoria jam abiēre) ut si eos in dies partiamur, cuilibet totius anni diei triginta eorum millia assignemus.

Pætereā ex omnibus, qui post Christum obiēre, & à morte, Sancti, sive Beati, inter Christianos audierunt, nemo omninò est, qui non in nostra, h. e. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, communione ex hac vita migraverit.

Adde, quòd etiam Concilia Oecumenica, sive Generalia, quæ octodecim modò à tempore Apostolorum, tum in Oriente, tum in Occidente congregata sunt, à nobis universa steterē in omnibus, & Romanæ Ecclesiæ adversarios,

nempe Hæreticos, nunc hos, nunc illos, anathemate pertulerunt.

Neque enim aliter evenire potuit, cum Ecclesiæ Romanæ axioma, & primum veluti principium in controversiis, & consultationibus semper omnibus hoc unicè extiterit; nihil unquam in fide innovandum esse, nihil in suscepta ab Apostolis fide mutari posse, absque certissima, & omnimoda salutis jactura.

Vide
Josephi
locum
infig-
nem à
Galati-
no al-
latum.
lib. I.
v. 4.

Porro (quod Sanctæ Ecclesiæ nostræ gratulari possumus) Romanam fidem salutis sufficere, in confesso est apud omnes, non modò Novatores, verùm etiam Mahometicæ superstitionis homines, & Judæos, ubi rem citra odium, metiri eis libet. Cum de hoc nulli eorum, qui Christiano nomine alioqui censerì volunt, gloriari possint præter Romanæ Ecclesiæ filios. Alios quippe universos non solùm
hi,

hi, nimirum Catholici; sed complures simul alii, æternis post hanc vitam miseriis subjiciunt: ut Lutherani Calvinistas, Calvinistæ Lutheranos, utrósque Anabaptistæ, &c. Adeò, ut ex mortalibus nunc omnibus Catholici, & soli demum Catholici sint ex judicio omnium, etiam eorum, quos habent adversarios, in Sancta, & Apostolica sua Fide securi; imò securissimi. *Et inimici nostri sunt iudices.* Deut. 32. 31.

Denique, Deus ipse in approbationem, & confirmationem Fidei nostræ, tot, & tanta ostendit miracula, & prodigia, per ætates singulas, ad hunc usque diem, ut de ea vel minimùm dubitationis in animum admittere, sit de mentis quodammodò statu decidere, & insanire.

De miraculis verò, & iis, per
V 3 quos

quos sunt parata, meminere ex antiquioribus Augustinus, Theodoretus, Hieronymus, Gregorius Magnus, Venerab. Beda, &c. Ex recentioribus, Laurentius Surius, Cæsar Boronius, Jodoc. Coccus, Robertus, Bellarminus, Justus Lypsius, & alii tum Moderni, tum antiqui ætatum & gentium (ubi litteræ) omnium penè infiniti.

F I N I S.

P. GREGORII

DE VALENTIA,

Analysis Fidei, lib. 6. c. 13.

Quâ ratione vir prudens apud se prudenter deliberare possit, utri potiùs parti, Sectariorumné, an Catholicorum, assentiri debeat.

Audio Catholicos. & Sectarios, contrarias mihi sententias de Fidei quæstionibus proponentes. Utri verò parti potiùs adhæream? Certè illi debeo, cui, si re circumspectè deliberatâ potiùs credidero, prudenter sim facturus. Vult enim DEUS, ut non nisi prudenter credam. Sed quosnam potiùs veritatem proponere, mihi prudenter persuasero? Catholicosné, an Sectarios?

Omniò duplex ratio suppetere potest ad id dijudicandum: Una, si veritatem apud hos po-

tiùs quàm illos esse ipse perspiciam. Altera, si horum potiùs auctoritate movear, ut ab his potiùs, quàm ab illis veritatem (tamen si eam ego non satis intelligam) doceri statuam.

Priori modò, nempe ut ipse ex ratione doctrinæ de veritate judicem, nequaquam prudenter definire possem, utri potiùs veram doctrinam profiteantur: Neque verò, ut hanc ego viâ ad veram fidei cognitionem perveniam, Deus à me requirit: Non enim res ipsas controversas satis intelligo: nec me Deus obligat, ut, lquò fidem incorruptam tenere possim, in studium incumbam Theologiæ.

Restat igitur, ut auctoritate me induci oporteat, quò demum statuam, apud hos potiùs, quàm apud illos, esse doctrinæ veritatem. Quòd si auctoritate hominum me duci oportet, certè est necesse, ut quorum auctoritas, considera-
tis

tis omnibus, major & fide dignior est, iis potiùs assentiar.

Porro eorum hominum, qui docent, auctoritas partim existit ex rebus naturalibus quæ fidem conciliare solent; partim aliquando mirabilibus signis, quibus doctrinæ veritas nonnunquam solet divinitùs comprobari. Naturalia quasi ornamenta, quæ ad auctoritatem faciunt, sunt, ingenium, studia, antiquitas, multitudo, & id genus prærogativæ eorum, qui in eadem doctrina consentiunt. Supernaturalia sunt, miracula, qualia ediderunt olim Prophetæ, & Apostoli, & alii, qui ad doctrinam supernaturalem adversùs errores inveteratos hominibus persuadendam, divinitùs missi aliquando fuerunt.

Jam igitur, ut majoris pondere auctoritatis prudenter impellar, ad assentiendum alterutri parti; Videlicet Catholicorum, vel
Se-

Sectariorum; comparatio mihi auctoritatis horum, & illorum facienda est; ut, quorum, omnibus consideratis, major, & fide dignior videbitur esse auctoritas, eos potius credam verum docere. Considerabo autem, atque singillatim, tum naturales, tum supernaturales causas auctoritatis.

Certè quod ad naturales causas attinet, nihilo sunt Romanorum Catholici Ministri, quorumcunque aliorum Sectariorum Ministris inferiores; quin imò multis partibus eis antecellunt.

Quis enim ita desipiat, ut censeat eos, qui fuerunt post Lutherum, & Calvinum, Sectarios, vel ingenio, vel studiis, vel multitudine, vel antiquitate, vel integritate vitæ, aut superiores, aut pares esse per omnia Catholicis Ministris atque Doctoribus omnibus, qui à tot sæculis sunt, ac fuerunt, in Germania, Gallia, Hispania, Italia, in toto Orbe Catholici? Quòd

Quòd si verò me ad causas supernaturalis auctoritatis convertito, planè reperio, nè comparari quidem ullo modò posse cum Ministris Romano-Catholicis, Sectariorum Ministros.

Quod enim, aut quale, aut quando, miraculum ediderunt, quò divinitùs probaretur, digniores esse ipsos fide? De nullo prorsus constat. Cùm tamen apud Catholicos, nullo non ferè tempore, variis in locis admirabiles eventus Beatissimæ præsertim Virginis, aliorumque Sanctorum intercessione contingant.

Si igitur Sectariorum Ministri néque naturalibus ornamentis, aut superiores sint, aut pares Catholicis Doctoribus; néque supernaturalibus ullo modò cum iis comparandi; consequitur certè, Catholicorum auctoritatem, consideratis omnibus, præponderare apud me debere.

Cùm-

Cúmque auctoritate ipse in hac veritate sententiarum de doctrina fidei (ut ante conclusum est) duci debeam, néque prudenter moveri possim, nisi à maiore auctoritate; statuo prorsus, Romano Catholicis potiùs assentiri; hos doctrinam fidei verissimam proponere; hos legitimos esse Doctores, & Ministros; ab his doctrinam, divinitùs revelatam, & à Christo traditam, & ab Apostolis verbo, scriptis, miraculis confirmatam, doceri credo; Sectarios autem omnes, nec ordinariè, nec extraordinariè, divinitùs ad docendum missos, adeóque nec vera docere, sed hæreticos planè esse (quales à Catholicis judicantur) mihi persuadeo. Nullo enim miraculò, nullo divino testimoniò, nullo evidenti signò, Neothericam doctrinam hætenùs comprobârunt.

Fatuus ergo sim, si temerè assentiar illis, ábsque omni convincenti ratio-

ratione asserentibus; Ecclesiam Christi multis jam sæculis in fide errasse; Majores nostros, sanctitate clarissimos, eruditione maximos, idololatrias extitisse; omnesque defacto per Orbem universum Romano-Catholicos, in tenebris ac errore versari.

Hæc certè imposturæ sunt gravissimæ, & novæ: quia hucusque semper creditum est, Ecclesiam à Christo fundatam esse supra firmam Petram; esse columnam & firmamentum veritatis; habere infallibilem S. Spiritûs assistentiam, portas inferi adversus eam non prævalituras, & sic docuerunt antiqui Patres; sic Majores nostri ab illis acceperunt; sic communi per omnes Mundi nationes fidelium sensu, ac consensu approbatum est.

Quæ ergo infania, contrarium credere, quod nec ullo miraculo, nec ullo divino testimonio, nec ullo evidenti signo probari potest?

(†)

&

&, quòd si nec Prophetis, nec Apostolis nec ipsi Christo creditum est, nisi evidenti miraculò se divinitùs missos esse convincerent; quomodo igitur Luthero, & Calvinò, eorùmq; Sequacibus credam, qui nullo modò convincere id possunt?

Néque abeunt ad Barbaras nationes plantandi Evangelii causâ, sed hærent domi in suis angulis, ut olim Donatistæ: unde manifestè apparet, carere illos Spiritu Apostolorum, quibus dictum est; *euntes in mundum universum, prædicate Evangelium omni creaturæ. Mar. 16. 15.* Sùntque profecti per universum orbem Apostoli, relictis etiam uxoribus: *Matth. 10. 27. & 29.* Cur ergo isti novi Evangelici non imitantur Apostolos? quia ostendunt se magis uxorios esse, quàm Evangelicos; & magis propriæ voluptati, quàm aliorum salutis operam dare.

Quo-

Quomodo ergo prudenter his possim credere potius, quàm Catholicis Sacerdotibus, qui contemptis mundi illecebris, cum manifesto vitæ periculo, more Apostolorum penetrant ad quascunque, etiam remotissimas, & barbaras nationes solius Evangelii prædicandi studiò excitati; per hoc maximâ charitate præditi, *Joan. 15. 13. & consequenter verâ fide. Luc. 6. 43.*

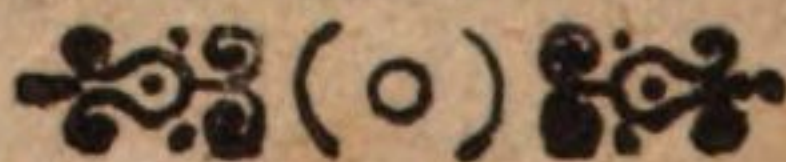
Pro quorum omniũ complemento advertant Sectarii, eam postremo securitatem Catholicorum; qui cum S. Aug. sequuntur hanc certam, & fixam regulam: *Tota Ecclesia non potest errare in fide.* Unde inferunt, securos esse, qui publicè profitentur id, quod tota Ecclesia profitetur. Adversarii tenent contrariam hanc regulam: *Tota Ecclesia potest errare in fide.* Ex qua sequitur, totam ipsorum Ecclesiam errare posse; ac proinde etiam Luth. Calv. & alios Ministros, qui sunt in ipso-

ipforum Ecclesia: Neminem igitur tutum ac securum esse de sua fide, qui illos sequitur; sequitur enim eos, qui in fide errare potest.

Videat nunc prudens Lector, utra Regula plus momenti habeat? Regula Catholicorum habet pro se testes omni exceptione majores: Habet promissionem Christi: *Portæ inferi non prævalebunt adversus eam*: Habet testimonium Apostoli; *Ecclesia est columna, & firmamentum veritatis*: Habet quotidiana miracula: Habet viros sanctitate, continentia, authoritate conspicuos. His omnibus destituti sunt adversarii. Nulla apud eos miracula: nulla sanctitatis effigies: vigiliæ, & jejunia exulant: castitas probro est. Ideoque *narraverunt mihi iniqui fabulationes; sed non ut lex tua: Ps. 118. 15.*

F I N I S.

O. A. M. D. G.

Lapis Lydius controversiarum fidei

Tyrnavia 1736

Polem. 1518

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10774712-9